

NATALITIA
PUERI JESU
DEI-HOMINIS

Sive

CONCIONES

DE

DULCISSIMO

NATIVITATIS DOMINICÆ
MYSTERIO,

*Et in Dominicis post Epiphaniam usq³ ad
Feriam Quartam cinerum.*

PARS SECUNDA.

AUTHORE

R.P. JOANNE JAHODA, è Societate JESU,
Moravo Cremfiriensi.

*Ex Libris Francisci
Pywalski Vice Rect.*

SULZBACI,

Sumtibus WOLFGANGI MAURITII ENDTERI,
& JOHANNIS ANDRÆ ENDTERI Hæredum.

Excudit Abrahamus Lichtenthaler.

ANNO M. DC. LXXVII.

Manuscript note in cursive script, possibly a library or collection mark.

14956

107

14956

BIBLIOTHECA
MUSEI
HISTORICO-NATURALIS
MUSEI

CONCIONES
DE
DUCILLANO
NATIVITATIS DOMINICAE
MYSTERIO

PARS SEQUENDA

REJOANE TABODA

TOL SACA

Sanctus W...

Excursus...

...

AD LECTOREM.

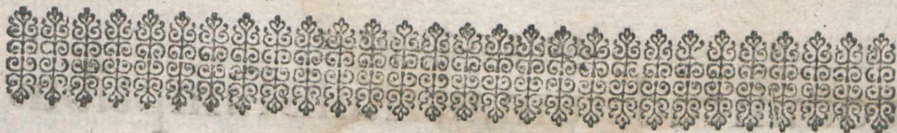
Ioannes Iahoda Societatis IesV MortVV's GLattoVla^{in Bohemia,}
Imisit ad nos, non multò ante obitum suum, secundam partem concionum, sub titulo: NATALITIA PUERI JESU, quam post editam Pragæ primam partem, cui titulus: ADVENTUS DEI HOMINIS, in integrum anni circulum erat continuaturus. Et verò pretiosum opus posteris reliquisset, nisi coeca mors, erepto prope jam integro à prodromis morbis visu, nondum contenta, ipsam etiam corpori animam invidisset. Neque

que tamen Authorem sic abstulit, ut ipsummet nobis non redderet in hoc Ecclesiastico partu, hoc etiam siue pretiosiore, siue admirabiliore, quod à coeco cōpositus fuerit: Tam enim malè affectis erat oculorum pupillis, ut nullam, quantumvis magnam, scripto, aut typo expressam litteram discernere valeret. Unde librorum lectione nullam sibi opem afferre potuit, nisi quam proprium ingenium, ac memoria, vel exigua etiam amanuensis, sacros, profanosq; textus lustrantis opella subministravit. Multorum tamen votis expetitur hoc opus, & ita

AD LECTOREM

commendatum, ut nullis sumptibus
parcere voluerimus, quin illud
quantocyus typis mandarem, &
tuæ amici Lectoris benevolentia
suffragaremur. Si quid tamen vel
sermonis elegantia, vel ipsi etiam
stylo (ut vocant) quidpiam deesse
animadversum fuerit, id omne mor-
bis, quibus indies gravabatur, attri-
bui cupimus. Vale.

*Wolfgangus Mauritius Endter,
& Joh. Andrea Endteri Hæredes.*

FACULTAS

R. P. PROVINCIALIS BOEMIÆ.

MATHIAS TANNER,

Societatis JESU per Provinciam Boëmiæ Præpositus
Provincialis

Le&uris salutem in Domino sempiternam.

Um librum, cui titulus est, Natalitia Pueri JESU, à P. Joanne Johada nostræ Societatis Sacerdote conscriptum, tres ejusdem Societatis Sacerdotes recognoverint, ac in lucem edi posse judicaverint, potestate à Patre nostro Joanne Paulo Oliva Præposito Generali ad id mihi datâ, facultatem concedo, ut liber typis mandetur. In quorum fidem has litteras manu meâ subscriptas, & sigillo officii mei munitas dedi. Praga 7. Maji A. 1676.

Mathias Tanner mpr.

(L. S.)

Imprimatur

Wenceslaus Bilek à Bilenberg
Officialis.

INDEX

INDEX THEMATUM

PARTIS SECUNDÆ.

*In Nativitate DOMINI nostri JESU
CHRISTI.*

CONSIDERATIO I.

*JESULUS nascens, amor parvulus.
Parvulus natus est nobis. Isaia 9.*

Pag. 1

*Dies Secunda infra Octavam Nativitatis
DOMINI.*

CONSIDERATIO II.

*JESULUS nascens amor vagiens, seu plorans.
Primam vocem similem omnibus emisit plorans. Sap. 7.*

P. 17

*Dies Tertia infra Octavam Nativitatis
DOMINI.*

CONSIDERATIO III.

*JESULUS nascens, amor ridens.
Risum fecit mihi DEUS. Gen. 21.*

p. 28

*Dies Quarta infra Octavam Nativitatis
DOMINI.*

CONSIDERATIO IV.

*JESULUS nascens, amor vulnerans.
Ipse vulnerat, & medetur. Job 5.*

P. 39

*Dies Quinta infra Octavam Nativitatis
DOMINI.*

CONSIDERATIO V.

*JESULUS nascens, amor nudulus, ac frigans.
Nudus egressus sum de utero matris meæ. Job 5.*

P. 52
Dies

INDEX THEMATUM.

*Dies Sexta seu Dominica infra Octavam
Nativitatis.*

CONSIDERATIO VI.

JESULUS nascens, amor admirabilis.

Erat pater ejus, & mater mirantes super his, quæ dicebantur
de illo. *Luce 2.* p. 63

*Dies Septima infra Octavam Nativitatis
DOMINI.*

CONSIDERATIO VII.

JESULUS nascens, amor lactens, & lacteolus.

Quis mihi det te fratrem meum, sugentem ubera matris. *Can-
tic. 8.* p. 72

In Octava Nativitatis

seu

In Circumcisione DOMINI.

CONSIDERATIO VIII.

JESULUS nascens, amor nominatus.

Vocatum est nomen ejus JESUS. *Luce 2.*

p. 87

*Dominica Secunda post Nativitatem
DOMINI.*

CONSIDERATIO IX.

JESULUS nascens, amor fugitivus.

Secessit in partes Galileæ, & habitavit in Nazareth. *Matth. 2.*
p. 104

In Die Epiphania Domini.

CONSIDERATIO X.

JESULUS nascens, astrorum splendor.

Vidimus stellam ejus. *Matth. 2.*

p. 116
Domi-

INDEX THEMATICUM.

- Consuetudo peccandi moralem quandam necessitatem inducit.* p. 207
 §. II.
- Cujusmodi volucres in tali quercu habitent?* p. 210
 §. III.
- Dominica Septuagesimæ.
Contractus DEI cum hominibus.
- Conventione factâ cum operariis ex denario diurno, misit eos in vineam. Matth. 20.*
- §. I. p. 217
An homo sit capax cum DEO contrahere.
- §. II. p. 218
Pecuniâ omnis labor, quamvis arduus, venalis.
- §. III. p. 220
Mundus infra, DEUS ultra condignum suis operariis solvit. p. 222
- §. IV. p. 225
Pauci cum DEO, plures cum mundo contrabunt.
- Dominica Sexagesimæ.
Quinam aures audiendi, & quinam aures videndi DEI Verbi habeant?
- §. I. p. 230
Qui habet aures audiendi, audiat. Luc. 8.
- §. II. p. 231
Quenam sint illæ aures audiendi Verbum DEI?
- §. III. p. 234
Quæ sint aures incircumcisæ?
- §. III. p. 239
Quinam Verbum DEI auribus speculentur?
- Dominica Quinquagesimæ.
Mundus hospitale cæcorum.
- §. I. p. 242
Cæcus quidam fedebat secus viam. Luc. 18.
- §. I. p. 243
Peccator exoculatus.
- §. II. p. 246
Peccator non videt presentem sibi DEUM.
- §. III.

INDEX THEMATICUM

§. III.

Peccator non videt seipsum. p. 248

In precibus XL. Horarum.

*Quæ hoc triduo bacchanalium in Ecclesijs PP. Societatis
JESU solenniter habentur.*

Primâ Die.

*Aspectus DEI de cælo horribilis: de SS. Eucharistia
benignus, & amabilis.*

*Dominus de cælo prospexit super filios hominum, ut videat, si
est intelligens aut requires DEUM.* p. 257

§. I.

*Prospexit DEI de cælo, & descensus in terram, plerumq; iram ejus
denotat.* p. 258

§. II.

DEUS ex sanctissima Eucharistia prospicit, ut misereatur. p. 263

Secundâ Die.

Gaudium peccatorum punctuale, & fallax.

Gaudium hypocritæ ad instar puncti. Job 20. p. 267

§. I.

Extremum gaudii mundani luctus & tristitia. p. 268

§. II.

Mundi gaudia, & inferorum dolores in puncto se contingunt. p. 271

Tertiâ Die.

Bacchanalium Valedictio.

Si secundum carnem vixeritis, moriemini. Rom. 8. p. 277

§. I.

Carni propriæ valedicere, est sancta Bacchanalia agere. p. 278

§. II.

Qui secundum carnem vivunt, tristem Parasceven agunt. p. 283

A. M. D. G.

IN NA-

INDEX THEMATUM.

Dominica Prima post Epiphaniam.

Amisſi filii quatenus parentibus lugendi, & requirendi.

Fili, quid feciſti nobis ſic? Ecce pater tuus, & ego dolentes
quærebamus te. *Lucæ 2.*

P. 130

Filiis orbari ſummus parentum dolor.

§. I.

P. 131

Factura ſpiritualis filiorum præ corporali parentibus deſtenda

§. III.

P. 134

Quomodo perſediti filii à parentibus requirendi.

§. IV.

P. 138

Quæ filiorum jactura bona, & ſalutaris?

P. 142

Dominica Secunda post Epiphaniam.

Bona, & mala conſcientiæ cum bona, & mala uxore comparatio.
Nuptiæ f. &c. ſunt. *Joan. 2.*

§. I.

P. 144

Conſcientia cordis ſua cuiq; uxor eſt. *Auguſtin.*

§. II.

P. 146

Secura mens, quaſi jure convivium. *Prov. 15.*

§. III.

P. 150

In nuptiis bona conſcientiæ non eſt audire: vinum non habent. p. 153

Dominica III. post Epiphaniam.

Quomodo poteſtate utendum?

Homo ſum ſub poteſtate conſtitutus, & dico ſervo meo, fac hoc,
& facit. *Matth. 8.*

§. I.

P. 157

Servi ſint ſuis Dominis pretioſi.

§. II.

P. 159

Qui poteſtatem habent, benefici vocantur. *Luc. 22.*

§. III.

P. 161

Severitas nimia in ſubditos Dominis cavenda.

XX

P. 164

§. IV.

INDEX THEMATUM.

- §. IV.
Severitate aliquando utendum, & quomodo? p.168
 Dominica IV. post Epiphaniam.
Christus in terra, loco securitatis, pervigilat: in mari, periculorum centro, dormit.
 Ipse verò dormiebat. *Matth. 8.* p.172
 §. I.
Christus ad pericula suorum dormit, ut excitetur. p.174
 §. II.
Malorum malacia, certum naufragium. p.180
 §. III.
DEUS ad ruinas impiorum tam altum dormit, ut nullis eorum clamoribus excitari possit ad opitulandum. p.184
 Dominica V. post Epiphaniam.
Quomodo eradicando malos, periculum sit eradicandi & bonos.
Ne forte colligentes zizania, eradicetis cum eis simul & triticum.
Matth. 13. p.188
 §. I.
In agro hujus mundi, zizaniorum, quam tritici longè potior pars. p.188
 §. II.
Messis prædicatio Evangelica est, in qua è zizaniis optimum triticum colligitur. p.192
 §. III.
Qualiter boni à malis exerceantur. p.197
 Dominica VI. post Epiphaniam.
Consuetudo peccandi citò crescit in arborem, ad quam radicitus extrahendam giganteis viribus opus est.
Cùm creverit, fit arbor: ita ut volucres coeli habitent in ramis ejus. Matth. 13. p.202
 §. I.
Vitium in herba extirpandum. p.204
 §. II.

IN NATIVITATE
DOMINI NOSTRI
JESU CHRISTI.

Consideratio I.

Jesulus nascens Amor parvulus.

Parvulus natus est nobis. Il. 9.

I.

Absolutæ perfectionis

exquisite studiosa rerum parens natura quàm in magnis & grandibus est admirabilis : ita in parvis ac minutis conspicitur amabilis. Admiramur ingentes cœlorum orbes, admiramur magnam mundi lucernam solem, quem etiam sapiens divinus per anto-

Ecll. 43.

nomasiam *vas admirabile* non dubitavit appellare ; suspicimus vastas montium rupiumque moles, annosas quercus, proceras platanos, altissimas cedros ; immensâ spatiis æquora rapidosque fluminum vortices trepidi intruemur ; obstupescimus grandia elephantum corpora, jubatos leones, cervos capita alta ferentes, immanes balænas, regales aquilas attoniti spectamus : cum è contrario tenellos flosculos, albicantes narcissulos, comantes hiacynthulos, humiles violas, crispantes rosulas, parvas lusciniolas, viridantes luteolas, niveas columbu-

A

lumbu-

lumbulas, suave blandientes sciurulos, Melitenses catulos, lufitantes hinnulos, balantes agnellos tenero affectu prosequimur ac diligimus. Sed & inter homines quæ non blanditiæ exhibentur parvulis Baryllis, Camillulis, Ascaniolis; dum interim procerus aliquis Goliath, Mimas, Enceladus & ornos jaculans *Monachus* ceu quædam naturæ portenta ipsas ad sui conspectum præ stupore stare faciant comas. Eandem affectuum diversitatem æmulatrix naturæ ars in animis ingenerat: quam sicut in turri ac muris Babylonis in Pharo ac Pyramidibus Nili, in Rhodio & Olympio Colossis, in templo Ephesio, in Mausolæo, in Amphitheatris mirabilem prædicamus; ita in Zeuxis uvis, in Myrmecidæ quadrigis sub ala muscæ conditis, in Callieratis nave apiculæ pinnis commensurata, in Homeri Iliade nuci inclusa, in horologio Caroli V. annuli palâ contento & id. genus minutis artis elegantissimis supra modum deliciamur.

II. Summus naturæ Auctor & artifex DEUS, antequam humanam carnem assumeret, non aliter ferè quàm Magnus ac mirabilis ex operum à se conditorum magnitudine, majestate & exquisita perfectione audiebat: *Magna enim opera Domini, exquisita in omnes voluntates ejus*, canit Psalter regius. Unde & toties repetit: *Magnus Dominus & laudabilis nimis. Quis DEUS magnus sicut Deus noster? Magnus super omnes Deos. Psal. 135. Qui facit mirabilia magna. Mirabilis in altis Dominus; &c.* Verum quàm magnus & mirabilis, tam terribilis ac formidandus universis fuit: ut neque ei appropinquare, nec oculos in eum intendere, nec loquentem sustinere quisquam auderet & posset. Sic Exodi 20. populus Israëliticus Moysen deprecatur: *Loquere tu nobis & audiemus: non loquatur nobis Dominus, ne forte moriamur.* Et Malachiæ 3. ait Propheta: *Veniet ad templum suum Dominus or & quis stabit ad videndum eum?* Viderant ejus quasi umbram duntaxat in persona Angeli Samsonis parentes, & continuo exclamant

Juvenal. Sa.
tyr. 1.

Pf. 110.

Pf. 47.

Pf. 76.

Pf. 88.

Pf. 92.

Exod. 20.

Malach. 3.

mant: *Morte moriemur, quia vidimus Deum: noverant enim* Jud. 13.
 ab eo Moyfi aliquando dictum: *non videbit me homo & vivet.*
 Cupis ô Moyfes, videre fulgorem faciei meæ, ut in facie videas Exod. 33.
 eum qui tecum loquitur, cujusque voces audis: verum scito id
 fieri non posse, nam fulgor hic faciei meæ licet corporeus &
 assumptus, quia tamen aliquo modo fulgorem essentia &
 majestatis meæ referre, adumbrare & repræsentare debet, hinc
 talis tantusque est, ut illum ferre non possit mortalis oculus,
 quin protinus hoc fulgore homo excæcetur, imò exanime-
 tur, & moriatur. ità Abulensis. Ne ergo posthac tantæ esset
 formidini; sed, quemadmodum ab æterno cupiebat intimè
 se hominibus communicare, ut magis amaretur quàm time-
 retur, terrificâ illa majestate occultata, in parvi pupuli for-
 mam se contraxit, dum hodie *parvulus natus est nobis & filius*
similis filiorum hominum datus est nobis. Isa. 9.

III. Veteres & præsertim Græci, qui de ortu & natura A-
 moris ingeniosè & acutè scripsere, eum Dei sobolem Deoque
 genitum ac *caelo delapsum* commenti sunt. Heliodorus in
 Chariclea non dubitavit dicere: *Maximus Deorum est Amor*, Aristophon
ac ipsos etiam Deos interdum superare dicitur. Nihilominus in Pythag.
 hunc tantum & maximum Deum non alio ferè quàm parvuli Heliod.
 & infantuli schemate effingebant & expingebant. Apud Phi- Charicl. l. 4.
 lostratum amores inducuntur cynis insidentes eoque fre- Philost. Sen
 nantes in aqua, hi habenam relaxantes, hi contrahentes, hi in Imag.
 flectentes. Hic Amor proximum deturbat, hic jam dejecit,
 hic ex ave cecidisse gaudet, &c. alibi in specie infantum poma
 legentium atque sibi invicem porrigentium. Apollonius i-
 tem in Astronomicis Cupidinem & Ganymedem ludentes a-
 stragalus in atrio Jovis fingit. Sic Praxitelis cupido puer erat
 floridus, tener, alis præditus, æs autem ipsum (è quo formatus Callistrat.
 fuerat) ceu animâ quâdam informare in eoque dominari vi- Expof. stat.
 debatur. Nimirum

Ovidius.

*Non bene conveniunt nec in una sede morantur
Majestas & amor.*

canebat ille. Qui seu amat, seu vult amari vel ex magno parvus fiat, est necesse. Tenera sunt amantium corda, magnos non capiunt: simplex & candida est natura amoris, majestate percellitur; non secus ac pupuli ad proceri & armati hominis conspectum diffugiant, sibi verò paribus pupulis colludunt. Sic fortissimos Samsonis, invictos Hercules, sapientes Agesi- laos, potentissimos Sardanapalos amor (insanus ille quidem) pueros & puellas fecit. Nam de Samstone sacra perhibet pagina, quòd, posteaquam amore Dalila captus suæ fortitudi- nis ei secretum aperuisset, statim ab eo fortitudo discesserit, & ceu imbellis puer à Philisthæis nullo negotio sit comprehen- sus. Hercules monstrorum orbisque totius domitor ac ter- ror amore Omphales totum se in ejus potestatem tradidit, ac depositis Nemeæ Leonis exuviis abjectaque victrice clava an- cillarem togam induens fufumque in manus assumens ancilla- tus est.

Judic. 16.

Joan. 13.

Isa 9.

Lactant. l. 4.
de relig. c. 6.

Jam quamvis profana divinis, incesta sanctis, carnalia spi- ritualibus, comparare minimè deceat; nihilominus tamen quod in istis vefanus Cupido vefanè egit, hoc in Deo divinus amor sapientissimè operatus est (non enim rectè pronuntia- vit P. Syrus Mimus: *Amare & sapere vix DEO concedi*) hoc, inquam sapientissimè operatus est, ut & ipsum puerum effice- ret, hominis quem unicè, &, ut ille ait, *in finem* & extremè di- ligebat, causâ. Puer factus est ac tenellus infans exigua cor- pusculi ac membrorum quantitate; ac non sensibus & intelli- gendi imbecillitate. Hic est enim ille puer, de quo vaticinaba- tur Prophetarum alpha: *Vocabitur consiliarius*; vel, ut Septua- ginta: *vocabitur nomen ejus magni consilii angelus*; vel, ut Cy- prianus: *magna cogitationis*. Verè magni consilii, quia ipsa æterni Patris sapientia, per quam mundus hic sapientissimè uti fabricatus est, ita & regitur, quod ait Lactantius: Magni consilii

consilii, quia in eo sunt eadem consilia Patris & Filii ac Spiritus Sancti, quod docet Clemens Alexandrinus: magna cogitationis, quia quod nulli creaturæ in mentem venire potuit, admirabilem modum adinvenit hominem cum Deo reconciliandi, prudentissimè consilium & dispensationem œconomix Dei de humana redemptione per suam incarnationem facienda peragendo, quod cum Basilio asserit Hieronymus. Nec minus eleganter de eo Augustinus: *Magnus Deus Angelorum parvus fit in die hominum. Conditor solis conditus sub sole. Effector cæli & terra sub cælo exortus in terra. Ineffabiliter sapiens, sapienter infans.* Talis ergo tantusque & tam sapiens puer teste Propheta Evangelico, *datus & natus est nobis: nobis hominibus, non Angelis, qui, ut loquitur Bernardus, cum magnum haberent, parvulum non requirebant, utpote & ipsi magni & ob intellectus perspicaciam meræ Intelligentiæ à Scholasticis Doctoribus appellari: Datus est nobis, qui eram parvuli sensibus, sinè intellectu & rationis usu, humiles contemptibiles, imbelles ac sinè viribus; nam de Israël's populo aliàs electo voce Dei apud Prophetam dicitur: *Ecce parvulum dedi te in Gentibus: contemptibilis tu es valde.* Et Apostolus ad Galatas: *Cum essemus parvuli, sub elementis mundi eramus servientes; parvuli, ut explicat Anselmus, tum in cognitione, tum consequenter in amore Dei, justitiæ & salutis; sub elementis mundi servientes, id est, sub littera & quasi alphabeto legis veteris.**

Clemens. l. 6. Stromat.

August. ser. 27. de temp

Bern. ser. 4. sup. Missus.

Abdias. Galat. 4.

Anselm.

IV. Datus proinde nobis sic parvulis & elementariis datus est sapientissimus parvulus Deus veluti Magister, quò ex elementis illis ad altiorem scientiam sublimemque sapientiam nos erudiret. *Sicut enim pueri, ait citatus Anselmus, discunt elementa & conjunctionem elementorum, sed ipsas voces & sententias ex elementis non intelligunt, donec ad altiores disciplinas perveniant, ad quas non pervenissent, nisi elementa præmisissent: ita Judæi elementa habuerunt suarum caeremoniarum,*

rum, quarum significationem non intellexerunt, donec ad Christi fidem per hæc elementa, quasi elevamenta pervenerunt. Quamvis autem apud homines pueris præceptores ac Magistri dentur, non ipsis similes pueri, sed ætate natûque majores, provectiores & grandiores, quò sic auctoritatem, observantiam, timorem ac reverentiam inter discentes obtineant: parvus tamen hic de cœlo Magistellus vel ideo talis nobis datus est, quo facilius, ut loquitur Bernardus, persuaderet exemplo, quod docturus erat verbo, suisque discipulis per omnia similis amore quàm timore animos eorum ad suas disciplinas excipiendas redderet paratior. Sic & Paulus Doctor gentium cum suis, quos Christo recens genuerat, Thessalonicensibus parvulus fieri maluit, quàm eis cum terrore aliquo & majestate præesse: *cum possemus. ait, vobis oneri esse, ut Christi Apostoli: sed facti sumus parvuli. q. d. juxta græcam versionem: poteram vobis in pondere & auctoritate præesse; sed malui esse parvulus, & cum balbutientibus de Deitate & Humanitate Christi balbutire. Balbutit ac lallat ex cathedra præsepioli eandem hanc deitatem suam ac humanitatem parvificatam ipsemet Christus, & vel tacendo ac jacendo profitetur: Filius hominum quique terrigena simul in unum dives & pauper: en ego cum possem vobis oneri ac rigori esse, cum possem ad vos in virga ferrea, in virtute multa ac potestate venire utpote non rapinam arbitratus esse me equalem Deo; sed factus sum parvulus & quasi unus ex vobis, ut & vos tales efficiamini qualis ego nunc sum. Confirmat id ipsum Bernardus ita nos adhortans: Studeamus effici sicut iste parvulus, nè magnus Deus sine causa factus sit homo parvulus & puer: quia nisi efficiamini sicut parvulus iste, & ut parvuli humiliemini, non intrabitis in regnum cælorum. Parvuli non quidem sensibus, sed malitiâ, parvuli simplices & prudentes, non alta sapientes, sed humilibus consentientes, quasi modo geniti infantes, sed magna cogitantes. Paradoxa equidem hæc, sibi que repugnantia videntur.*

1. Theff. 2.

Psal. 48.

Psal. 2.

Matth. 23.

Bern. serm.

sup. Missus.

Matth. 18.

Rom. 8.

1. Pct. 2.

dentur. Quis enim infantem ratiocinantem, intelligentem, prudenter consulentem & de magnis rebus cogitantem nisi supernaturali modo aliquando vidit. Parvulus est, qui, Bern. ser. 3. de nativitate Dom. recte sapius citato mellifluo Doctore, *nescit quid sit inter dextram & sinistram*, id est inter bonum & malum: parvulus est qui fictos manducos ceu animata monstra formidat: parvulus est, qui prætiofa quævis; vilissimis postponit; qui crepundia præ auratis torquibus; arundines longas præ generosis Buccaphalis; nuces & fractas testulas præ argenteis vasibus; domunculas luteas præ magnis palatiis eligit: parvulus est, qui de nullo erubescit, qui se ab injuriis tutari nescit, qui pericula non præcaver, damna non sentit: parvuli sunt, ait D. Hilarius, *qui proximo velle malum nesciunt, curam opum negligunt: non insolescunt, non oderunt, non mentiuntur, dictis credunt & quod audiunt verum habent.* Hæc ferè parvulorum sive vitia sive virtutes sunt: sed vitia absque culpa, virtutes absque merito; Illa ex sensuum & organorum imperfectione provenientia: hæc ex naturæ innocentis bonitate. Illa repudiare jubemur, dum I. Cor. 14. monemur: *Nolite pueri effici sensibus*; has amplecti, cum dicitur: *Malitiâ parvuli estote.* Videte mihi nunc planè divinam parvuli nostri sapientiam, videte rationalem infantiam Bethleemitici magistri. Veniens in mundum poterat nasci in urbe metropoli Judææ; Bethleem parvam prælegit nativitati, Jerusalem passioni: poterat divertere ad palatium; maluit ad stabulum: poterat reclinari in cunis argenteis ac gemmeis; maluit in ligneo rudique præsepio: poterat cubare in olorinis pulvinis, maluit super hispidum fœnum: poterat habere auro illitas fascias; maluit grossulos pannos: poterat habere nobiles aulae ministros; maluit bovem & asinum jumentum. O quanta ista est sapientia! & talis quidem sapientia, quam I. Cor. 2. Matthe. 13. animalis homo non percipit; imò quæ abscondita est à sapientibus & prudentibus hujus mundi, quam quia non percipiunt, stultitiam arbitrantur velut cæci de colore judicantes. Quid enim

Bern. ser. 3.
de nativitate
Dom.

Hilarius
comment.
in Matthe.
can. 18.

I. Cor. 14.

I. Cor. 14.

I. Cor. 2.

Matthe. 13.

enim ? occlamitant ; paupertasne opibus anteferatur, quam natura ut grande malum remis velisque fugit, ejusque fugitandæ gratiâ *Impiger extremos currit mercator ad Indos*, quæ & vitiorum omnium mater est ; nam teste Philosopho : *Impossibile est indigentem operari bona.* Aurumne scrutis proponendum, quod jam à principio mundus torus maximi fecit, cui obediunt omnia ; quod qui habuerit ille

Horat. ser.
l. 2. sat. 3.

*Clarus erit, fortis, justus, sapiens etiam Rex
Et quidquid volet ?*

Aristot. l. 4.
Ethic.

Arist. l. 1.
Rhetoric.
c. 6.

Bern. ser. 3.
in natali
Domini

Prov. 1.

Contemptusne honoribus potior, quando in hoc potissimum à brutis differimus, ut animum nostrum, qui divinæ quædam particula auræ est in sublime erigamus ; qui demissi in obscuro vitam agere, quàm in honore vivere malunt, jumentis quàm hominibus propiores censendi sunt. *Bonorum externorum maximam gloriam* putavit Aristoteles, qui & pronunciauit : *Honor & gloria suapte naturâ gratia jucundâq; sunt, & ad utilitatem quoque maximè valent.* Hæc inter sibi tam contraria dictamina ac dogmata alterutrum magistrorum errare necesse est, scilicet aut Deum aut mundum, quemadmodum ingeniosè observavit sæpius hic citatus Clara vallensis doctor : *Nasciturus DEI Filius, cujus in arbitriis erat, quodcunque vellet, eligere tempus, elegit quod molestius est præsertim parvulo, & pauperis matris filio, qua vix pannos haberet ad involvendum, præsepe ad reclinandum.* Et post pauca : *Non est tale judicium mundi. Aut iste fallitur, aut mundus errat. Sed divinam falli impossibile est sapientiam.* Fallitur proinde carnis prudentia ; siquidem & ipsa inimica est Deo, & seculi quoque prudentia stultitia nominatur. *Quid enim ? Christus utiq;, qui non fallitur, elegit quod carni molestius est. Id ergo melius, id utilius, id potiùs eligendum, & quisquis aliud doceat, vel suadeat, ab eo, tanquam à seductore cavendum.* Et hoc est, quod ipsa met sapientia per sui sapientis os clamitat : *Ufquequo parvuli diligitis infantiam ?* vel, ut sonantiùs Aben Ezra :

Consideratio I.

Ezra : *Usquequo simplices seducti ab impostoribus diligitis infantiam, vel ut hebræus, parvitatem?* q.d. *Usquequo parvuli vultis esse & manere semper parvuli sensibus? usquequo infantes non vultis avelli ab infantia & nugis infantilibus? usquequo simplices non excutitis vestram simplicitatem, dum per fraudulentum mundi ejusque affectuum lætationes, & versutias finitis vos decipi, ac in fraudem & ruinam instar puerorum induci, ut fluxas & caducas opes, inanes honorum bullas Christi paupertati & humilitati anteponatis? Pretiosiores siquidem,* (pergit Bernardus noster) *sunt panni Salvatoris omni purpurâ, & gloriosius præsepe auratis Regum solis; ditior deniq; Christi paupertas cunctis opibus cunctisque thesauris seculi. Quid enim humilitate ditius, quid preciosius invenitur, quàm nimirum regnum cælorum emitur & divina gratia acquiritur.*

Bern. in vi-
gil. natal.
Domini
ser. 4.

V. Propheta regius cùm in persona parvuli Filii DEI pfallisset : *Dominus dixit ad me; Filius meus es tu; ego ho-* Psal. 2.
die genui te; mox ad reges & potentes hujus mundi conversus eos ita hortatur : *Et nunc reges intelligite; erudimini qui judicatis terram: apprehendite disciplinam,* vel, ut hebræa lectio habet : *osculamini Filium.* Quasi vellet hac sua parænesi dicere : vos, qui in hoc mundo magni esse ac videri vultis, quique orbem quodammodo portatis intelligite, id est, discite non superbire, non extolli & altum sapere, sed quanto majores estis, vosmet humiliare cùm nemo verè magnus coram DEO, nisi in oculis suis parvus fuerit. Talis in sacra Regum historia prædicatur primus Israëlitici populi Rex, Davidisque antecessor Saul, qui cùm aliàs staturâ corporis grandis & instar gigantis esset *super omnem populum ab humero & sursum* eminens, tamen ob suam innocentiam animique demissionem filius anniculus appellatur : *Filius unius anni erat Saul* cum regnare cepisset; vel, ut Chaldaeus legit : *Sicut filius unius anni, in quo non sunt culpe, erat Saul quando regnavit.* Talem semetipsum prædicat David dicens : *Ego autem adhuc de-* 2. Reg. 3.
licatus

1. Reg. 9.

1. Reg. 15.

- licatus & unctus Rex.* Et de Salomone sapientissimo filio suo; *Salomon*, inquit, *filius meus puer parvulus est & delicatus.*
1. Paralip. 22. Maturæ jam ætatis & ad suscipiendum imperium aptæ erat Josue, cum de illo dicitur: *Josue, filius Nun, puer, non recedebat de tabernaculo*; ubi non puerilis ætas exprimitur, sed puerilis ejus integritas commendatur. Summus Patriarcha Abraham centum uno minus annos habebat, & ipse etiam tum pueri appellatione à Domino honoratur: *Num celare potero Abraham, quæ gesturus sum?* seu, ut habent septuaginta in Sixtina: *non abscondam ab Abraham, puero meo, quæ ego facio.*
- Gen. 18. In quem locum ita D. Ambrosius: *Officiis merito puer dicitur, qui senile nesciebat fastidium; pueritia innocentiam & obsequium deferebat.* De Orientis Principe Jobo divina prædicat Scriptura: *Erat vir ille magnus inter omnes Orientales*; qui tamen jam propè centenarius non dubitavit se pupillum appellare: *Super pupillum irruitis*; ubi pupillum se vocat non solum quia bonis omnibus spoliatus erat; sed etiam quia constitutus in puerili ætate videbatur: ac si innocentiam & humilitate, quam gerebat, senilem ætatem in puerilem revocaret. Quanta non de Messia futura magnitudine, potentia, gloria, opibus, potestate ac imperio prænuntiabantur à Prophetis. *Veniet Dominator Dominus & Regnam ipsius omnibus dominabitur. Coram illo procident Æthiopes & adorabunt eum omnes Reges terra, omnes Gentes servient ei, quia liberabit populum suum.* Ipse quoque Archangelus conceptum ejus sanctissimæ Virgini MARIÆ annuntians: *Erit, inquit, magnus.* At ecce idem divinus nuntius evangelizans posthæc ejusdem Nativitatem Bethleemiticis pastoribus: (*Evangelizo vobis gaudium magnum: quia natus est vobis hodie Salvator, qui est Christus Dominus*) pro signo distinctivo unde dignosci ab eis posset, allegat pauperem ejus infantiam: *Et hoc vobis signum: invenietis infantem pannis involutum.* Si fidem de Salvatore astruere volebat, dicere iudicio mundi debebat: *Hoc vobis signum*

signum: inuenietis virum in excelso throno sedentem, aureâ
 redimitum coronâ, vestitum purpurâ regiôque ornatu insi-
 gnam: nihil horum dixit sed: *inuenietis infantem*. Quid est
 hoc, bone Angele, quod nuntias? *Num saluare nos poterit iste?*
Iste tam parvus universum & tam magnum Israël's populum? I. Reg. 10.
tam debilis, tam fortes? iste 2. Reg. 23. *Tenerrimus ligni ver-* Gregor.
miculus? iste Psalm. 39. *Pauper & mendicus, cui non jam in*
palatio, sed nec in diversorio locus est? iste, qui nè *calamum* Isai 42.
quassatum, taceo hostes armatos valet confringere? Salvabit
 nè dubitare: nam licet sit infans, est tamen DEUS: *DEUS* August. ep.
 autem, quod ait Hipponensis Doctor, *non mole, sed virtute* 3. ad Volu-
magnus est. Fulgent. ser. 5. Epiphan. *Parvus in praesepio, im-* fian.
mensus in caelo. vilis in pannis, pretiosus in stellis. Sit licet
 sicut tenerrimus ligni vermiculus; tamen non tantum *ostin-* 2. Reg. 24.
gentos interficiet impetu uno, sed ipsum principem mundi &
fortem armatum debellabit, universa arma ejus auferet, in Luc. 11.
quibus confidebat, & spolia ejus distribuet. Transcramus usque
Behleem (dicebant Pastores ad invicem) & videamus hoc
verbum, quod factum est, quod Dominus ostendit nobis. Abie-
 runt & venerunt festinantes, tantæ rei novitate perciti pedi-
 bus eorum alas addente videndi desiderio & *invenerunt in-* Barrad. l. 8.
fantem positum in praesepio. O felicem inventionem! exclam- c. 19.
 mat nonnemo. Si felix est, qui pretiosam reperit margari-
 tam, qui aurum & thesaurum invenit: quantò feliciores hi
 pastores, qui talem invenerunt infantem, in quo sunt omnes Coloss. 2.
thesauri divitiarum absconditi: invenerunt pretium totius
mundi: Invenerunt, ut loquitur D. Hieronymus, agnum Dei, Hierom.
puro, mundissimo, ac plus quàm aureo, vellere, quod in ariditate ep. 27.
totius terra caelesti rore complutum fuerat: invenerunt to-
 tius cœli delictum: invenerunt totius humani generis amo-
 rem & desiderium: invenerunt speciosum forma præ filiis ho-
 minum; verbò, quem scripsit Moyses in lege & Propheta, in- Joan. 1.
 venerunt Messiam, invenerunt JESUM Salvatorem. Quid
 ultra

Instit. l. 2.
tit. 1. de re-
rum divif.

Maeth. 2.

Exodi 13.
& alibi.
Ifa. 66.
Ifa. 28.

Cyrill.
Ambros. in
Pf. 118.

Cantic. 3.

Cant. 5.

ultra expetitis pastores non jam pauperuli, sed opulentissimi: nam thesaurus, quem invenistis, vester est juxta tit. 1. lib. 2. Instit. Vester est hic infans, vester hic parvulus, vester hic Salvator, secundum quod audistis ab Angelo: *Natus est vobis hodie Salvator.* At non ita vobis illum vendicate, ut soli possidere velitis; non enim vobis Judæis duntaxat, sed & nobis natus est, nobis, inquam, qui ex gentibus credimus in nomine ejus. Invenere Judæi infantem: invenere & Magi, qui ab Oriente venerunt, primitiæ gentium: & illi quidem infantem, hi invenere puerum: *Invenere puerum cum MARIA matre ejus.* Quomodo, amabò, hi puerum, illi infantem? nunquid quatuordecim dierum spatio tantum excrevit, ut jam non infans, sed puer diceretur? siquidem pueros dicimus, qui ab uberibus ablaetati jam fari & loqui incipiunt. An fortè Judæis infantem ostendi oportebat, qui & ipsi infantes lactique assueti erant? Sæpius enim illis à Deo promittebatur: *Dabo vobis terram fluentem lacte & melle.* Et: *Ad ubera portabimini.* Gentibus verò puer datus est, de quibus idem Isaias: *Quem docebit (DEUS) scientiam, & quem intelligere faciet auditum? ablaetatos à lacte, avulsos ab uberibus.* Quem locum de ablaetatione à lege veteri intelligunt SS. Cyrillus & Ambrosius. Quidquid sit parvulus iste omnium est; sed eorum vel maximè, qui eum ardentè diligunt, diligendo quærunt, quærendo inveniunt. Sic eum quærebat summo illius desiderio flagrans facerrima sponsa clamans: *Quararam quem diligit anima mea.* At misera post longam indaginem, post longos cursus & recursus, post subita & pericula, acceptaque etiam verbera, quem quærebat, non invenit: *Quæsi, querulatur, & non inveni illum: vocavi & non respondit mihi. Invenere me vigiles qui circumvent civitatem: percusserunt me & vulneraverunt me.* Quid est cur non inveneris, ô amatrix fervida? quid est quòd verbera & vulnera retuleris? nisi, quia ubi minimè erat, eum quæsiisti? quæsiisti in lectu-

lo florido; quæfivisti in domo cedrina: (*lectulus noster floridus, tigna domorum nostrarum cedrina*) quæfivisti in civitate: quæfivisti per vicos & plateas, & non memineras de eo scriptum: *Non clamabit, neque audiet aliquis in plateis vocem ejus?* Et: *In propria venit & sui eum non receperunt.* Egredere de civitate, egredere extra portas, egredere in agrum, & illic thesaurum tuum absconditum invenies. Paret monitis, egreditur jam tota anhela & partim è cursu, partim è vulnere lassæ denuo occlamans: *Quis mihi det te fratrem meum sugentem ubera matris, ut inveniam te foris & deosculer te?* Factum bonum! Vix egressa, & quem quærebat, invenit. *Paululum,* inquit, *cùm pertransissem eos* (custodes portarum ac murorum civitatis) *inveni, quem diligit anima mea; tenui eum, nec dimittam.* O tene ac stringe! stringe arctissimo amoris nexu: *Pone, ut signaculum super cor tuum, ut signaculum super brachium tuum:* amplexare & mille suaviis dissuavia, atq; ad imprimenda oscula tota optes os fieri, tota cor ad amandum parvulum hunc Amorem tuum.

VI. Et nos NN. relictis gregibus curarum secularium transeamus cum pastoribus & ipsi in Bethleem: relicto fori strepitu egrediamur cum sponsa foras extra civitatem, & videamus hoc verbum quod factum est. Bethleem nostra templa DEI & Ecclesiæ sunt; verè domus panis, & panis Angelici. Hic in angusto altaris tabernaculo, ceu in obscura spelunca, in parva pyxide ceu in quodam præsepiolo jacet & cubat idem hic divinus Amor parvulus & omnino ad punctum specierum sacrarum contractus. Hic nobis ejus gerulas licet agere, & non solum inter brachia, sed intra ipsa viscera gestare. Teneamus illum, nec dimittamus vel ad momentum: dum enim sic eum habuerimus & per gratiam Sacramentalem cum eo conjuncti fuerimus, non erit quod formidemus, non erit qui nobis nocere possit.

Habent hoc singulare gerulæ, cùm eas seu pater iratus, seu

quis alius furore percitus ferire ac percutere contendit, cum gladium aut fustem aut scuticam minitabundus intentat, sui defendendi causâ veluti pro umbone & clypeo infantem, quem ulnis gestant, percussori objicere; quo viso etiam efferratissima pectora protinus mitescunt; nemo enim facile tam efferus est, qui innocentem pupulum pro gerula feriat. Nimirum sicut *gratia parvis comes est*, ut ait D. Gregorius Nazianzenus; ita facile etiam aliis gratiam impetrant, & quovis oratore vel sola sui ostensione facundius perorantes; ad commiserandum etiam ferocia corda demulcent.

Rader. aula
Sancta The-
odofii.

Obsidebat aliquando Henricus Imperator (ille quem hodie Ecclesia dupliciter divum veneratur) Trojam Apuliæ urbem, adeo graviter ei, nescio ob quam infensus offensam, ut jurârit se, ubi illam occupâset, ne quidem imbelli ætati parsurum. Trepidare incolæ, plorare matres, lamentisque, & femineo ululatu tota civitas personare: nec satis præsidii in muris, nec virium in viris, nec spei in irato Cæsare ad obtinendam gratiam reliquum esse. Prudentissimo itaque & felici matrum consilio parvulorum agmen ex urbe ad Cæsaris tentorium emittunt, qui sese coram sistentes partim balbutie sua, partim ploratu & lacrymis veniam tam pro se, quam pro parentibus precarentur. Efficax omnino fluxit oratio. Ad conspectum tam amabiliū fæcialium veluti totidem cupidinum ferocia corda posuit Imperator, urbemque non tantum obsidione letifera actutum exolvit; verum insuper favoribus Imperatoris gratiosè impertivit. Judith. cap. 4. Holoferne Assyrii exercitûs Duce Bethuliam obsidente, *tremor & horror* similiter *invasit sensus* incolarum Judæorum, quid faciant in tanto discrimine constituti & à tam potente adversario circumdati? *Clamavit*, inquit sacer historicus, *omnis populus ad Dominum instantiâ magnâ, & humiliaverunt animas suas in jejuniis & orationibus ipsi & mulieres eorum. Et induerunt se Sacerdotes ciliciis, & infantes prostraverunt contra faciem templi Domini,*

Judith. 4.

ni, ut videlicet (quod ait Ugo Cardinalis) DEUS tantò facilius moveretur pietate super infantium afflictione. Quid quod ipsa bruta elementa & in omnes absque discrimine, dum semel furere incipiunt, grassari assueta objectu parvulorum quandoque nitescunt? Scribit antiquitatum patriarum & sacrarum præcipuè solertissimus vindex Bohuslaus Balbinus in Diva Virgine Wartenfi ex pervetustis Silesiæ Scriptoribus: A. 1598. 24. Augusti cum Wartenfis Diva Camencii hospitaretur, Nissa furiosum & infidum flumen adeo partim immodicis imbribus, partim occulta vi siderum increvit, ut Glacium ipsum aquis obsideret, & minaretur extrema. 16. Augusti media nocte Glacium pene occupavit quinque domibus cum solo raptis, centum quadraginta fœdum in morem laceratis ac direptis, pontem lapideum alterum dejecit, decemque dies tenuit ea fluminis tempestas, hæc Glacii. Nec Wartæ (quam idem fluvius infrà alluit) se ipso minor visus est: domos, ut memores etiamnum Haagenfes mihi ostenderunt, medias hausit, innumerisq; damnis affecit. Sed longè major calamitas Wartam manebat: die enim 24. Augusti cum detumescere Nissæ speraretur, grandiore malo Warta decubuit. Dixi altissimum montem oppido incumbere, hic alluvione Nissæ concussus, aut quocunque alio occulto motu fortè etiam senectute (quâ nihil vel in ipsa saxa potentius: *Mors etenim saxis marmorbûsque venit*) sed, ut dixi, labefactatus mons & aquarum furioso impetu concussus aperto ingenti hiatu maxima sui parte in Nissæ alveum, Wartamque subjectam sese præcipitavit tam infelicitè, ut intercepto fluminis itinere vallem Wartensem totumque oppidum merfurus videretur. Nam cum Nissæ totus in has Wartæ angustias subeat, exitu negato continuis aquarum incrementis eò periculi excreverat, ut quò se vertèrent aquæ, super oppidum quasi deliberarent. Non deseruère sese Wartenfes, in arena imò in aqua capto consilio, cum humana omnia auxilia cessarent, ad divinam opem certatim

(ut-

Ugo in Ju-
dich. 4.

P. Boh. Bal-
binus l. 1.
c. 6. §. 5.

(utpote Catholicici) conversi sunt; Præibat in verba Matthæus ex Crucigeris Glacensibus Canonicus, qui tum Wartæ sacra ritu Catholico administrabat, illi divinæ iræ parvulos liberos & Virginis Matris antiquam dilectamque sedem objecerunt. Ubi res mira dictu! Cum tres horæ quadrantes aquæ pependissent, & divinitus, nè nocere possent, tenerentur; subito novo itinere facto, non in oppidum, quod pronum erat (nè quæ homines aut pecora haurirentur) sed innoxie post oppidum abière, flexu deinde modicè curvato veterem alveum invenère, priores fluctus in Silesiam secutzæ. Et sic Virginis ope, & parvulorum objectu Warta servata est.

Exardescit in nos identidem Pater cœlestis, arma sui furoris in nos contorquet, plagas intentat, & torrentes iræ suæ super capita nostra inundare facit. Quid consultius, quid salubrius in illa tam horribili tempestate, quàm divinissimum hodiernum parvulum illum speciosum figuratum Moysem *in fiscella scirpea* furentibus fluctibus objicere? Non poterunt non commoveri viscera quantumvis justè irati Patris super filio suo: non poterit non extentam retrahere manum, non recondere gladium, quem vibrârat, non cohibere fluctus & avertere indignationem suam à nobis. Si enim propter justum Lot, quàm diu morabatur in Sodomis sceleratissimis illis incolis non potuit nocere: (*non potero facere quidquam, donec ingrediaris in Segor*) quomodo nocere poterit nobis, dum talem pro nobis habemus advocatum: (*Si quis peccaverit, advocatum habemus apud Patrem Jesum Christum justum.*) Perorat ejus infantia, perorat auditas, perorat stabulum, perorat præsepe, perorat fœnum, perorant panni, perorat tenerri- mum corpusculum, perorant lacrymabundi oculi, perorat amabilis vultus, omnia denique membra perorant: Pater ignosce, ignosce populo tuo, ignosce insipientibus, qui velut parvuli non intellexerunt, sed *erraverunt ab utero, locuti sunt falsa*. Ne quæso furor iræ tuæ comprehendat eos, sed respice
in

Exod. 2.

Gen. 19.

1. Joan. 2.

Psal. 57.

in faciem Christi tui, & vide, quia ego sum unicus ille filius tuus, qui hanc parvuli formam ideo assumpsi, ut illis misericordiam in oculis tuis invenirem. Atque hoc est, quod ait mellifluus Bernardus: *Propterea parvulus venit, ut misericordiam precoraret, & futurum in fine iudicium precurrens, misericordiam temperaret. Licet enim parvulus ad nos venerit; non parum tamen attulit, non parum contulit nobis. Si quæris, quid attulit? primò omnium attulit misericordiam, secundum quam, teste Apostolo, salvos nos fecit.*

Bern. ser. 1.
de natali
Domini.

Hanc itaque misericordiam vel potius *miserecordias Domini* in æternum cantemus atque voce concordi Domino canamus dulciter hymnos, hymnos laudis & gratiarum actionis pro tam ineffabili charitate qua sic DEUS dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum nobis daret, cujus deliciae sunt esse cum filiis hominum. Hunc osculemur, hunc Magistrum sequamur, huius disciplinam apprehendamus, post eum suspiremus cum pia quadam & religiosa Virgine Victoria:

Psal. 88.

O JESU mi dulcis Amor nil diligo præ te:
Tutotus meus es, mens mea tota tua est.

DIES II. INFRA OCTAVAM

NATIVITATIS DOMINI.

Consideratio II.

Jesulus nascens Amor vagiens

seu plorans.

Primam vocem similem omnibus emisit

plorans. Sap. 7.

I.

SI & in fabulis docta non rarò later veritas, non vanè fabulati sunt, qui finxerunt, in plasmatione hominis à Pro-metheo facta, lacrymas loco aquæ ad compingendum lutum

Stob. tract.
de moderat. affect.

C

Tertull. 1. 7
de anima
cap. 9.
Arist. 1. 7.
Polit. c. 17.

August. 1.
21. civit.
cap. 14.

Plin. pro-
cem. libri 7.

Solin. 1. 1.
mirabil.
mundi c. 3.

Sabellic.
vii.

lutum (unde homo formatus) adhibitas, indeque dolorem & fletum esse homini propria usque adeo, ut à lacrymis abstinere nequeat, nisi cum in pristinum pulverem denuò redigetur. Cum primum lucem aspicere incipit ex uteri materni eluctatus angustiis *vitam vagitu & ploratu salutatur*, ut ait Tertullianus, non tam ad vocis exercitium, & ad corpus roborandum, quod docet Avicenna cum Aristotele, quàm ob magnam mutationem, dum scilicet ex utero molli & calido ad terram duram & aërem frigidum nudus transit à tenebris item & fomno ad insolentem lucem & vigiliam, quibus omnibus percussus dolens vagit, jamque tum, teste D. Augustino, præsentit, præfagit & *quasi nesciens prophetat* mille vitæ ærumnas sibi subeundas, quas deplorat. Unde Lucretius:

*Vagituque locum lugubri complet, ut aquum est,
Cui tantum in vitæ restat transire malorum.*

Quod expendens naturæ scrutator Plinius, naturam ipsam velut novercam incusat & queritur: *Hominem tantum nudum*, inquit, & *in nuda humo natali die abjicit ad vagitus statim & ploratum, nullumque tot animalium aliud ad lacrymas & has protinus vitæ principio damnatur, flens animal omnibus imperaturum; additque non fari, non ingredi, non vesci: breviterque hominem scire nihil sine doctrina, non aliud natura sponte, quàm flere.* Hoc veri hominis indicium, hæc nota distinctiva est: nam quòd Zoroaster in ortu suo riserit, jam tum pro malo omine acceptum fuerat, fore eum videlicet dæmoni quàm homini similiorem, & magicæ artis inventorem, uti revera fuit. Rectè proinde Augustus Imperator, dum ab adulatoribus DEUS diceretur, lacrymantibus miscebat sese, ut homo videretur; solebat enim aliquando inter Horatium & Virgilium sedere, ac interrogantibus quidnam ageret (cum Horatius oculorum vitio lacrymas in oculis haberet, Virgilius verò suspirabundus naturaliter esset) respondisse: *Sedeo inter lacrymas & suspiria, ut mortalis sim.* Augustissimus DEI Filius

Filius & cœli terræque modimperator *cum informa Dei esset non rapinam arbitratus esse se aequalem Deo*, vellētque mortalitatis nostræ conditionem experiri nobisque per omnia similis fieri à lacrymis & ipse ac vagitu humanæ vitæ sumpsit principium, *primamque*, quod Salomon de se profiteretur, *similem omnibus vocem emisit plorans*. Profiteretur idem Ecclesia Catholica in hymno Fortunati ita canens:

*Quando venit ergo sacri
Plenitudo temporis,
Missus est ab arce Patris
Natus orbis conditor;
Atque ventre virginali
Carne amictus prodiit.
Vagit infans inter arcta
Conditus præsepia.*

De hoc amabili ejus vagitu dulcissimisque lacrymulis præsentem considerationem instituemus, & in earum causam, effectum ac pretium piè ac tenerè inquiremus.

II. Et ecce prior ante nos in eas inquisivit dulcissimus Bernardus, qui postquam illas cum lacrymis nostratum infantium proprias ærumnas deflentium contulisset, subdit: *Plorat Christus, sed non sicut cateri, aut certè non quare cateri solent. In aliis sensus in Christo prævalebat affectus. Patiuntur illi, non agunt utpote nec ipsius adhuc usum voluntatis habentes. Illi ex passione lugent, Christus ex compassione*. Fuerant itaque illæ parvuli JESU lacrymulæ non propriæ infirmitatis ac imbecillitatis, sed calentissimi testes amoris. Nullo enim efficaciore testimonio quàm lacrymis amor declarat sese, ut bene ceoinit Poëta:

*Expressæ tacitum lacryma testantur amorem
Gignit amor lacrymas, (quis putet?) ignis aquas.*

Sic genuit & prolicuit ex oculis intimè sese amantium Davidis ac Jonathæ, qui, cum inter supremum vale mutuis complexibus

Philip. 3.

Bern. ser. 3.
in natali
Domini.

Oven. in
Epiqr.

plexibus & osculis calentissimi amoris recipere incendia,
 1. Reg. 20. in lacrymarum resolvebantur imbres: *Osculantes se alteru-
 trum fleverunt pariter.* Sic & Joseph Patriarcha cum fratres
 suos & præsertim charissimum sibi Benjamin coram sese, stan-
 Gen. 45. tes: *Non se poterat cohibere à lacrymis, elevavitque vocem
 cum fletu, quam audierunt Ægyptii omnisque domus Pharaonis:
 osculatusque est Joseph omnes fratres suos & ploravit super
 singulos.* addit porro scriptura: *Posthac ausi sunt loqui ei.*
 Quasi diceret: non ausos loqui, dum coram eo, ut Prorege
 Ægypti starent; quin potius metu tantum non exanimati ad
 præsentiam tantæ Majestatis obmutuerunt & *vox faucibus
 hæsit.* Exhibuerat quidem illis non levia fraterni amoris of-
 ficia, quando frumentum, quod coemptum advenerant, gra-
 tis omnino in tanta annonæ caritate suppeditavit, pretio omni
 illis restituto & pecuniâ in ore sacci uniuscujusque repositâ:
 sed suspecta illis erant omnia subtementibus, nè fortè non tam
 gratificandi, quàm eos vexandi & nocendi studio fierent: ubi
 verò super se plorantem viderunt, tunc primum fratrem
 agnoverunt, tunc ausi sunt loqui ei. Hugo Cardinalis per
 pulchrum hîc mysterium observat, dum ait, ante Incarnatio-
 nem homines non fuisse ausos loqui ad Deum; *sed postquam
 factus est homo & plorare cœpit, securum habent ad eum ac-
 cessum.*

Hugo Car-
 din. h. l.

Lachrymæ
 Christi vo-
 ces.
 Ovid. lib.
 de Ponto.

III. *Interdum & lacrymæ pondera vocis habent,* canebat ille.
 Pondera vocis habent, amantes hæc diviniissimi Infantis lacry-
 mæ facundæque oratione nos quasi sic alloquuntur: ego sum
 frater vester Joseph ô mortales, qui me hætenus timebatis to-
 nantem ac fulminantem, nè timete modò vagientem ac su-
 per vos plorantem: quin potius accedite ad me & approxima-
 te, necessitates vestras proponite, familiares mecum sermones
 miscete; ego sum frater vester Joseph, qui in hanc Bethleem
 in domum panis ideo veni ac missus sum, ut vobis frumentum
 electorum conservarem ac ministrarem, nè fame omnino
 peri-

periretis; hæ, in quam, sunt Christi nati & lacrymantis ad nos Sunt Musica.
 voces: quid dico voces? Musicam dulcissimam debebam dicere; nam interdum & lacrymæ pondera musicæ habent. Sic
 divinus ille sponsus, cum precantis Ecclesiæ gemitus audiebat, Cant. 2.
 audire sibi concentus videbatur: *Tempus, inquit, putationis* Cant. 2.
advenit. Ex hebræo legi potest: *Tempus plorationis, seu tempus cantationis*: quasi non sit aliud plorare pro DEO, quam
 cantare. Quod expertus & David: *Confitebor, inquit, tibi Domine in gentibus & nomini tuo cantabo.* Sic enim habetur 2.
 Reg. 22. quamvis paulò aliter habeatur Pf. 17. qui eo Regum
 loco refertur. Sed ex Hebræo legi potest pro *cantabo, lacrymabo*, quasi unum idemque esset coram Deo & propter Deum
 lacrymari & cantare. Et S. Augustinus ait: *Dulciores sunt lacrymæ orantium, quam gaudia theatrorum.* August. in Pf. 127. Si hominum,
 si pœnitentium, quanto magis lacrymæ innocentissimi parvuli DEI pro humano genere orantis ac deprecantis. So-
 nant illæ quavis Threicia cithara & Apollinea lyra dulcius, so-
 lenneque illud infantum A A seu potius VAVa non ad dolorem
 & compassionem sed ad cordis tripudium occantant. No-
 tat Lyranus, Lorinus, Pineda & alii masculos dum nascuntur
 vagiendo vagitum auspicari ab A, quæ est prima litera nomi-
 nis Adæ protoplasti: foeminis ab E, quæ est prima nominis
 Evæ, quasi de eorum lapsu quiritentur. Priscis verò Latinis
 infantes vagiendo Va sonare videbantur, unde per Onomatopœ-
 pœiam *vagire* dicti sunt, ac Vagitanus (qui & levi nominis
 flexu Vaticanus dictus est) Deus, ut iis auxilio esset, implora-
 batur, ait Varro. Non quiritatur, non alienum auxilium im-
 plorat infans noster clamando A & Va utpote *non indigens* Act. 17.
aliquo, cum ipse det omnibus vitam & inspirationem & omnia:
 verùm hoc unice auribus nostris insonat: Ecce ego Vester
 Adam quomodo Vos adamo! Vulgare diverbium est: *Amor musicam docet.* Docet sanè tum vel maxime, cum lacrymas
 prolicet. Quid enim lacrymis amantium suavius? quid ad
 per-

permovenda pectora potentius? quid earum concentu Divinius? Concentum cœli meritò dixerimus JESULI lacrymulas & planè divinam ac cœlestem musicam. Si enim, ut quidam arbitrantur, cœlestes orbes cœlique oculi astra ex mutuo collisu ac motu suavissimam edunt harmoniam; quidni *oculi* JESULI non jam *vino*, quales Judæ Patriarchæ, sed astris ipsis *pulchrioribus*? Commentum quidem Mahometis ridiculum est, Deum quotidie semel flere, ejusque lacrymas esse eas stellas, quæ de cœlo labi videntur. Ast dum ego DEUM hodie flentem video, commenta me minimè dicere putâro, si tot ab ejus oculis labi dixero stellulas, quot lacrymarum guttulas. Si enim, teste D. Ambrosio, *habet hoc vis summi doloris: ut cum lacrymis oculi quodammodo ipsi videantur descendere; eò quòd tanta vis lacrymarum sit, ut putentur oculi in fletus resolvì, & in lacrymas effundi*; quantò magis vis amoris? qui uti per oculos in amantem intrat, ità per eisdem & cum illis in amatum exit.

Quòd si Galatarum tantus fuit in Paulum amor, ut *oculos suos eruisent* ac dedissent ei: quantò major est Filij DEI in homines! Non eruit ille, sed prorsus eliquat ocellos suos hodie in nos, quos dum unà cum lacrymis per genas ejus labi cernimus, nōne stellas labi videmus? Nam, ut recepto jam hymno in persona devotæ animæ canimus: *Si tua, JESULE, ac puer dilectissime, spectem lumina, hæc duo astra sunt*. Grandis timor omnium corda concutiet, quando sub secundum Christi adventum stellæ cadent de cœlo, juxta illud Evāgelicum: *Cum venerit Filius hominis in majestate sua, &c. stella cadent de cœlo & virtutes cœlorum commovebuntur arescentibus hominibus præ timore, &c.* Nimirum non erunt lacrymæ illæ amantis, sed indignantis ac dolentis DEI, ideòque terribiles ac fervidæ & igneæ; docet siquidem Philosophus, lacrymas, quæ seu ab ira seu à dolore proficiuntur, calidas esse ac ustivas; quæ verò ab amore lenes ac subfrigidas, in star pluvix ac roris irrigui, quo herbæ plantæque fœcundantur. Nequaquam hîc arescite, sed cre-

Gen. 49.
Bouchier.

Sunt stellæ
cœlò deci-
quæ.

Ambros. ser.
17.

Galat. 4.

Matth. 24.

25.

Luc. 21.

Aristot.
Probl. 17.

Sunt pluvia
& ros irri-
guus.

crefcite mortales : crefcite & multiplicamini : hodiernæ aman-
 tis DEI lacrymæ, cœleftis pluvia funt, illéque defideratus ros,
 quem expetabatis toties per tempus Adventûs clamando:
Rorate cœli. Quæ tam dura ac sterilis erit terra, nè dicam pe-
 tra, quam ros ifte non irriget, non (ut Scripturæ phrafi utar)
 infundat, non germinare faciat? Duriffimus lapidum ada-
 mas cum aliàs nullis malleorum ictibus comminui poffit, hir-
 ci emollitur fanguine: cujus noftrûm tam adamantinum erit
 cor, quod non innocentiffimi Agni JESULI emolliant lacry-
 mæ, & in uberrimos feu pœnitentiæ feu devotionis fructus
 fœcudent? Famofa illa & dura primùm peccatrix, pòft fer-
 vida amatrix, quia multùm dilexit, multùmque flevit, Chrifti
 plantas femper aliàs ad beneficia vernantes reddidit vernan-
 tiores. *Mysterio fiquidem non caret,* (ait D. Chryfoftomus)
quòd dicatur Magdalena Luc. 7. pedes Chrifti D. lacrymis ri-
gâffe, non laviffe : quia, ut irrigatio terram fœcundat ad fru-
ges : ita illa lacrymarum profufio Chriftum D. ad mifericordiam
excitabat. Poterant tantam fœcunditatem operari lacry-
 mæ hominis in Deo ; quantam non operabuntur lacrymæ
 DEI in homine ! Unus pro multis documento fit Benedictus
 Goës S. J. Coadjutor temporalis. Is etiamnum miles inter
 Lufitanos, moribus, ut apud ejufmodi homines affolet, licen-
 tioribus, in ora Travancoridis Indiæ Orientalis templum quo-
 dam die cum commilitone fubierat preces fufurus, commo-
 dùm ante imàginem Deiparæ Virginis flexerat genua, cum
 nescio quâ pungi animum fynterefi fentiens, DEI Matrem
 cœpit ardentiori quadam pietate obfecrare, quò fieret ipfi
 apud Filium, ejus interceffione, peccatorum condonatio. Sub
 hæc, mirum dictu ! videt ille, videt & Sodalis, vident alii mul-
 ti, quos ad fpectaculum exciverant, vident, inquam, ex pueri
 JESU inter Matris brachia hærentis oculis lacrymas, fed colo-
 re lacteas, defluere, idque tam ubertim, ut multi ftrophia fua
 prodigiofo hoc liquore imbuta a sportârint; ipfe verò Benedi-
 ctus

Chryfofto-
 mus hom.
 79 ad po-
 pul. fub mit.

Ex annali-
 bus Societ.
 an. 1581.

Sunt Mar-
garitæ.

In vita lib.
2. cap. 27.
§. 1.

Loblet. de
vita & mor-
t. c. 2. §. 2.

Ezech. 28.

ctus meliorem deinceps militiam cogitavit, qui vexillis JESU
in ejus Societate non diu post adscriptus, fidelem eidem operâ
in Matarensis Regni per investigatione navavit. In hac mirabili
visione illud cum primis mirari subit, cur lacrymæ JESULI non
utî cæterorum infantium aquei, sed lacteicoloris apparuerint.
In promptu sed enim causa est; margaritæ erant, quibus color
ille lacteus proprius ac natus, margaritæ erant, non unius re-
gni, sed totius mundi precium exuperantes; id quod in alia vi-
sione: Venerabilis Marinæ de Escobar divinitus dicit. Ac-
cessit, scribit illa, ad me S. Patriarcha Joseph die natalitiorum
festorum anno 1622. imposuitque meo ori suis sanctis mani-
bus aliquid quasi me cibaret, quo fui valde confortata, & sic à
me discessit; Adfuit subitò meus Angelus custos & extendens
conjunctas manuum volas, dixit: Soror ejice huc, quod S. Pa-
triarcha imposuit tuo ori. Incepti id ejicere & prodiverunt ex
me multæ gemmæ & lapides preciosi, perelegantes ac lucidi,
qui repleverunt manus S. Angeli, quosque ille recondidit in se
ipso. Dicebam intra me dubitans: quid hoc potest esse? Do-
minus autem mihi respondit; omnibus illis gemmis & lapidi-
bus preciosis significari merita lacrymarum, quas sanctissimus
infans JESUS profuderat in sua natiuitate, & merita lacryma-
rum ex devotione & gaudio profusarum à SS. Virgine, quo-
rum me Dominus meritorum eodem tempore participem
reddiderat. Quis jam divitias, quis pulchritudinem, ac deco-
rem animæ tuæ satis explicet ô Marina, quæ tot, tantis ac tali-
bus margaritis simul dirata & decorata es? Inæstimabile decus
urbis Vindocinensis in Gallia relucet ex eo, quòd vel unicam
Domini lacrymam, cimelium sanè preciosissimum intra se
etiamnum hodièque asservet: at quantum non erit decus ani-
mæ complures ejusmodi lacrymas intra se habere? Omnis
certè Cherubici illius Spiritus decor, cui Ezechielis capite 28.
dicitur: *Omnis lapis preciosus operimentum ejus, umbra erit, si
cum lacrymarum istarum decore conferatur.*

IV. At quid mirum DEI lacrymas ita appetiari, quando & Morale.
 DEUS ipse nostras lacrymas pro margaritis habet, easque in-
 tra se recondit. Lacrymabatur die ac nocte, suisque lacry- Psal. 41.
 mis non strophia duntaxat, sed *stratum* suum rigabat pie po- Psal. 6.
 nitens Deumque amans David, at quo operæ præcio? *Posui* Ps. 55.
sti, inquit ad DEum, *lacrymas meas in conspectu tuo*. Sym-
 machus legit: *intra te*. Quasi non inferior locus, quam æter-
 ni Parentis sinus, illis lacrymis, ceu totidem margaritis conve-
 niens foret: neque enim DEUS, nisi quod pulchrum ac præ-
 tiosum est, intra semet recondere solet. Merito proinde hic
 D. Chrysostomus: *Quidnam*, ait, *dic oro oculis illis formosus*
perpetuo lacrymarum imbre & quasi margaritarum decore or-
natis. Tales erant & lacrymæ filix Jephthæ, quæ antequam ad
 sacrificium DEO immolanda sisteretur, totum bimestre spa- Jud. 11.
 tium flendo impendit: *Dimitte me*, inquit ad Patrem, *ut duo-*
bus mensibus circumeam montes & plangam virginitatem
meam. Quasi non placitura Deo, neque ejus clementiam exo-
 ratura, nisi propriis lacrymis, tanquam gratiosissimis unio-
 nibus ac pigmentis reniteret. Quod planè fecit, interprete
 D. Chrysostomo homilia de Jephthe, in typum Ecclesiæ: *Nec* Chrysost.
enim, inquit, *Ecclesia mittit ad Dominum, qui in ipsa profici-* hom. de
unt, nisi ex magna tribulatione, nisi ex planctu & fletu & la- Jephthe.
crymis. *Lacryma enim*, ait idem alibi, *pulchram ostendunt fa-* Chrysost.
ciem: Unde sicut nemo ad Principem, nisi lota & decora fa- hom. 12. in
 cie; ita nemo ad Deum, nisi profusis lacrymis accedere debet. ep. ad Eph.
 Sic eorum Sanctorum, qui *ex magna tribulatione in conspe-*
 ctum DEI veniunt, dicuntur abstergi lacrymæ: *Absterget* Apoc. 7.
Deus omnem lacrymarum ab oculis eorum. *Absterget* Bern. in
 rum, ut reponat in sudario & recondat *in thesauris suis*. *Feli-* Declamat.
tes lacrymæ, exclamat Bernardus, *quas benigna manus condito-*
ris absterget, & ut gemmas, appreciabit. In his enim planè
 verificatur, quod Pierius ex Suida refert: Somnianti persuasum,
 margaritas genis inhære, quas experrectus lacrymas
 colliquatas apprehendit.

V. Inter alias extraordinarias DEI gratias, & ut vocamus, gratis datas, non minima est donum lacrymarum, quando anima tam copiosè divinis consolationibus affluit, ut eæ in ipsum corpus redundantes illud alterent, tenerrimosque erga Deum divinæque mysteria affectus excitando, velut si intra angusta cordis septa contineri non possent, per oculos, quasi quoddam distillatorium eliquent, & non tantum, ut Poëta cecinit:

-- -- *Est quadam flere voluptas?*

Sed maxima, qualis nec inter dulcisona organa & gaudia theatrorum oboritur. Expertus eam est igneus Augustinus, qui hoc lacrymarum donum instanter à DEO petierat & impetrârat. *Da mihi (precatur) evidens signum amoris tui, irriguum lacrymarum fontem jugiter manantem; ut ipse quoque lacrymæ tuum in me testentur amorem: ipsæ prodant, ipsæ loquantur, quantum te diligit anima mea.* Expertus est non minus flammeus Ignatius de Loyola Societatis Jesu Parens, cui præ copia divinæ consolationis tam uberes, inter orandum præsertim & contemplandum defluebant lacrymæ, ut dicere potuerit cum Psalmista: *Exitus aquarum deduxerunt oculi mei;* vel, ut vertunt septuaginta: *in exitus aquarum descenderunt oculi mei;* ut idcirco à medicis commonitus fuerit, temperaret à fletu, nè penitus oculis orbis cœcusque redderetur. Experta est Peregrina Virgo apud Heroltum, cujus amanter lacrymantis guttæ videbantur quidem in subjectas genas ab oculis depluere; verum parvulus Jesus illas, ita ut ab oculis adhuc calebant, manibus excipiebat, fovcbatque quasi liquatas in cordis officina gemmulas.

VI. At sunt è contrario non pauci, quorum lacrymæ non jam in gemmas, sed in putidos vermes convertuntur. Scribit D. Athanasius in vita S. Antonij curatam illius precibus Virginem, cujus è naribus auribusque quidquid sordium, quidquid ex oculis lacrymarum cadebat, in terram, in foedos ver-

mes

Aug. Medit.
c. 36.

Gloria S.
Ignatij
cap. 9.

Psal. 118.

Herolt.
pag. 27.

Vita S. An-
tonij cap.
30.

mes abibat. Tales sunt lacrymæ, quæ non ex DEI, sed rerum terrenarum & caducarum amore immoderatè funduntur. Quomodo Dido deflebat Æneam, quam sic inculcat Hippo- nensis Præsul: *Quid miserius misero non miserante seipsum, & flente Didonis mortem, qua flebat amando Æneam? non flente autem mortem suam, qua flebat non amando te Deus meus?* Quomodo alii defunctos liberos, alii jacturam opum inconsolabiliter deplorant. Steriles ejusmodi lacrymas appellat Petrus Cellensis: *Sterilis est, inquiens, omnis effusio lacrymarum, qua non effunditur propter regnum calorum; sterilis planè ad instar aquæ corruptæ, quæ nihil nisi vermes, ranas & id genus putrida ac mortifera insecta generat.* Ecclesiastici c. 30. *Multos occidit tristitia, & non est utilitas in illa?* Tristitiam intelligit sapiens non illam sanctam & piam, quæ seu ex dolore peccatorum, seu ex dilatione æternæ patriæ, sed ex malis temporalibus proficiscitur, uti rectè hic annotavit Chrysostomus, ità differens: *Tristitia nobis data est, non ut in morte, aut alia in re doceamus, sed ut deleamus peccata; tristitia peccatum tollit, non alias aegritudines. Pecuniâ quis multatus est; doluit, non recuperavit. Filium amisit; doluit, non resuscitavit mortuum. Contumeliis affectus est; doluit, famam non revocavit. Infirmatur; dolet, morbum non aufert, sed auget. At peccavit quis; tristatus est, peccatum delevit, ergo tristitia tantum facta est propter peccatum, à quo nata est.* Atque hæc est illa tristitia & luctus, in qua beatitudinem reposuit divina Veritas, dum pronuntiavit: *Beati, qui lugent: quoniam ipsi consolabuntur.* Et Joannis 16. *Tristitia vestra vertetur in gaudium.* Ubi rursus Chrysostomus: *Sicut, ait, post vehementes imbres, mundus aer ac purus efficitur; ità etiam lacrymarum pluvias serenitas mentis sequitur atque tranquillitas, omnisq; illa de peccatorum tenebris offusa caligo dissolvitur: absterget siquidem DEUS omnem lacrymam ab oculis eorum.*

August. l. 1. confess. c. 13.

B. Petrus Cell. de panibus c. 12. Eccli. 30.

Chrysost. hom. 5. ad pop.

Matth. 5. Joan. 16.

Absterge & tu, ô dulcissima Parens & Virgo MARIA, absterge omnem lacrymam ab oculis divinissimi tui ac mei Jesuli, & hoc me clenodio dona. Ego lacrymarum istarum causa sum, propter me illæ funduntur. Sed licet meâ fundantur culpâ, funduntur tamen in salutem. Me enim (liceat cum Ambr. Mediolanensi Doctore dicere) *me Christi infantis vagientis abluunt fletus, illa lacryma mea delicta lavant. Sic inde reporto medelam, ubi doloris infixi plagam.*

DIES III. INFRA OCTAVAM NATIVITATIS DOMINI

Consideratio III.

Jesulus nascens Amor ridens.

Risum fecit mihi Deus. Gen. 21.

I.

Virg. Ecl. 2.

Paramia priscis abhinc seculis decantata est: *Post nubila Phœbus*: post fletum risus. *Amant alterna non Camænae* duntaxat, sed & astra ac multo magis Amor. Nescit hic uno semper vultu, uno Schemate incedere; sed veluti Versumus *formas se fingit in omnes*, atque alius ex alio videri amat. Non tot colores Chamaeleon, Irisve Thaumantias recipiunt, quot diversos affectus amor identidem induit: jam rubet, jam pallet: nunc æstuat, nunc friget: modò sævit, modò mulcet: nunc audet, nunc timet: nunc dolet, nunc gaudet: mox flet, mox ridet, quasi eodem ex fonte & lacrymas & risum educens. Vidimus hesternâ die Amorem divinum plorantem & in uberes lacrymarum guttas totum quoddammodo resolutum; at, ô felicem metamorphosin! versa est in risum hodie flebilis nœnia. Ridet idem Amor & cum illo
omnia,

omnia, ridet cœlum & Apollo, rident Angeli, ridet Virgō Mater, ridet Joseph, rident prata, rident sata, ridet uniuersa tellus; Exultant ipsa bestia & pecora campi, dicentes omnes unanimiter: *Risum fecit nobis DEUS.* Est risus, ut Philosophi definiunt, concitator quidam animi ex re iucunda motus, ad conceptum intus gaudium explicandum. Laudatissimi & Sanctissimi Isaaci parentes Abraham & Sara, cum ille centum, hæc nonaginta ipsos annos in lugubri sterilitate toti mœsti ac dolentes exegissent, accepto de nascituro sibi filio, cœlesti nuntiatio mirificè recreati, continuo, quod senibus aliàs inuictum, in risum uterque effusi sunt: *Cecidit Abraham in faciem suam* (postquam nimirum audivit à Domino: *Dabo tibi ex Sara filium*) & risit; qui ejus risus, teste D. Augustino, exultatio fuit *gratulantis, non, quod aliqui putabant, irriso diffidentis.* Sara similiter, audiens post tabernaculum Angelum dicentem Abrahamæ: *Revertens veniam ad te tempore isto, uita comite, & habebit filium Sara uxor tua; risit post ostium tabernaculi.* Risit, inquit D. Ambrosius, *adhuc nesciens quid rideret, quod publicam esset in Isaac paritura latitiam.* Unde etiam à risu Isaac nomen ei inditum: *tsachak* enim hebraicè ridere significat: *Vocavit Abraham nomen filii sui, quem genuit ei Sara, Isaac,* dicente Sara: *Risum fecit mihi Dominus, quicumque audierit, corridebit mihi.* Isaacum in omni pene vita sua Christi gessisse typum, satis ex Patribus totiusque Ecclesiæ sensu liquet. Pulchrè ante alios hic citatus Ambrosius: *Ille (Isaac) nominabatur: & iste (Christus) designabatur.* ille exprimebatur & iste annuntiabatur. Et paulò post: *Bonus Isaac, risus, ut pote plenus gratiæ & fons latitiæ.* Id quod præsentī consideratione expendemus.

II. Quanquam immoderatus & effusior risus ab omnibus sapientibus jure merito reprehenditur; moderatum tamen ad oris vultusque gratiam non parum facere nemo inficiatur. Hinc Clemens Alexandrinus: alius risus est, inquit, immode-

Gen. 17.

August. I.

16. Civit.

c. 29.

Genes. 18.

Ambros.

Ambros.

lib. de Isaac

& anim. c. 17.

Cl. Alex.

rata & concinna vultus dissolutio; alius concinnus, quem definit esse, vultus tanquam alicujus instrumenti decoram & concinnam remissionem: atque ad hunc alludit Martialis, cum cecinit

Mart. l. 7.
Epigr.

Nec grata est facies, cui gelasimus abest.

Putean.
Prologo
Differt. Sa-
turnal. de
risu.

Sunt autem gelasini lineæ sive rugæ quæ in ridentis facie efformantur, & præcipuè in vultibus amantium, dum sese mutuò blandè respiciunt. Hujusmodi risum collaudans Erycius Puteanus ita scribit: *Pauci omnino homines sunt, qui aut non rideant, aut suavissimum hoc natura donum latitanti, symbolum averfantur. Hæc se tessera quisque prodit, & veram ingenii indolem explicat, mundo velut assignatam. In meliori vultu nisi risus est, venustas velut nube obsidetur: cum suavissima atas est, ridet: cum pulcherrimus annus, ridet; cum sine fece cælum, ridet: ubique humanum hunc affectum natura usurpat, ut decorem augeat; aut cerè facit homo quod natura, tanquam rideat, cum serenus est, & à curis rerum atque tempestatibus animum separavit.* Homerus hanc oris hilaritatem Diis immortalibus non immeritò attribuit, dum cecinit:

Homer.

Difficilisque Deis extinguirifus inerrat.

Phor. Cod.
190.

Et Theodorus Samothrax fingit Jovem natum septem dies risisse, indeque septenarium numerum pro perfecto habitum. Quo aliud nihil significare volebat, quàm in solo Deo perfectissimam esse lætitiã. Hinc cælo receptus risus, inquit Plutarchus, in terris quoque tanquam numen coli cœpit, & templa ac simulacra invenit; imò, quod reverentiam tam jucundi auget Dei, apud gravissimos illos Spartanos. Contemplemur nunc vultum divinissimum, speciosamque nati nobis Dei faciem: quàm gratiosos in illa videbimus gelasinos, quàm amabilem contuebimur risum, quò nunc dulcissimam Matrem, nunc amantissimum nutritium, modò simplices Pastorculos, modò venerandos Reges, & quotquot ad eum visendum veniunt,

Plutarchus
in Ægide,
Cleomene,
Lycurgo.

niunt, dulciter arridet, ipsisque abblanditur, quasi omnes tacite salutet: Bene veneritis amici & charissimi mei: congaudete mecum & corridete mihi, quia non mihi duntaxat magnificando me hodie & manifestando, sed multò magis vobis rifum fecit Pater meus, dando me vobis diu promissum fontem lætitiæ Salvatorem. Rectè proinde S. Leo Papa sermonem hodiernum sic exorditur: *Salvator noster, dilectissimi, hodie natus est, gaudeamus. Neque enim fas est locum esse tristitia, ubi natalis est vita.*

Ser. 1. de Nativ. Domini.

III. Commune est plerisque nationibus natales Principum ac præcipuè primogenitorum omni festivitatis genere celebrare in publicæ argumentum lætitiæ, eò quòd natus sit hæres, qui paternum folium postliminiò conscensurus, eos gubernet, foveat, protegat & ab omnibus undeunde imminenti- bus periculis injuriisque defendat. Hic varia institui certamina ac ludi, apparari convivia & symposia, tubæ & omnis generis musica organa personare, æneæ reboare fistulæ, festivi accendi ignes, ubique audiri lætum Jo! Jo Pæan! Sic Plato in Alcibiade refert, postquam Regis Persarum filius primogenitus, ad quem jus Regni pertinebat, natus erat, primum quidem omnes Persico Regno subjectos festivum illum diem celebrâsse. Deinde verò in reliquum tempus, hac ipsa die, quâ Rex natus erat, universam Asiam, natalia solennia in hunc usum festo instituto solennibusque Sacrificiis celebrare fuisse solitam: quo tempore Rex Persas etiam strenis & muneribus donâsse perhibetur. Quis tantus Princeps aliquando natus est, quàm quem diebus istis MARIA Virgo edidit? Princeps non unius Regionis & Regni, sed *Princeps Regum terræ*, filius altissimi, *primogenitus ante omnem creaturam, quem Pater constituit heredem universorum, per quem fecit & secula*, ut ait Apostolus, hic est ille heres in Isaaco *Promissus Abraha Patri ejusque in ævum semini*, de quo idem Apostolus: *Abraha dicta sunt promissiones & semini ejus, non dicit: & seminibus ejus,*

Plato in Alc. 1.

Herod. l. 9.

Apoc. 1.

Eecli. 24.

Hebr. 1.

Gal. 3.

*ejus, quasi in multis, sed quasi in uno: Et semini tuo, qui est Christus. Et quæ modo festiva cernuntur gaudia? quæ lætitiæ publicæ indicia? qui plausus, quæ jubila? Video equidem plerosque splendidius amictos incedere: video celebrari epulas: audio passim per domos cantillari: strenas (quas vulgò Cole-dam dicimus) largè distribui. Sed numquid hæc tanto Principe digna fatiis? Imò ridicula, nisi procedant ex gaudio spiri-tuali, sanctæque lætitia, qualis erat populi Judaici, cum diem festum ob triumphatum Holofernem agerent: Erat, inquit sacra historia, *populus jucundus secundum faciem Sanctorum*, id est, ut explicat glossa: *Sicut decet Sanctos; cujusmodi verò hæc Sanctorum esset lætitia, protinus subdit, cum verba se-quentia: Per tres menses gaudium hujus victoria celebratum est cum Judith*, ita interpretatur: *Per tres menses, cogitatio-nis, locutionis, operationis: item, fidei, spei, charitatis, quibus gaudent Sancti in incolatu hujus mundi.* Quasi vellet dicere, gaudium & lætitiã Sanctorum eam esse, quæ ex virtutum exercitio, recta operatione & divinorum mysteriorum confi-deratione procedit, teste Gilberto Abbate, dum ait: Sancto-rum *lætitiã est mentis quedam divina alacritas, quæ de Christi præsentia* (scilicet intentionali) *conciipi solet, & quam verè pos-sumus præsentiam ipsius interpretari.* S. Augustinus com-mentans in illud Psalm. 69. *Letamini Iusti, &c.* Jam fortè *fi-deles*, inquit, *audientes letamini convivã meditantur, calices præparant, rosarum tempus expectant, quia dictum est: Leta-mini Iusti, vide quid sequitur, in Domino.* Non enim *jucun-ditas, quæ est secundum seculum vera jucunditas est: in Salva-tore nostro vera est duntaxat lætitiã & gaudium.**

Tale fuit gaudium S. Patriarchæ Abrahami, dum per divi-nam revelationem intellectuali risu Messiam præsentem con-spexit, de quo ipse Dominus ad Judæos. *Abraham, inquit, pater vester exultavit ut videret diem meum, (diem nativita-tis, ut nonnulli explicant) vidit & gavisus est.* Talis erat exul-tatio

Judith. 16.

Glossa.

Gilb. Com.
2. Op. D.
Bern.August. in
Psalm.

Joan. 8.

tatio Davidis, dum cecinit: *Cor meum & caro mea exultaverunt in Deum vivum.*

Psal. 83.

Talis exultatio Annæ veteris, ob natum Samuelem ita psallentis: *Exultavit cor meum in Domino,*

1. Reg. 2.

quia *latata sum in salutari ejus.* Talis exultatio Joannis Baptistæ presente ac se invifente Christo: *Exultavit in gaudio in-*

Luc. 1.

fans in utero. Quæ exultatio & saltus non histrionicus, sed de-

cens & sanctus, non tam corporalis quàm spiritualis erat; nam, ut pulchre super hoc D. Ambrosius differit: *Saltationem à nobis requirit Dominus, non utique sinuosi volubilitatem corporis,*

Ambr. 100.

sed extollentis se fidei sanctitatem. Sicut enim qui corporaliter saltat, nunc in aère suspenditur, nunc ad altiora jactatur,

80.

nunc altioris saltibus loca diversa collustrat: ita & qui spiritaliter saltat, interveniente fide, modò in aëris sublimitatem erigitur, modò ad siderum altiora tollitur, modò diversis cogitationum saltibus paradysum cælumque collustrat.

Et hæc esse spectacula, hos ludos, agones & certamina, quibus optime

facratissimus Domini Natalis celebratur, eleganter docet Tertullianus: *Quid, inquit, jucundius, quàm DEI Patris & Do-*

Tertull. lib. de spectaculis c. 29.

mini reconciliatio, (per pœnitentiam feriamque peccatorum confessionem) quàm veritatis revelatio, (per piam & ardentem

mysterii tanti contemplationem) quàm errorum recognitio, (per accuratum conscientie examen) quàm tantorum

retro criminum venia, (per gratiam Sacramentalem?) Quæ major voluptas, quàm fastidium ipsius voluptatis, carnalis &

mundanæ? Hæ voluptates, hæc spectacula Christianorum, sancta, perpetua, gratuita.

In his tibi ludos circenses interpretare, cursus seculi intueri, tempora labentia dinumerare, metas consummationis expectare.

Si scenicæ doctrine delectant, satis nobis litterarum est in divinis mysteriis, satis versuum, satis sententiarum,

satis etiam canticorum, nec fabula, sed veritates, nec strophæ, sed simplicitates.

Vis & pugilatus & luctatus? presto sunt. Aspice impudicitiam dejectam à castitate; perfidiam casam à fide;

sevitiam à misericordia contusam; petulantiam

lantiam à modestia obumbratam. Et tales sunt apud nos agones, in quibus ipsi coronamur: addo ego, & quibus festivitates nostras celebramus. Expressit hoc ipsum Apostolus, cum dixit: Apparuit gratia DEI Salvatoris nostri (in ejus sacratissima nativitate) omnibus hominibus, erudiens nos, ut abnegantes impietatem & secularia desideria, sobriè & justè & piè vivamus in hoc seculo. q. d. non ideo Christum nobis apparuisse ac natum esse, ut impudicitiae, comestationibus, impietati, ac intemperantiae, sed justitiae, sobrietati, castimoniae piisque operibus vacemus. Unde & in alia epistola expressius monet: *Nò in comestationibus & ebrietatibus, non in cubilibus & impudiciis, sed induimini Dominum Jesum Christum.* Hic est verè festivus Christianorum amictus, quo induti quàm splendidissimi apparent sanctèq; jucundantur; qualiter jucundabatur B. Jacobus de Bevagno ex illustri Blancorù familia Ordinis S. Dominici, cui dum aliquando Mater sumptus pro comparanda eleganti veste rogata dedisset, ille pro his Christi crucifixi imaginem praestanti opere fieri fecit. Mater ubi se delusam vidit, graviter illum objurgavit, quòd mendacio se circumvenisset. At ille candidè respondit: Absit, inquit, ut mentiri tibi velim, neque enim fucum feci, quando è S. Pauli doctrina vestis nostra Jesus est: *Induimini Dominum Jesum.* Hic habitus est omnium splendidissimus, quo exornari homo Christianus queat, dicereque: *Gaudens gaudebo in Domino, & exultabit anima mea in Deo meo: quia induit me vestimentis salutis, & indumento justitiae circumdedit me.* vel, ut alii legunt: *induit me vestimentum Jesum.* Septuaginta: *Tunicam laetitia.* Verè, tunicam laetitia; quia vera majorque laetitia nusquam est nisi in Christo. Quomodo verò hæc tunica indui debeat, pereleganter docet subtilis Doctor Basilius: *Induite, inquit, Dominum Jesum non secundum exteriorem hominem, sed mens nostra DEI memorià circumamiciatur.* Et Divus Chrysostomus: *Induere Christum, est undique in nobis per sanctimoniam*

Tit. 2.

Rom. 13.

Michaël Pio
de viris illust. Ord.
S. Domin.

Ma. 61.

Basil. in
Pl. 44.
Chrysost.
in ep. ad
Rom.

& mansuetudinem Christum conspicuum esse. Homo enim indutus id esse videtur, quod intus est; appareat itaque in nobis Christus. Si quis novâ tunicâ induatur, encarniare dicitur, ait S. Augustinus: *Gracè enim canon dicitur novum.* Encarniat sanè, qui tunicam lætitiæ Christum induit, tunicam planè novam, de qua est illud Prophetæ: *Novum creavit Dominus super terram,* i. e. novum creationis opus, scilicet opus incarnationis & nativitatis Christi, ut explicat Rabanus. Itâ encarniabat S. Hugo Episcopus ex Ordine Carthusiensi parvulo Jesu specialiter addictus; in cujus Missam celebrantis manibus Clericus non nemo illum ipsum divinissimum parvulum Episcopo blandissimè arridentem conspexit. Familiare hoc nimirum est amantibus, ut cum sese invicem novis vestibus, & præsertim concoloribus vestitos contemplantur, sibimet dulcissimè arrideant, eò quòd alter in altero se intueri velut in speculo existimet, & nihil tam facilè risum provocet ac risus, ut meritò dixerit Sara: *Risum fecit mihi Deus: quicumque audierit vel viderit me ridentem, corridentem mihi.*

Aug. tract. 48. in Joan.

Jer. 31.

Raban.

Dornal. Chron. Carthuf. l. 3. c. 8.

Gen. 18.

IV. Non hic ego commemoro Bernardos, Antonios Paduanos, Franciscos & Franciscas, Catharinas sive Senenses, sive Bononienses, sive Raconisias, Gertrudes, Mechtildes, Lyduinas, Rosas, Margaritas Castellias, Marias Oegniacenses, Angelas Fulginas & alios sexcentos & sexcentas, qui parvulum Jesum, amorem suum unicum totum suavem ac ridentem, seu ipsa natali nocte, seu aliàs sinu suo excipere, eumque amplecti, dissuaviari, & cum eodem deliciari meriti & ipsi præ Sara gloriari poterant: Risum fecit nobis Deus, risum planè cœlestem ac divinum communicando nobis totius lætitiæ fontem: nihil, inquam, hæc commemoro; sed illud cum veritate ausim pronunciare: omnes & singulos, quotquot hisce diebus per pœnitentiæ & sanctissimæ Eucharistiæ Sacramentum gratiæ divini participes effecti sunt, eodem jure, quò illi & illæ posse gloriari atque dicere: Risum fecit

cit nobis DEUS. Quod enim majus accidere animæ gaudium potest, quam ex presentia Christi, qui per gratiā in illa quodam modo renascitur, imò in se totaliter transformatur: *Finis enim Eucharistia Sacramenti*, ait S. Leo, *est, ut in carne Christi transcamus*, & ut loquitur Nazianzenus; *ut Christus simus*. Hinc Synodus Agathensis indelebili lege quondam sanxerat: *Laicos omnes in hac celebritate (Natalis Domini) divino altari communicare*. Quotquot autem à mensa Domini abfuisse constaret ista die, deinceps inter Catholicos esse minimè habendos, utpote destitutos festiva veste & amictu lætitiæ, quam omnes fideles illa die præ se ferre decet non minùs ac in solennitate Paschæ, ut refertur in Martyrologio Gallicano, 25. Decembris. Et meritò; sunt enim hæ duæ solennitates sibi invicem paralelæ: nam hîc Christus secundum carnem natus; ibi celebratur renatus: hîc clauso Matris utero; ibi clauso prodiit tumulo: in hac lætantes apparuere Angeli; illic in albis sedentes pone sepulchrum: hîc gaudium magnum evangelizaverunt; ibi Regina cœli lætare cecinerunt: hîc pacem hominibus bonæ voluntatis annuntiant; ibi discipulis & mulieribus: *Pax vobis*, ab ipso Domino annuntiatur.

V. Sed enim reperiuntur etiamnum non pauci qui solennitates istas lugubres magis, quam jucundas reddunt, dum nimirum non festivum amictum, tunicamque lætitiæ, sed sordidas lacinias & obsoleta scruta superinduunt, hominem, inquam, veterem, quò his diebus maximè expoliari deberent juxta monitum Apostoli: *Expoliantes vos veterem hominem cum actibus suis & induentes novum*; veterem, id est, vitiatum ac terrenum; novum, id est, spiritualem ac cœlestem, quos scitè describit Bernardus: *Duo, inquit, homines sunt veteris & novus; Adam veteris & Christus novus: ille terrenus, iste cœlestis; illius imago vetustas, istius imago novitas. Est autem triplex vetustas, & è contrario triplex novitas: est enim vetustas in corde, in ore, in corpore. In quibus tribus mo-*
dis

Leo ep. 25.
Naz. orat. 1.
Martyrol.
Gallican.
25. Decembris.

Bern. ser.
30. int.
parv.

dis peccamus cogitatione, locutione & opere. In corde sunt carnalia desideria & secularia, id est, amor carnis & amor seculi. Similiter in ore est gemina vetustas, arrogantia & derogatio. Item gemina in corpore flagitia & facinora. Hæc enim sunt imago veteris hominis & hæc omnia renovanda sunt in nobis. At verò tam parum renovantur, ut, quod paulò antè diximus, magis vetera veteribus superinduantur, festumque natalis Domini diem, liceat ità loqui, dedecorent, & planctus materiam præbeant. Nam ut citatus Bernardus: *Ipsius plangimus solennitatis injuriam, quam dissimulare non possumus, nec in ipsa, imò minus in ipsa, Pro dolor! peccandi tempus, terminus recidendi, facta est Nativitas Salvatoris: ex hoc nempe commensationes & ebrietates redeunt, cubilia & impudicitia repetuntur, laxantur concupiscentiis frenæ, quasi ad hoc natus sit Christus, & non magis propter justificationem nostram. Sic honoratis miseri Christum? Si terreno quopiam Principe urbem suam ingrediente, incolæ ei occurrerent toti pannosi, luridi & sacco induti, atque loco festivi salve, inconditos ejulatus ac vociferationes ederent, essetne hic Principis ingressus dies lætitiæ, & non magis dies justæ indignationis & ultionis, quàm justè in nefarios illos exardesceret? Et quomodo non exardescat, non perditum ear Christus illos, qui his diebus intemperanter commessando, helluando, vociferando, rixando, pugnas ciendo, blasphemando, petulciendo, lasciviendo, &c. Solennitatem ejus funestant? Hoc nempe est lætari, cum lætantur, dum male fecerint, & exultant in rebus pessimis. Vel, ut Hebræus habet: cantant, tripudiant. O læticiam, non læticiam, sed summam tristitiam! Orisum, non risum, sed amarissimum plantum! Etsi enim impii, quod ait Chrysostomus, mille voluptatibus & gaudiis abundare videantur, quamvis delectationum flumina adesse illis credantur; multis tamen amarissimis telis perfossi plerumque jacent; Siquidem eorum læticia, rui-*

Bern. ser. 1.
de resur.
Dom.

Prov. 2.

Job. 20.

38 *Diei III. infra Octavam Nativitatis Domini,*
dium hypocrita instar puncti; pro quo septuaginta legunt:
Latitia impiorum, ruina ingens; gaudium autem iniquorum,
perditio. Qualis Turcarum saltus, quem honori sui Mahomet instruunt, se in orbem tam diu gyrando ac rotando, donec deficiente spiritu & mente cadant & corruant, illamque vocant choream angelorum: Angelorum scilicet non bonorum, sed malorum, seu Cacodæmonum. Talis etiam chorea fuit illorum, de quibus Cranzius, qui prope Halberstadium in Germania nocte Natalis Domini, in cæmeterio S. Magni, inconcinnis clamoribus ebrii, aliis in Ecclesia psallentibus sese in gyrum circumagentes Saltitabant. Rogati à Sacerdote Sacra facturo, nè divinum officium interromperent, nihil fecerunt. Ille ad impatientiam versus correptusque zelò & indignatione divinæ injuriæ, & contemptus in Religionem: Quando, inquit, mecum divina religio contemnitur, sit vobis circuitus ille annalis. Exinde ultio divina contumaces infequitur: sinè cessatione, sinè ulla quiete, per dies & noctes, absque cibo gyrabantur. Miserum spectaculum, dum rotarentur gyrantes. Stupuère, qui viderant. Aliquot sancti viri interposita prece orabant pro illis: nihilominus gyrabant. Sororem suam quidam extracturus de circulo gyrantium, brachium fertur evulsisse: illa perseverabat gyrans. Impresère alta terræ vestigia. Anno demum evoluta quievère; major pars spiritum efflavit. *Latitia impiorum, ruina ingens; gaudium autem iniquorum perditio, cui luctus & fletus it comes,* juxta illud Sapientis: *Extrema gaudii luctus occupat; Et illud Dominicum: Va vobis, qui ridetis nunc, quia flebitis.*

Cranz. l. 4.
 Saxonie
 c. 33.

Prov. 14.
 Luc. 6.

•S(**)S•

DIES

DIES IV. INFRA OCTAVAM
NATIVITATIS DOMINI.

Consideratio IV.

Jesulus nascens, Amor vulnerans.

Ipsè vulnerat & medetur. Job. 5.

I.

O Dolor! ô luctus! ô crudelitas! ô spectaculum cœlo
terrisque horrendum ac miserandum! Conde lumi-
na tua, obnube vultus magne Mundi Oculæ, nè tan-
tam videas immanitatem! Bethleem illa *sola magnarum ur-
bium Major Bethleem cui contigit nuper Ducem salutis cœlitus
Incorporatum gignere*: illa Bethlem Domus panis & Judææ
delicium hodie in roseo filiorum suorum sanguine tota natar.
Jacent lactentes & lacteoli ejus parvuli; jacent interfecti *in* Thren. 2.
plateis oppidi. Jacent sparsa per agros & vicos innocentia
membra & in rotos colliguntur acervos, more bidentium la-
niata corpuscula. Oves balant matres, *Lamentis gemituque* Virg. Æn. 9
& femineo ululatu Teeta fremunt: ploratus excelsa ferit si-
dera: Rachel plorat filios suos & *renuit consolari, quia non* Matth. 2.
sunt. Non sunt qui paulò antè partu in lucem editi matribus
risum fecerant, inter earum ubera suavè commorabantur, in-
ter ulnas & brachia dulciter lusitabant. Non sunt, qui ceu pri-
mi veris gemmulæ vernare, & ceu primuli flosculi, in spem fa-
miliarum efflorescere cœperant. Deciderunt, emarcuerunt,
evanuerunt, non sunt. Quis eos tam immaturo fato sustu-
lit? sustulit *lucis ipso in limine ceu turbo nascentes rosas Christi
insecutor*: ille sanguinarius Judææ tyrannus, feris crudelior,
leonibus immanior, tigribus immittior, draconibus pestilen-
tior Ascalonites; pectus cui saxeum, cor filex, viscera ferrea,
ille,

ille, inquam, seculis omnibus execrandus ac detestandus Herodes. At quid proficit tantum nefas? Quid crimen Herodem juvat? Unus tot inter funera (quem principaliter perditum ibat) Impunè Christus tollitur. Tollitur Christus, cadunt parvuli, furoris victimæ. Furoris dicam, an Amoris? imò veriùs Amoris. Litavit equidem eorum sanguine sibimet ipsi Furor, sed ita litavit, ut non tam victimarum Sacerdos, quàm suus ipse fieret carnifex, in caput & ruinam propriam cædendo à quibus in reciprocam expeteretur cædem, & qui adversus eum sub throno DEI quotidie inclamarent: *Vindica Domine sanguinem nostrum.* Non igitur Furori cecidisse censendi sunt, de quo tam gloriose etiamnum ità triumphant, ut *aram sub ipsam simplices palma & coronis* ludant; non, inquam, Furori cecidisse videri poterant, sed Amori, cujus illa ara est, & cui sanctius immolati sunt, ut idcirco prima Christi victima meritò ab Ecclesia in hymno hodierno vocentur: *Vos prima Christi victima, Grex immolatorum tener.*

Apoc. 6.

Origen.
hom. 2. in
Cantic.Mosch.
descrip.
Amoris.Græc. Epi-
gram. c. 27.

II. Qui parvum Cupidinem arcu & sagittis, lancea & gladio armatum primi finxere, non sinè luculento id fecere mysterio, argumentoque veritatis. Quis enim sagittandi peritior, quis ad vulnera ac cædes expeditior, quàm Amor? Amor, teste sapientissimo Adamantio, *sagittarius est*, à quo non unus *jaculum & vulnus accepit.* Parvæ quidem illi manus (quod ait Moschius) *longè verò jaculatur.* *Jaculatur etiam in Achærontem & ad inferum Regem.* Sic Meleager apud Græcos tribus se Amoris peticum sagittis fatetur, quasi is non unum, sed tria in se corda vulnerare voluisset. Et non nemo alius ibidem: *Quis, inquit, Amorem dixerit Deum? Dei enim malum nulum videmus esse opus, hic verò hominum sanguine letatur.* Id quod non unus Pyramus & Thisbe, non una Dido, non una Porcia Bruti experti sunt. Et hæc quidem amoris profani, ne dicam impuri vulnera ac funera fuere, de quo proinde meritò canatur: *Quis Deum dixerit Amorem, non Deum certè, sed tyrannum,* Sed

Sed enim Deus est, ac verè Deus, qui nuper in Bethleem ad nos prodiit puer Amor, Amor sagittarius imò ipsa æterni Patris sagitta, quemadmodum ipsemet de se apud Prophetam fatetur: *Posuit me, Pater, sicut sagittam electam*, vel, ut alii vertunt, *exterisam, politam, nitidam & fulgentem*; David insuper acuram vocat: *Sagitta tue acuta in corda*: Eundem Amorem gladio accinctum ibidem describit, cui dicitur: *Accingere gladio tuo super femur tuum potentissime*: quo accinctus & armatus palam non dubitat profiteri: *Non veni pacem mittere, sed gladium. Veni enim separare hominem adversus patrem suum & filium adversus matrem suam*; id quod vix natus luculentè in hodiernis parvulis præstitit, quos à charis parentibus ita separavit, ità divisit, ut animas ipsas parentum divisisse & corda eorum per medium secuisse videretur. Huc enim facit illud Apostoli: *Fervens est sermo Domini* (dixerim ego Verbum Divinum) *& efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti, & pertingens usque ad divisionem anima ac spiritus, compagum quoque ac medullarum*. Sed quamvis, ò bona Rachel, tibi compages omnes in cæde tuorum dilectorum liberorum dissolutæ, medulla omnis hausta & consumpta, anima & cor per medium dissecta videantur, noli tamen velut altera Niobe orbitatem tuam usque adeo deplorare, ut nullam omnino consolationem admittere velis. Pupuli quidem tui vulnerati & occisi jacent, verum non à furioso & superbo aliquo Apolline, sed ab eo, de quo dicit Origenes: *Quàm pulchrum est, quàm decorum à charitate vulnus accipere*; imò & occidi! Quid ità? quia ejusmodi vulnera & cædes ipsissima sanitas & vita sunt: hinc enim cum primis locum habet illud P. Syri: *Amoris vulnus idem qui sanat, facit*. Id quod multis retro antè seculis expertum se prædicat Hussæus Princeps, cum ait: *Ipse (divinus Amor) vulnerat & medetur*. Hoc est, ut explicat D. Gregorius: *Vulnerando ad salutem revocat: cum electos suos affligit exterius, ut interiorius vivant*. Idem con-

Isa. 49.

Psal. 44.

Matth. 10.

Hebr. 4.

Orig. hom. 2. in Cant.

Publ. Syr. Mim.

Job. 5.

1. Reg. 2. firmat in suo Cantico Eucharistico Anna Samuelis: *Dominus mortificat & vivificat.* Idem Dux Israëlis Moyſes, dum in persona ipsius Domini canit: *Ego occidam & ego vivere faciam.*

III. Occisi sunt & in occisione gladii mortui Innocentes ho-
dierni & ecce vivunt, & ipsum sequuntur Agnum sine macula
& dicunt semper, imò canunt: *Gloria tibi Domine.* Gloria
tibi Domine, qui posuisti sanguinem nostrum in manu tua, &
Apoc. 5. *fecisti nos tibi regnum, & regnabimus non jam super terram, sed*
super cœlos in tuo Amoris Regno. Esse regnum hoc sangui-
neum probat ipsa Amoris natura & complexio sanguinea,
qualem in amantibus prædominari tota Medicorum docet
schola; fuisseque Christo humani generis Amori & amatori
non abnuunt Scripturistæ. Ad hoc ergo Regnum quisquis
venire desiderat, non aliter venturum se speret, nisi per pro-
prium sanguinem; qua ratione etiam Christum ipsum sibi
met illud acquisivisse testatur Apostolus: *Christus, inquit,*
Hebr. 9. *non per sanguinem hircorum aut vitulorum, sed per proprium*
intravit in Sancta, i. e. Cœlum, quod ejus Regni sedes. Et
verò non posse Amorem magis probari & testatum reddi quàm
per sanguinem, vel exinde liquet, quòd jam olim amicitiarum
& pacis fœdera sanguine victimarum, ejusque aspersione, imò
hauſtu, conscriptisque eodem chirographis sancirentur & fir-
marentur. Sic Medi atque Lydi fœdera ineunt, brachia in-
cidendo ac mutuam sanguinem delingendo, tradit Herodo-
tus. Scythæ infuso in grandem calicem fictilem vino, eo-
rum sanguinem, qui fœdus ferunt, commiscunt, cultello aut
Idem l. 4. gladio aliquantulum corporis incidentes, & de calice illo po-
tant. Sic Nicetas refert, Principes Saracenorum & Byzan-
tinum Imperatorem amicitiam inter se constituentes, utrum-
que venâ in pectore incisâ, suum alteri sanguinem propi-
nâsse. Sic Hispani ductu Ferdinandi Magellanis per fretum
Petrus Cic- Antarticum ad Moluccas penetrantes, dum Moluccarum de-
za tom 2. regunt

tegunt insulas, cum Calamaro Rege Calemandi insulæ Societatem inierunt, more Gentis, sanguinem de brachio sinistro mittentes, eoque os & linguam illinentes. Cornelius item Tacitus de sui temporis Regibus scribens: Mos est, inquit, Regibus, quoties in societatem coeunt, implicare dextras pollicesque inter se vincire nodoque præstringere. Mox ubi sanguis in artus extremos se effuderit, levi ictu cruorem eliciunt, atque invicem lambunt. Id foedus arcanum habetur quasi mutuo cruore sacratum. Veniens in mundum incarnatus DEI Amor, ut foedus, societatem & amicitiam cum genere humano æternam sanciret, tenerrimum suum corpusculum vel in ipsis cunabulis incidi fecit, sanguinemque (cujus vel unica gutta rotius mundi precium infinite superaret) in fidei suæ pignus ac testimonium largè prolicuit; huic ut aliquam vicem redderet terra, natorum suorum sanguinem reciprocè obtulit, & ità utrinque percussum foedus est, factique non amici tantum, sed planè consanguinei homo & Deus, & quidem consanguinei in primo gradu, quia fratres.

hist. Peru.
cap. 94.
Tacit. l. 12.

IV. Est in consanguineis & fratribus uti sanguinis arctior affinitas, ità vehementior amoris affectus, ut alter in altero vivere, & alter in altero mori sese existimet. Frater, ajunt Festus & Agellius, sic dictus quasi *ferè alter*, imò *verè alter*, ut quodcunque uni accidit, aut laudis aut ignominie, damni vel lucri, doloris aut gaudii, periculum aut salus, imò mors & vita, ea alteri obtingere, in altero lætari, tristari, periclitari, vivere & mori videantur. Sic apud Valerium Maximum miles quidam in castris Cn. Pompeji stipendia peragens, cum fertorianum militem acrius sibi in acie instantem cominus interemisisset, jacentemque spoliaret, ut fratrem germanum esse cognovit, multum ac diu convicio Deos ob donum impie victorie infsecutus, propè castra transtulit, & preciosa veste opertum rogo imposuit, ac deinde subjecta face protinus eodem gladio, quo illum interemerat, pectus suam transverberavit, se-

Festus.
Agellius.
Val. Max.
l. 5. c. 5.

Æn. Sylv. c.
52. Asia ex
Strab.

que super corpus fratris prostratum, communibus flammis cremandum tradidit. Sic apud Æneam Sylvium posteaquam Augustus Cæsar Adiatorigeni quendam Sacerdotem cum Clitato filio ad Comana Ponti urbem morti damnasset, junior frater militibus qui eum ducebant, majorem se affirmabat, diuque inter fratres contentio fuit, & pulchrum de morte certamen, cum præmori vellet uterque: quoisque parentes Clitato persuasere, ut juniore cederet, asserendo ipsum, qui ætate provectior esset, majorem de matre ac reliquo fratre curam habiturum. Recentius quod subjicio: Navigabant in Indiam Ximenii fratres, Gaspar & Ferdinandus; quos immanibus quassata fluctibus & lacera navis medio in Oceano destituit, cum reliquis vectoribus. Desiliere plerique in lembum, qui onerariis semper adest: sed tanta vis mortalium jam erat, ut lembus haud dubie vel placido mari esset absorbendus, nisi jactu corporum exoneraretur. In hac tanta desperatione fortes jaci placuit; attonitis omnibus capitique suo timentibus seralis designatio Gasparem Ximenium morti destinat, nec ille abnuebat: sed objecit Ferdinandus natu major, vociferans: enimverò non passurum se, ut Gaspar spargeretur in fluctus; si exonerato navigio sit opus, vicarium se caput suum offerre. Contrà Gaspar, cui satis si in altero superstes foret, sibi perire sorte datum, viveret ipse diutius, qui tardius incepisset. Sed frustra; felicior eloquentiâ Ferdinandus fuit, persuasitque reliquis, ut se victimam publicæ salutis dederent. Itaque omnium comploratione in undas dejicitur, trecentis supra sexaginta à terra passuum millibus.

Hym. ad
matuc. ho-
dic.

Simile ferè certamen inter Christum recens natum & parvulos Bethleemiticos observare licet. Excitatur occasione Nativitatis illius grandis tempestas, turbatur Herodes & omnis Hierosolyma cum ipso, *Exclamat amens nuntio: Successor instat, pellimur: Satelles, ferrum rape, Perfunde cunas sanguine.* Nec mora; itur, curritur & sagaci indagine ubique

in

inquiritur: *Ubi est, qui natus est, Rex Judaeorum?* Pereat, occidat tanquam læsa majestatis regnique affectati reus. At ecce dum unus Christus quæritur, subito milleni sese offerunt Christi, quorum unusquisque quâ potest voce clamat: *Me me, adsum, quem quæritis, in me convertite ferrum.* Ità ad quatuordecim millia tot millia assignant Barrad. & Corn. à Lap. parvulorû à bimatu & infra crudeli laniena perimuntur unoquoque ex his Christi (qui ut se majoribus suppliciis reservaret, in Ægyptum secesserat) personam sustinente: in singulis enim Christum à se perimi barbara credebat immanitas. *Majorem hac dilectionem nemo habet, quàm ut animam suam ponat quis pro amicis suis,* testatur æterna veritas: & quæ major dilectio, quàm parvulorum istorum, qui primum vitæ suæ florem pro Christo amico & fratre suo majore, posuerunt, docti *antè militare quàm vivere, antè pugnare quàm ludere, fundere antè sanguinem, quàm lactis ubera percipere,* ut loquitur Chrysol. Meritò flores martyrum, qualiter eos hodie salutat Ecclesia (*salvete flores Martyrum*) & primæ veris gemmæ ac rosæ, ut eisdem appellat Augustinus.

Chrysol.
scr. 33.

hom. de
Innoc.

V. Rosam decus florum ac Regem proprium esse Amoris florem imò inventum non vanè comminiscabantur veteres, suumque ruborem ac purpuram è sanguine Veneris accipere: Cum enim Adonis puer à Marte Zelotypo percussus esset, Venus festinanter ad ei opitulandum cucurrit, quo in cursu in rosas incidit ac perinde in spinas, unde sanguis emanans proximam rosam, prius candidam, puniceam reddidit. Ita Philostratus: *Spina, inquit, Rosarum accedentem Venerem vulneraverunt.* Hinc, ut canit Cornelius Gallus *diligit florem (rosam) Cypris ubique suum.* Passim apud Scriptores rosæ prædicantur Adonidis monumenta, tinctura Veneris, teluris ornamenta, plantarum splendor, oculi florum, prati rubor, flos omnium pulcherrimus & amatorius. Omnes has rosæ prærogativas & præconia SS. Innocentibus apprimè con-

Aphor. in
Pogynasim.

venire quis non videat? Sunt enim verò illi veri Amoris divini flores, qui ad innocentiae candorem proprii sanguinis ruborem addiderunt, ut per omnia similes firent dilecto suo candido & rubicundo, fratri, inquam, suo natu majori Christo, & non jam *ferè alter*, sed planè *alter ille* per summam atque perfectissimam charitatem, quam non loquendo sed moriendo professi sunt. Cupidines totidem & tanti Erotis quosdam Anterotes meritò dixerim; Rosam enim nîl aliud, quàm vivum quoddam Cupidinis esse simulacrum peracutè observavit paulò antè citatus Philostratus, dum cecinit: *ῥόδα τῶ ἀνεύθου ἀντι βελῶν ἔχει, τὸ πύρρον ἀντι δάιδων, τοῖς φύλλοις ἀκρίσταται*: *Rosa spinam sagittarum loco habent, rutilum colorem pro facibus, foliis alata sunt.* Habent & Cupidines nostri spinarum loco acutissimos Herodis mucrones; habent cruorem proprium pro face, quo & Christi nativitatem mirè illustrarunt & ad amorem ejusdem martyriique desiderium multorum fidelium corda saluberrimè inflammant. *Quid enim per flores purpureos rosarum nisi martyrum sanguis in virore nascentis Ecclesiae exprimitur?* ait Rabanus; habent folia viridantia, quibus veluti alis pernicissimè ad ipsum DEI thronum evolârunt, candidam nimirum simplicitatem & purissimam innocentiam, quas virtutes religiosissimus Asceta alas geminas vocat: *Duabus*, inquit, *alis homo sublevatur à terrenis, simplicitate scilicet & puritate.* Quid purius parvulis istis, qui, ut Ecclesia de ipsis canit, *cum mulieribus non sunt coinquinati?* Quid simplicius, in quorum ore non est inventum mendacium? verè cœli ornamenta Ecclesiae utriusque triumphantis ac militantis decus ac splendor, ocelli Christi, flores omnium pulcherrimi & amatorii.

Philost. in
Epist.

Raban. in
Eccl. c. 50.

Thom.
Kemp. l. 2.
c. 4.

Morale.

Phil. in
epist.

VI. Vos nunc alloquor adolescentuli & puellæ, parentum chara pignora, qui in pulchras Reipublicæ spes vernatis ac floretis, & quod de formosis pronunciauit Philostratus rosis, armamini, si pares Sanctis Innocentibus, in gratia & gloria esse cupitis, eâdem etiam quâ illi cogitatione armamini, cogitan-

tes nimirum, *quàm pulchrum, quàm decorum sit, à charitate* Orig. hom. 2. in Cant.
vulnus accipere, à charitate, inquam, & Amore, non Cyprio
 illo & profano sed sancto & divino, cujus telù formosum & ele-
 ctum appellat Origenes: *Præbe te, ô adolescentule, ô anima*
fidelis, præbe te jaculo electo, jaculo formoso DEI, siquidem
DEUS sagittarius est. Ovidius quidem infamis ille amator
 pariter infami ac malefano Cupidini suo non dubitavit telum
 alterum *auratum, & cuspide fulgens acuta,* alterum *obtusum* Ovid. Met. 1. fab. 13.
 & habens *sub arundine plumbum* attribuere. Verùm nos, uti
 Amores ipsos invicem oppositos distinguimus, sic eorum tela
 rectius ita diitinxerimus, ut auratum soli divino Amori, obtu-
 sum & plumbeum profano & carnali tribuamus. Quid enim
 hoc posteriore gravius, quid hebetius, quid luridius? Hoc to-
 xicatum est; illud medicatum: hoc vulnus latè hians infligit;
 illud subtiliter in cor penetrat: hoc cruciat; illud delectat;
 hoc mortem affert; illud vitam dat. Quàm igitur pulchrum
 ac decorum est, ab illo vulnus accipere; tam turpe ac probro-
 sum est ab amore carnali fauciari. Sensit gravitatem hujus
 teli vel in ipsis fabulis fortissimus alioqui & gravissimis assuetus
 oneribus Mars, qui sagittâ Cyprii Cupidinis percussus, ita per-
 cussorem alloquitur: *Gravis est, aufer illam.* Sensit Phœbus
 dum Leucothoës amore tactus totus pallere cœpit, de quo ita
 Poëta:

Deficis interdum vitiumque in lumina mentis

Anacreon, Metram. 4.

Transit

Nec tibi quod Lunæ terris propioris imago

Obstiterit, palles, facit hunc amor ipse colorem.

Nam, ut idem alibi canit: *Pallidus omnis amans.* Et quidni
 pallidus ex plaga adeo gravi, pestifera, funesta & omnino
 mortifera? cum contra jaculum Divini Amoris formosum,
 electum & auratum quoscunque tetigerit, rubidos, vegetos, &
 hilares reddat. Argumento sit Sanctus Ignarius de Loyola,
 de quo Petrus Ribadeneira scribit: *Ita mens ejus inflammaba-*

Lib. 5. vi-
ta c. 1.

tur interior (amore DEI) ut facies etiam accenderetur, & tota (quod sæpe animadvertimus) quodammodo ignesceret. Argumento sit Ignatii filius B. Aloysius Gonzaga, cui Sancta Magdalena de Pazzis hoc dedit testimonium: *O quantum amavit in terris! ideo fruitur Deo pleno amore in caelis; & sagitta in cor Verbi ab illo vibrata, nunc in corde illius dulciter requiescunt.* Argumento sit S. Teresa, cujus præcordia Seraphico jaculo subtilissimè transverberata, tantum in ea excitârunt vigorem ut maximè arduum emitteret *vorum, efficiendi semper, quidquid perfectius esse intelligeret*, quasi vires humanis majores ex illo vulnere accepisset, ut verè accepit. Ediffere nobis atque dic & tu Seraphice Francisce, *quid sint plagæ istæ in medio manuum ac pedum tuorum & in medio lateris tui, quid sint, inquam, plagæ illæ tuæ cruore jugiter stillantes: His plagatus sum, ait, in domo ejus, qui diligit me, Amoris mei JESU.* Verè amoris plagæ ejusque incentiva, qualiter eas appellat S. Mater Ecclesia, dum orat: *Domine Jesu Christe, qui frigescente mundo, ad inflammandum corda nostra tui amoris igne, in carne Beatissimi Francisci, Passionis tuæ sacra sigmata renovasti.* Ediffere Catharina à Senis, quis caput tuum tot tamque densis spinis ceu totidem sagittis compunxit, confixit, convulneravit? Dices utique: *Hæc me sponsam suam coronâ decoravit roseus Amor meus.* Sed neque tu Catharinæ filia Sanctæque æmulatrix ROSA Limensis cuspides & acus tuas sub florido serpo ultra occulta, sed pande, quis te verticem tenerum sic compungere docuit? Non alius, inquires, quàm qui annulo suo subarrhavit me Amor meus Christus, cui sinè spinis & sanguine ROSA placere non potui. Nec præterire hîc possum Venerabilem Virginem Hispanam, sæculi nostri miraculum, Marinam de Escobar, cui DEUS tantos favores, gratias, tanta familiaritatis intimæ exhibuit argumenta, ut fidem humanam superare viderentur, nisi tot luculentis testimoniis & auctoritatibus roborata sanæ ac DEUM expertæ menti omnem

Zachar. 6.

Vitæ c. 3.

omnem illusionis eximerent suspicionem. Hanc usque adeo sibi dilectam amicam putatis idem ejus Amor sine vulnere reliquit? O quoties in ea stigmata sua renovavit! quoties ejus manus, pedes ac latus perforavit! quoties eam sentibus, lanceis, sagittis & id genus telis petivit! Audiamus illam ipsam de se ita scribentem: *Facebam affixa lecto junctis manibus, vidig* subito in quantum mihi illam DEUS voluit manifestare, Divina ipsius omnipotentiam, omnem magnitudinem, totum ejus divinum & infinitum Esse, ita ut summe fuerim attonita & interne obstupescita. Interea vidi, quod ex Majestate illa Domini DEI, ac tertia persona Sanctissima Trinitatis, inciperent prodire potenter, quasi eas emitteret ille Divinus Spiritus, quaedam parva aurea sagitta, instructa cuspidibus chalybeis, quarum singulis fauciarit valde ac vehementer istam pauperem creaturam in pectore, humeris, parte dextra & sinistra cordis cum magno meo dolore: ad dorsum ceciderunt tres: una in medio & duae in humeris atque alia ad manus & pedes. Vulgo dicitur: Amor quem similem non invenit, similem facit. Idem omnino est amoris divini genius: vulneratus ipse, cruentatus & sanguine rubens est; vulneratos esse vult, quos diligit. Haec ejus tessera, haec nobilitatis insignia, sic suos nobilitat. In historia Bohemiae legimus: Cum A. 1116. Bohemos inter & Ungaros acre praelium committeretur, jamque Bohemi desperatis rebus fugam darent, unum aliquem Molitorem Georgium de Daupovva virum cum primis robustum & manu promptum fugientes stitisse, unaque cum ipsis iterato in hostes conversum tanta contentione dimicasse, ut quam plurimis hostium caesis, nonnullis etiam acinace suo bifariam dissestatorum tenuis in sanguine vadaret. Parta nobili victoria a Duce suo Vladislao evocatus cum ei manum porrigere vellet, prius cruorem (nam tres digitos abfectos habebat) ab ea detergens tres strias in alba veste sua ante pectus sanguineas duxit, quae illi mox a Duce pro insigni nobilitatis attributae, &

In Vit. l. 6.
c. 6. §. r.

Hagek. A.
1116.

Pausan. in
Borot.

J. J. J. J.

Cuspinian.
& ex eo Pu-
reanus in
Purpura
Austriaca.Tiraquel.
de Nobilit.
6. 4.

1. Reg. 2.

usque hodie posteri illius de Daupovva ejusmodi strias seu li-
neas rubras in albo campo pro Insigni gerunt. Meminit Pau-
sanias Menœcei Creontis Regis filii, qui cum sese oraculo Del-
phici Apollinis pro Rep. victimam devovisset, ac interemisset,
ad ejus tumulum malum punicam enatam, cujus poma cum
maturuerint, rupto exteriori cortice, sanguinis nescio quid
simile ostendunt. Malum punicam nobilitatis ego gloriam
dixerim, quæ illustriore saru nunquam enascitur nisi sangui-
neo: quo saru etiamnum hodiè que ante alias familias gloria-
tur nobilissima & gloriosissima Domus Austriaca, è qua velut
pulcherrima Arbore Punica tot Archiducum, Regum atque
Cæsarium fecunda Malogranata prodierunt hodiè que prode-
unt. Verusta huic Insignia sunt linea candida in campo rubro,
quorû origo Leopoldi Austriæ Ducis invicta virtus fuit: Cum
enim Heros iste, ut refert Cuspinianus, muros Aiconis primus
suorum superasset, albo paludamento indutus, ægrè à suis
agnitus est; concrecente enim & quasi obrigescente ad tan-
tam virtutem hostili sanguine, adhæsit tam arctè paludamen-
to baltheus, ut eo toto cruentato, baltheoque sublato alba li-
nea tantum maneret, quæ scilicet antè baltheo tegebatur.
Hinc Domus Insignia tantæ virtutis æterna monumenta. Si-
militer ferme res habet cum Sanctis Dei, qui eo ipso quòd ami-
ci DEI sint, & per potentiam, ut in Scholis loquimur, obedi-
entialem ad hanc amicitiam elevati, nobilitatem consequuntur.
Virtus enim nobilem facit, ait Tiraquellus, idque tum è sacris
tum profanis auctoribus latissimè probat, allegans inter cætera
illud de Samuele 1. Reg. 9. *Ecce vir Dei est in civitate hac, vir
nobilis, &c.* quæ ejus nobilitas non à majorum claritate (hi
enim obscuro genere erant) sed à veritate oraculorum sancti-
tateque operum, & quod est caput, à conjunctione cum Deo
declaratur: Secundo item capite Deus ibidem ait: *Quicum-
que glorificabit me, glorificabo eum: qui autem contemnent me,
erunt ignobiles.* q. d. illos nobilitabo, hos in sua ignobilitate
relin-

relinquam; quid enim peccatore ignobilius? ita ferè interpretatur locum hunc Doctor Seraphicus, ubi docet juxta præfens miraculum, Sanctos, qui viventes Deum glorificârunt, præ hujus seculi Principibus etiam post mortem glorificari.

Bonavent. ser. 2. de uno Martyre & ordine 14.

Quia hic Sanctus N. (inquit sermone de uno Martyre) Deum honoravit, ipsum DEUS gloriosum effecit. Qui unquam Reges, qui Principes, qui Barones, aut Nobiles sic à Mundo honorantur, ut Martyres? imò ut Martyrum crura? Major longè honor exhibetur Stephano sive Laurentio, quàm Alexandro, sive apostata Juliano, &c.

VII. Jam verò sicuti diversa sunt Sanctorum merita, ita non eadem omnium Insignia; Sed, quomodo inter Regna terrestria, huic pro Insigni sunt v. g. *Turres (a)* alteri *Lilia (b)* alii *Leo (c)* alii *Aquila (d)* alii *Crux, (e)* &c. ita Sanctorum Confessorum Insigne est *Turris fortissima Nomen Domini*, quod confessi sunt; *Virginum Lilia*, propter candorem virginitatis; *Doctorum Aquila* ob doctrinæ sublimitatem; *Prædicatorum Leo* ob ardentem zelum; *Anachoretarum ac Cœnobaritarum Crux*, propter pietatem & sui mortificandi studium; *Martyribus Campos rubros* meritò attribuerimus, ut qui sanguinem suum liberaliter DEI causâ fuderint, & *aspersus est sanguis super vestimenta eorum, & omnia indumenta sua fortiter certando inquinaverunt.* Sed enim hodiernis SS. Innocentibus *alba* insuper *linea* Campum rubrum intersecans perquam appositè convenit, qui innocentia candorem cum sanguinis purpura pulcherrimè conjunxerunt veri Austriaci & Milites illius Domini, quem ab Austro venturum prædixit Propheta, dum cecinit: *Dominus ab Austro veniet*, (id est à Bethleem, quæ ad Austrum est respectu Hierosolymæ, interprete Hieronymo, &c.) & *cum eo Sanctorum (i.e. Innocentium Bethleemiticorum) millia.* Felicem te acter felicem Sacratissima Domus Austriaca, Domus Bethleemitica, quia Domus Eucharistici Panis præbentis *delicias Regibus*, felicem te, in-

a Hispaniæ.
b Gallia.
c Bohemiæ.
d Polonia.
e Hungariæ.
Prov. 18.

Isai. 63.

Habac. 3.

Gen. 49.

Pfal. 71.
Gen. 49.
Cant. 5.

quam, quæ gemina, ex tot millibus Sanctorum istorum tibi concolorum corpuscula in tuis clenodiis hodie asservas! Efficient illi, ut potentes apud suum Ducem sint, efficient nè deficiat *sceptrum* de te, & *Dux de femore tuo*, qui regat populum Sanctum DEI, populum Christianum multum nimis, donec auferatur, Luna Ottomannica, & secundò adveniat, qui mittendus, seu potius qui venturus est, & ipse erit expectatio tua, dilectus tuus candidus & rubicundus.

DIES V. INFRA OCTAVAM
NATIVITATIS DOMINI

Consideratio V.

Jesulus nascens Amor nudulus
ac frigans.

Nudus egressus sum de utero Matris meæ.

Job. 1.

I.

QUAMVIS Amore nihil sit notius, nihil celebratius; de Natalibus ramen & origine Amoris non æquè inter veteres convenit. Plato in symposio Phædrum inducit ità de Cupidinis genere differentem: Quòd magnus Deus sit, & hominibus Deisque admirabilis Cupido, id jam compertum est sapius cum in aliis tum in iis qua ad ejus originem spectant præcipuè. Neque enim me præterit esse quidpiam præclarum inter antiquissimos Deos recenseri: Cupidinis autem Parentes neque sunt, neque ab ullo vel privatorum, vel Poëtarum fuisse dicuntur. Hesiodus in sua Theogonia Amorem sive Cupidinem ante omnia ex illa informi materia, quæ Chaos dicta est, in lucem eductum docere videtur, cum ità scribas:

Ante

*Ante Chaos natum: superum firmissima sedes,
Indè solum terra lata; tum tartara nigra
Intra adytum terra & feralia claustra barathri:
Indè ortus superos inter pulcherrimus omnes,
Dulce Deum pariterque virum gratumque Cupido
Solamen, qui corda domat, mentesque feroces.*

Theocritus è Diis quidem parentibus Amorem natum esse arbitrat, at è quibus non affirmat propter variam & difficillimam cognitu ejus originem. Non defuerunt, qui Saturni filium dicerent, ut Orpheus: Sappho Poëtria Cœli ac Terræ progeniem, Simonides Martis & Veneris, Arcefilaus Noctis & Ætheris, Alcæus Zephyri. Pausanias omnium Deorum natum inimum vulgò creditum dixit. Et hæc quidem fabulosa de Amore commenta Ethnicorum fuere: Sanctiùs D. Bernardus: *Non debet, inquit, latere, de Amore, de quo agimus, quibus ortus sit natalibus, quâ nobilitatis lineâ insignis habentur, vel quo oriundus loco. Primus igitur ejus natiuitatis locus DEUS est, non advena, sed indigena à DEO enim solo Amor datur, & in ipso manet. Manet & manebat ab æterno ex utero Divinitatis ante luciferum genitus: & his diebus mundo datus & secundum carnem humana generatione natus. Sed qualis & in qua forma natus & datus? Torus nudulus ac pauper, non habens ubi vel caput reclinet, vel nudula membra operiat. Hic jam sententiam Platonis non probare non possum, qui tamen etsi primum nullos Amori parentes tribuit, subinde tamen eum Paupertatis & Abundantiæ filium haud dubitavit asserere; id quod in Amore divino hodiè luculentè verificari, præfenti discursu illustrabitur.*

II. DEUM Opt. Max. solum verè divitem & abundantem esse, cum sit Dominus cœli & terra, & det omnibus affluentem, satis superque Divinæ prædicant pagina. Proverbiorum 8. *Mecum (ait Sapientia æterna) sunt divitiæ & opes superba, i. e. sublimes vel, ut alij legunt, valida, antiqua, stabiles, duraturæ;*

Theocr. in Hyla.

Pausan. in Bœoticis.

Bern. de natura div. Amoris cap. 2.

Plat. in Conviv. Deor.

Act. 17. Jac. 1. Prov. 8.

Psal. 49.

Rom. 10.

Psal. 49. *Meus est orbis terra & plenitudo ejus: mea sunt omnes fere sylvarum, &c.* Ad Roman. 10. *Dominus omnium, dives in omnes*, id est, ut aliqui vertunt, *affluens, liberalis, munificus*, imò ipsa affluentia, liberalitas & abundantia. Hujus Abundantiæ non minus abundans, nec minus liberalis Filius, *in quo sunt omnes thesauri divinitatis absconditi*, ut suam liberalitatem ac munificentiam erga genus humanum luculentè demonstraret, omnia sua eidem donavit nudus omnino remanens, nudusque de utero pauperulæ Matris ad nos prodiens. Habet enim hoc sibi solenne Amor, quòd sese in amatum ità effundat, nihil ut sibi retineat, egere ipse gaudens, dum abundet ille; *Aridus & squalidus* (verba sunt Platonis in conub. amoris) *nudis pedibus, semper humi volans, sine domicilio, sine stramentis & regmine ullo.* Hinc etiam veteres Amorum nudum pingebant, ut pateat, quòd in amicos omnia effundat, inquit Abulensis! confirmatque id ipsum exemplo Jonathæ regias suas vestes charissimo amico Davidi impertientis: *Expoliavit se Jonathas tunicâ, quâ erat indutus, & dedit eam David: & reliqua vestimenta sua usque ad gladium & arcum suum & usque ad balthcum.* Nihil erat, pergit Abulensis, per quod tantum indicari possit affectus Jonatha erga David, quàm dando ei vestes suas omnes; quo non potuit esse convenientius, quàm dando ei omnia illa, quæ erant sibi immediata: nihil autem immediatius erat sibi quàm vestes. Dare ergo hæc omnes illi, erat quasi seipsum totum dare, quia vestes dicitur usque ad carnem. Et unus alius interpres: *Potuit, inquit, Jonathas Princeps Israël auri & argenti vim, gemmas & monilia, primitias amoris tradere amico, sed maluit vestes, quæ liberalitas mysterium amicitie fuit: per hanc ceremoniam consecravit Davidem, alterum se.* Ubi rectè subjungit amicienti do amicos, aut ab amicis amicire derivatum esse. *Jonathas est Christus*, inquit Hugo Cardinalis, multum amabilis ipsaque amabilitas: *David quilibet nostrum, sive genus hu-*

Abulens. de
 Jonatha.
 1. Reg. 18.

Nierem-
 berg. stro-
 mar. l. 7. c. 8.

Hugo in 1.
 Reg. c. 18.

humanum. Vestimenta hujus Jonathæ, qualia describit Jo-
 annes in Apocalypsi (*vidi similem filio hominis vestitum po- Apoc. 1.*
dere & præcinctum ad mamillas zonâ aureâ) divinitas ejus-
 dem & regia dignitas, ut explicat Rupertus. His ille vestimen-
 tis pauperculum istum Davidem suum amicitavit, quando ven-
 tre virginali Carne amictus prodiit; quod beneficium consi-
 derans Ecclesia in hunc modum exclamat: *O admirabile com-
 mercium! Creator generis humani animatum corpus sumens
 largitus est nobis suam Deitatem. q. d. suis vestibus nos induit;*
 nuditatem carnis nostræ & grossulos aliquot panniculos reci-
 procè ex nobis recipiens. Videte jam verum Paupertatis Fi-
 lium! *Vagit infans inter arcta Conditus præsepia, Membra
 pannis involuta Virgo (eademque Paupertas) Mater alligat.
 Et DEI manus pedesque stricta cingit fascia.* Alget, riget, tre-
 mit, qui omnes & homines & pecudes & herbas vestit. Non
 focus, non ignis, non calidum cubile tremulis artubus confo-
 vendis præsto est; dum interim malè materiaturum mapale ri-
 gidi Aquilones perflant, densique nivium flocci plumarum in
 vicem straminea insternunt cunabula. Soli bosculus & asel-
 lus halitu suo utcunque adversus hyemis injurias defensant.
 Ubi estis agnelli, ubi villosæ vulpeculæ, ubi lepusculi, ubi gra-
 ciles cuniculi, ubi anserculi, ubi olorculi, ubi zibellini catuli?
 Cur vestra vellera, vestros villos, vestras pelles, vestras plumas
 cumulatim huc non confertis & Dominum vestrum non co-
 gnoscitis, non tegitis, non fovetis, sicut cognovit bos possesso-
 rem suum, & asinus præsepe Domini sui. *Isai. 1.*

III. At at nihil horum sit vobis curæ: non curat vellera ve-
 stra, non curat villos, non plumas, qui totus apertus esse amat;
 hinc Poëtarum nonnemo cum de Amore quæsisset: *Cur sine Marullus
 veste Deus? protinus sibi ipsi ita respondit: Simplex puer odit epigr. de
 opertum. Odit opertum Amor noster; sicut enim omnia Cupid.
 nostra nuda & aperta sunt oculis ejus: ita reciprocè omnia il- Hebr. 4.
 lius, & maximè cor, nuda & aperta esse vult oculis nostris; pro
 aperta*

aperta vertit ex græco Theophylactus *decollata*, Chryso-
 mus *excoriata*, ut sit metaphora ab ovibus jugulatis & excoria-
 tis. q. d. sicut oves pelle sua excoriatae à collo ad caudam us-
 que nudae sunt, & omnia earum extima & intima revelantur;
 sic in Christo ipsa etiam intima pectoris arcana cordisque co-
 gitationes nobis patefcunt; id quod veteres pulchro expressè-
 re symbolo, dum amicum pingere volentes, pingebant adole-
 scentem nudo capite, hirsuta & pannosa veste; latus habebat
 usque ad cor apertum. Fronti inscriptum legebatur: *hyems &*
estas. Cordis epigrapha erat: *Propè & longè*. In ora vestimen-
 ti intexebatur: *Vita & mors*. Adolescentia significabat ami-
 citiam nunquam senescere debere, sed velut in prima infan-
 tia semper permanere; pannosa vestis innuebat, amicum pro
 amico ardua quaelibet tolerare oportere; detectum caput,
 amicum nunquam esse negandum; latus apertum, amico nil
 celandum. *Hyems & estas*, quia amicus tam in prosperis,
 quam adversis Leges amicitiae conservat. *Propè & longè*, quòd
 veri amici etiam absentes tanquam praesentes se diligant. *Mors*
& vita quòd verus amicus usque ad mortem amet. Quid
 horum ad vivum non expressum in Christo nato vivo amici-
 tiae verae exemplari requiramus? Cujus in genus humanum
 amicitia adeo non senuit, ut, *cùm dilexisset suos*; quod de illo
 testatur Joannes, *in finem*, id est, eodem semper tenore ac te-
 neritudine dilexerit eos; tanta tamque ardua pro iisdem per-
 petuens, quanta nemo alius, extremum nè pannos quidem re-
 tinens nudus in cruce mortuus, carne sua deificâ plagis in tan-
 tum conscissâ, ut ovi excoriatae similis appareret, latere ad
 ipsum usque cor militis lanceâ aperto, ut planè perspicuè pate-
 ret, 'quidquid intra ejusdem cordis adyta de nobis cogitaret.
 Cogitârat aliquando incendio delere Sodomitas eorumque
 Pentapolim, quòd id enormia scelera ipsorum clamitando ex-
 poscerent: atque hoc tam secretum consilium intra se conti-
 nere non potuit, quin illud sibi cum primis dilecto servo Abra-
 ham

Joan. 13.

ham manifestaret: *Cum surrexissent viri* (Angeli qui ad Abraham venerant) *direxerunt oculos contra Sodomam; & Abraham simul gradiebatur deducens eos: Dixitque Dominus* (medius è tribus, quem personam Filii DEI gessisse, docent Patres) *Num celare potero Abraham quæ gesturus sum? Non celavit, sed mox itineris sui causam pandens: Clamor, ait, Sodomorum & Gomorrha multiplicatus est, &c. Descendam & videbo utrum clamorem, qui venit ad me, opere compleverint, &c. Si in lege veteri, lege, liceat dicere, servili tanta fuit DEI cum servis suis communicatio; quanta non erit in lege nova gratiæ! Audiamus quid alicubi dicat charissimis Discipulis: Jam non dicam vos servos, quia servus nescit, quid faciat Dominus ejus: Vos autem dixi amicos: quia omnia quaecunque audivi à Patre meo, nota feci vobis. M. Tullii, qui de Amicitia præ aliis eleganter scripsit, sententia est: Quid dulcius, quàm habere, quo cum omnia audeas sic loqui, ut tecum? Item: His (inquit) finibus utendum arbitror, ut cum emendati mores amicorum sint, tum sit inter eos omnium rerum, consiliorum, voluntatum sine ulla exceptione communitas. In eundem sensum abit & Seneca, dum monet: Diu cogita, an tibi aliquis in amicitiam recipiendus sit; Cum placuerit fieri, toto illum pectore admitte. An non toto pectore in cor suum Discipulos admisisse censendus est Christus, quando omnia, quæ audivit à Patre, illis nota fecit? Et quid non audivit, quando totam Patris scientiam & sapientiam participavit? quanta non ibi secreta! quàm abdita consilia, quàm alta quàm profunda judicia! ut exclamat Paulus: O altitudo divitiarum sapientiæ & scientiæ DEI: quàm incomprehensibilia sunt judicia, & investigabiles viæ ejus. Quis enim cognovit sensum Domini? aut quis consiliarius ejus fuit? Cognovisti tumet ipse ô Paule: ipse consiliarius fuisti, dum in tertium cælum raptus audivisti arcana verba, quæ non licet homini loqui. Audivisti haud dubiè (neque negare potes) mira de Angelorum natura, dotibus, gratia, gloria, ordinibus,*

Gen. 18.

Joan. 15.

Cic. in Læ-
110.

Seneca ep. 3

Rom. 11.

2. Cor. 12.

Gregor.
hom. 4. in
Ezech.
Chrysoft.
h. l.

Baron.

Joan. 21.

ut Magnus opinatur Gregorius. Audivisti inscrutabilia de divinis attributis, de gloria Christi ejusque Evangelio, ut tuus censet Chrysoftomus. Audivisti altissima DEI consilia de Gentium, ad quas mittendus eras, prædestinatione, vocatione nec non reprobatione, ut existimant alii. Audivisti denique arcana de œconomia, regimine ac successu Ecclesiæ præsentis ac futuræ, qualia audivit in Apocalypsi sua Coapostolus tuus Joannes, Discipulus quem diligebat Jesus, *qui & recubuit in cana super pectus ejus, & fluentia Evangelii de eodem ipso sacro hausit pectore, ut canit Ecclesia.*

Prov. 3.

Hieron. in
Psalm. 98.

Luc. 16.

Ludovic.
Crellius.

Nimirum simile gaudet habere simile? simplex & apertus Amor simplices & apertos quærit, & cum simplicibus sermocinatio ejus, vel, ut est in hebræo: *Secretum colloquium ejus.* Hi immediati ei sunt, non secus atque corpori vestimenta, imò vestimentorum loco, teste D. Hieronymo, qui illud Psalmi: *Dominus regnavit, decorem indutus est, &c.* ità explicat: *Dominus regnavit & indutus est Patriarchis & Prophetis & populo credenti. Decorem indutus est: quia Patriarcha & Propheta (nec minus Apostoli) quasi Christi ornamentum fuerunt, quorum pene omnium hæc elogij summa est: Vir erat simplex & rectus.* Adamus quamdiu nudus in statu innocentia & simplicitatis incedebat, familiaria cum Deo colloquia miscebat: ast ubi perizoma sibi confuit, vestemque pelliceam induit, protinus ceu versipellis & duplex à facie DEI ejectus est. Dives ille Evangelicus, qui *induebatur purpurâ & byssô*, sepultus est in inferno: nudus è contrario Lazarus in sinum Abrahæ deportatus. Non rectè proinde sentiunt filii hujus seculi dum existimant, animam, quæ post corporis scenam latet, nec videri, nec magnificentiam suam ostendere potest, in externo vestimentorum apparatu, in purpura & bysso, in sericis lanis, quodammodo translucere. Imò verò sic vel maximè obscuratur & crassescit, cum nihil eam, utpote naturâ sua subtilem ac spiritualement ità venustet ac auditas; unde etiam

etiam quoties à pictoribus animas depingi videmus, semper investes ac sinè omni integumento conspicimus.

IV. Nè itaque de vestimentis Christo nudulo operiendo solliciti simus, ipsa nuditas, ipsa simplicitas, ipsa rectitudo, ipsa justitia & devotio nostra optimum illi vestimentum, optimum ornamentum est, quale conficiebat innocentissima, rectissima, & devotissima virgo S. Rosa Limensis: Quæ cum comperisset dictante historia S. Catharinam Senensem aliquando latenti sub forma pauperis Christo dedisse vestem, excogitavit ergo & amans Rosa methodum ac rationem, qua Christum indumento spiritualibus laciniis operosè contexto decentissimè ammiciret, nusquam is sibi occurrebat pauperior quàm ubi in Bethlehem nascebatur parvulus, nudus, cum inopi Matre, extorris diversorio, algens in stabulo. Lubet hìc ex ipsis Rosæ pugillaribus recitare formulam, qua sibi hoc opus præfiniebat. Jesus anno 1616. favente & auxiliante Jesu Christo suæque benedicta Matre incipio parare vestimentum dulcissimo meo Jesu nascituro tremulo, nudo, egeno in Bethlehem indusolum sunt 50. Litanix 9000. rosaria, 5. dies inediae in reverentiam SS. Incarnationis. Panniculi constanto novem stationibus ad S. Eucharistiam, 9. trientibus Psalterii rosariani & 9. diebus jejunii pro numero mensium, quos in utero purissimæ Matris exegit. Stragulis, 5. dies esuriales 5. stationes totidemque integra rosaria impendunt pro honore sui natalis. Præbent 5. coronæ Domini. 5. dies inediae, totidem stationes in reverentiam suæ circumcisionis. Hæc Rosa. Quod genus indumenti, quàm parvulo Jesu gratum sit ostendit & cuidam adolescenti de quo Bidermannus & alii, qui cum nocte Nativitatis Domini corde præter morè arido (nam alias cœlestibus deliciis copiosissime affluebat) in precibus persistens ipsum Divinum parvulum præstolaretur, audit quasi circa portam foris non nihil adstrepentis, & portam pulsū tenero pullatam ingredi postulantis cujuspiam signum. Jubet ingredi. Ingreditur expectatus ille

amoris, ille deliciarum DEUS JESUS. Radiabat ab Hospite parvulo conclave felix. Flectebat adhuc admiratione & amore quasi alatus, & jam in parvulum velut involaturus adolescens, nisi celeritate amabili parvulus prævertisset. At frigore rigidulus, utpote propè nudus tremebat, accedebat, gemitibus gemmantibus oculis & se frigere singultu tenero acerbissime querebatur cœlestis hospes. Quare extremam vestis, quâ felix adolescens tegebatur, oram molli manuprehendit, seque illi insinuans illâ se quoquo modo contextit. Petebat calefieri, sed ille interea adolescentem pulcherrimo calore penetrabat toti refusus cordi. Similia scribit de Patre Emmanuele Sâ è Soc. Jesu P. Allegambe & P. Bonifacius: Is cum sub Adventûs ingressum ad B. Virginis iconem prostratus quereretur, quod in omnibus Christi mysteriis flexanimi cordis dulcedine abundaret, circa nascentem tamen Jesum durus esset ac pumex; petiit à B. Virgine & per illam à JESU per intimas preces, per lacrymas, per acres sui diverberationes, ut tenerior esset in devotionem, in calores cordis, in virtutem. Sentit respondentem cordi suo virginem & petita promittentem. At spes præter spem longior differebatur ferè ad periculum spei. Quare in ipso nascituri JESU LI pervigilio preces & flagella ingeminat Emmanuel, sed præter spem adhuc nihil. Tandem ipsa divina illa nocte priusquam ultimum ære campano signum daretur ad matutinas preces, audit Pater molliculo indice leniter pulsatas cubiculi sui fores. *Ingredere*, inquit, & videt! Ingrediebatur ad Emmanuelem Emmanuel tenerrimæ pulchritudinis puer, cordis desiderantis magnes preciosissimus, & ab omnium oculis & cordibus amari dignus JESUS, ajebátque fidenter: *Quæso Pater tege me, quia frigore totus algeo*. Sensit se arcanissimo calore mirè affici, torumque intimè impleri inexpecta quadam beatitate, & vestem hospiti parvulo in jecturus accurrit. Sed momentum id fuit! nam parvulus modicum visus æternum deliciarum pondus reliquit in corde Emmanuelis

Allegambe
in Biblio-
thec. pag.
103.
Bonifac.
hist. Virg.
l. 2. ex Ja-
ponic. hist.

nuelis discedens. Apposito ad rem præsentem paradoxo D.
 Augustinus parvulum JESUM *flammam frigentem* appellavit. Aug. serm.
 Est enim antitypus sacri illius ignis, quem Judæi Sacerdotes, 9. de Nativ.
 eum in Persidem abduceretur populus, *acceptum de altari oc-* 2. Machab. I
culte absconderunt in valle, ubi erat puteus altus & siccus, &
in eo contutati sunt eum, ita ut omnibus ignotus esset locus. Cùm
autem præterissent anni multi & placuit Deo, ut mitteretur
Nehemias à rege Persidis: nepotes Sacerdotum illorum, qui
absconderant, misit ad requirendum ignem: & sicut narra-
verunt nobis, non invenerunt ignem, sed aquam crassam, i. e.
concretam. Et jussit eos haurire & afferre sibi, & Sacrificia,
quæ imposita erant, jussit Sacerdos Nehemias aspergi ipsâ aquâ,
& ligna & quæ erant superposita. Utque hoc factum est & tem-
pus affuit, quo Sol refulsit, qui prius erat in nubilo, accensus est
ignis magnus, ita ut omnes mirarentur. Latet in spelunca
 Bethlemitica absconditus & occultatus Divinus noster Ignis,
 totusque in glaciem gelidam concretus videtur: at postea-
 quam in cor ferventis cuspium animæ intromittitur mox
 non modò colliquefieri, sed accedentibus calentium suspirio-
 rum flabellis ita exfuscitari, ut universum hominem copiosis-
 simè illuminet, comburat & in se totaliter convertat. Ità,
 dum sese mutuò fovent ac intendunt, accendit, combussit &
 in se convertit cor P. Bernardini Realini è Soc. JESU. Is ubi
 ipsâ nascentis parvuli frigida nocte pro sacro tribunali in tem-
 plo pœnitentibus operam daret, totus frigore deriguerat, cùm
 non nisi æstivis vestibus uteretur. Ad conclave reductus
 mentem ac suavissimum nascentis JESU mysterium elevavit;
 & ecce divinam cœlestium Spirituum Reginam gloriæ comi-
 tantium melodiam! Inter dulces Bernardini lacrymas & co-
 natus Angelicos Virgo Mater parvulum dilectum suum ea
 nocte natum infantem Bernardino in charos & jam non igno-
 tos sinus concessit. Plus quàm dimidiam horæ partem in il-
 lis cum parvulo deliciis posuerat felix Bernardinus, cùm Super-

Jacob. Fur-
 ligatt. vitæ
 c. 16.

rriorum iussu adfuit quispiam qui fenam calefaciendo ignem afferret. Videbat ille fenam in admirabili quodam situ & corporis compositione quasi à seipso absentem & dicentem: *Adhuc modicum Domina, adhuc modicum.* Adeo verò illum dulcis ille è MARIÆ sinu igniculus calefecit, ut non solum corde toto arderet, verum nè corpore quidem quidquam eo anno à frigore pateretur. *Si dormierint duo, fovebuntur mutuo,* ait Ecclesiastes. Quinam illi duo? pulchrè Hugo Cardinalis Christum & hominem intelligit. *Si dormierint duo simul,* ait, scilicet *Christus cum homine & homo cum Christo in lecto pure conscientia, de quo Sponsa Canticorum 1. Lectulus noster floridus, ros charitatis, violis humilitatis, liliis castitatis; fovebuntur mutuo: Christus enim fovet hominem calore charitatis quam infundit, homo fovet Christum in corde suo calore Sancti desiderii & bonæ operationis.*

Unus quomodo calefiet? Quomodo calefiet homo sinè Christo, lignum aridum sinè igne, cubile gelidum sinè calore? cor desiderans sinè re optata? Pater sanè Alphonsus Barzana S. J. ut hoc calore Sancto calefieret absque JESULO suo cubare nunquam voluit, de quo hæc habet Bibliotheca Scriptorum ejusdem Societatis: „ Infantis JESULI memoriam grata veneratione reolebat, habebatque semper signum ipsius arte sculptoria formatum, quod per noctem sibi ad lecti caput admovebat. Id cum in extrema ægrotatione fuisset nocte quadam oblitus, & infirmorum curatorem inclamaret, ut suum sibi dilectum porri- geret, ipse se stitit coram Patre infans dicens: *Ne fatigere, en hinc ego tecum sum!*

Eja dulcissime Amor sis tu mihi quoque tori socius! en cordis mei lectulum tibi offero, hispidum quidem illum ac stramineum, futurum tamen ex consortio tuo floridum, consortio, inquam, tuo, qui totus floridus, totus Nazaræus es. Hic te inveniat anima mea semper, hic tu suaviter requiescas & cubes tam nocte quàm meridie, & non sit qui exterreat. Sed heu mihi! (liceat mihi cum S. Rosa querulari)

Hen

Eccle. 4+

Hugo in
Ecclef. 4+Philip. Ale-
gambe in
Biblioth.
Script. S. J.

Heu mihi! dilectum quis detinet! Ecce moratur:

Hora duodecima est, nec tamen ille venit!

Langueo! deficiunt oculi! præcordia frigent,

Implexas alibi dum trahit ille moras!

Leonard.
Hanfen.
cap. 15.

An fortasse ideo, quia *coangustatum est stratum meum & pal-*
lium seu tegumentum *breve utrumque operire non potest?*
præsertim cum tu dilecte sis parvus licet, tamen totius coeli
terræque ambitu contineri non vales. Sed si *angustatur stra-*
rum cordis, dilatentur spatia tuæ charitatis. Coangustavi,
fateor, stratum hoc meum, creaturas in illud admittens imò
peccata, quibus iram tuam merui; verum *charitas* tua tam
lata est, ut operiat *multitudinem peccatorum.*

Isai. 28.

August. ho-
mil. 10. de
verbis Do-
mini.

Jacobi 5.

DIES VI. SEU DOMINICA INFRA OCTAVAM NATIVITATIS.

Consideratio VI.

Jesulus nascens Amor admira- bilis.

Erat Pater ejus & Mater mirantes super his,
quæ dicebantur de illo. Luc. 2.

I.

OTto Romanorum Imperator semper Augustus adeo
rerum à se gestarum magnitudine in stuporem Mun-
dum traxit universum, ut inusitato prorsus cognomi-
ne vulgò dici & à tota posteritate nuncupari meruerit MIRA-
BILIA MUNDI. Sed longè Ottone major *Mirabilia Mundi* die-
bus istis in Bethleem natus est; ille nimirum, de quo Prophe-
tarum Alpha longè antè, quàm nasceretur, cecinit: *Parvulus*
natus est nobis, & filius datus est nobis, & factus est princi-
patus

Luc. 2. *patus super humerum ejus, & vocabitur nomen ejus ADMIRABILIS. Et est enim verò ita admirabilis, ut ipsosmet parentes suos rapiat in stuporem: Erant enim Pater ejus & Mater mirantes super his quæ dicebantur de illo.*

Arist. 1. Metaph. cap. 2. *Affectum admirationis Philosophus docet oriri ex novitate alicujus effectus, cujus causa ignoratur. Admirantur autem homines, inquit Cicero, communiter omnia, quæ magna, & præter opinionem suam animadvertent. At numquid præter opinionem Divæ Virginis erant, quæ à Simeone de ejus filio dicebantur? numquid non hæc omnia jam antè tum ex Angelico nuncio, tum Spiritu Sancto revelante didicerat? numquid non evidenter per scientiam infusam sciebat, Christum esse Messiam, salutare DEI, Lumen ad revelationem gentium? numquid non sciebat illum passurum, & fore in signum, cui contradicetur? quomodo ergo miratur super his, quæ dicebantur de illo? Simón Cassia & alii ausi sunt asserere Virginem fuisse admiratam, non de iis quæ dicebatur à Simeone; Sed quòd ipse Simeon taliter diceret. Verùm hoc sensui literæ videtur repugnare; sic enim non fuisset mirata super his, quæ dicebantur, sed super modo, quo dicebantur. Melius Euthymius. Euthymius, dum ait: *Mirabantur propter ea, quæ prius didicerant, quia adhuc mirabiliora percipiebantur. Quippe (subdit Græcus author in Catena) transcendentium rerum notitia, quoties in memoriam venerit, toties renovat in mente miraculum; nihil porro esse transcendens, adeoque nihil admirabile, nisi quod divinum præsentis dictione demonstrabo.**

Num. 2. *Et in primis: Nihil in rebus humanis magnum est. Ità sentit Philosophus, qui agens de virtute magnanimitatis, inter cæteras illius notas & proprietates (quas omnino viginti enumerat) ponit: Non facile admirari. Nihil enim, inquit, magnum est in rebus humanis. Ità Quintus Horatius Flaccus dum ad Numicium hæc scribit:*

*Nil admirari propè res est una Numici
Solâque qua possit fucere, & servare beatum*

--- *quid censes munera terra?*

Quid maris extremos Arabas dictantis & Indos?

Lucra quid? & plausus amici dona Quiritis?

Quospectanda modo, quo sensu credis & ore?

Qui timet, his adversa, ferè miratur, eodem

Quo cupiens pacto ----

Ita Samius Pythagoras qui ex Philosophia id se didicisse agebat, nè quid admiraretur, ut refert Plutarchus. At fortasse omnes isti lippierunt, neque oculos Nicostrati illius pectoris habuerunt, qui cum Helenam Zeuxis contemplaretur, attonito similis stetit, sic ut manifestum esset eum picturam admirari. Tum non nemo ad eum accedens rogabat, quidnam tantam artem admiraretur? at ille: non inquit, me id rogares, si meos oculos haberes. Quid? nonne passim celebrantur septena mundi miracula magnitudine sua decantatissima? uti sunt: Pyramides Nili, Turris Pharia, Muri Babylonis, Templum Dianæ Ephesæ, Sepulchrum Mausoli, Colossus Solis Rhodius, & simulacrum Jovis Olympici. Nonne magnæ pyramides, quarum unam sexcenta hominum millia totis viginti annis struxisse memorantur? quibus Plinio teste (ut cæteros sumptus hinc colligas) in solas cepas, & alia, mille octingenta talenta, hoc est, mille & octingenta millia aureorum sunt erogata. Nonne magna turris Pharia, quæ nocturnis ignibus totum pene Nilum illustrabat? Nonne magni Semiramidis muri, ducentum pedum altitudine, latitudine verò quinquagenum; adeò, ut quadrigas inter se occurrentes reciperent, turresque haberent trecentas, plures multò habituri, nisi alicubi paludes obstitissent? Nonne magnum Dianæ templum, quod à tota Asia ducentis viginti annis fabricabatur, cujus longitudo erat quadringentorum viginti quinque pedum; altitudo, 220, columnæ verò intus 127, à singulis regibus factæ? Non-

Horat. l. r.
Epist. 1.

Plut. de au-
diendo.

Ælianus l.
14. var. hist.

ne magnum Mausoleum, quod Artemisia Mausolo marito crexit, cujus altitudo attollebatur 25. cubitis, cingebaturque columnis triginta sex; toto verò circuitu continebat pedes quadringentos undecim? Nonne magnus Colossus, septuaginta cubitos altitudinis habens, cujus majores erant digiti, quàm pleræque statuar? Nonne denique magnum Jovis simulacrum, de quo canit Propertius: *Jovis Elai cœlum imitata domus?* & ut multa alia mirabilia taceam, ut taceam Neronis domum versatilem totam auream, in cujus medio ipse mensæ accumbens, circum se omnia videbat rotari, & solem, lunam, planetas, & astra cum orbibus cœlestibus circum mensam gyrari; ut taceam domum Cyri Medorum Regis à Memnone fabricatam, illigatis auro lapidibus; ut taceam Ægyptias Thebas centum portis nobiles; Nonne cum primis miranda fuit Rudolphi Secundi Imperatoris mensa è gemmis, & maximè Jaspidibus exstructa; ut idcirco eam Nonnus Medicus, octavum mundi miraculum appellârit? In ea fabricanda plurimis annis & expensis maximis insudabatur; erantq; gemmæ tam artificiosis commissuris invicem connexæ, ut sylvas, flumina, flores, nubes, animalia, & alia visu jucundissima representarent, quasi ad vivum depicta. Quid porrò de Philippi boni Ducis Burgundiæ mensis (ut & convivialia miracula allegem) dicam? nescio certè an ulla secula viderint quid mirabilius. Hic anno Christi 1454. ut illustres ordinis Equestris aliòsq; nobiles viros ad bellum sacrum inflammaret convivium inaudito luxu ac magnificentia apparavit. In medio aulae tres mensæ stratæ cernebantur. In prima stabat erectum altè templum, ubi organa resonabant, & pueri tres cum Viro modulabantur. Dein navis omni genere mercium ac nautarum rebusque omnibus navalibus instructa, quasi jactis anchoris consistebat. Tum prati species, fontes rosacei, flores, fructusque exhibiti, quos inter D. Andreæ statua eminebat. In altera mensa multò extensiori præstabat Artocreas tantæ molis,

ut octo & viginti homines comprehenderet, qui modò fidi-
 bus, modò vocibus argutissimè canendo aures demulcebant.
 Proximè castrum erat è cuius turribus succus malorum aureo-
 rum in subjectam fossam depluebat. Propè lacus ingens Oppi-
 dis variis pagisque circumdatus: in medio navis, qui nullo mo-
 vente hinc illinc occultis machinis volitabat. Tertia mensa
 nemus ostendebat Indicum, ubi varii generis trucésque aspe-
 ctu feræ, ex opposito verò mensæ fœmina auro pretiosisque
 unionibus adornata columnæ insistebat, continuè ex ubere
 dextro vinum cinnamomo & saccharo conditum tempore
 coenæ diffundens, pone quam Leo vivus, ferreo astrictus vin-
 culo, quasi statuæ muliebris custodem agebat, habens supra se
 scutum argenteum cum hac inscriptione: *Nemo Dominam
 meam attingat.* Obstupescitis ipsi ut video, & estis mirantes
 super his, quæ à me dicuntur. Sed si magnanimi si Philosophi
 estis, nã miremini; *nihil magnum est in rebus humanis.* Quo-
 modo enim *magna* dicenda sunt, quæ umbræ instar præter-
 volant? ut verissimè Philo Hebræus in libro, *Quod Deus sit im-
 mutabilis: Nihil, inquit, est in rebus humanis, præter umbram.*
 Et aureus Orator: *Nihil in mundo stabile, neque firmum; sed so-
 lum est oculorum deceptio, priusquam appareat, avolat.* Ubi
 sunt modò illa omnia mundi mirabilia? nè vestigium quidem
 eorum super est nam templum Dianæ incendit nominari in-
 dignus Herostratus, Colossus Rhodium fulmen dejecit & con-
 fregit, Muri Babylonii redierunt in acervum lapidum, Phariæ
 turris vix locus scitur. De reliquis hoc solum verum est dicere,
 quòd fuerint: *Fuère Troës, Ilium, Tros, Ilium fuère.* Sed Asca-
 nium Martinengum audiamus, qui patheticè istam rerum hu-
 manarum levitatem ità exaggerat? ubi Nemrod fastus? ubi
 Nini inclytum nomen? ubi Assveri supra viginti septem pro-
 vincias dilata sedes? ubi Cyri tot laboribus comparata gloria?
 ubi Cræsi immensum aurum? ubi Darii partum vafre regnum
 Xerxis innumerabiles copiæ sedecim militum Myriades exce-

Num. 9.

Philo quod
 Deus im-
 mutabilis.
 Chrysof.
 hom. 22.
 in Genes.

Jac. Balde:

dentes? Alexandri vix Indico Oceano & Riphais montibus terminatum Imperium? Pompei amplissima potentia? Cæsaris invicta fortuna? Augusti amplissima monarchia? Caligulae foeda voluptates? Neronis inexcogitata illecebra? Cleopatrae nimiae deliciae? Liviae Augustae felicitas? Quonam loco conspici nunc possunt, Babylon illa superba, Memphis imensa, Carthago Romani Imperii terror, Argos illustris, Athenae disciplinarum nutrices, Corinthus pulchra, Roma triumphans? Quod Cyri Medorum Regia, Romana amphitheatra & caetera mirifica aedificia, quae nunc prostrata atque collapsa, vix quanta Roma fuerit suismet ruinis edocent & praedicant.

Sanctus Franciscus Borgia Dux Gandiae post Praepositus Generalis Societatis Jesu III. cum cadaver Eleonorae Augustae (quae vivens pro formae miraculo habebatur) aspiceret, se ipsum tacitus ita increpuit, *In nunc, & fragile illud formae bonum demirare.* Ita cuicumque mundus magnus videtur, considerans tantas rerum usque adeo memorabilium ruinas, cat. & fluxam illam magnificentiam admiraretur. Regina Saba stupuit sapientiam Salomonis, ut non haberet ultra spiritum: at i nunc Saba, & luctuosum illud vanitatis exemplar demirare. Mirabatur Carthaginis novae molem Aeneas *magalia quondam*: at i nunc Aenea & pulverestantae molis demirare. Constantius Imperator, cum post debellatum Magnentium Romanam triumphi causa se conferret ubi ad Urbem accessit, mirari singula oculis occurrentia cepit: at i nunc Constanti, & collapsum illud decus demirare. Athanaricus Visigothorum Rex Constantinopolim veniens ac Regiam Imperatoris Theodosii ingressus, totus in stuporem versus: en inquit cerno, quae saepe incredulus audiebam: *Sine dubio DEUS terrenus est Imperator*: at i nunc Athanarice & umbratilem istam Deitatem demirare. Telemachus cum apud Menelaum ebur aurum electrum spectasset, admirans & obstupefactus exclamavit:

Tali-

3. Reg. 10.

Aen. 1. 1.

Cranz 1. 2.

Sueciae c. 28

Taliter aula Jovis nitet intus cuncta regentis;
Copia quæ rerum! cepit stupor aspicientem.

At inunc Telemache & fucatum illum splendorem demirare. Pindarus, qui, non admirabantur Herculem, stultos appellavit: at i nunc stulte ipse Pindare, & fragile illud corporis robur demirare. O utinam universi oculos S. Catharinæ Senensis haberemus! quàm nos vera mirabilia videremus! hæc Sancta Virgo subinde in mentis excessu in tertium cœlum cum Paulo rapta, ubi ad se rediisset tota attonita clamabat: *Mira, ô mira! mirabilia, mirabilia ego vidi.* Ecquænam illa mirabilia? interrogat, qui illi erat à confessionibus. Quæ nemo, ait, verbis exprimere potest, quæ, ut loquitur Paulus, nemo sibi potest imaginari, quæ in cor hominis ascendere non possunt & respectu quorum omnia terrena arbitranda sunt, ut sterco-
ra. Miracula, à mirando sic dicta, propriè vocantur opera vires naturæ excedentia; ex quo nonne evidenter sequitur sola supernaturalia, cœlestia, sola divina esse admiranda. Quid mirabilius quàm Creatore fieri creaturam, Immensum comprehendere, Omnipotentem exinaniri, Æternum in tempore incipere? Quid mirabilius, quàm Virginem illasâ virginitate parere, hominem sinè semine procedere? Ecclesia sanè universa mysterium hoc non aliter intitulat, quàm *mirabile*: *Mirabile*, inquit, *mysterium declaratur hodie, innovantur natura, DEUS homo factus est, id quod fuit, permansit, & quod non erat, assumpsit.* Et aliàs exclamat: *O admirabile commercium! Creator generis humani animatum corpus sumens de Virgine nasci dignatus est, & procedens homo sinè semine largitus est nobis suam Deitatem.* Similiter exclamat & D. Augustinus: *O mira & inæquisita compago! O inauditæ commixtio! Quis audivit unquam tale? Quis vidit huic simile?* Percurramus nunc obiter animo reliquam filii DEI vitam, & nihil aliud in ea animadvertemus, nisi meram admirationem. Vix duodecimum annum ingressus fuerat, cum Doctorum Magister

Pind. Ode. 9

Num. 4.

Num. 5.

Augustin.
serm. 9.
de nativ.

- gister ipse & Doctor factus est, qui nec literas didicerat, nec Scholas audierat, tam scitè de sacris literis differens, ut universos attonuerit: *Stupebant omnes, qui eum audiebant, super prudentia & responsis ejus, & videntes admirati sunt.* Matt. 8.
- Luc. 2. *Lucas 2. navigans cum discipulis super mare, ex ortâ tempestate, imperavit ventis & mari & facta est tranquillitas magna. Porro homines, qui erant in navi, mirati sunt, dicentes: Qualis est hic, quia venti & mare obediunt ei!* Matt. 9.
- Matth. 8. *Matth. 9. exeunti è Capharnaum oblatuſ est Dæmoniacus spiritum habens mutum; quem cum eiecisset, mirata sunt turba dicentes: Nunquam apparuit sic in Israël.* Matt. 13.
- Matth. 9. *Matth. 13. Veniens in patriam suam Nazareth docebat eos in synagogis eorum, ita ut mirarentur & dicerent: Unde huic sapientia hac & virtutes?* Marc. 2.
- Marc. 2. *Marc. 2. postquam sanâſſet paralyticum, eique peccata insuper dimiſſet, tantam in circumstantibus sui excitavit admirationem, ut dicerent: Quia nunquam sic vidimus. Et, ut alia taceam, quam admirabilis fuit in sua acerbissima passione, ita ut ipse Judex Pilatus, alique ejus adversarii, vehementer mirarentur ejus patientiam, mansuetudinem, modestiam, charitatem, innocentiam, & prodigia multa, quæ circa ipsum fiebant. Jam qui in semetipſo tam mirabilis fuit, non minus est mirabilis in Sanctis suis, ut canit regius Psalter. Nihil dicam de Sanctissima ejus Matre, quæ aliquando non dubitavit cuidam amico suo candidè profiteri, ex omnibus titulis, quibus ab Ecclesia honoratur, nullum sibi arridere magis quam dum intitulatur, Mater admirabilis. D. Joannes Baptista ob asperrimam suam poenitentiam, abſtinentiam, vitæ quæ sanctitatem quando stupori omnibus non fuit, ita ut à multis non homo, sed Angelus crederetur! quam mirabilis non fuit Apostolorum vocatio, electio, missio, prædicatio! Stupebant omnes, inquit Lucas, qui eos variis linguis prædicantes audierant, & mente confusi dicebant: Act. 2. Quidnam vult hoc esse? illud verò longè mirabilius, paucorum operâ orbem universum, summòsque*
- Pſalm. 67. *Pſalm. 67.*

Principes brevi temporis intervallo Evangelicæ legi carni & mundo per omnia contrariæ subactos. Quàm non mirabilis conversio Magdalenæ & Sauli Ecclesiæ persecutoris! mirabantur olim Judæi primum suum Regem Saulem in virum alterum commutatum & cum Prophetis unâ prophetantem, 1. Reg. 16. atque dicebant invicem: *Quanam res accedit filio Cis? Num & Saul inter Prophetas?* mirantur non minus Saulum videntes eum ex lupo in agnum conversum, dicuntque: *Nonne hic est, qui expugnabat in Jerusalem eos, qui invocabant nomen istud, scilicet JESU?* Act. 9.

Non minor, inquit magnus Gregorius, admiratio habita est de D. Paulo Apostolo, quando auditum est ab Ecclesia, quia ille evangelizaret, & qui Ecclesiam cadendo expugnare solebat, nunc predicando defenderet: tunc quidem ii, qui audiebant, dicere poterant: num Saulus inter Apostolos? numquid ille Jesum predicat, qui Jesum persequi solebat? Quid jam de Martyrum admiranda patientia, Confessorum abstinencia, poenitentia, & vitæ rigore austerrimo, continencia Virginum dicam? non possum sanè eorum gesta pervolvens non exclamare: *Quàm mira, quàm mirabilia sunt ista!* Quodsi in hac vita tam mirabiles fuerunt, quanti non erunt in æterna gloria, quando universo mundo in die novissimo apparebunt conspicui! tunc stabunt, ait sacer Sapiens, in magna constantia adversus eos, qui se aliquando angustiaverunt; qui videntes tantam illorum commutationem, turbabantur timore horribili, & mirabantur in subitatione insperata salutis, dicentes intra se: *Hi sunt quos habuimus aliquando in derisum, & in similitudinem improperii: nos insensati vitam illorum estimabamus insaniam, & finem illorum sine honore: Ecce quomodo computati sunt inter filios DEI!* Ecce qui nobis obficiuri videbantur, quomodo nunc fulgent sicut Sol in regno Patris eorum! ecce, qui circuibant in melotis & pellibus caprinis in sacco & ciliciis, cinere ac pulvere sordidati, quomodo nunc in-

Greg. mag.
in lib. 1.
Reg cap. 10.

Sap. 9.

Matt 13.

Heb. 11.

72 Diei VI. seu Dominica infra Octavam Nativitatis,
 incedunt purpurati & stolis amicti candidis! ecce, qui appare-
 bant *egentes angustiati, afflicti, & mundo indigni*, quomodo
 nunc apparent opulenti, lætabundi, & deliciis affluentes!
Quàm mira mirabilia sunt ista! Verùm serò nimis ista mira-
 mini tenebriones mundicolæ: tunc æstimare, ut res erant, de-
 bebatis; dum tempus suppetebat bene operandi & merendi,
 nos consilium aurei Græciæ Oratoris secuti, affectum admira-
 tionis Sanctos ipsos imitando in effectum transferamus oportet,
 si gloriæ Sanctorum velimus esse participes: *Qui Sanctorum
 merita, inquit, ille religiosâ charitate miratur, qui que jus-
 torum glorias, frequenti laude colloquitur, eorum mores san-
 ctos atque justitiam imitetur: quoniam quem delectat Sancti
 alicujus meritum, delectare debet par circa cultum DEI obse-
 quium. Quare aut imitari debet, si laudat; aut laudare non
 debet, si imitari detrectat: ut qui alium laudat, laudabilem
 se reddat; & qui Sanctorum merita admiratur, mirabilis ipse
 vite sanctitate reddatur.*

Chrysoft.
 ser. de mar-
 tyr. tom. 3.

DIES VII. INFRA OCTAVAM
 NATIVITATIS DOMINI

Consideratio VII.

Jesulus nascens Amor lactens &
 lacteolus.

*Quis mihi det te Fratrem meum, sugentem
 ubera Matris? Cant. 8.*

I.

August. l.
 confess.
 Cant. 1.

SII, quod ait Augustinus, *Amor suum cuique pondus est;*
 rum nullum dulcius matribus, quàm pendens ab uberibus
 dilecta proles. *Dilectus meus mihi & ego illi; inter ubera
 mea*

mea commorabitur, dicebat illa. Ubera & mamillæ infantum quoddam veluti centrum sunt, in quo illi ita conquiescunt, ut matrem non gravitent; ad mamillas toto impetu ferantur, teste D. Chrylostomo atque dicente: *Nonne videtis quantum promptitudine parvuli papillas capiunt, & quanto impetu labia uberibus infigunt?* Est in Græcorum Anthologia perelegans Antipatri epigramma, quod nos olim latinè vertimus (ait domesticus Poëta & Historicus) de infante ab hoc centro suo exerrante, quicum inobservatus ad canalem domus prorepisset, jam jamque in præceptus iturus nullis matris clamoribus, neque aliâ ratione revocari potuit, quàm ostensis uberibus; protinus enim vertit iter, & è canali rursus repit ad matrem; *Bis puero vitam*, canit Poëta Græcus, *lactea mamma dedit*; mamma eadèmq; mater; hæc enim infantibus sunt synonyma, qui simul ac fari incipiunt, matrem non aliter appellare consueverunt, quàm mamman, quasi mater tota sit uber, cuiusmodi Schemate Ægyptii DEUM expungebant, eò quòd ipse det omnibus vitam, & ceu optima mater omnes lactet, pascat, ac nutriat. Natura matribus ubera ceu lagenulas largita est ad proles nutriendas, docet nonnemo, additque, non *integras*, sed *dimidias matres*, imò vix matres, reputari, quæ suos infantes aliis tradunt nutriendos; meritòque indignabatur Julius Cæsar, cum Romæ videret à matronis opulentioribus in gremio catulos vel simias deferri, & rogabat; num filios non parerent, quorum dulce onus & delicias veras circumferrent, quibusque nutriendis occuparentur? Proponitur nobis hisce diebus ob oculos Virgo puerpera, pretiosum ac speciosum divinumque parvulum gremio complectens; numquid ipsa est mater ejus? est enim verò, & quidem non dimidia, non imaginaria (qualem somniabant hæretici nonnulli, qui Christi corpus aëreum docebant) sed vera, genuina, propria, ac integra mater, ut præsentì consideratione expendemus.

II. Virginem parere matrèmq; fieri res adèò paradoxa

K

priscis

Chrysof.
hom 60.
ad Rox.

Balbin. hist.
Boleslav.
l. 6. c. 29.
Meliss. l. 6.

Act. 17.

L. Beyerd.

F. Patricz.
l. 4. de re-
pub. tit. 5.

priscis mundi sapientibus visa est; ut cum oraculo didicissent templum Pacis, quod Romæ extruebatur, tam diu staturum, donec Virgo pareret, inde quasi evidenter concludere se putabant, illud æternum fore & nullâ unquam ruinâ involvendum. Sed simul Virgo peperit simul oraculo sua veritas stetit. Ruit templum, Virgo parens facta est, enixâque puerpera Regem, Regem sæculorum, sed & Angelorum atque hominum, quem, ut Ecclesia canit: *sola lactabat ubere de cælo pleno*. Ecce veram matrem! sola lactabat sinè cujusquam nutritricis adjutorio, sola inquam lactabat, secus quàm Reginæ matres plerumque hodie factitent, quæ suos Principellos, mox ut genuerit, aliis lactandos committunt. Illud porrò à nonnullis hîc ambigitur; fueritne lac Virginis miraculosè in ea productum, eò quòd dicatur lactasse ubere de cælo pleno. Ità sentit D. Vincentius, qui docet, Virginem lacte carentem pro lacte Deum deprecatum, & tunc, ait, *subitò ubera ejus fuerunt plena lacte de cælo sibi immisso*. Si itè Athanasius asserit, ubera Virginis naturæ consuetæ radicem non habuisse, longèque à naturali consuetudine ac lege fuisse aliena; lac verò peregrino & novo modo fluxisse. At credibilis est naturale fuisse; ubera verò propterea de cælo plena dici, quia conceptus, qui causa lactis erat, de cælo fuit: vel certè novo peregrinòque modo lac illud fluxit, quod, uti docet Cyrillus, *non ex mollitie aliqua seu voluptate natum sit, sed leve esset ac firmum, nullam peccati amaritudinem admixtam habens, sed mellis dulcedinem*. Et Guilielmus: *Lac illud, inquit, singulariter candidum, quia virgineum: nec decuit DEUM pasci nisi lacte virgineo*. Idem in illud: *Quàm pulchræ sunt mammae tuæ: Planè specie & pulchritudine suâ Sanctos Angelos oblectabant, cum ab eis penderet speciosus præ filiis hominum, Dominus Angelorum*. Eadem ubera dilectus ipse comparat botris: *Ubera tua, inquit, sicut botri vineæ, quid botris pulchrius, quid venustius dum instar iridis simul panicant, & flave-*

Cyrill. in
caten. græc.

Guiliel.
cant. 4.
v. 10.

Cant. 7.

flavescent, simul rubini purpuram, simul Smaragdi virorem, simul cyani amœnitatem imitantur? quid eorum succo dulcius, qui Deum latificat & homines, languentia corda recreat, fractos animos erigit, pectoris nubila serenat, curarum fluctus compefcit? nihilominus tamen idem Dilectus non dubitat alio loco dicere *meliora sunt ubera tua*, id est, lac uberum tuorum, *vino*. Quid ita? quia vinum, ut ajunt mellifluus Bernardus & Hugo Cardinalis, aliquid asperitatis admixtum habet, & vim quandam igneam quæ homines temulentos facit, parvulis nocet, eosque *enecat*: lac verò *suaviter bibitur*, Bernard. l. de conf. *dulciter liquatur sine lesione, sine amaritudine*; estque parvulorum cibus & nutrimentum naturale, quo tam diu nutriuntur, donec solidioribus cibus idonei reddantur. Apud Hebræos lactationi triennii quandoque etiam quinquennii tempus dabatur; sic Isaacum quinquennio lactatum docent gravissimi interpretes; minimum fratrum Machabæorum triennio maternum lac suxisse ipsa fatetur mater, sic filium in tormentis alloquens: *Fili mi, miserere mei qua te in utero novem mensibus portavi & triennio lac dedi*. Porro ab lactatis non continuo caro aut panis in esum dabatur, sed butyrum & mel apum, quos in Palæstina consuetos fuisse parvulorum cibos, usque dum annos discretionis attingerent, & rationis usum habere inciperent, patet ex illo Isaiæ de Christo varicinio: *Ecce Virgo concipiet & pariet filium, butyrum & mel comeder ut sciat reprobare malum, & eligere bonum*; id est donec per scientiam experimentalem sciat discernere inter bonum & malum inter dulce & amarum. Cyrillus supra citatus *butyrum*, inquit, *lac Virginis vocat Propheta*, quasi per hoc indicans Christum tam diu lacte materno alitum, quoad usum rationis, quem perfectum à puncto conceptionis suæ occultè habuit palam exercere cæpisset, id quod tertio vel quarto ætatis anno factum probabiliter opinari licet, præsertim cum sciamus ex historiis nonnullos parvulos quadri-

mos aut quinquennes ratiocinari cæpisse. Et sanè quodnam gratius & convenientius alimentum carni Virgineæ, teneræ, delicatæ, & (liceat tenerescendo sic loqui) butyraceæ debebatur, quàm lac Virgineum, è quo caro illa formabatur atque augmentabatur? eadem quippe materia teste Aristotele, est quæ alit & ex qua generationem natura constituit, eaque sanguineus humor in sanguinem habentibus est; lac enim sanguis concoctus est, non corruptus. Jobus ulcerosus in fimeto clamabat ad DEUM: *Nonne sicut lac mulsisti me, & sicut caseum me coagulasti?* at contra Christus in fœno jacens dicere poterat: *Nonne sicut lac me mulsisti & sicut butyrum carnem meam addensasti.* Pulchrè D. Bernardus: *Duo sunt in lacte ovis; butyrum & caseus, butyrum pingue & humidum: caseus è contra aridus & durus; bene enim parvulus noster eligere novit: qui butyrum comedens, caseum utique non comedit. Quid est enim ovis centesima, qua erravit, ut in Psalmo loquitur: erravi sicut ovis qua perivi. Utiq; genus humanum, quod benignissimus pastor querit, aliis sanè nonaginta novem ovibus in montibus derelictis. In hac igitur ove duo reperies; naturam dulcem, naturam bonam, & bonam valde tanquam butyrum, & peccati corruptionem, ut caseum. Vide ergo quàm optimè puer noster elegit, qui naturam nostram sinè ulla peccati corruptione suscepit. Nam de peccatoribus legis; coagulatum est sicut lac cor eorum, in quibus utique lactis puritatem corruerat fermentum malitiæ coagulum iniquitatis? Hucusque Bernardus humanitatem Christi, quam accepit à Beata Virgine butyro nō obscure comparens carenti omni coagulo & caseo peccati; de caseo enim tritum est illud: *Caseus est nequam, & stomachum gravat, cum contra butyrum propter saporem, conducibilitatem, & sanitatem, quam operatur, atro assimiletur, præsertim si jejuno stomacho sumatur, juxta illud: Butyrum manè aurum.* Ideo Belgistantus butyri usus est, ut ab exteris vulgò butyrophagi appellentur, & idcirco ingeniosi*

Arist. 1. 4.
de generat.
animal. c. 8.

Bernard.
serm. 2. de
adv. Dom.

geniosi ac fortes: Docet enim Huartus medicus in Examine ingeniorum, esu butyri ingenium acui virésque corporis solidari. Hollandis, item, qui pars Belgii censentur, tantus butyri usus est, ut non nemo illorum peregrinandi causâ à parentibus aliò missus, cum in Piccardiam venisset, ubi ova absque butyro comedebantur, ad suos reversus affirmabat, se in altero mundo fuisse, ubi butyrum nesciebatur & ova absque illo sumebantur.

Theatr.
mundi,

III. Christianos omnes lacteos & (ut loquitur Clemens Alexandrinus) *γαλακτοφάγους*, id est, lacte vescentes esse debere, monet S. Petrus Apostolus suos neophitos ita alloquens: *Sicut modò geniti infantes rationabile lac concupiscite.* Quodnam illud lac rationabile? citatus Clemens docet esse ipsummet Christum quia sicut lac ab ubere manat; ità Christus quà Deus à Patre, quà homo à Matre procedit *tanquam puer lacteus & lactens.* Idem sentit Augustinus: *Lac, inquit, nostrum Christus humilis ac parvus est;* in sacra præfertim Eucharistia, quæ sicuti candorem lactis quoad species sensibiles imitatur; ità omnem intra se dulcedinem continet, omnisque *saporis suavitatem.* Verè cibus parvulorum, quo innocens & sine dolo anima longè nobiliore modo, quàm parvuli corpus nutritur & augmentatur; hinc adjecit D. Petrus: *Lac concupiscite ut in eo crescatis,* eò quòd Eucharistia in augmentum gratiæ divinæ animæque spirituale nutrimentum primariò sit instituta; ideòque etiam infantibus mox à baptismo in primitiva Ecclesia dabatur, idque ex Apostolica traditione, uti docet S. Dionys. Areo pagita *tribuit Sacerdos Sacramentum (Eucharistiæ) infanti, ut in eo nutriatur & crescat sacris augmentis.* Sic S. Petrus Apostolus cum in carcere Mamertino Romæ Christo genuisset & baptizasset SS. Processum & Martinianum cum familia universa eorum, continuo post baptismum simul participes corporis & sanguinis Domini fecit. Idem factitarum S. Ietulio, Cereali, Amantio, Primitivo, & Procopio,

I. Pet. 2.

Dion. Eccl.
hier. c. 5.

Hugo l. I.
de sacr. c.
20.
Vicecom.
observ. Ec-
cles. l. 5.
c. 36.
Galen.
Commin.
in l. 4. fa-
stor.

Prov. 9.

Cant. 5.

Clem. præ-
dag. l. 1.
c. 6.

Bernard.
l. de con-
ficient.

aliisque Martyribus recens baptizatis tradunt illorum acta. Porro pueros sub una scilicet, vini duntaxat specie, adultos vero sub utraque Eucharistiam sumpsisse meminit Hugo Victorinus & ex eo Josephus Vicecomes; eò quòd pueri, præsertim infantes recens nati, faciliùs speciem vini, utpote liquidi quàm panis introsumant, ideoque appositè lac vocatur; quia quemadmodum *vinum* vulgò *lac senum* dicitur, sic vice versâ *lac* dicitur *vinum puerorum*. Galenus Medicorum celebratissimus docet lac inter cibaria optimi probatissimique alimenti æstimari modò à sano & probò animante sit; hinc lacte mero, tanquam Deorum cibo, in convivio magnæ Matris Deorum vitatum fabulantur Græci. At verò in convivio magnæ Matris veri DEI lacti insuper vinum admisceri constat ex libro Proverbiorum Salomonis, ibi eadem DEI Mater dicitur proposuisse *mensam* & miscuisse *vinum*. Quomodo miscuit? cum lacte videlicet, quemadmodum alio loco testatur: *Miscui & bibi vinum cum lacte meo*. Qualis, amabò, mixtura! Numquid hæc duo sibi invicem repugnant, & alterum alterius saporem destruit, dum lac per affusum vinum ferescit & coagulatur? utur sit (ait Clemens. Alexandr.) *utilis est mixtura lactis & vini: lac enim à vino ferescit & finditur, & quidquid est ejus adulterium, id tanquam per aqueductum educitur: sic fides ferescere faciens carnales concupiscentias, hominem ad aternitatem contrahit divinis immortalis efficiens, quasi dixisset Eucharistiam cum ferventi fide susceptam incredibilem animæ consolationem adferre, & omnes pravas concupiscentias ex ea educendo, quasi in DEUM transformare.*

D. verò Bernardus per vinum intelligit compunctionem cordis, per lac consolationes, quas anima devota ex Dei servitio & præcipuè à Sacræ Eucharistiæ sumptione percipit. *Notandum, quod quibusdam in religione viventibus apponitur lac ad bibendum, quibusdam etiam vinum; sed tamen utrumque divi-*

divinum. Bibunt illi lac, quibus & vigiliæ breves & cibi dulces, & labores appetibiles, & panni suaves videntur, &c.

IV. At contra lac irrationabile & brutale bibunt, qui terrenis voluptatibus se se implentes, ipsi quoque velut qui è Circeo poculo bibere, in bruta irrationabilia transformantur. Lacte quippe animalium mores eorum in bibi experientia docet; sic si ovium lacte hædi & agni caprarum nutriantur, in his lanam duriolem, in illis capillum gigni teneriolem observatum est. Scythæ & Tartari quia solo plerumque lacte equino vescuntur, ideo feroces ac nervosi. Puer fuit, teste Joanne Baptista à Porta, qui diu porcæ lacte alitus, adultus etiam pan-

Porta Phy-
sio. l. 1.
c. 15.

Liv. dec. 1.

nis indutus fenum intrabat, & porcorum more vorabat. Alter, qui capræ lac diu fuxerat, saltatim incedebat, arborumque cortices rodebat. Romulum Urbis Romæ Conditorem lacte nutritum lupæ, & idcirco sanguinarium Romani tradunt fasti, ut qui fratrem suum Remum interfecerit & ob crudelitatem à populo frustratim sit dilaceratus. Et hinc est, quòd homines duros ac immites à feris lactatos allegoricè dicamus, quâ ratione Dido Æneæ duritiem illius erga ipsam exprobrat: nec tibi Diva Parens (Venus nimirum, cujus filium se jactabat Æneas) generis nec Dardanis author.

Perfide, sed duris, genuit te Caucasus horrens
Cautibus, Hyrcanæque admôrunt uberategris.

Virg. l. 4.
Æneidos.

Videas mihi unum aliquem hominem impudoratum, ad omnis generis scurrilitates & obscenitates projectum, numquid non ipse porcæ alumnus est; de cujusmodi hominum fæce S. Petrus Apostolus pronuntiavit: Sus lota in volutabro luti; & Venusinus vates: amica luto sus. Videas unum alium adolescentem leviculum, moribus dissolutum, in saltus & choreas, in malè olidos amores celerem, numquid non hunc Olenia aliqua capra velut alterum salacem Jovem lactavit? videas alium lividum, mordacem, & canino dente alienam famam rodentem, numquid non illum Lycisca aliqua educavit?

2. Petr. 2.
Horat. l. 5.
Epist. 2.

Fili

Prov. I.

Origen. ho-
mil. 1. in
Psal. 37.Prov. I.
Sap. 5.Thren. 4.
Philost. Vit.
Apoll.

Prov. 7.

Fili mi, si te lactaverint peccatores, ne acquiescas eis, monet Sapiens. Quid sunt peccatores nisi bruta & irrationabilia animalia, quid nisi porci, hædi, canes, equi, &c. Porcis (inquit Origenes) similes dicuntur ii, qui peccatorum fetoribus delectantur sicut Porci, qui fetorem omnem tanquam odorem suavissimum expetunt. Considera ergo peccatorem, qui peccatis suis delectatur, & latus est in malis suis, quoniam & ipse in stercoreis fetore volutatur, & nullum fetoris ejus qui ex peccati stercore oritur, percipit sensum, ac velut in summis voluptatibus & gratissimis deliciis delectatur. Porro duobus modis, inquit Ven. Beda, lactant peccatores eos, quos decipiunt; quia aut ad facienda scelera blandimentis alliciunt, aut facta jam favoribus quasi laudabiliter acta sustollunt. Si ergo te ô fili, ô adolescens, ô filia, hunc in modum lactare voluerint, si dixerint: Veni nobiscum, particeps esto sanguinis, &c. Fruamur bonis, dum sunt tanquam in juventute celeriter: vino pretioso nos impleamus; non pratereat nos flos temporis, nè amabò, nè acquiescas eis. Si dixerint postquam peccaveris: rem bonam fecisti: maecte animis! sic itur ad gloriam; nè, quæso, nè audias illos. Siquidem fel draconum vinum eorum; venenum lamiarum lac eorum. Hæ namque sunt illæ famiæ, de quibus lamentatur Jeremias: Lamia nudaverunt mammam, lactaverunt catulos suos. Sunt lamiæ, teste Philostrato, dracones quidam terrestres, muliebri facie, uberibus corporèque ita specioso, ut ipsis relictis homines ad se alliciant, captosque devorent: reliqua pars corporis squamis est prædura: alis carent, & voce, sed sibilum habent instar draconum. Similem his lamiis describit Salomon mulierem extraneam ornatu meretricio, preparatam ad capiendas animas, garrulam, & vagam, nunc foris nunc in plateis insidiantem, quæ obviàm, vecordi juveni facta apprehensum eum deosculans procaci vultu eidem blanditur; dicens: Veni inebriemur uberibus, & fruamur cupitis amplexibus. Sequitur infelix ignorans quòd ad

vin-

vincula, quòd ad mortem & victimam *stultus trahatur*. O quot quantasq; ejusmodi lamias nò jam in sylvis & desertis, sed in urbibus & compitis vagantes, hodie videre est! quot nobiles, & præclaros adolescentes ab eis pellici, & in ruinam pertrahi! Vaticinabatur aliquando vates Evangelicus de parvulis novæ Christi Ecclesiæ: Delectabitur infans ab ubere super foramine aspidis; id est, tanta erit infantibus & parvulis in nova lege innocentia securitas, ut nec aspides reformidaturi sint, sed cum eis ludent, in eorumque antra manus fidentes immittent; delectantur & hodie adolescentuli nostri ab ubere adulterino ubere venenato, & quidem delectantur super foramine aspidis, sed quæ eis fatalem morsum infiget, ut occlamare cogantur, non jam cum pio & bono Jonatha; *Gustans* 1.Reg. 14. *gustavi paululum mellis & ecce morior*, sed cum impio Sisara: *Gustans gustavi paululum lactis & ecce morior*. Rectè huc Judic. 4. facit illud Synesii: *Ubera quedam mortis sunt pestes, quibus* Synes. *alitur illa, & in se vitam* (quam ille sacculum carnis appellat) *convertit*. Et vetus illud diverbium: *Ubi uber, ibi tuber*. Docent (an cum Poëtis fabulantur?) Astronomi dari in cœlo viam quandam lacteam, quam Græci *γαλαξίαν* appellant, per quam Dii Deorumque filii animi gratiâ spatiantur. Est omnino est hodie lactea ad cœlum via, verùm lactea non fabuloso aliquo lacte, sed Virgineo, qui est Christus, Virginis filius de semetipso alicubi profitens: *Ego sum via*, per quam quotquot Dii sunt & filii excelsi in vitam ingrediuntur, sed enim datur alia lactea ad orcum via, adulterino & meretricio aliquo lacte, typho potius dixerim, non tam candida quàm squalida, per quam non unus Fabius Romanus, sed innumeri pene momento præcipitantur. Biberat ille lac, & cum lacte simul pilum hausit, simul mortem exhaustit; id quod acuto epigrammate domesticus Poëta ità describit:

Languentes ussit Fabii sitis arida fauces;
Ergo cupit gelido lacte levare sisim.

L

Henric.
Korn, li-
bell. cui

Allato titulus. Phi.

Ioseph mor-
tis contem-
plat.

Allato latuit forsân pilus unus in haustu,
Hunc bibit atque unâ pallida fata bibit.

Huic subnectit epigramma sequens:

Vix ora lacte proluit, & umbras adit:

Nescibam ad umbras lacteam dari viam?

Sap. 5.

Serò nimis talia in inferno occinunt perditì ac damnati illi;
serò & frustra inclamitant: Non putabamus unam stillam
carneæ alicujus voluptæ tulæ tantam continere pestem: ne-
sciebamus ad umbras lacteam dari viam. Ergo erravimus à
via veritatis, à via sinceri & salutaris lactis.

Isaïæ 46.

Jac. 1.

Isaï. 49.

Isaïæ 66.

Carol. Ma-
rill.

V. Nè vos, si qui fortè talium socii superstites hìc adestis,
nè, vos, inquam, similis aliquando ruina involvat, consilium
vobis placeat, quale in simili Propheta omnibus peccantibus
suggerit. Redite (suadet ille) redite prævaricatores ad cor, at
ego ajo: redite prævaricatores ad ubera; ad ubera veræ ac ge-
nuinæ Matris vestræ, DEI nimirum, qui nos omnes, ut inquit
Apostolus, voluntariè genuit Verbo veritatis, ut simus initium
aliquod creature ejus; qui non dubitat se ipsùm matri com-
parare apud modò citatum Prophetam, ubi dicit: Numquid
oblivisci potest mulier infantem suum, ut non misereatur filio
uteri sui? et si illa oblita fuerit, ego tamen non obliviscar tui,
qui ubera semper nudata ad nos lactandos habet, quemadmo-
dum protestatur ibidem: Ad ubera portabimini, & super ge-
nua blandientur vobis. Ad hæc itaque ubera prævaricatores
redite, ità tamen, ut quidquid hæctenus alieni lactis bibistis, il-
lud juxta sapientis dogma salubriter evomatis. Carolus Ma-
rilliacus ex Hispanicis chronicis refert, Reginam quandam
Galliæ ex Hispania oriundam, tanta cum Zelotypiâ infantem
suum lactavisse, ut cum aliquando absente ipsâ lactatum ab
alia rescisset (qui jam per aliquot menses matris lac suxerat)
nunquam quiescere potuerit, donec infantem hac illud ex-
ternum evomere coëgisset. Est omnino est usque adeo ze-
lotypus in lactando DEUS, ut suos lactantes ad solitudinem

locumque secretum lactaturus abducatur, uti testatur apud Oseam: *Ego lactabo eam (animam) & ducam in solitudinem*, quò nimirum à frequentia hominum & pseudonutricum le-
 motam uberius pascam & cum ea deliciar. Quòd si peregrina fortè Amalthea, aut Cajeta quacunque fraude & versutiâ lac suum immiscuerit, nullâ ratione DEUS quiescit, ad ubera sua animâ non prius recipit, donec ipsa peregrinû illud lac per poenitentiam, & sacramentalem confessionem plenè evomat egeratque. Quin adeo non finit polluta alieno lacte ora suis uberibus admoveri, ut (quòd solent facere matres dum à sugendo infantes abstrahere volunt) atramento & amarulentâ sepiâ eadem perliniat. Sic perlinisse visus est sacrilego cuidam, de quo Annuæ Societatis Jesu hæc memorant, quidam cum crebris sacrilegiis inficeret animum, ubi cæteri eundem expiare solent, sacram hostiam cum eam ori admovebat, impuro, nigro tinctam colore cernebat. Eadem Annuæ referunt alium adulterii reum Sacrosanctam hostiam cum in Sacro Missæ elevaretur, non itâ, ut illa erat, candidam, verum itâ, ut illius anima mortali scelere faucia atra erat, nigram aspexisse. Olim sacram Eucharistiam suscepturis inclinabatur: *Sancta Sanctis*, quod idem erat, ac si diceres: Candida Candidis. Candidum enim & Sanctum esse synonyma sunt in scripturis; nam de Nazaræis (quòd nomen Sanctum significat, teste D. Hieronymo (apud Jeremiam dicitur: *Candidiores Nazaræi eius* (Ecclesiæ) *nive, nitidiores lacte*; per cordis puritatem videlicet & conscientie nitorem. Talis erat S. Francisca Romana, à qua Julius Ursinus scribit, visam aliquando in sacro hostiam salutarem instar candidissimæ massæ nivis, quâ visâ introducebatur in lucem serenior, atque apertam & majorem semper. Talis lacteolus Nazaræus fuit S. Bernardus, vir innocentie omnino columbinæ, Deiparæ Virgini carissimus, quem illa proprio lacte non dubitavit aspergere, ut fieret ex numero columbarum illarum quæ lacte sunt

Osee 2.

Ann. Socie.
1604. Dom.
prob Far-
zac.

1637.

Thren. 4.

Ursin. vit.
l. 3. c. 16.

Cantic. 5. *lota & resident juxta fluentia plenissima gratiarum & consolationum divinarum. Tales Nazaræi erant Sancti illi, in quibus totus sanguis per concoctionem amoris divini, quò cablebant, lactis candorem contraxit, uti de S. Paulo, Catharina Alexandrina, Aquilina duodenni puella, Antiocho, & Pantaleone medicis, Sophia Virgine & multis aliis eorum acta memorant, qui pro Christi nomine obruncati lac pro sanguine fuderunt. De S. item Julitta scribit Magnus Basilius ejus corpus etiam post mortem lacte manasse: Terra, inquit, istius B. adventu aquam emisit candidam quæ suapte natura nulli no-*

Basil. homil. in S. Julit. *strum gratiosissima esse debeat, adeo ut Martyr hac imaginem pientissima referat Matris, dum nutricis in morem totius incolas Urbis alit suaviter, perinde ac lacte quopiam in communes usus affatim scaturiente. Quid de SS. Lydvina & Gertrude Oestensi dicam, quas lacte Virgineo à nocte Nativitatis Domini usque ad Purificationem Deiparæ Virginis abundasse in earum vitis legimus? fuisse has Christi alteras Matres, cur non dixerim, siquidem Christum ipsum non una Virgine Maria sed pluribus Matribus gloriari ex Evangeliiis compertum habeo: Concionante enim in una aliqua domo ad frequentem turbam Domino, Ecce mater ejus (inquit Matthæus) & fratres stabant foris, quærentes loqui ei, dixit autem ei quidam: Ecce mater tua & fratres tui foris stant quærentes te. At ipse respondens dicenti sibi ait: Quæ est Mater mea, & qui sunt fratres mei? & extendens manum in discipulos suos dixit: Ecce Mater mea & fratres mei: quicumque enim fecerit voluntatem Patris mei, qui in cælis est, ipse meus frater & soror & mater est. Lactat ergò reciproce Christum, quisquis voluntati DEI & mandatis obtemperat. Neque tamen hic Sanctissima Virgo Maria ejus secundum carnem Mater zelytypiâ aliquâ tangitur, quasi sic lac alienum filio ejus propinaretur; sicut enim ipsemet, aliquando confessus est non sibi gratiorem partum esse, quàm ut faciat voluntatem æterni Pa-*

Matthæi 12. *tris*

Joann. 4.

*ris sui, ita perinde gratus illi passus est dum eandem voluntatem alii faciunt & exequentur. Et hinc est, quod eadem Sanctissima Deipara Maria nonnullis Sanctis Religiosis ac devotis personis parvulum Jesulum saepius ultro obtulerit, & e suo in illorum sinum deposuerit! quemadmodum de Fastredo Cisterciensi Abbate memorant ejus Ordinis Annales, hic in Claravallis Abbatem invitus ac reluctans electus, onus omni qua potuit contentione recusavit. Ergo latenti, suspiranti, haerenti, oranti, & a sensuum usu erepto, divina Mater cum infante inter amplexus Dei visa, & ingemiscenti atque auxilium unice exposcenti sic loqui audita est: *Quid turbaris? accipe filium meum, illiusque fidelem curam, tanquam altera mater, age.* Dixit, & relicto in Fastredi amplexibus parvulo (qui unus omnium ejus caenobii personarum personam gerebat) discessit significans, DEUM ita velle, onus illud pastorale ut suscipiat. Eandem gratiam S. Coletæ, B. Felici Capuccino, Venerab. Marinae de Escobar & quam plurimis aliis praestitam testantur eorum vitæ. Fecit hoc nimirum amantissima Dei Mater, quod nosset Filium suum Sanctorum obedientiam, charitate, devotione, caeterisque virtutibus, non secus ac lacte osculisque maternis, delectari. Solent enim matres inter lactandum, ait Hugo Card. *Filios quos tenere diligant, nunc in fronte, nunc in oculis, nunc in facie, nunc in ore, nunc & alibi osculari. Osculum dedit Christo Andreas cum dixit: Quem scripsit Moyses in lege & Propheta invenimus Messiam.* Et Samaritana: *Numquid hic est Christus? & breviter tot ei oscula praeberunt, quot veritati testimonia perhibuerunt.* Deosculatur etiam (ajo ego lac praebet) qui verba operibus & opera pro modulo suo consona reddit. Desiderabat devota illa anima, Cant. 8. *Quis mihi det te fratrem meum sugentem ubera Matris meae (Mariae) & jam me nemo despiciat, fratrem vocat propter similitudinem naturae nostrae, quam ille suscepit; quod autem dicit: Ut jam me nemo despiciat maternitatem**

Ann. Cister. l. 30.

Hugo Card. cant. 8.

insuper exambit, quasi diceret: Quis mihi det ut ego, quæ tua hæcenus soror fui, insuper & Mater tua lactando te efficiar, & quæ hæcenus in tantum despiciebar, ut dum te subinde per vicos & plateas quærere, etiam à vilissimis portarum custodibus percussa, vulnerata, & pallio spoliata sim: deinceps non tantum violentiam aliquam non patiar, sed ab omnibus, ut Summi Principis nutrix & Mater suspiciar, qui in necessitatibus ad me supplicabundi recurrant. Quid enim non possit Regis mater apud filium vel solo uberum ostentu? tanti quippe semper fuit materni lactis beneficium, ac non nemo, ut impetraturæ quidquam majoris ponderis matres à filiis, per lac, quod illis præbuerant, postulata concedi vellent. Unde Antipater Macedo crudelis in historia habetur, quòd matri mortem per ubera materna, quæ ostendebat, deprecanti non pepercerit. Paro it. contra & quodammodo non parcere non potest, divinus Filius quorumvis etiam gravissimorum criminum reis, quoties Maria Mater per ubera sua pro iis deprecatur; & sicut lac ovium materiale fulmen, ita ipsa lacte suæ *suavitatis* (cujus *coronam* Filio suo imposuisse dicitur à D. Ambrosio) fulmen iræ divinæ in peccatores vibratum facile extinguit.

Theatr.
mund.
lit. L.

Ambrosi.
2. com. in
Luc.

Ad hæc itaque misericordiæ & suavitatis ubera recurramus universi, ut si quando in uberibus nostræ mentis lac bonorum operum exaruerit, propter quod filius ejus à nobis averfut è censu matrum suarum nos expugnat; illâ superabundante misericordiâ suâ lacteam nobis gratiæ venam aperiat qua denudò fecundatos pro matribus agnoscat & in novissimo die amplexu suo dignetur idem Filius MARIÆ ventris fructus benedictus in secula.

IN OCTAVA NATIVITATIS
SEU
IN CIRCUMCISIONE DOMINI.

Consideratio VIII.

Jesulus nascens Amor nominatus.

Vocatum est nomen eius JESUS.

LUC. 2.

I.

Non semper fuit de nomine moveri quæstiones, satis superque vel ex eo liquet, quòd jam inde ab origine mundi, tanta fuerit nominum rebus indendorum cura, ut simul ac aliquid creatum erat, simul etiam nomine suo appellatum sit. Dixerat naturæ Auctor: *Fiat lux;* & statim appellavit lucem diem & tenebras noctem. Dixerat: *Fiat firmamentum;* & continuo vocavit firmamentum Cælum. Dixerat: *Congregentur aquæ, quæ sub cælo sunt, in locum unum;* & protinus vocavit aridam Terram, congregationesque aquarum appellavit maria. Exinde omne genus animalium, reptilium, natatiliū, volatiliū, quadrupedum, produxerat, adduxitque ea ad hominem quem ipsum Adam nominavit, ut videret quid & quomodo vocaret ea, quasi absque nominibus res universæ neque satis existere, nec Universi ordo rectè valeat consistere: quod enim nomine caret solem mihi (ait non nemo) sine radiis marcidum, ignem sine calore evanidum, nolam sine Sono emortuam referre videtur.

Sanius Pythagoras hominibus bona nomina imponenda docuit, quorum frequenti auditione ad rectè vivendi officia incitarentur. Sic Dionysius Rex Siciliæ filiabus suis imposuit nomina primæ *Virtutis;* Secundæ nomen *Temperantia;*

Gen. I.

Lyraus Trisag. Mar.

L. 1.

tia;

ria; tertiaz Justitia. Et Adimantus quidam primam suam filiam vocavit: *Nausinica*, i. e. victoriam navalem; secundam: *Acrothision*, i. e. spoliium hostium; tertiam: *Alexibiam*, i. e. robur contra hostes; ut suo quæque connubio eam regno pareret felicitatem, quam suum cuique nomen illucebat. Jacobus item Pontanus de viro quodam refert, cum tres filios sua ei conjux genuisset, quos omnes præstantes Jureconsultos fieri percuperet, uni *Bartoli*, alteri *Baldi*, tertio autem *Codicis*, (quem sæpe in foro nominari audierat, velut maximi Jurisconsulti vocabulum esset) nomen imposuisse, ut vel hæc ratione ad Jurisscientiam feliciter penetrarent. At quis nomen imponat Amori, de quo canitur illud:

Est Vertumnus Amor, partes se verrit in omnes?

Si Vertumnus, si partes in omnes versatilis, quo demum certo ac determinato nomine appellabitur? Scriptores quidem tam sacri quam profani modò eum vocant *Cupidinem* à cupiendo, modò *Ignem* ab urendo (a); modò *Magnetem* à trahendo; modò *Aurum* ab appetiando (b), modò *Vinum* ab inebriando (c) modò dicitur *Sagittarius* à sagittando (d), modò *Faber* à conflando (e) modò *Venator* à capiendo, modò *Debellator* à vincendo (quid enim non vincat amor?) modò *Tyrannus* à cruciando: sed hæc hisque similia nomina non amoris naturam, verùm proprietates duntaxat & effectus significant, denotantque. Auditum olim fuerat, Deo revelante, Amorem increatum incarnandum, & in substantia nostræ carnis visibiliter corporalem appariturum: quanta non de ejus nomine vaticinia! *Vocabitur nomen ejus Emmanuel*, canebat alius) *Admirabilis, Consiliarius, DEUS, Fortis, Pater futuri seculi, Princeps pacis: Accelera spolia detrahere, Festina pradari.* Alius dicebat: *Hoc est nomen quod vocabunt eum: Dominus Justus noster*; vel, juxta Hebræum textum, *Dominus Justitia nostra: Dominus exercituum nomen illi.* Alius: *Ecce vir Oriens nomen ejus.* Alius: *Nomen ejus Sol justitia, &c.* Nihilomi-

a Ovid.

Thecrit.

b Idem

c S. Bernard.

d Origen. -

e Plato.

Isa. 7.

Isa. 9.

Isa. 8.

Jerem. 23.

Jerem. 11.

Zach. 6.

Malach. 4.

nus ex tot nominibus nullum adeò proprium erat, quin seu omnibus divinis Personis, seu Angelis atque hominibus nonnullis conveniret. Nam *DEUS Pater, DEUS Filius, DEUS Spiritus Sanctus*. Emmanuel Pater, Emmanuel Filius, Emmanuel Spiritus Sanctus; juxta illud Christi Joan. 14. *Si quis diligit me, Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus.* Et: *Rogabo Patrem, & alium Paracletum dabit vobis, ut maneat vobiscum.* Judic. 13. Angelus sciscitanti ex se Manue Samsonis Patri: *Quod tibi nomen est?* Respondit: *Cur queris nomen meum? quod est Mirabile. Gabriel nonne & ipse secundum nomen suum Fortis, imò Fortitudo DEI? nonne fortis & Samson? nonne Rex justitiæ & Melchisedech? nonne Pater futuri seculi, sive multarum gentium & Abraham? nonne Princeps pacis & Augustus?* Continete itaque os vestrum Prophetæ, sile Sion: *Videbunt gentes Justum tuum & cuncti Reges Inclitum tuum: & vocabitur tibi Nomen novum, quod os Domini nominabit.* Quodnam illud nomen novum? Cyrillus & cum eo D. Thomas censent esse ipsissimum, quod hodie solenniter veneramus, Nomen JESU, incarnato Amori divino ab ipsomet æterno Patre impositum. Cùm enim ad nominis impositionem plurimum faciat, immò necessarium sit rei nominandæ naturam nôsse, nemo alius Amorem hunc nominare neque poterat neque debebat, nisi is qui eum ad intra se & genuit, & quiddam *privè* (ut loquimur in scholis) cognovit. Nemo siquidem *novit Filium nisi Pater, teste eodem Filio.*

Symbol.
Athanas.

Joan. 14.

Judic. 13.

Heb. 7.

Rom. 4.

Isa. 62.

Cyrrill. I. de
fide ad
Theodof.

Matth. 11.

II. *Vocatum est Nomen ejus JESUS, quod vocatum, id est annunciatum est ab Angelo priusquam in utero conciperetur.* Derivatur hoc Nomen ab hebræa radice *jassa* quod *salvare* significat; unde Jesus idem sonat quod Salvator, planè genuinum divini Amoris Nomen. Quid enim illi tam proprium ac salvare; sicut è contrario amori terreno & carnali frequentius nihil ac perdere? at qua ratione Nomen hoc novum, quod pluribus jam longè antè inditum legimus? an non in-

Zach. 6.
Gen. 41.
Judic. 3.
Esdra 9.

clytus ille ac celeberrimus populi Israëliti Dux filius Nave JESUS cognominatus ; an non sapientissimus in scripturis sacris DOCTOR & Ecclesiasticus SIRACIDES dictus JESUS ? an non SACERDOS ille magnus *filius Josedec* JESUS appellatus ? an non JOSEPH Jacobi filius verso nomine à Pharaone Ægyptiâ linguâ *Salvator mundi* ? annon *Othoniel* & plures alii Judæorum Salvatores ? dicente Esdra : *Dedisti eos (Judæos) in manu hostium suorum & afflixerunt eos. Et in tempore tribulationis sue clamaverunt ad te, & tu (Deus) de cælo audisti & secundum miserationes tuas multas dedisti eis Salvatores, qui salvarent eos de manu hostium suorum.* Ita quidem plures fuerunt Salvatores & dicti JESUS ; sed, ut rectè observavit Pagninus & Cornelius Jansenius sic dicti sunt à Jehoschuah quod est *salvabit*. Christus verò non Jehoschuah, sed Jeschuah, quod est *salus* seu *salvatio* nuncupatur, quasi per antonomasiam Salvator Salvatorum, & ipsa salus, ipsa salvatio ; nec salus quæcunque, sed *salus nova*, quemadmodum canit Ecclesia in hymno de Nativitate Christi :

*Hunc astra, tellus, æquora,
Hunc omne quod cælo subest
Salutis autorem novæ
Novo salutat cantico.*

Matthæi 1.

Et quæ illa salus nova & hætenus inaudita ? declaravit Angelus Josepho, dum ei nunciavit : *Pariet tibi Maria conjux tua filium & vocabis Nomen ejus JESUM.* Et mox pro causali, cur sic appelletur, subdit : *ipse enim salvum faciet populum suum à peccatis eorum.* Verè salus nova ac divina ! quæ salutem, quâ omnes homines, Duces, Reges, Imperatores populis attulere, longissimè superat. Josephi, Moysis enim Josue, Othonielis, Gedeonis, Samsonis, Davidis, Zorobabelis, Mardochei, & similibus salus erat temporalis duntaxat, transitoria, & annorum cursu antiquata, qua scilicet vel à fame, à gladio & inter-
necione, vel à captivitate, servitutèque nunc Ægyptiorum
nunc

nunc Amorrhæorum, nunc Madianitarum, nunc Moabitarum, nunc Philisthinorum, nunc Assyriorum, nunc Syrorum, nunc Medorum, nunc Chaldæorum, nunc Persarum, nunc Græcorum populum suum salvabant: at verò salus, quam Christus attulit æterna est, perennis, perpetua, dicente Apostolo: *Unde & in perpetuum salvare potest accedentes per se- metipsum ad DEUM.* Salus verè divina à nulla pura creatura præstabilis; nam si omnes Angeli, ac homines justi collectis in unum viribus totà æternitate laborarent, omnémque sibi possibilem Deo exhiberent satisfactionem, nè quidem ab uno lethali peccato quemquam liberare valerent: tanta est peccati captivitas, tanta pernicies, tanta mors! Libro 4. Regum c. 4. *Jacebat in domo viduæ Sunamitidis defunctus charissimus ejus filiulus quem illa paulò antè precibus Elisæi cælitus impetrârat: Ægra igitur animo ac dolore plena intrinsecus ad Prophetam in monte Carmelo commorantem celeriter convolat, ejusque pedibus affusa dolenter ita fatur: Numquid petivi filium à Domino meo? numquid non dixi tibi; nè illudas me? & ille ad Giezi ministrum suum: Accinge, ait, lumbos tuos & tolle baculum meum in manu tua, & vade. Abiit Giezi & præveniens posuerat baculum super faciem pueri, & non erat vox neque sensus; donec paulò post secutus ipse Elisæus, non jam super impositione baculi, sed proprii corporis incubitu mortuum vitæ reddidit: Incubuit super puerum, posuitque os suum super os ejus & oculos super oculos ejus & manus super manus ejus & calefacta est caro pueri, & oscitavit puer septies apperuitque oculos.* Jacebat similiter, licet funestiore fato exanime genus humanum: *Premissi sunt, inquit Bernardus, illi Salvatores (quos modò memoravimus) tanquam baculus Elisæi ad mortuum Prophetam prævenientes, & sua interpretari nomina nequiverunt. Vacua quippe erant, superpositus mortuo baculus est, & non erat vox, neque sensus: quoniam baculus erat. Descendit, qui baculum misit, & mox*

Act. 4.

L. 4. Reg. c. 4.

Bernard. ferm. 15. in Can.

salvum fecit populum suum à peccatis eorum. Salvum fecit velut alter Elifæus super mortuum incumbendo se seque incurvando, & spiritum oris sui imò animam suam ei inhalando. Dico enim (verba sunt Cyrilli Alexandrini) quod *Anima Dei nomen Jesus est; & Non est in aliquo salus; teste D. Petro: nec enim aliud nomen est sub cælo datum hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri.*

Cyrillus l.
de rect. fid.

Act. 4.

III. Olim in Lege Moyfi civitates nonnullæ deputabantur (quæ Urbes refugii dictæ) in salutem & salvationem eorum, qui fortuito casu quempiam occidissent, & propterea à cognatis occisi ad mortem petebantur. Sic Deuter. 4. separavit Moyses tres civitates trans Jordanem ad Orientalem plagam, ut confugiat ad eas qui occiderit nolens proximum suum. Bofor in solitudine, quæ sita est in terra campestri: de tribu Ruben: & Ramoth in Galaad, quæ est in tribu Gaad: & Golan in Basan, quæ est in tribu Manasse. Tres istæ civitates Nomen Jesu tribus literis IHS communiter describi solitum non incongruè mihi figurare videntur. *Bofor* enim idem sonat quod *Munitio: Ramoth, Excelsus: Golan, Transmigratio, & imprimis quid tam munitum, ac Nomen Jesus & munita Antiquitati & planè inexpugnabilis videbatur Babylon, cujus prodigiosos muros turrèsque non longè abhinc recensuimus: inexpugnabilis censebatur Troja, inexpugnabilis Carthago, Numantia, Macherus Herodiana, Byzantium, Alba Regia, Sigetum, Agria, Ungariæ munitiones, & sexcentæ aliæ: & tamen Babylonem expugnavit Darius, Trojam, post decennalem obsidionem, Græci, Carthaginem & Numantiam Scipio, Macheranta pluræque Judææ firmissima castella Romani, Byzantium, Albam, Sigetum, Agriam, & quot non munitissima loca Othomannici barbari: Jesu verò Nomen quantumvis jam inde ab eius principio non Othomannicæ solum, sed infernales Portæ, imò mundus certatim universus oppugnârint, expugnare adeo non potuerunt, ut re desperata fugitabundi vociferari*

Deuter. 4.

ciferari cogereantur: *Quid nobis & tibi JESU Nazarene? venisti perdere nos.* Ubi, ut explicat Euthymius, *perditionem suam vocat Demon cohibitionem sua potestatis, virtutemque contrariam ac sui debellationem per Nomen JESU.* In urbibus munitis plurimum commendantur Turres ad quas incolæ & propugnatores etiam si muros hostis habeat, tanquam ad ultimum præsidium confugere ac se recipere solent. Sic Judic. 9. cum Abimelech Tyrannus & septuaginta fratrum sanguinarius interfector civitatem Thebes valido exercitu oppugnaret, omnes viri simul & mulieres in excellam turrin, quæ in medio civitatis eminebat, confugerant, & omnes principes civitatis clausâ firmissimè januâ, & super turris tectum erant stantes per propugnacula. Accedensque Abymelech juxta turrin, pugnabat fortiter: & appropinquans ostio, ignem supponere nitebatur: *Et ecce una mulier fragmen molæ desuper jaciens illisit capiti Abymelech, & confregit cerebrum ejus.* Civitas Dei sumus, teste Apostolo: *Accessistis ad civitatem Dei vivens.* Oppugnat nos indefinenter tartareus Abymelech tyrannus & homicida ab initio: ecce nobis *Turris fortissima Nomen Domini,* Nomen JESU: ad hanc Turrim confugiamus universi, & illic erit salus nobis; supponat, ut volet flammæ suas, & viciorum incentiva pessimus hostis, habes ô mulier, anima Christiana, habes ibi non jam fragmen alicujus molæ sed grandem lapidem angularem, quem si devolvas ac dejicias in caput oppugnantis te, continuo illud conteres & elides cerebrum ejus: Lapis ille angularis non est alius quam ipse JESUS, qui de se ipso ad Phariseos & Scribas ita loquitur: *Nunquam legistis in Scripturis: Lapidem, quem reprobaverunt edificantes, hic factus est in caput anguli, & qui ceciderit super lapidem istum, confringetur; super quem verò ceciderit, conteret eum;* Cecidit hic Lapis super demonem, eumque contrivit, quam primum Nomen ejus audiri cœpit. Sic Apoc. 12. *Factum est prælium magnum in caelo. Michaël & An-*

Marc. 1.

Judic. 9.

Heb. 12.

Joan. 8.

Prov. 18.

Matth. 21.

Apoc. 12.

geli ejus pugnabant cum Dracone; & projectus est Draco ille magnus, serpens antiquus, qui vocatur Satanus & ipsi (Angeli boni) vicerunt eum, propter sanguinem Agni & propter verbum testimonii. Quod nam illud verbum testimonii? S. Bernardinus à Senis maximus Nominis JESU cultor docet esse ipsum Sacratissimum Nomen JESUS. S. Michaël, inquit, cernens negotii, quod illi adversus Draconem fuit, difficultatem, assumpsit in auxilium Nomen JESUS, & per intellectus ad singulos transmisit; & transeunte de Angelo ad Angelum verbo cœperunt omnes simul invocare Nomen JESUS, clamabant JESUS JESUS. Tanta fuit virtutis Nomen hoc, & tanti momenti Angelis SS. ut reprobi videntes eorum conatus tergavererint, & dispersi fugâ elapsi sint. Idem S. Bernardinus alibi de hoc ita differit: Dicebant Apostoli: in Nomine tuo demonia ejecimus; quibus Christus: vidi Satanam sicut fulgur de cælo cadentem. Quasi vellet dicere: ne admiremini, si in virtute mei Nominis JESU expellitis dæmonia, quia in hoc Nomine fuerunt expulsi ab Angelis de Paradiso, ruendo tanquam fulgur, quod cum impetu descendit. I. Reg. 17. Philistæus quidam Goliath, quem ob staturæ proceritatem carneam turrim appellat Chrysofostomus per quadraginta continuos dies procedebat è castris exprobrans & maledicens agminibus Dei & exercitui Israëlitico, & ad singulare certamen unum aliquem ex eis provocabat: *Date mihi virum & ineat mecum singulare certamen.* At illi nullo tam terribili monstro certatim à facie ejus veluti muscoli ad sua foramina fugiebant timentes eum valde, unus ex omnibus David etiamnum adolescentulus & penè puer tantæ audaciæ inventus est, qui se se ad certamen offerret, Regem ipsum Saulem ita alloquens: *Non concidat cor cujusquam in eo: ego servus tuus vadam, & pugnabo adversus Philistæum.* At quomodo pugnavit? quibus armis instructus in arenam descendit? abjecto gladio, loricâ & æneâ casside, quibus illum Saul induerat, elegit sibi quin-

S. B. sen.
conc. de
Hom. Jcf.

Bernard.
Tom. 4.
serm. 4.
Matth. 7.

quinquelimpidissimos lapides Nomine Jesu signatos & appro-
 pians Philistæo: *Tu venis, ait, ad me cum gladio & hasta &
 clypeo, ego autem venio ad te in Nomine Domini exercituum
 Dei agminum Israël, quibus exprobrasti hodie.* Dixit, nec
 mora, misit manum suam in peram tulitque unum lapidem,
 & fundâ jecit, & circumducens, percussit Philistæum in fron-
 te, & infixus est lapis in fronte ejus & cecidit in faciem suam
 super terram, percussit eum in fronte, inquit Glossa, ubi signum
 Christi non habuit. Spurium hoc hominis monstrum tarta-
 rei gigantis Schema fuisse S. Patres & Scripturarum interpre-
 tes communiter sentiunt. Quid enim illo terribilius? quid
 minacius? quid formidabilius? sed quàm terribilis & formi-
 dabilis est tam facilis expugnatus: unus jactus lapidis, una in-
 vocatio SS. Nominis Jesu vastam illam ac superbam turrim
 ad terram prosternit, allidit ac elidit. Quod luculento exem-
 plo confirmat Religiosissimus Vir Thomas ille Kempensis, no-
 cte, inquit, intempestâ (scribit de se in persona alicujus tertii)
 in somnis cum jaceret, tempore usus dæmon, adfuit & me-
 tuenda se illi formâ objecit intuendû; utq; magis terreret, pau-
 larim propius propiusq; ad lectum accessit, quò viciniore eò for-
 midabilior. Intremuit ad larvæ istius aspectum Thomas; au-
 xiliûmque, quod pietas primûm suggessit, arripuit; tremulâ
 enim voce Angelicam salutationem recitavit; quâ durante,
 semper viciniorem se se larva fecit, donec ad illa verba ven-
 tum: *Et Benedictus fructus ventris tui Jesus*, quod terrifi-
 cum Nomen ubi dæmon audivit, quasi horrendo quodam to-
 nitruo pavefactus terga vertit atque inde à clamantis se se vo-
 ce quàm ocysimè proripuit. Quod ubi Vir Religiosissimus vi-
 dit, experienciâque ipsâ didicit ad tanti Nominis virtutem
 dæmones stare non posse, è lecto se erexit, caputque fidentiùs
 extulit, & repetitis vicibus benedictum Nomen JESUS CHRIS-
 TUS hosti fugienti vocalissimè ingessit, quòque vehemen-
 tiùs clamavit, eò vidit deterrimum monstrum contentiùs
 velle

Thom.
 Kemp. per
 3. serm. ad
 Novit. ex-
 emp. 4.
 Stengel.
 Stren. piox.
 c. 83.

velle è conclavi excedere; pulso & hoste & metu victor Deo gratias tulit, jamque animatior apud se serio statuit, nihil deinceps metuere minarum aut machinarum, quas styx excitaret; quando tanta vis esset, in uno JESU Nomine, ut eo vel audito ipse filiorum superbix princeps cedere cogeretur. Rectè proinde monet S. Joannes Climacus: *Jesu Nomine cade inimicos: neque enim in cælo aut terra potentiora sunt arma.* Et S. Ephrem: *Pro muro, ait, munitionissimo atque tutissimo est mihi Nomen Domini mei & Salvatoris JESU CHRISTI.* Sed jam à munitione, seu Bofor ad alteram civitatem refugij, quæ est Ramoth transeamus.

IV. Est itaque præterea Nomen JESU *Ramoth*, id est Excelsum, quæ præcipua laus censetur munitionum ac turrium, quas ab excelitate & altitudine maximè commendamus. Sic Ezech. 27. turres Urbis Tyri tantæ altitudinis prædicantur, ut propugnatores earum viri alioqui robusti & proceri pygmæorum instar visi sint infernè aspicientibus: *Sed & pygmai, inquit Propheta alloquens Tyrum, qui erant in turribus tuis pharetras suas suspenderunt in muris tuis per gyrum, ipsi compleverunt pulchritudinem tuam.* Pygmæos nonnulli hic intelligunt masculos cubitales, verum non quòd unum tantum cubitum essent alti, sed (ut existimat Forsterus) quòd præ turrium, in quibus erant, altitudine, hominibus infra stantibus tales viderentur. Nominatissima illa confusionis linguarum mater turris Babylonica, teste D. Hieronymo, alta fuit quatuor millia passuum, altitudine unius milliaris magni, quod Germanicum dicimus. Celebrantur etiamnum turres, *Venetiana*, quæ è regione fori est D. Marci, opus admiratione sanè dignum: Ferunt molem ipsam tam altis fundamentis impositam, ut pene plus operis illa hauserint, quàm id reliquum sit quod exstat; ejus fastigium, quod ex purissimo fulgetauro, in eam assurgit altitudinem, ut non solum urbem, quam circumquaque subjectam habet, contemplari indè liceat;

Ezech. 27.

Ezech. 27.

Forster.

Hieron. in
cap. 14. Isa.

ceat; sed ad ortum quoque & meridiem, longè lateque in ipsum mare aperiat prospectum ità ut ex Histria, Dalmatiâque introrsum navigantibus ad ducenda & amplius stadia fulgor ille, tanquam sidus quoddam salutariferum occurrat; dicitur autem assurgere ad pedes ducentos triginta. *Toletana* in Hispania, quam olim Mauri ædificârunt, per cujus cochleâ eques ascendere potest. *Antverpiensis*, ex candidis lapidibus Summo artificio, & opere cœlatorio extructa; altitudinis supra quadringentos & quinquaginta pedes geometricos: quam cum Carolus V. subinde conscendisset, dixisse fertur, mererem tam artificiosam operis tanti structuram sericum velum, quo obtegeretur, & quo semel duntaxat per annum remoto omnibus ea conspicienda exhiberetur. *Argentoratensis* in Germania, ad quam in quadrum gradibus lapideis in acumen dispositis etiam deforis ascenditur; excelsa ad pedes geometricos 574. quæque inter stupenda mundi octavum obtinet locum. Taceo Cremonensem Italiæ, Brugenses Flandriæ, Rhodomagensem Galliæ, Viennensem Austriæ, Landishudensem Baviaræ, & sexcentas hujusmodi turres, quibus omnibus infinitè eminent, *Turris* altissima & excelsissima *Nomen JESU*; de quo Apostolus: *Deus exaltavit illum (JESUM) & dedit illi Nomen, quod est super omne nomen.* Summo studio laborant homines, & præsertim viri Principes de nominis eminentia, qua super alios clari nominati & quasi Dii habeantur. Nemrodum ejusque assecclas nil aliud ad ædificandam turrim, cujus *culmen ad cælum usque pertingeret*, impulit, nisi nominis magni ambitio: *Venite*, inquit, *faciamus nobis civitatem & turrim cujus culmen pertingat ad cælum; & celebremus nomen nostrum.* *Coldras* Rex Persarum fortissimus, cum Asiam subjugâset & Africam & potentissimus effectus esset, eò superbiæ se se extulit ut *DEUS* audire & haberi exambiret, idcirco sibi turrim argenteam excelsam valde, in cujus Summo thronum aureum ornatum gemmis, atque qua-

Philip. 2.

Gen. 11.

Pompilius
Aza. 1. 5.
nat. 9.

drigas solis & lunæ & imagines stellarum mobiles stupendo artificio fieri iussit. Quæ non egerunt Alexander Macedo, Pompejus, Julius Cæsar, Constantinus, Otto, & alii, ut secundum nomen suum, Magni dicerentur! at quis eorum tam magnus audivit, ut gloriari posset, quod in persona Christi gloriatur, Propheta: *Ab ortu solis usque ad occasum magnum est Nomen meum, & in omni loco sacrificatur & offertur Nomini meo oblatio munda?* ubi nunc est, Cosdra, tua illa argentea superbâque turris? nec quidem ejus memoria hodie superest: Ament Principes & Potentates titulari, Excellentissimi, Celsissimi, Eminentissimi, Serenissimi, neque hoc solum, sed ipsa Excellentia, Celsitudo, Eminentia, Serenitas, (quanti Tituli!) quanto sedenim Excellentis istis excellentius Nomen JESUS est de quo Princeps Apostolorum testatur, non esse aliud nomen *sub cælo datum hominibus* in quo oporteat nos salvos fieri, ut supra ostendimus: quanto Celsitudinibus celsius, quod ipsos cælos cælitumque nomina transcendit, dicente Paulo: *JESUS Christus heri & hodie: Sedet ad dexteram Majestatis (Dei) in excelsis, tantò melior & excelsior Angelis effectus quanto differentius præ illis Nomen hereditavit:* quanto Eminentis eminentius quod etiâ super omnia Dei nomina eminet, ut nõ obscure indicat mellifluus Dòctor: *Omnia, inquit, nomina Dei aut pietatis gratiam, aut potentiam majestatis sonant, nomen potentia est Emmanuel, nomen pietatis est JESUS.* Rufsum Propheta inquit: *Vocabitur nomen ejus admirabilis, Consiliarius Deus, Fortis, Pater futuri seculi, Princeps pacis. Primum, tertium, quartum majestatem sonant; reliqua pietatem.* Quod horum ergo effunditur? profectò majestatis ac potentia nomen in id, quod est pietatis & gratia, quodammodo transfunditur, ipsumque effunditur abunde per JESUM Christum Salvatorem nostrum. Summum apud Hebræos Dei nomen erat illud tetragrammaton seu quatuor literarum Jehovah dictum יהוה & super hoc Nomen JESUS eminet, hoc enim solam

Mal. 1.

Act. 4.

Heb. 1.

Bernardus
serm 15. im
cant. super
illud: Oleum
effusum
nomen
suum.
Ma. 9.

Solam divinam essentiam significat, estque idem cum illo, quo se nominat Deus Exod. 3. *Ego sum qui sum*; JESUS autem præter essentiam divinam humanam quoque naturam deificatam connotat, illumque repræsentat, qui est qui creat, qui redimit, qui justificat, qui beat & salvat. unde magnus Abulensis non dubitat dicere, majus peccatum esse accipere Nomen JESUS in vanum quam istud nomen DEUS, quia, inquit, Ecclesiæ communis & laudabilis consuetudo magis honorat istud Nomen, JESUS, quam nomen DEUS. Unde, audito Nomine JESUS, devoti fideles, aut caput inclinant, aut genua flectunt, quod non faciunt, audito nomine DEUS. Exstant quin etiam super hoc Conciliorum ac Pontificum decreta apud Serarium Gregorius Papa statuit ut ad Nomen JESU, *omnes flectant genua cordis sui, quod vel capitis inclinatione testentur.* Concilium item Lugdunense. c. Decet de Immunit. Eccles. l. 6. sancit, ut *cum sublime illud Nomen JESUS pronuncietur, omnes illud veneremur, saltem capita inclinando*, atque ex his constat, quam verè sit hoc Nomen super omne nomen, in quo, & cui omne genu flecti curvarique oportet *cælestium*, videlicet, *terrestrium, ac infernorum.*

Exod. 3.

Abulens. in
c. 20. Exod.
quæst. 7.

Serar. in c.
2. Josuequ.
15.

V. Sed nunquid non & Golan, (quæ est tertia Urbs refugii & salutis) rectè dici potest? Si enim Golan transmigracionem significat à radice גֹּלָן gala quod est transmigravit, unde & Galilæa dicta, quis tam proprius JESU titulus quam Galilæi & quidem Nazaræni ab oppido Galilææ Nazareth ubi & conceptus & enutritus est, quem titulum ei Prophetæ jam olim dederant, vaticinantes: *Quoniam Nazareus vocabitur.* Eadem appellatione dum in terris ageret, vulgò appellabatur ab hominibus. Marc. 10. & Luc. 18. Bartimæus cæcus, sedens secus viam, rogabat turbam prætereuntem quis nam tanto cum comitatu transfiret, & dicunt ei: *Quia JESUS Nazarenus est.* Ioan. 18. rogati in horto Getsemani Iudæi, quemnam quærerent; responderunt: *JESUM Nazarenum, nec aliter*

Match. 2.

Marc. 10.
& Luc. 18.

eum cognominabant *dæmonia* clamantia è corporibus obse-
 forum: *Quid nobis & tibi Jesu Nazarene?* hunc titulum eì
 Pilatus in Cruce scripsit: *Hic est Jesus Nazarenus*, nec alio
 jam in Coelis gloriolus semetipsum dignatur magis. Saulo
 enim persecutori sciscitanti: *Quis es Domine?* respon-
 det: *Ego sum JESUS Nazarenus.* Post Resurrectionem
 jubet Apostolos (qui omnes Galilæi erant) ire in Galilæam:
Ite, ecce precedam vos in Galileam: ibi me videbitis: Galilæi,
 seu transmigrantes cuncti sumus, quoad vivimus; migrandum
 hinc ferius aut citius est; non enim habemus hic *manentem ci-*
vitatem, sed futuram inquirimus. Nostra *Golan*, seu *Trans-*
migratio sit IESUS oportet in ejus Nomine ad longam &
 nunquam finiendam æternitatem proficiscendum est cum
 claudo illo Act. 3. cui dictum à Petro: *In Nomine Jesu Christi*
Nazareni surge & ambula. Hoc nobis Nomen proficiscen-
 tibus optimum viaticum (utpote aurum & argentum proba-
 tissimum) erit. Pulchre enim aureum os illa verba Petri clau-
 do dicta: *Argentum & aurum non est mihi: Quod autem*
habeo, hoc tibi do, &c. ità interpretatur, quasi voluisset Pe-
 trus dicere: *Mihi in Nomine suo Jesus argentum & aurum*
reliquit suum. Olim superstitiosi gentiles vita functis mone-
 tam argenteam in os inferebant, ad persolvendum Charonti
 nautum, ut prospera navigatione ad Elysios campos appelle-
 rent. Volumus prosperè pertransire rapidum torrentem
 Mortis, & *aquam intolerabilem dolorum & angustiarum*, qua
 tunc intrabunt usque *ad animam nostram*, atque feliciter ap-
 pellere ad portum civitatem æternæ beatitatis ac perpetuæ re-
 quietis sit nobis morientibus locò nauli aureum & argenteum
 Nomen IESUS in ore, quod frequentissimè in illo supremo re-
 rum nostrarum articulo proferendum ac ingeminandum est.
 Docuit nos in hoc Nomine exspirare inprimis ipse IESUS qui
 moriens & exspirans in Cruce habuit illud supra caput suum.
 Docuit S. Apost. Paulus, qui sicut vivens IESUM perpetuò in
 ore

ore habuit, ita ut aliquibus planè nimius in eo pronuntiando fuisse videatur; sic moriens ex abscisso etiam capite ter illud pronuntiavit. Docuit S. Ignatius Martyr, in cujus à feris discerpti corde Nomen IESUS aureis characteribus expressum repertum est. Docuit alter S. Ignatius Confessor Soc. IESU auctor & Pater, qui (ut scribitur in ejus vita) cum instare sensisset ex hac vita suæ migrationis diem, non neglexit à Pontifice Max. benedictionem, & peccatorum indulgentiam petere. Quam & impetravit. Sed quòd neque morbus gravis videbatur, neque ullum acciti medici, nuntiabant vitæ periculum, ipse autem Pater de sua consuetudine nihil immutaverat, & familiariter de negotio quodam conficiendo, eâ ipsâ nocte cum nostris (quanquam Ignatii verba ipsos haberent sollicitos) ut consultius tamen aliquid facerent, posterum diem Patres expectare constituunt. Qui ubi illuxit, suavissimè illum animam agentem offendunt: accurrunt, jusculum porrigunt; negat sumendi tempus esse, & manibus junctis, oculis in cælum defixis, IESUM corde, IESUM ore implorans, placido vultu, Sanctissimè migravit ad Dominum. Ab hoc Magistro non degener fuit discipulus, sociusque S. Franciscus Xaverius, alterum Societatis jubar, qui in Sanciano animam agens identidem repetebat: *Jesu Fili David miserere mei.* IESU DEUS cordis mei! donec eum vox pariter ac vita defecit. Patres suos imitatus virgineus juvenis B. Aloysius Gonzaga, cum jam nec loqui nec se movere ultrà posset, jam jam Sanctam animam exhalaturus, quo potuit nisu Nomen IESU ultimum effatus est, atque etiamnum labia movens modicè, feliciter eò *navigium appulit, ubi deinceps non poterit metuere naufragium nec ullam animi perturbationem aut dolorem.* B. item Stanislaus Koska antiqua Polonorum profapia oriundus, ipso Assumptionis B. Mariæ Virginis festo die cum eadem, ut prædixerat in cælum transmigraturus osculum Cruci, & in ea Christo, Mariæque imagini postquam cupientissimè impressit,

Ribad. l. 4.
vit. c. 16.

Turfell. l. 4.
vit. c. 11.

Cepar. l. 2.
c. 33.

Chryf. Orat.
de S. Philo-
gon,
Zachinus
in vit.

Marcell.
Cervin.

exclamavit: **JESUS MARIA** unaque & clamandi & vivendi finem fecit. Nec prætereundus est Soc. universæque Ecclesiæ infigne lumen Robertus Bellarminus ejusdem Ecclesiæ Pater purpuratus, qui teste Marcello Cervino, cum morte coluctans dicebat: *Ea in fide morior, quæ libris meis defensa & comprehensa est: nunc ibi in domum Domini & meam: Corpus hoc meum sine ulla pompa apud Patres Soc. sepelire.* Hæc fatus oravit symbolum apostolicum, Psalmum 50. orationem dominicam & Angelicam salutationem. Quibus absolutis, trigiesies Summo pietatis affectu pronuntiavit **JESUS MARIA**, & in his Nominibus transito Jordane hujus vitæ cœlestem patriam fortunatò adiit. Judic. 12. Occupantibus Galaaditis vada Jordani, per quæ Ephraim reversurus erat, cum venisset ad ea unus aliquis de Ephraimitis, fugiens, atque dixisset:

Judic. 12.

*Obsecro ut me transire permittatis: dicebant ei Galaadita: Numquid Ephraimæus es? quo dicente; non sum: interrogabant eum: Dic ergo Sibboleth, quod interpretatur spica. Qui respondebat Sibboleth: Eadem literâ spicam exprimere non valens; statimque apprehensum jugulabant in ipso Jordani transitu. Cùm anima nostra fugiens de corpore pervenerit ad vada & portus mortis, inveniet eos ab Angelis Dei ministris, circumquaque obsessos tum rogabitur à Præposito Paradisi S. Michaële: numquid Euphratæus numquid alienus es? respondente illa: non sum; sed Christianus sed Catholicus, sed Jesuanus; instabit Michaël: dic ergo **JESUS**. Si rectè pronuntiârit, si dixerit **JESUS**, salva re in portem Nazaræorum, id est Sanctorum, transibit: quod si locò **JESU** magum aliquem & Cacodæmonis filium *Bar-Jesu* nominârit, eidem patri suo mora nulla jugulando tradetur; perierat cū Apostolorum abortivo eorundem Princeps, nisi misericorditer à Domino respectus fuisset, & propter quid perierat, nisi quia ancillæ ostiariæ, à qua ingressum in atrium in Principis Sacerdotum poscebat, ipsum alloquenti, ac dicenti: *Et tu cum **JESU****

Act. 13.

*Et tu cum **JESU***

Marc. 14.

*Et tu cum **JESU***
Na-

Nazareno eras, negativè respondit: Neque scio neque novi quid dicas, cum alioqui JESU M tam saepe & nominare & confiteri solitus fuerit, ut ex ipsa illa negatione, quâ negabat se eum nosse, modòque pronunciandi à circumstantibus pro Galilæo & IESU Discipulo sit habitus; reponerent enim illi: Verè ex illis es, nam & Galilæus es. & loquela tua te manifestum facit; quare nè Galilæus sed Euphratæus magis videretur cepit Euphraimiticè loqui & anathematizare & jurare, quia nescio hominè istum quem dicitis. Ephraim sunt (ait Ugo Cardinalis) divites hujus mundi. Dic ergo: Ephraim non potest dicere Sibboleth, quod interpretatur spica, sed Sibboleth, quod interpretatur spica paleæ. Per spicam, ubi est solidum granum, intelligitur fructus vitæ aeternæ. per paleam: vanitas temporalis, hanc dicere potest Euphraim & non illam, quia divites de cælo & de fructibus vitæ aeternæ non noverunt loqui, sed de terra sua & fructibus ejus, tota locutio eorum est, non in vitam tantum sed in ipsa etiam morte. Fuit dives non nemo aurifaber, cui jamjam animam agenti dum argenteam Crucifixi effigiem porrigerent eam ut oscularetur IESUQUE Nomen invocaret, ipse exstantibus quærere cepit, quanto argenti illius uncia, è quo Crucifixus formatus erat, constaret. Alterius è ponte in subjectas aquas unâ cum equo prolapsi novissima verba fuere: Rapiat me diabolus. Rapuit fanè quod suum erat, rapuit spicam paleæ, materiam ignis inextinguibilis, at me & vos (quod singulis pro novo anno unicè precor) dum tempus propinqua mortis advenerit de nostra spe & operatione securos, & de gloria retributionis hilarescentes amanti sinu excipiat IESUS cum MARIA, inclamantes & dicentes: IESUS MARIA.

Matth. 27.

Ugo in c. 12.
Judic.

Pater Barri
Solit, dic 4.

Greg. ho-
mil. 134.

DOMINICA SECUNDA POST NATIVITATEM DOMINI.

Consideratio IX.

Jesulus nascens Amor fugitivus.

Secessit in Partes Galilææ & habitavit in Nazareth. Matthæi 2.

I.

Susque adeò fortis perhibetur amor, ut nihil non vincere ac superare queat, juxta tritum illud carmen: *Omnia vincit amor*: quid est, quod illi cervorum & caprearum pedes, aliasque volucrum tam Sacræ paginæ quàm docta attribuit Antiquitas? Propertius Poëta ethnicus de eo ita canit:

Propert. 3,

Quicumque ille fuit, puerum qui pinxit amorem,

Nomme putas miras hunc habuisse manus?

Idem non frustra ventosas addidit alas,

Fecit & humano corde volare Deum.

Et Poëta Sanctior:

Leo Sanctius in melodram.

Velox nimium transcurrit amor,

Fugit ac refugit, nescio quoniam.

Cant. 2.

in Sacro cantico hortatur eundem dilecta sua: *Fuge dilectissime mi, assimilare capræ, hinnuloque cervorum.* Cur fugam suadet, quem tantopere apud se retinere paulò antè cupiebat,

Cant. 3.

ut diceret: *Inveni quem diligit anima mea: tenui eum nec dimittam?* An fortè periculum aliquod unde imminens illi metuit? est enim quàm credulus tam meticulosus amor, qui sicut *omnia credit & omnia sperat*, ità omnia timet, omnia suspecta habet; ut non minùs rectè facturus erat Jupiter, si quemadmodum Dolorem Voluptati, sic & Amori Timorem

in-

indissolubili nexu copulâset. *Insidia, insidia divina cupido!*
Heu! fuge crudeles terras: fuge Judæam, futurum est enim
ut Herodes querat animam tuam ad perdendum te: fuge in
Ægyptum, & esto ibi usque dum pericula transeant, usque ad
obitum sanguinarii Tyranni. Et ecce Tyrannus multorum
millium innocentium sanguine nec dum satis exsaciatus, at-
que etiamnum sanguinem tuum sitiens regnis tandem tuis
succubuit, &

Virg. 5.
Æncid.

Qui prius indomitus tibi tela necemque parabat,

Sabia.

Ecce dedit victas in tua vincla manus.

Jacet funeratus, & crudeliore quàm quod tibi machinabatur
 letho peremptus: *Revertere revertere, dilecte mi, similis esto*
iterum caprea hinnuloque cervorum super montes Bether; ut
scilicet eâ, quâ fugiebas &, si fieri potest, majori etiam celeri-
tate in Judæam tuumque natale solum redeas. Et en, ipse re-
diit, immò non rediit, sed revolavit (nescit enim tarda moli-
mina amor) revolavit ceu avis candida cum vere rubenti,
postquam nimirum hiems persecutionis transit, imber sangui-
narius abiit & recessit. Sed enim nova timoris materies, no-
va fugæ necessitas, mali corvi malum ovum Archelaus Judææ
sceptra pro Herode Patre suo obtinens; non Jerosolymis re-
gni sede, non Bethleemi paternâ domo, fida statio; in Gali-
læam transmigrandum, in Nazareth oppidum ignobile di-
vertendum: illic amor noster parvulus, donec adolescat, in
paupere tuguriolo latebit melius, quàm si arces Solymæas pa-
lâm perambularet. Quippe occultare sese Amori perquam
utile sæpe fuit, cujus ex occulto quàm ex aperto plerumque
major esse virtus solet. Docebimus itaque præsentis discursu
teneræ ac molliori ætati fugam & latibula præ publico tutius
eligenda.

Cant. 2.

Ambros.
Virg. Ge-
org. 2.

II. *Audiens, Joseph, quòd Archelaus regnaret in Judæa*
pro Herode Patre suo, timuit illò ire: & admonitus in somnis,
secessit in partes Galilææ; & veniens habitavit in civitate,

○

que

Arand, in
prolog. lib.
de terr. S.

Joan. 1.

Matth. 13.

Marc. 6.

Euseb. l. 9.

de demost.

s. 4.

quæ vocatur Nazareth. Distabat Nazareth ab Jerofolymsa teste Aranda, leucis 30. itinere dierum quatuor circiter aut quinque, locus usque adeo obscurus, ut in proverbium transierit: *A Nazareth potest aliquid boni esse?* potestne prodire homo alicujus nominis, nè dicam Messias? & tamen illic Dei Filius totam suam adolescentiam ita occultus exegit, ut nè quidem ipsis concivibus suis, quis revera esset per annos facile viginti tres innotesceret, qui ipsum non Deum, sed fabri filium existimabant, eò quòd Josepho nutritio suo in arte fabrili operam suam palam locaret. *Nonne hic est, aiebant, fabri filius,* vel, ut Marcus: *Nonne hic est faber filius Mariae & Josephi?* Quippe non erat par (ait Eusebius Cæsariensis) *salvatorem puerum adhuc miracula exordiri jam tum, atque ante tempus divinam ostentare virtutem;* Non quod infirmioris esset virtutis puer ac fuit vir; sed ut exemplo suo doceret, teneram & adolescentem virtutem melius abscondi, quam publico exponi, puerosque & adolescentulos tutius domi sub obedientia Parentum & cura pædagogorum delitescere, quam foris circumcursando in prava Societatis conjici periculum.

III. Philo disertissimus Hebræorum de translatione justiciæ innocentis Enochi, quàm hæc utilis ei fuerit nè vivēs inter peccatores & ipse perverteretur, cum disseruisset, ait: *Virum improbum vehementer delectari publicam foraneamque perditissimorum etiam hominum consuetudine & garrulitate: E diverso probus quæta vita amator, secessum, & solitudinem diligit: latere ignotus cupiens, non Societatis humanae odio; est enim cum primis amans hominum: sed quia fugiat vitia, quibus vulgus delectatur, latum rebus dolendis, gaudio dignas agrè ferre solitum. Quapropter inclusus domi se plerumque continet, vix unquam limen transcendens: aut quò salutatares crebros devitet; abdens se in aliquod rusculum solitarium, suavius victurus cum viris præstantissimis, quorum tempus abolevit corpora, solis virtutibus eorum superstitionibus,*

bus; qua in literis prosa versaque oratione prodita, ad posteritatis memoriam in meliorem frugem reducunt animas.

Quamobrem dictum est de Enoch, quod translatus non inveniebatur, videlicet in publico, & usque hodie cum Elia ubi ubi absconditus latet, donec suo tempore adversus immanem bestiam Antichristum, ambo pugnaturi palam compareant, nimirum sicuti athletæ & pugiles antequam in campum aut arenam descendant, longè antè privatos inter parietes vires suas experiuntur; ità Deus Enochum & Eliam tanto tempore abscondere voluit, quo ad resistendum tam valido hosti redderentur & firmiores & exercitiores, & quod de justo generatim ait sapiens, *rapuit eosdem, nè si inter homines porrò egissent, malitia mutaret intellectum eorum.* Sic etiam primi sui adventus præcursores, primùmque, ut ità dicam, Eliam, Joannem Baptistam, quia omnino inculpatum cupiebat, ab ipsa infantia in deserto abdi voluit, quemadmodum canit Ecclesia Joannem ipsum sic alloquens:

Antra deserti teneris subannis

Civium turmas fugiens petisti

Nè levi posses maculare vitam

Crimine lingua.

Quam perfectionem absolutam vocat Apostolus dicens: *Si quis in verbo non offendit, hic perfectus est:* Talis autem decebat (liceat mihi verba Pauli huc detorquere) ut esset Præcurzor Domini, perfectus, *Sanctus, innocens, impollutus, segregatus à peccatoribus, & excelsior non tam cælis quàm se ipso factus;* quos solitudinis fructus esse docuit Propheta Jeremias: *Bonum est, inquit, viro cum portaverit jugum, virtutis, cum adolescentia sua; sedebit solitarius & tacebit, quia levavit super se, vel, ut alii legunt, quia levavit se super se.* Hac de causa in veteri lege religiosi parentes parvulos suos statim ab eorum ablatatione in templum Domini deportabant, ut illic absconditi à Sacerdotibus piè educarentur id quod de

Sap. 4.

Jac. 3.

Heb. 7.

Thron. 3.

Samuele parvulo Sacra Regum narrat historia: *Adduxit, Anna mater Samuelis, adduxit eum secum ad domum Domini in Silo, puer autem adhuc erat infantulus & ministrabat ante faciem Domini.* Quantus porro ex illa solitaria habitatione evaserit & Propheta & Sacerdos & populi Judex, satis apertè insinuat Psalmista, dum eum tertium à Moyse numerat, ità canens: *Moses & Aaron in Sacerdotibus ejus (Dei) & Samuel inter eos, qui invocant nomen ejus.* Sic Sanctissimam Virginem Mariam etiam tum trimulam Sancti Parentes in templo præsentârunt, ut illic veluti thesaurus & gemma preciosissima soli Regi Regum usque ad diem desponsationis suæ asservaretur; de qua ità D. Ambrosius: *Sola in penetralibus, quam nemo virorum viderit Solus Angelus repererit: Sola sine comite, sola sine teste, nè quo degenerare depravaretur affatu, ab Angelo salutatur.* Verè abscondita, quemadmodum eam appellat Isaias c. 7. vaticinans: *Ecce Virgo concipiet;* ubi pro tò Virgo hebraicè est haalma, quod abditam & absconditam significat, proprium enim est virginibus per tempus virginitatis earum occultari & latere, quas idcirco citatus doctor hortatur: *Discite virgines non circumcursare per alienas ades, non demorari in plateis, non aliquos in publico miscere sermones.* Religiosum Judæorum exemplum imitati devoti Christiani, quò sanctius filiolis ac filiabus suis confulerent consueverunt & ipsi hos & illas ad Sacra Deoque dicata loca, ad cœnobìa & monasteria teneris ab annis bonæ educationis gratiâ mittere, ut colligere licet ex epistola D. Hieronymi ad Lætiam de institutione Paulæ in hæc verba scribentis: *Postquam ablactaveris eam cum Isaac, & vestieris cum Samuele, redde pretiosissimam gemmam cubiculo Mariae & cunis JESU vagientis impone, Nutriatur in monasterio, sit inter virginum choros: jurare non discent: mentiri sacrilegium putet: nesciat seculum: vivat Angelicè: sit in carne, sine carne; hõc modò nutritum legimus Sanctissimum juvenem Thomam Aquinatem, qui annum quintum agens*

1. Reg. 1.

Psal. 98.

Ambr. l. 2.
in Luc. 1.

Isa. 7.

Ambros.
ibid.Hieron.
epist. ad
Læt.

agens Monachis S. Benedicti Cassinatibus custodiendus traditus fuerat (quò illâ tempestate etiam Regum ac Principum filii educationis gratiâ tradebantur) ubi posteaquam sedere solitarius & usque adeò tacere didicisset, ut bos murus ab insolenti Sodalium turba diceretur, adeò se super se levavit, ut Angelos ipsos intellectu & sapientiâ suâ æquârit, hodièque in universa Ecclesia gloriôsè audiat *Doctor Angelicus*. D. item Rosa Limensis nuper à Clemente X. in Sanctorum numerum relata, quò se conversationi hominum subtraheret, in hortulo paternæ domûs angustum sibi construxit tuguriolum, ubi cum Deo ac Cœlitibus longè jucundiùs conversaretur, verè in hoc florem sui nominis *Rosam* imitata, quæ multis ac densis spinarum aculeis circumquaque munitur, nè temere à quoquam carpi ac violari queat.

IV. Et quid aliud sunt teneræ proles ac liberi quàm matrimonii & reipublicæ flores teste Clem. Alexandr. *Matrimonii flores liberi quos quidem carnalium pratorum divinus colligit agricola, &c.* & D. Hieronymo ad Salvinam, ubi de illius filii loquens: *Rosarum, inquit, & liliorum calathus; eboris, ostræque commercium*. Huc facit titulus Psalm. 44. qui inscribitur: *Pro iis qui commutabuntur filiis, Core*, ubi alii legunt; *Pro floribus seu liliis filiorum Core*, hoc est pro filiis Core, qui sunt veluti quidam flores & lilia. Quid verò commune cum floribus habeant, inter alia hoc allegari potest, quòd sicut hi pervigilem custodiam requirunt, nè defluant, marcescant, nè sive à pruina sive ab æstu decoquantur, nève à transeuntibus temerè carpantur; sic & liberi quàm diligentissimam vendicant pædagogiam, nè in pravos mores dilabantur, & ab innocentia prima deflorescant: citò enim (verba sunt Divi Hieronimi) *citò flores pereunt: citò violas & lilium & crocum pestilens aura corrumpit: nec minori celeritate atque facilitate teneræ juventutis corrumpunt bonos mores colloquia prava candidamque simplicitatem perversa improborum exempla denigrant;*

Clem. Alex.
l. 2. pædag.
c. 8.

Hieron. ep.
9. ad Salv.

Psalm. 44.

Hieron. ep.
7. ad Lact.

- cum plerumque ætas illa ad malum quam ad bonum pronior ac proclivior esse soleat, uti inter alios observavit D. Ambrosius in illud Jobi; *Consumere me vis peccatis adolescentiæ meæ: Pulchrè, inquit, id ætatis arripuit ad querelam, quæ magis ad vitium lubrica esse consuevit.* Et statim laudatis aliis ætatibus de adolescentia subdit: *Adolescentia sola est invalida viribus, infirma consiliis, vitio calens, fastidiosa monitoribus, illecebrosa deliciis.* Et S. Augustinus: *Hæc ætas pluribus ac majoribus tentationum tempestatibus, quam aliæ, quaeritur; Hæc fluctuum crebriore impetu seculi inundantis operitur.* Proinde sicuti parva aliqua cymba magnis fluctibus temerè exponenda nequaquam est, nec parva lux vehementiori vento objicienda, ita pusilla juvenus à tentationum fluctibus & flatibus sedulo amovenda. Exigua flamma vento, ait non nemo, tenera virtus periculis exposita extinguitur; ingens flamma eodem vento, ingens virtus eisdem periculis oblata extollitur & exardescit, sic parva cymba à fluctibus hauritur, magna & rostrata navis eisdem resistit ac repugnat. Judith matrona, quia adultæ virtutis citra noxam Assyrii exponere se potuit, gloriosam insuper victoriam de lascivo tyranno Holoferne reportans: contra Dina quindecim annorum puella, quia temerè egressa ad curiosè videndas Sichimitarum mulieres, rapta est & suæ virginitatis florem deperdidit. Nam, ut ait Tertull. *Publicatio virginis bona, stupri passio est.* Sic & de Levina fœmina vaga cecinit Martialis: *Dum modo lucrino, modò se committit Averno, &c. Incidit in flammam, juvenemque secuta, relicto Conjuge, Penelope venit, abit Helene.*
- Prudenter ergo S. Martinus Turonensis præsul: *Mulier, inquit, intra murorum munimenta se contineat; cujus hæc prima virtus & consummatio victoria est, non videri.*
- V. Idem de pueris & adolescentibus judicium esto, quorum non minùs principalis virtus & victoria consummatio censenda

Job. 13.

Ambrosii. l. 1.
in Job. c. 7.Augustin.
ferm. 246.
de temp.Barrad.
Tom. 5.
lib. 10.
cap. 12.

Tertull.

Martial.

Sulpit.
dial. 2.

da est in publico non videri, aut si necessitatis gratiã prodeun-
 dum in publicum, id cursim & festinatò pertranscant exem-
 plo modestissimæ DEI Matris, de qua D. Ambrosius: *Maria*
in domo sera, festina in publico; in silentio item ac modestia,
 exemplo adolescentis Jesu; de quo Propheta Isaias apud Di-
 vum Matthæum: *Non contendet, neque clamabit, neque au-*
diet aliquis in plateis vocem ejus. Quàm verò fori fugitans
 fuerit Christus, eleganter describit D. Ambrosius: *Non in foro,*
inquiens, non in plateis Christus reperitur: non est Christus cir-
cumforaneus, Christus enim est pax, in foro lites: Christus justi-
tia est in foro iniquitas: Christus operator est, in foro inane
otium: Christus charitas est, in foro obtrectatio: Christus
fides est, in foro fraus, & perfidia: Christus in Ecclesia est,
in foro idola, &c. quales fœminas fucatas appellat S. Gre-
 gorius. Quot quantosque adolescentes præclaræ indolis, &
 magnæ spei ipsimet novimus, qui quòd liberiùs ac justò fre-
 quentiùs domo egressi publico se se committerent, in nescio
 quæ abominanda idola, in prædones & raptores, in lites, jur-
 gias, rixas, gladios incidere, ubi & innocentiam primam imò & ipsa
 pretiosissimam vitam miserandum sunt spoliati, qui si se intra se-
 pta & claustra domus continuissent, magno olim reipublicæ
 esse poterant emolumento & ornamento. Rectissimè siquidem
 atque verissimè pronunciauit sapiens: *Qui amat periculum,*
peribit in illo; & S. Gregorius: *Depradari desiderat, qui the-*
saurum publicè portat. Quis major rerum publicarum thesau-
 rus, quàm adolescentes & prima innocentia? quid porrò the-
 sauro utilius quàm abscondi? *thesaurus enim* (pergit citatus
 Gregorius) *absconditur ut seruetur*; exponis illum temerè, &
 perdidisti.

VI. Quare sollicitè D. Chrysostomus parentes, præceptores
 & curatores monet, ut quàm diligentissimam custodiam li-
 beris adhibeant: *Magnū, inquiens, habemus pretiosum, deposti-*
tum, filios: ingenti illos servemus cura, ne fur id nobis astutus
ausc-

Ambros. l. 2
in Luc.

Matth. 12.

Ambros. l. 3.
de Virg.

Orat. de
Laud. Gorgon.

Eccle. 3.

Greg. hom. 11. in
Evang.

Chrysost.
hom. 9. in
epist. 5. ad
Tim.

auferat & paulò inferiùs, in eos, qui secùs faciunt, acriter in-
vehitur: Ut fundus sit optimus, cuncti molimur, eúmque fidelè
viro magno cum studio tradimus: & agasonem, atq; mulionem,
procuratorémq; qui nobis magnâ benevolentia afficiatur, inqui-
rimus: ceterum quod nobis charissimum omnium est, omnino
negligimus, neque curamus, quo pacto filium nostrum fidelicui-
piam viro permittamus, qui ipsius tueri ac servare pudicitiam,
gemmâ quavis pretiosiore possit. Igitur nobis possessionum
cura est potior quàm eorum quorum illæ gratiâ comparantur:
quod profectò absurdissimum, atque stolidissimum est. In eos-
dem parentes similiter D. Hieronymus: Si tanti vitium:
quare majoris non sit pretii margaritum? Quasi diceret, fiter-
renas opes ac possessiones, vilioresque gemmas tam diligenter
custoditis; cur pretiosiores, quales sunt filii, adeo negligitis?
cujus rei indignitatem in tantum lamentatus est Crates Phi-
losophus ut diceret, se, quoad fieri posset, in altissimo urbis
loco vociferaturum: Quo tenditis homines, qui rei faciendæ
nimum impenditis studium; filii instituendis, quibus vestras
opes relinquatis perexiguum. Quibus ego adderem, subdit
Plutarchus, tales patres perinde agere ac si quis de calceo sit
solicitus, pedem nihil curet. Non eduxisset tam præmaturè
leunculum suum inter leones mater illa læna: non fuisset ille
tam citò factus leo usque adeò ferox, ut didicerit prædam ca-
pere, viduas facere, & homines devorare, quò factum ut gen-
tes auditâ ejus tantâ ferociâ non absque vulneribus suis cepe-
rint eum & adduxerint eum in catenis in terram Egypti.
Quàm satiùs ille fuerat inter sibi compares leunculos diutius
enutriri, dum adultior factus regnum non juvenili ferociâ, sed
maturò judiciò, prudentique consiliò nôssset moderari. Non
sivissent extra civitatem Bethel parvos pueros suos egredi pa-
rentes eorum ad illudendum S. Seni Elisæo; non fuissent qua-
draginta duo illorum ab ursis de saltu prodeuntibus tam mise-
rabili lanienâ dilacerati. Non dedisset ante tempus bonus Pa-
ter

Hieron. in
epist. ad
Læt.

Plutarch.
de educ.
liber.

Ezechiel.
c. 19.

4. Reg. 2.

ter Evangelicus adolescentiori filio *portionem substantia*, quæ Luc. 15.
 eum contingebat: non is in tam sordidam sortem qualis erat
 pascere porcos, incidisset. O quot parentes similem in mo-
 dum filios suos adolescentiores perdunt, dum eis liberio-
 rem pro lubitu evagandi indulgent facultatem, dum pecuniam in
 comessationes, comporationes, lusus, & nescio quas gerras lar-
 gè suppeditant! quibus compedes & numellas salubrius in-
 jicerent, juxta consilium Siracidæ adolescentem filium sic al-
 loquentis: *Injice pedem tuum in compedes il- Eccle. 6.*
lius, (disciplinæ) & intorques illius collum tuum, vel ut Vata-
blus legit, in numellam ejus cervicem tuam: vox enim tor-
ques, secundum Interpretes, hic non significat monilia, & ca-
tenas aureas, sed numellam seu collare, vinculum, quo collum
canum stringitur. Rectè autem torquis dicitur quòd collum
torqueat & cruciet. Sicut ergo (pergit Interpres Lovanien-
sis) pedes equorum, & boum, in pascuis & septis, nè ea tran-
siliant, arctantur compedibus; & sicut canes cinguntur col-
lari, ut per catenam illi annexam ab hero duci regique pos-
sint: sic pariter sapientia disciplinâ & castigatione suâ, quasi
compede & collari, ligat & stringit tam collum & caput, id
est mentem, voluntatem & affectus, quàm pedes, id est, gres-
sus, motus & actiones nostras, nè illecebrâ, aut concupiscen-
tiâ aliquâ abrepti exorbitent, hominèmq; in abyssum præ-
cipitent, sed ut sapientiæ ductum, & disciplinam quaqua-
versum sequantur, itaque rectam virtutis in cœlum viam in-
eant. Hinc de Sanctis & perfectis viris Gregorius ita disse-
rit: Sancti viri non incongruè compediti dicuntur: quia liga-
ti vinculis disciplinae Dei, nequaquam ad ea, quæ exteriora sunt,
vagantur; & quasi gressum operis immobiliter figunt, dum à
Conditoris desiderio nunquam recedunt.

Cornel. 5
Lap.

Gregor. in
Psal. pœnit.

VII. Sapientissimè proinde munifica Mecœnatum pie-
 tas in urbibus, ubi gymnasia & academiæ prostant, certas do-
 mos, quæ Seminaria & Collegia victorum vocamus, fun-
 davit

davit & erexit, ubi studiosa juvenus à strepitu fori segregata certisque regulis astricta sub cura pervigili Præsidentum educatur & continetur, unde pro arbitrio nulli fas in publicum egredi, & vel unica, præfertim nocturna è domo emanatio è cœtu illo exterminium est. Eiusmodi domos quidni Nazarethæ quædam & Rosata dixerim, unde tot præclari reipublicæ flores prodeunt? nam ut Romana taceam ubi eiusmodi Collegiorum è diversis nationibus collectorum pulchra varietas, sola Societatis nostræ Provincia Bohemiæ bene longum texeret catalogum eorum, qui in Collegiis convictorum sive Olo-mucensi, sive Pragensi nec non Seminariis aliquando enutriti ad infulas Episcopales, ad Prælaturas, summâque tam Ecclesiasticas quàm seculares dignitates postmodum sunt evecti, hodièque velut rosæ & lilia in hoc regno gratiosè florent, ac redolent. Nimirum sicut spinæ quibus rosas natura vallavit ipsis rosis non tantum nihil efficiunt, sed summè profunt, tum nè tam facile carpantur injuriis que pateant; ita leges & præcepta quibus juvenus munitur & quodammodo sepitur, summo juvenuti emolumento est, tum nè à pravis sociis depravetur vitis que obruatur, tum ut eò vehementiorem virtutis exspiret fragrantiam. Hinc D. Ambros. de eiusmodi legibus de præceptis loquens: *Salubriter, inquit, ista compungunt: stimulant ista, non vulnerant.* Non vulnerant utique rosam, sed ejus aggressorem quomodo vulnerârunt Cypriam illam non satis pudicam Deam è cujus sanguine rosas factas purpureas malè fabulantur Poëtæ; minimè enim muliebri sanguine, nè dicam meretricio, illæ rubescere possunt, quæ ad mulieris præsentiam, taceo contactum, nativâ suâ verecundiâ mirum quantum erubescunt. Atque hoc incitamentum fuit S. Bernardo, ut se se in regularem & spinarum instar aculeatam abderet custodiam: cum enim etiamnum adolescens ob formæ pulchritudinem à mulierculis adamaretur, easque non semel à se abegisset, clamans: *latrones! latrones!* tandem

ut ab omni ejusmodi tentatione securus foret, ad claustra Cisterciensis Monasterii profugit. Idē fecerunt multi alii juvenes de quibus religiosorum Ordinum historiæ, qui cum se nē quidem in paternis ædibus satis tutos putarent (nam & paternæ domi sæpe fures latitant, eò nocentiores quò occultiores) parentibus ipfis insciis fugâ elapsi ad religiosas domos velut ad securissimum asylum confugere. Veri Nazaræi candidati, & quidem, ut canit Ecclesia, *candidiores nive, nitidiores lacte, Saphiro pulchriores*; verè Sancti, *Nazaræus* enim, teste D. Hieronymo, *Sanctus interpretatur.*

Hieron. l. 7.
com in c.
2. Math.

Quorum ut similis fiat, quos alloquor adolescentes, in eo saltē illos imitemini (neque enim parentum fugam mihi suadere fas) omnimodis Judæam fugite, ubi Archelaus, id est peccatum regnat, verum domicilium vobis figite in ea civitate & domo, in qua habitavit adolescens Christus. civitas hæc virtus est Philone Hebræo teste, qui in illa verba Gen. 2. *Abcondit se Adam, &c.* sic scribit: *Civitas sapientum* (& sapientiæ studiosorū) *propria, Virtus ipsa est, civitas verè florentissima & reliquarum flos, quemadmodum Nazareth Galilææ totiūque mundi florem appellavit D. Hieronymus ad Marcellam ita scribens: Ibimus ad Nazareth, & juxta interpretationem nominis, florem videbimus Galilææ non tamen Galilææ solū, sed totius orbis, &c.* in qua mundi flos Christus est conceptus & nutritus. Andreas verò Hierosolymitanus Episcopus Nazareth cum terrestri paradiso confert: *Nazareth*, inquit, *Eden hortum emulata ipsius Eden Conditorem sinu suo complectitur, &c.* non indicat ergo nunc Nathanaël aliquis illusorie à Nazareth potest aliquid esse boni? immo summum bonum; & quicumque Nazaræus non est, bonus non est.

Philo l. 2.
allegor.

Hieron. ad
Marcell.

Andr. Jerof.

Joan. 1.

IN DIE EPIPHANIÆ DOMINI

Consideratio X.

Jesulus nascens Astrorum splendor.

Ubi de splendore Virtutis; quæ sola vera est
Nobilitas, cujus gentilitium Insigne STELLA.

Vidimus stellam eius. Matth. 2.

I.

EX oriente Siderum Principe Phœbo tanta est illius lucis
majestas, ut ad ejus conspectum minora astra, quæ no-
eterno tempore ceu totidem faces, appensa que de la-
queari coeli lampades grata scintillabant varietate, continuo
fugam capeffere & quasi extingui videantur:

Ovid. 2.
Meta.

--- ecce vigil nitido patescit ab ortu
Purpureas Aurora fores & plena rosarum
Atria, diffugiunt stella quarum agmina cogit
Lucifer, & cæli statione novissimus exit.

1. Tim. 6.

Exortus est nuper in Judæa divinissimus ille Sol, qui ab æterno
lucem habitavit inaccessibilem, qui que plus quàm Cimmerias
in quibus humanum genus confidebat, tenebras dissipaturus
venerat, procedens tanquam sponsus auricomus de thalamo
suo: quid igitur est (cum magno Leone quæro) quòd eo ad-
veniente ac nato stella nova claritatis apparuit, qua illustrior
cæteris pulchriorque sideribus, facile in se intuentium oculos
animosque converteret?

Leo Papa
serm. I.
de Epiph.

II. An fortè idem ille Sol recens exoriens alicujus præterea lu-
minaris op, habuit auxilio qui per se ipsum non unum duntaxat
hemisphærium sed omnes simul orbis partes Orientem & Oc-
cidentem, Austrum & Aquilonem illuminare potis erat? Po-
tis

tis erat omnino; sed (ut ferè gratia naturam imitatur) non simul ac semel, sed sensim & successivè alii ex alia plagæ se se manifestare voluit; hinc per internuncium Angelum primum Pastoribus Judæis manifestum se fecit; subinde per Stellam Arabiæ & in partibus Orientis; post paulò Ægypto; exinde per suos Apostolos cæteris regionibus & nationibus; donec in omnem terram exiret claritas ejus & in fines orbis terra lux veritatis ejus. Hodierna itaque Stella nuncius, & ut honorificentius loquar, Legatus fuit, quæ Orientis Principes, veluti minora astra (nam quid sunt Principes nisi astra terræ?) ad præstandum suo Principi & astrorum Imperatori homagium celebrandumque *intimum consilium* convocaret. Nec alienum hoc à stellis officium, Chaldæi enim veteres, sub involucro licèt fabulæ, triginta stellas constituebant, quas Deos Consiliarios nuncupabant, quorum media pars loca infra terram; altera res mortalium, & quæ in cælo fiant, contempletur: decemque intervallo dierum unum à supernis ad infernos veluti stellarum nuncium ablegari. Quia verò legatum splendido ornatu conspicuum decet apparere, eoque splendidiore quò illustrioris Principis personam refert, merito hodierna stella omnium in se oculos & animos convertere dicitur, cum usque adeò splendida compareat, ut solem materialem exsuperet, concinente Ecclesia:

Psal. 118.

Diodor. Sicul. l. 2.

Quem stella, quæ solis rotam
 Vincit decore ac lumine,
 Venisse terris nunciat
 Cum carne terrestri DEUM.

O stella verè boni ominis, omnisque felicitatis lætissimum signum! surgite, surgite sapientissimi Principes, iter adornate, munera expedite, dromedarios conscendite, in Judæam properate, ubi vos Sol vester opperitur, non jam in aula & regia aliqua, quæ sit *sublimibus astra columnis,*

Ovid. 2. Metam.

Clara micante auro, flammæque imitante pyropo.

Sed in caula & umbroso specu; sedens non
 Jam in Solio claris lucente Smaragdis,
 Sed jacens in præsepio aridi rigente
 Stramentis, non in signo fervidi Leonis
 æstuan. Sed inter Taurum & Asellum medius vernans, qui
 etiam circum caput omne micantes. Deposuit radios, quò pro-
 piùs ad eum accedere, liberiùs intueri, vestràque cum eo con-
 filia communicare valeatis.

At quid ego Principes istos ad festinandum exhortor, quan-
 do ipsi suamet sponte, se mutuò exhortantur, & visâ stellâ di-
 cunt ad invicem: *Hoc signum magni Regis est*, eamus & offer-
 ramusei munera, aurum, thus & myrrham; & non tam eunt,
 quàm currunt, canente iterum Ecclesiâ: *currunt cum mune-
 ribus Magi*, & qui sollicitè inquirentium est mos, obvios quos-
 que rogant: *Ubi est, qui natus est, Rex Judæorum? vidimus
 stellam ejus in Oriente.*

III. Habere unumquemque hominum stellam suam, quæ
 ei mox ab ejus Nativitate ceu comes individuus adhæreat, in
 ejusdem corpus per occultas qualitates & influxus agat, humo-
 res alteret, & jam in bonum jam in malum inclinet non ta-
 men necessiter, certum est apud Astrologos. Sic Hebræi pla-
 netam Jovem vocant *Isaddic*, id est, jultum, quod justitiæ ci-
 vili, ac civilitati studere videantur hi, quorum præest horo-
 scopo: Martem appellant *Abbir*, id est, fortem ac robustum,
 quod viriles & bellicosos faciat, propter naturalem inclinatio-
 nem, quâ eos afficit, qui sub ejus nascuntur signo: Solem co-
 gnominant *Schemesch*, id est, ignem, seu calorem, quo omnia
 vivificat: Venerem dicunt *Astoreth*, à radice *baschir*, id est,
dictari, quòd clientibus suis opes & fortunas conferat, & id-
 circo inter fortunatas stellas ab Astrologis numeratur: Mer-
 curium indigitant *saphar* à numeratione, seu rerum distribu-
 tione, magnam enim habere vim in exacuendis ingeniis, & au-
 genda hominum industria existimatur. Unde peculiaris illi
 cultus à negotiatoribus instituebatur: Saturnum nuncupant

Schoker, id est tranquillum & quietum, propter naturalem eorum inclinationem, quorum Horoscopum obtinet, ut ferè sunt melancholici, tranquilli & contemplationibus dediti: Lunam denique prædicant *leuanam*, id est formosam propter candorem lucis, & vim humefactivam, quâ in cerebrum hominis potissimum agit, teste Vallesio medico; unde stulti & lunatici, qui sicco sunt cerebro, in plenilunio maximè alterantur. Ad quid de virtute hodiernæ stellæ dicemus? numquid eam finè omni operatione atque influxu, & anonymam omnino relinquemus? dicite vos sapientissimi & astrorum peritissimi Magi, quas in ea observationes, quæ futurarum rerum omnia quæ prognostica deprehenderitis? diceris utique: hæc est ipsissima illa Stella, de qua multis antè seculis antecessores noster Balaam vaticinatus est, dicens: *Orietur stella ex Jacob, & consurget Virga de Israël, & percutiet Duces Moab, vastabitque omnes filios Seth, & erit Fama possessio ejus, &c.* quæ Chaldæus ita vertit: *Consurget Rex de domo Jacob, & ungetur Christus de domo Israël, & occidet Principes Moab, & dominabitur omnium filiorum hominum.* Non tamen solâ stellâ magistrâ & indice, mysterium tantum Magos cognovisse, sed ex revelatione magis divina per stellam quodammodo loquente docent. S. Patres: *Non enim*, inquit M. Gregorius: *Stella fatum pueri, sed fatum stella is, quia paruit, puer fuit.* Et D. Augustinus: *Sic intelligendum est, non per solam stellam, quamvis oculis suis insolita & inexperta luce fulgentem Magos in Oriente potuisse cognoscere, quisnam esset significatione tanti sideris dignus, cujus testis ille fulgor existeret, quem tanta claritas nunciaret: sed aliâ nimirum revelatione indicatum divinitus, quod luce sideris tacitè signabatur, non utique loquente ipso sidere, sed aliter intimatum est, quis descendisset de cælo, & jaceret in carne sub cælo.* Dicitur tamen stella ejus, subdit idem Augustinus, quia Christum indicabat, & non ad decretum dominabatur. Quomodo enim dominaretur

Num. Cap.

24.

Greg. homil. 10. in evang.
Augustin. serm. de Epiph.

Chryfolog. influit in omnia? Sic Petrus Chryfologus: *Vidimus*, dicunt
 ferm. 157. *Magi, stellam ejus, & quid non ejus? stella ejus est non illa
 stella.*

Barrad.
 To. 2.

Max, ferm.
 I.

Greg. Tu-
 ron. l. 1.
 mirac.

Luc. 10.

IV. Jam si stellæ secundum Græcos *filiæ Gratia sunt*, quod aptius nomen stellæ isti imponamus, quàm si eam vocitemus filiam Gratia? utpote quæ ipsum authorem Gratia Gentibus revelavit & pretiosissimum DEI donum, quale est lumen fidei, cum luce sua attulit: fides enim, ut ait nonnemo, stella est fulgentissima, quæ intellectui veluti cælo infixæ ad Christum homines dirigit. Si verò secundum Trismegistum stellæ *oculi Deorum sunt*, quantò magis hodierna stella oculi Dei, vel, ut eam appellat D. Maximus, *orbis oculus* erit appellanda, quæ Magos ad verum justitiæ solem perduxit: *Ante cedebat eos, usque dum veniens staret supra ubi erat puer*, atque exinde velut munere suo jam perfuncta disparuit. Itane disparuit, quæ longè potiori jure, quàm fabulosus ille *Tauri* inter signa Zodiaci micans *oculus* in cælo perennare debuerat? & quidem, quod summè dolendum, si Ludolpho à Saxonia credimus, in cisternam proximam Bethleem, vel, ut alii opinantur, in profundum puteum delapsa est: *Est in Bethleem*, refert Gregorius Turonensis, *puteus magnus de quo Maria aquam fertur hausisse, ubi sapius aspicientibus miraculum illustre monstratur; id est stella ibi mundis corde, qua apparuit Magis, ostenditur: venientibus devotis ac recumbentibus super os putei operiuntur linteo capita eorum. Tunc ille, cujus meritum obtinuerit, videt stellam ab uno pariete putei super aquas transmigrare ad alium, illò modò, quo solent super cælorum circulo stella transferri, & cum multi aspiciant, ab illis tantum videtur quibus est mens sanior. At quod tantum nefas bona stella commisit, ut ad puteum velut ad perpetuos carceres & tenebras damnaretur? nemo accendit lucernam & in abscondito ponit (ait ipsa Veritas) taceo in puteo. Non cecidit sed*

fed enim, non evanuit, sed in ipsosmet Sanctos Reges transit, & in eis longè gloriosius hodie lucet, qui cum antehac essent Principes terreni à Summo Principe cœli, quem adoratum venerant, facti sunt Principes *siderei*, ac Domini *de Stella*. Mos est magnis familiis ab Insigni, seu signo gentilitio, denominari. Sic in nostra Bohemia Domini de Hasenburg olim vocabantur, hodièque in historiis cognominantur, *Lepores*, seu Leporei, à lepore, quem pro clypeo gestant. Schellenbergii; *Aprugnei* à capite apri; *Leones* à Leonibus. *Rosenses* à *rosa*; *Wrsslovecii* à *nassa*, quæ Bohemis *Wrss* dicitur; *Sekercæ* à *Securi*; *Bercæ* à *Quercu*, seu patri è de Duba, &c. cur non & Reges hodiernos dicamus *Sidereos* ac *Dominos de Stella*? quibus illa ipsa stella, quæ eos in Bethleem duxit pro Insigni data est, & usque hodie in posteris eorum clarescit, splendorem suum in nostram usque Boëmiam, quàmvis longissimè ab oriente distitam, diffundit: vetus enim traditio est, DD. Comites de Sternberg magni in hoc inclyto Regno nominis, ab his ipsis S. Regibus propaginem suam ducere, & ideo eodem cum illis signo, id est stellâ plus quàm primæ magnitudinis, uti. Joannes item Galliarum Rex, in honorem eorundem trium Sanctissimorum Regum, Ordinem Equitum Sidereorum instituit, qui stellam auratos vibrantem radios, pro galeri ornamento gestarent, cum hoc circumscripto lemmate: *Monstrant Regibus astra viâ*; quo schemate (ait Symboli interpres) altum Numinis providentiam, regentem in terris omnia, sectari proposuerunt. Et sanè Equites ac Reges verè *siderei* sunt, qui in omnibus actibus suis non semetipsos, non proprium, ut vulgò dicimus *interesse*, non opes & honores, sed solum unumque Deum ac ejus gloriam sectantur & quærunt, uti se quævisse profitetur adhuc in veteri lege sanctissimus Regum David dicens: *Deum exquisivi manibus meis*; manibus, id est operibus; manus enim apud Pierium operis hieroglyphicum est; vel manibus, id est, palpando, quemadmodum facit is, qui

Cruger me.
mor Sac.
Boh.

Petra sancta
Sym. hoco.
l. p.

Psal. 76.

Iſa. I.

in tenebris quidpiam vestigat, si fortè atrectare posset eum in carne venientem, quem tot votis desiderabat: fuisse enim legem veterem instar tenebrarum testatur Evangelicus Prophe-
 ta: *Populus qui ambulabat in tenebris* (scilicet Judaicus) *vidit lucem magnam, in adventu & nativitate Christi*. Ità quærebant Christiani Reges SS. Stephanus & Ladislaus Ungariæ, Wenceslaus Bohemiæ, Michaël Bulgariæ Canutus Daniæ, Ericus Sueciæ, Edvardus & Osvaldus Angliæ, Sigismundus Burgundiæ, Ludovicus Galliæ, B. Ferdinandus Hispaniæ, Leopoldus Marchio & Archidux Austriæ, Casimirus Poloniæ, Emmericus Ungariæ, B. Carolus Bonus Flandriæ, Ludovicus Siciliæ, Principes, Franciscus Borgia Dux Gandiæ, Guilielmus Aquitaniæ, Elzearius Comes Ariani, Aloysius Marchio Castilionensis & centeni alii, qui serenissimum ac illustrissimum genus suum multò etiam serenius ac illustrius reddiderunt ex eo, quòd stellâ, id est, virtute duce, Deum quæsi-
 veriat, ut idcirco tota illorum vita non videatur aliud fuisse quàm continua profectio ad Deum ejusq; gloriæ amplificandæ studium, cui omnia terrena bona, ipsamque etiam vitam non dubitabant postponere: Quibus jure merito Sancta memoria dignum Ferdinandum II. multoties Regem ac Imperatorem addidero, auditum aliquando dicere; malle se Regnis ac ditionibus omnibus exui, arreptoque Scipione cum conjugè ac liberis stipem vicatim corrogare, quàm sinere, ut prædominante hæresi, suorùmque malitiâ subditorum, honori DEI ejusque Ecclesiæ derogeretur. Sic nimirum astris Ducibus irur ad astra.

Lamorm.
In vita.

V. Cum longinquum aliquod nobisque ignotum iter arripimus, commune est, ut ducem viæ cumprimis peritum, & gnarum assumamus, quo indice securo rectoque calle citra ambages, errores atque discrimina ad terminum nostrum perveniamus: & quis melior, quis peritior ad cælum Dux, quàm astra, quæ viam illam toties eunt redeuntque juxta illud Ma-
 ronis.

ronis de Castore & Polluce, *Itq; reditq; viam toties? Aeneas* Virg. l. 6.
 in Italiam ex incendio Trojano proficiscenti Helenus Sacer. *Aeneidos.*
 dos, dum pro ejus viæ prospero successu Sacra Diis faceret, ita
 vaticinatus est: *Fata viam inuenient.* Quàm longè melius *Aeneidos*
 veriùsq; vaticinari mihi licebit cui libet animæ Chriltum quæ- *lib. 3.*
 renti; *Astra viam inuenient.* Astra ejusmodi verè fortuna-
 ta Virtutes sunt, quarum tantus est splendor, ut quidquid
 splendorum præterea in rebus humanis esse putatur, umbra
 meræ & fatuæ quædam luculæ sint; rectissimè siquidem pro-
 nunciavit ille: *Divitiarum & formæ gloria fluxa atque fra-*
gilis est; Virtus clara æternæque habetur. Quasi dixisset, di- *Salust. in*
 vitia, formæ venustas, honores, & id genus mundi bona ap- *Catilia.*
 parent equidem ea considerantibus stellarum ad instar, rutilat
 aurum, coruscant gemmæ, radiant pretiosæ vestes, fulgent
 honorum tituli, micat avidum genus tanquam sidera, sed sidea
 planè fatalia & siderantia, fumosa & amara; qualis erat quam
 vidit Joannes Apoc. 8. è sublimi aëre in aquas cadentem, cui
 ob amarorem, quo aquas illas infecit, antonomastice nomen
 inditum *Absynthium*, qualis erat, quæ nascente Edvardo
 IV. Rege Angliæ miræ magnitudinis per aliquot dies ante so-
 lis ortum conspiciebatur, & per longum Cœli tractum veloci-
 crebròque cursu ferebatur, modò ignem præ se ferens, modò
 fumum post se relinquens, quo sanè ostento futura Edvardi
 exiguitas vanitasque velut ex oraculo quodam prænunciata
 dicitur: quales sunt hinc inde apparentes stellæ & cometae,
 bella, mortes Principum, pestilentiam, & id genus mala por-
 tendentes, quas Medici *siderationes* appellant. Et quid enim-
 vero sunt honores omnisque mundi gloria, nisi levis fumus,
 & vapor ad modicum parens? quid in opibus & divitiis aliud *Jac. 4.*
 experire, quàm amaritudinem merumque absynthium, an-
 gores nimirum, sollicitudines & insomnia, juxta illud sapien-
 tis: *Saturitas divitis non sinit eum dormire?* Quid formæ & *Eccle. 5.*
 pulchritudini corporis metuendum magis, quàm contagio,

Ep. Jud.

Petra Sanct.
in Symbol.

Heb. 11.

lues, & multiplex eclipsis: tales stellas qui sectantur, nec illi non tantum viam ad Cœlum non inveniunt, sed toto Cœlo Ducibus hujusmodi aberrabunt, utpote qui sint astra erratica, seu, ut Sanctus Judas loquitur, *Sidera errantia*, vel, ut Syrus vertit stellæ seductrices, quales Astronomi vocant planetas, cometas, & exhalationes, quæ accensæ instar stellarum è Cœlo cadere videntur, è quò cursu vario vagòque oberrent, & nunquam eodem loco orientur & occidant, & modò tardiùs, modò celeriùs rotentur: at verò virtutes stellæ sunt fixæ, & in suo cursu tramitéque constantes, ut idcirco à Theologis dicantur *in medio fixæ*, quòd à tropico suo ac linea rectæ rationis sive per excessum, sive per defectum, nè puncto aberrent; & sicut stellæ fixæ eclipsim non patiuntur, ità neque virtus ullâ ratione obscurari potest, quin vel inter ipsas eclipfes illustriùs clarescit. Ludovicus XII. Illustrissimus Galliarum Rex pro Symbolo suo pingi fecit cœleste signum Craterem cum inscriptione: **INTER ECLIPSES ORIOR**: ut enim hoc Sidus decimo quinto Calendæ Maij oritur inter majorum Siderum defectiones; ità ipse Regnum adierat, mortuo absque liberis Carolo VIII. Eadem viri justii in tribulatione & in ipsa morte vox est. Nitebatur Hussæum Principem virtute magis quàm opibus clarum onanimodis obscurare nigerrimus cacodæmon: circumvallârat eum tetrus & tempestuosus nubibus, defectionibus & jacturis fortunarum, liberorum mortibus, ulceribus pessimis, & usque in sterquilinum dejecit; at ille dum maximè obscuratus videri poterat, poterat tantò magis gloriari: *Inter eclipses orior*. Quis non penitus eclipsatum dixisset Tobiam, dum lumine oculorum privatus, in caliginem totus quodammodo abierat? sed & ipse vel in hac caligine poterat similiter dicere: *Inter eclipses orior*, obscuros & obscuratos Christi Martyres & Confessores censebant insani illi, qui, quòd viderent eos circumeuntes. *In melioris, pellibus caprinis, & ciliciis, egentes, angustiatis, afflictos,*

ctos, distendi, secari, lapidari, occidi, existimabant exitum
 & finem eorum *sinè honore*, & inglorium; at *ecce vivimus*; Sap. 5.
 gloriantur ipsimet Sancti, & inter eclipfes ac funera velut stel- 2. Cor. 6.
 læ fulgentissimæ exorimur; Ità dicere poterat S. Franciscus
 Seraphicus pauper & humilis, qui longos & horrendos inter
 morbi dolores, ossa arida, humi collidens, ac moriens, post illa
 Psalmi prolata verba: *Me expectant Justi, &c.* Sanctissimam P sal. 14.
 emisit animam, quæ sub specie stellæ præfulgidæ super nubem
 & aquas cœlo in vecta est. Ità dicere poterat S. Dominicus,
 qui nobili cuidam matronæ post mortem in visu apparuit lu-
 culentam stellam in fronte gerens, cujus immodico splendore
 totus orbis irradiabatur. Ità dicere poterat, ejusdem filius S.
 Thomas de Aquino, in cujus morte visa est viro cuidam reli-
 gioso stella incumbens cœnobio, quæ eò animam exhalante
 in cœlum ascendebat. Ità dicere poterat S. Ignatius Loyola, Ferd Ca-
 qui eadem, quâ Romæ expiravit horâ, ab Angelis in cœlum stigl. in hist.
 visus est inferri, in cujus tumulo stellæ conspectæ & inter odo- præd.
 res auditi concentus Angelici. Ità dicere poterant S. Marty-
 res, Tharacus, Probus, & Andronicus post varia tormenta de-
 collari, bestiis projecti & ab eis intacti, quorum corpora stel-
 larum indicio sunt ostensa. Ità dicere poterat S. Catharina
 Sueca, quæ cum astantibus sororibus feliciter in Domino ob-
 dormisset, religiosi quidâ super domû, ubi corpus ejus examine
 jacebat, per dies & noctes stellam consistere, donec sepulturæ
 traderetur, viderunt. Corpore autem ad monumentum alla- Sur. 2a.
 to stella pariter suò visa est locò moveri tanquam obsequium Mar.
 funeri præstitura; inter missarum autem solennia corpore
 in templo deposito, stella mansit pendula supra feretrum de-
 nique corpore humato evanuit.

VI. *Qui vicerit* (ait Christus apud aquilinum Joannem)
dabo illi, in præmium, stellam matutinam, id est luciferum, Apoc. 2.
 Quis hanc promissionem in Sanctis modò memoratis imple-
 tam non videat? *vicerunt illi per fidem Regna, magnû certamen* Heb. 10.

sustinuerunt passionum, & ideo data est illis stella, seu lucifer, qui nescit occasum, ut sit insigne veræ ipsorum nobilitatis, signumque perpetuum æternæ beatæque immortalitatis. Cæca gentilitas has, quas videmus firmamenti stellas æternas, imo Deos ipsos credebat. Sic Cæii ab Aristæo Arcade edocti singulis annis Caniculæ exortum servabant cum armis, eidemque rem divinam faciebant ad impetrandam pluviam; sicut in foro Pliasiarum Capra ex ære magnâ sui parte inaurata conspiciebatur, ob eam causam dedicata, quod sidus, quam Capram vocant, ortu suo vitibus perniciem afferre consuevit: nè itaque cœlestis capra vinetis noceret, forenses illam ex ære cum aliis afficerent honoribus, tum verò auro eam exornabant. Romani item Græcique, quibus immortales honores post mortem decernebant, & pro Diis coli volebant, in astra relatos & in stellas mutatos asseriebant, uti Jovem, Saturnum, Mercurium, Martem, Herculem, Perseum, Cepheum, Erichthonium, Castorem & Polucem, &c. verum astra hujusmodi quantumvis, ex sententia Philosophorum, naturâ suâ incorruptibilia, interitum aliquando sortitura divinæ veritatis docent oracula. *Stella cadent de cælo* (Math. 24.) *cælum & terra transibunt*, (ibid.) &c. unde S. Petrus: *Novos, ait, cælos expectamus*. Si novos cælos; & novas stellas. Quænam hæ novæ stellæ? SS. videlicet & Justi, de quibus Paulus: *Sicut stella à stella differt in claritate, sic erit resurrectio mortuorum*; Justorum videlicet ac beatorum, qui pro virtutis, quâ in hoc mundo claruerunt, proportionem ac mensuram, alius alio plures vel pauciores luminis gloriæ gradus in cælo obtinebunt, ita ut alii fiant stellæ primæ magnitudinis, alii secundæ, alii tertiæ, alii quartæ, alii quintæ, alii demum sextæ magnitudinis, nam ulterior inter stellas descensus non datur juxta Astronomos.

VII. Quicumque ergo culmen veri honoris quæritis, ad culmen summæ perfectissimæque virtutis ascendite; ac vos præ-

Coel. 1. 17.
c. 27.

Pausan. in
Corinth.

Math. 24.

2. Petr. 3.

1. Cor. 15.

praesertim Mundi Principes Virique nobilitate conspicui, ad virtutem non tam facti; quam nati; qui sicuti hic serenissimi, illustrissimi, ac perillustres, auditis, nequaquam patiamini illic simpliciter audire, sereni ac illustres, infimo gloriae gradu contenti. *Oculos in altum tollite*, & videbitis quanta vos maximarum stellarum agmina, volo dicere Sanctorum heroum exempla antecedant, tacite quodammodo vobis loquentia, id quod stella S. Joanni Silentiaro cum cruce apparens locuta est: *Si vis salvus esse, sequere hanc stellam*, & vos, quos sequamini magis, quam vobis nobilitate pares? Siquidem teste Tiraquello, sola virtus est, quae nobilitat, & nobiles maximè decet. Hinc observavit nonnemo infinitam DEI providentiam ferme omnibus approbatis religiosis ordinibus è summo stemmate in utroque sexu fundatores personasque nobiles providisse tribus potissimum de causis 1. pro honore & splendore ordinum, 2. ad ostendendam suam misericordiam, quae camelum per foramen acus ingredi caelum permittit, & à vinculis voluptatum ac divitiarum animas solvit; *plus enim*, inquit S. Augustinus, *hostis vincitur in eo, quem plus tenet, & de quo plures tenet; plus autem superbos tenet nomine nobilitatis, & de his plures nomine auctoritatis*. 3. ut promissum divinum adimpleatur Job. 36. *Potentis Deus non abjicit, cum sit ipse potens*. Et S. Bernardus: *Legeram*, inquit, *non multos nobiles, non multos potentes, non multos sapientes elegit Deus: at nunc praeter regulam miram Dei potentiam alium convertitur multitudo, vilescit gloria praesens, juvenutis flos conculcatur, non reputatur generositas, sapientia mundi stultitia judicatur, non acquiescitur carni & sanguini, parentum & charorum renuntiatur affectibus, favores & honores, & dignitates reputantur ut stercora, ut Christus lucri fiat*. D. item Hieronymus: *Nostris*, ait, *temporibus Roma possidet, quod mundus ante nescivit, tunc rari sapientes, potentes, nobiles Christiani: nunc multi Monachi, sapientes, potentes, nobiles*.

In vit. 13.
Maj.

Tiraquel.
Georg. Rie-
del draco-
nicid p. 614.

August. l. 3.
confess. c. 4.

Job. 36.

Bernard.
epist. 109.

Hieron. in
epist. 26.

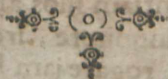
biles. Ipsemet observavi in Breviario Romano, ubi trecentorum sedecim Sanctorum nomine fit commemoratio, plures quam centum illustri ac nobili genere secundum carnem natos enumerari. & quantillus hic numerus est in comparatione reliquorum Sanctorum nobilium, quorum vitæ extant!

VIII. Vetus diverbium est: *Verba movent, exempla trahunt*, & vel maximè ea, quæ sunt inter personas æquales paresque: sicut enim quod non nemo cecinit, *Personas inter similes est nexus amoris*, sic non minùs imitationis Reges Regum, Principes Principum, Nobiles Nobilium, cives civium, religiosi religiosorum, adolescentes adolescentum exempla facilius ac proclivius imitantur, quam alienorum. Ità Magnus ille Antonius eremicolarum Pater quemcunque videret à suis Monachis aliqua virtutis laude excellentem, illum imitari studebat. Ità Constantius Magnus Constantii Patris religionem secutus est. Theodoricus Theodemiri Ostrogothorum Regis filius Patris fortitudinem: Cajus Julius Cæsar Alexandri Magni magnanimitatem. P. Scipio Africanus Cyri Xenophontis heroica facta; Themistocles Alcibiadis trophæa pro exemplari habebant. Habetis ô Imperatores ac legitis exempla SS. Imperatorum Caroli & Henrici qualiter Christianæ religionis Romanæque Ecclesiæ amplificandæ & propugnandæ studiosi extiterint, quanta bella adversus infideles susceperint, quam Romanorum Pontificum sedisque Apostolicæ observantes fuerint. Habetis ô Reges exempla SS. Regum Stephani, Ludovici, Canuti, Osvaldi & aliorum plurium, qualiter varia per diversas orbis partes construxerint Sacra domicilia, quanta eximie pietatis & cultus divini palam ediderint argumenta, quantâ in pauperes, subditos, Orphanos, viduas fuerint misericordiâ clementiæque; inspicite & facite secundum exemplar eorum, quod vobis monstratur & stellæ instar præluet. Habetis ô Nobiles adolescentes & legitis exempla parium vobis adolescentum S. Thomæ Aquinatis, S. Bernardini

dini Senensis, S. Placidi, S. Andreae, Corfini, B. Aloyfii Gonzaga, B. Stanislai Kostka, &c. qualiter abdicato seculi fastu, spre-
 tis & contemptis amplissimis hæreditatibus, honoribus, lautissi-
 mis deliciis, relictis charissimis parentibus, amicis & propinquis
 in claustra se se religiosa abdiderint, & alius Prædicatorum, alius
 D. Francisci, alius D. Benedicti, alius Carmelitarum, alii Societ:
 Jesu institutum sint amplexi: inspicite, & si quidem à Deo ad idè
 vitæ institutum vocamini facite secundum exemplar, & nolite
 cogitare per hujusmodi vitæ secularis cù primis opulentæ, con-
 spiciæ & illustris cum religiosa, humili, aspera, ac rigida com-
 mutationem natales vestros obscuratum iri, quin potius quod
 superius diximus, multò magis illustrandos, & tanquam luci-
 dissimis stellis exornandos: Quid enim sunt SS. exempla, quid
 divinæ inspirationes, vocationes, exhortationes nisi stellæ teste
 M. Gregorio: *Vocat nos, ait ille, vocat Deus per se, vocat per*
Angelos, vocat per Patres, & majores, vocat per pastores, vocat
plerumque per flagella, &c. ubi celebris quidam interpres sub-
 dit: Vides quot stellis ad Christum vocemur! cum itaque
 stella apparuerit, nè cuncteris, sed protinus vocatus ad vo-
 cantem festina, nè Judæis & Herodi similis sis, qui stellam
 Magosque sequi noluerunt & in perfidia sua perierunt. *Am-*
bulate dum lucem habetis, ut non vos tenebræ comprehendant;
 monet æterna Sapientia, certè qui ad lucem ambulare recu-
 sant, his meritò Psalmista imprecatur: *Fiat via illorum te-*
nebræ & lubricum, ut quò vadant, nesciant, & lubrica sit,
 ut plerumque est, *salus eorum.*

Greg. hom.
 36. in E-
 vang
 Barad. de
 Epiph. To. 2

Joannis 12.
 Psalm. 34.

R

Do

DOMINICA I. POST EPIPHANIAM.

Amiffi filii quatenus parentibus lu-
gendi & requirendi.

*Fili quid fecisti nobis sic? ecce dolentes qua-
rebamus te. Luc. 2.*

Lucis usurâ, quam à parentibus secundum Deum accipi-
mus, cum nihil sit jucundius, nihil carius, nihil pretio-
sius; nil etiam mirum videri debet, quòd tam divina
quàm humana jura tantam iisdem parentibus observantiam
obedientiamque à filiis exhibendam usque ad eò inculcent ac
præcipiant, quasi Dii aliqui illorum terrestres forent Eccli. 3.
Eccli. 3. ait Siracides: *Qui timet Dominum, honorat parentes, & quasi*
c. 7. *Dominis serviet his, qui se genuerunt. Idem c. 7. honora pa-*
c. 7. *trém tuum, & gemitus matris tuæ nè obliviscaris: memento,*
Prov. 19. *quoniam, nisi per illos, natus non fuisses. Prov. 19. Qui affligit*
Prov. 19. *patrem & matrem, ignominiosus erit & infelix; quòd nempe*
Prov. 19. *talis se se naturæ hostem, omnisque honestatis inimicum pa-*
Prov. 19. *lâm ostendat, subdit Author Catenæ Græcæ. Nihil enim ini-*
Prov. 19. *quiùs, quàm eos, à quibus natus es & omne bonum accepisti,*
Prov. 19. *affligere. At nonne dilectissimus & unicus Parentum suorum*
Prov. 19. *filius Jesusus duodennis satis superque Matrem charissimam*
Prov. 19. *Patremque putatitium in hodierno Evangelio afflixisse legi-*
Prov. 19. *tur, cum triduo toto se ab eis separavit, & illis insciis remansit*
Prov. 19. *in Jerusalem? Nonne tanquam Deus probè noverat, dolore*
Prov. 19. *maximo ob suam absentiam illos affici, lacrymabundis o-*
Prov. 19. *culis in ipsum ubique inquirere, ire & redire, circumam-*
Prov. 19. *bulare vicos & plateas, rogare jam hunc jam illum: Num*
Cant. 3. *quem diligit anima nostra vidistis? dicite, quæso, nobis,*
Cant. 3. *ubi moretur, ubi pascat, ubi cubet aut quiescat. Nonne in-*
Cant. 3. *quam*

quam omnia hæc probè noverat? cur igitur sciens & volens eos ita afflixit? in super etiam, postquam repertus est, duriuscule, ad speciem quodammodo excepit, dum conquerentibus: *Fili quid fecisti nobis sic? ecce Pater tuus & ego dolentes quarebamus te*, respondit: *Quid tandem est quod me quarebatis?* Quasi diceret quod postmodum dixit in nuptiis Canæ Galilææ: *Quid mihi & vobis est?* blasphemus & sacrilegus Calvinus non horret pro sua impudentia asserere, Christum Dominum verè ac propriè in quartum præceptum hic peccâsse: sed absit nos vel per umbram tale quid cogitare de eo, qui peccatum non fecit, nec inventus est in spiritu ejus ac ore dolus quòque nemo parentum suorum observantior fuit, magis credamus S. Bernardo super illa Christi responsa & dicta: *Quid est, quod me quarebatis? Quid mihi & tibi mulier? ita differenti: Ut quid fratres sic respondet Christus; utique propter nos: ut conversos ad eum jam non sollicitet carnalium cura parentum, & necessitudines illæ non impediant exercitium spirituale, quæ præsentis mihi dictionis materia erit, in qua docebo quæ filiorum amissio parentibus pro vera jactura, quæ item pro lucro sit habenda.*

Joan. 4.

Bernard.
serm. 28.
in Cant.

§. I.

Filiis orbari summus parentum dolor.

Vetus & verissima parcemia est: *Sine dolore non amittitur, quod cum amore possidetur.* Quàm cara sit filiorum possessio, Natura vel in ipsis brutis animantibus docuit, quæ tantâ curâ ac sollicitudine suas proles nutriunt, lactant, pascunt, fovent ac servant, ut sui quodammodo oblitæ rotas emacient ac enervent se se: quòd sic atuli aut pulli unde unde abripiantur, quanta non lamenta & quæstus, quantos non ululatus, mugitus ac rugitus, gemitus & planctus edunt adeò, ut interdum præ mœrore tabescant, Aldrovandus ciconiæ meminit, quæ exorto in domo, in qua nidum cum pullis habe-

Aldrov. lib.
de Ornitho.

bat, incendio, cum jam flamma ipsum quoque nidum corripere, aquam rostro apportans flammam extinguere & alarum percussu consopire tanto nisu conata sit, donec & ipsa cum nido ac pullis conflagraret, & hæc quidem faciunt brutæ animantes ex innato appetitu, quem habent ad speciei suæ conservationem: quanto sed magis homines liberis conservandis studeant, qui, non in specie tantum humana, sed in proprio individuo unice appetunt perennare; & cum sint mortales, filios post se relinquere satagunt, in quibus ceu aliqua sui portione etiam post fata vivere censeantur. Ità Siracides de filio patri suo superstitite: *Mortuus est pater ejus & quasi non est mortuus; similem enim reliquit sibi post se.* Hinc, ait Aristoteles, *aque parentibus vita liberorum chara est, atque sua; imò magis teste Placato, aliisque Ethicis, ipsaque experientia: Instituentis: (verba sunt Pacati) naturâ plus verè filios, quam nosmetipsos diligimus.* Nota est historia patris, qui cum filio ob crimen morti adjudicatus, dum Princeps sententiam moliret, unumque tantum plecti juberet, ac daret eis optionem eligendi, vel sortem jaciendi, uter plectendus foret, inter utrumque mira fuit contentio, dum filius pro patre, pater pro filio mori percuperet. Sed vicit tandem pater dictitans se, licet plecteretur, in filio tamen fore superstitem; at, si filius plecteretur, nullam sui utpote senis, brevique morituri, nec filii fore propaginem & memoriam. Nulla proinde acerbior plaga, nulla gravior jactura parentibus, quam filiis orbari: sæviat in corpus hostis, in fortunas inimica fors, opes alieni diripiant, ferrum & ignis omnem substantiam devoret; unus reliquus è collo pendens Ascanius pro omnibus bonis & fortunis est,

Omnis in Asanio cari stat cura parentis.

Patuit cum primis in Jobo, qui multos sanè lethales fortunæ ictus immotus acceperat, ceu *homo* aliquis *adamantinus*, uti eum appellavit Origenes; ubi tamen de ruina & morte filiorum

Eccli. 30.

Arist. 1. 8.

Ethic. c. 12.

Pacat. in
Panegy.
Theodos.
Imp.

Cornel. à
Lap. in c.
30. Eccli.

Virgil.

Æncid. 2.

Origen. in
Job.

rum

rum nuncium accepisset, quasi jam loco & pedibus præ dolore consistere non valeret: *Surrexit, inquit sacer textus, & scidit vestimenta sua, & tonsa capite corruens in terram adoravit.* Job. 1.
 In quem locum D. Basil. ita commentatur: *Justus quasi scopulus consistebat, ac vim tempestatis excipiens fluctuum violentam incursionem redigebat in spumam; nihilque eorum, quæ contigerunt, dignum lacrymis existimavit. Postquam verò nuntius venit, qui diceret, in convivantes filios & filias violento flatu convivii domicilium corruisse; tunc communi sensu natura patefacto, vestem conscidit, ut eare propensa voluntatis suæ erga liberos significationem daret.* Nec minorem luctus ac doloris dedit significationem Sanctissimus item Rex David, posteaquam intellexit Absalom filium suum, quamvis voluntate parricidam, & vitæ paternæ solioque regio insidiantem, à Joabo Principe militiæ tribus lanceis percussum & confossum: *Contristatus, inquit sacer textus, ascendit cœnaculum porta & flevit, & sic loquebatur vadens, & sine arbitris per cœnaculum inambulans: Fili mi Absalom, Absalom fili mi, quis mihi tribuat ut ego mariar pro te Absalom fili mi, fili mi Absalom?* quorsum tanta lamenta in tanto Rege, nonne plures alios superstitis & meliores habebat filios? *ista est, diceret ille, lex Adam,* nempe (interprete Lyrano) ut quilibet sit sollicitus de posteritate sua, & de amissis filiis doleat, sic & antiqui sapientes ac Philosophi; qui de fortitudine animi multa scripserunt & differuerunt, in filiorum tamen suorum funeribus à lacrymis temperare non poterant. Pericles cum aliàs animo semper infracto fuisset, amisso Parato filio, magnitudine doloris victus oculos in fletum uberem resolvit & ejulatus indefinenter & inconditos dedit. Solon quoque cum ad explorandam ejus constantiam Thales peregrinum quempiam submisisset, qui simulatè nunciaret, se Athenis funeri filii ejus interfuisse, cœpit caput cædere, aliâque & facere & dicere, quæ gravi mœnore oppressi solent. Herodes idem Atticus, vir Consularis,

Basil. in cæten. Græc. hoc loco.

1. Reg. 18.

2. Reg. 7.

Lyran.

Plutarch. in vit.

Idem.

Gell. 1.9. reprehensus à Topico, quòd parum viriliter mortem filii fer-
noct. c. 12. ret, respondit: *Affectus hi nobis à natura sunt dati.*

§. II.

*Factura spiritualis filiorum præ corporali
parentibus deslenda.*

Eccli. 30.

VERùm enimverò utcunque tolerabilis & parcè omnino; immo nullo modo parentibus deslenda est jaçtura hæc corporalis filiorum, præ spiritali illa, quam iidem filii sibimet ipsis propriæque licentiæ relictæ incurrunt, dum ceu effrænes equi quoquo libet evagantur. Eccli. c. 30. inquit Sapiens: *Equus indomitus evadit durus, & filius remissus* (græcè ἀπειθεῖς, id est, sibi relictus, & carens fræno disciplinæ) *evadit præceps*, præceps nimirum in omne genus vitiorum, & (utî eum describit Lovaniensis interpres) procax, effrænatus, citus, præproperus, temerarius, effusus, protervus, projectus, petulans, insolens, audax, impudens, contumax, improbus, intractabilis, sævus, quæ omnia miserum juvenem in certissimam ruinam præcipitant & perdunt. Pulchro id hieroglyphico ex aliis illustrat citatus Interpres: Pingitur, inquit, adolescens equo indomito insidens, à quo in omnes partes, huc & illuc, per avia & devia raptatur & jaçtatur, huic occurrit nonnemo quærens ex eo; quonam tam præcepsabeat; respondet eques equum demonstrans: Quò isti lubet. Talis adolescens effrænatorum omnium antesignanus fuit famosus ille adolescentior optimi patris filius in parabola evangelica luculentè descriptus, qui acceptâ substantiâ paternâ & conscensò licentiæ juvenilis effræni equò, quò huic licebat abiit ac discessit, discessit à Deo, discessit à Patre, discessit à se ipso; abiit in regionem longinquam, in regionem peccati, in locum perdicionis, ubi omnino periit & mortuus est, *vivendo luxuriosè*, utî parabola testatur, dicens de eo: *Filius hic mortuus erat* (quoad scilicet turpiter vivebat) *& revixit; perierat, & inventus est*, per pœnitentiam

Luc. 15.

tentiam & receptam patris gratiam. *Longè profectus est*, ait Beda, *non locum mutando, sed animum.* Verè enim animum mutavit, qui ex obediente filio factus est inobediens & dixit patri, *non serviam*; ex modesto immorigerus, ex verecundo pro-cax & impudens, ex pudico lascivus, ex temperante gulosus, verbò, ex amatore virtutis scelerum omnium sectator, Deique ac nominis paterni penitus oblitus. Quippe Augustino teste *Regio longinqua* aliud nihil est, quàm *oblivio Dei & sui.* O per-dite adolescens, quantum non es oblitus tui, cum te tam misere-randæ, imò abominandæ servituti ultrò subiecisti, ut in aliena villa porcos immundissimum animal pasceres, qui in pala-tio paternæ domus, deliciis diffuebas! nunc *Siliquas* ample-xaris & prensas, qui nutriebaris *in croceis*! nunc pannosus, & lacer *quasi unus de scurris* incedis, qui velut filius principis purpurâ & bysso induebare! ô quantum ad aspectum tuum ingemisceret nobilis pater tuus! quoties non lacrymabundis oculis ingeminaret: *Fili quid fecisti mihi sic*; cur excusso suavi patriæ potestatis jugo tyrannicum induisti? cur non ha-bitâ ratione nobilis familiæ in turpem subulcorum sortem te con-jecisti, & sic natales tuos probro maximo affecisti? fili quid fecisti nobis sic? heu me, quàm *dolens sum de perditio*, & ni-mium tristis de interitu tuo! *Utinam nunquam fuisset pecu-nia* & portio substantiæ, quam divisi tibi! Similes parentum opplorationes nimisquam frequentes hodie audire est, quot enim non passim reperiuntur prodigi hujuscemodi filii, qui devorata paternâ substantiâ, desperatis demum rebus ea per-petrant, quæ & lingua enarrare, & calamus horret scribere. Fuit in Germania juvenis equestri satus profapia, cui post con-sumptam substantiam, cum parentes ad ulterius compotan-dum & græcandum pecuniam negarent, ut eis gravissimam inureret notam, carnifici operam suam addixit, quem ante an-nos viginti aliquot forricis vacuandis occupatum Pragæ ipse spectavi. Nonne iste verè & ad literam ex numero illorum fuit,

Beda in
Luc. h. l.

Jerem. 2.

August. l. 2.
99. Evan,
9. 33.

2. Reg. 6.

Tob. 5.

Thren. 4.
Drexel.

fuit, quos deplorat Propheta Jeremias: *Qui nutriebantur in croceis*, id est cibis delicatis & voluptuosis vescebantur, *amplexati sunt stercora*. Horribilius quid refert P. Hieremias Drexelius Societatis JESU, celeberrimus in Bavaria Ecclesiastes: in celeberrima civitate Lubecensi matrona erat venerabilis, & consulis uxor, quæ uno partu tres filios ediderat, quorum omnes funesto exitu, sed tertius omnium funestissimo interiêre, erat hic tertius juvenis elegans formâ, ingenio acer, veste nitidus, nec incultus moribus, sed, quô fœdavit omnia, libidinofus. Unde post variam incontinentiam, incurrit tandem in unam, quæ formâ vincere credebatur omnem Lubecensium fœminarum pulchritudinem. Hæc miserum in verecundi amoris vinculo implicatum in sua castra ita perduxit, ut eum nec nummorum dispendium, nec Dei timor, nec terror Jehennæ, nec publica honestas, nec amicorum correptio à turpi consuetudine potuerit abducere. Qua ex re factum, ut crumenâ omnî exhaustâ planè velut alter filius prodigus etiam necessariis inciperet egere. Quod ubi mater advertit, filium nempe indignam natalibus pauperiem incurrisse, materno affectu mota bis tæque, iterum atque iterum æs grande filio donavit, simulque monuit illacrymans, memor esset DEI, generis item & honoris, probrosam consuetudinem renunciaret; sed Surdo cecinit, tandem cum videret, quid quid largiretur, in filii perniciem abire, animum obduravit, & clausit manus. Juvenis animum & vultum matris mutatum observans, egestate & libidine consultricibus pessimis usus, stricto ense in matrem irruit non semel, & (*horresco referens!*) calcibus etiam protrivit, severè minatus jam confodiendam, nisi ocyus promptâ pecuniâ duræ necessitati succurreret. Miserrima mater sub filii, velut sub hostis gladio contremuit, & terribita tam præsentis periculo, quidquid exigebatur, donavit. Neque ausa est sui parricidæ crudelitatem ad magistratum deferre, verita nè fortè is filium tantæ improbitatis reum, ad supplicium

plicium condemnaret. Tacuit ergo & quanto potuit silentio rem pressit. Brevi tamen, nescio, unde, res prodita per omnium aurem spargebatur. Quocirca convenerunt cognati, & consiliis agitatis juveni sub pœna capitis interdixerunt, nè simile quid in matrem porrò tentaret. At ipse magis effrons ad Manlianum hoc edictum, statim maternis ædibus excedere, & unâ matris oculos exire institit, atque in prostibulo habitare cœpit. Hic post sericas vestes consumptas, post dissimulatam diu famem, post marsupia omnia exhausta, æger animi & dolore vix consolabili tabescens, partim æstuare, partim desperare, & inferendæ sibi necis consilium coquere. Verùm nè quis tam funestæ tragœdiæ epilogum impediret, mulierculam, quam ad illud temporis deperibat, cum fictis negotiis aliò amandavit, eâ domo egressâ, ille jam solus & absque arbitris è culina cultrum rapit, & secedit in hortum, ubi vagum lumen in omne latus circumferens, & se solum deprehendens, dissimulato raptim thorace pectus nudavit, & cultri manubrium infixit parieti ligneo, tantòque se se impetu in adversum mucronem impulit, ut ossæ crate pectoris transfossâ dorsi quoque spinam violaret; hoc vulnere saucius in terram corruit, visoque sanguinis effluvio sævioribus furiis agitabatur, quòd invisum spiritum tam acerbis impulsibus exturbare non posset. Quare hærentem etiamnum in pectore cultrum in orbem ità rotavit, donec laceratis vitalibus scelestem animam non tam emisserit quàm ejecerit. Mox fama per urbem & ad matrem evolat, quæ velut læna raptis catulis confestim instar rabidæ facta est: è defectione subinde recreata lamentis & fœmineo ululatu filium deplorare ac ingeminare: O fili, quid fecisti mihi sic? pereat dies, in qua natus es, & hora in qua conceptus es? *Beati*, & longè beatiores ventres, *qui non genuerunt*, & ubera quæ non lactaverunt, præ me infelicissima quæ te genui & lactavi, ut fieres pabulum inferni, qui aperuit super te os suum & deglutivit te; bonum erat tibi si natus non fuisses! Tum ad pel-

Luc. 23.

licem: ô mulier, quid fecisti? meum mihi sanguinem tu seduxisti; horum omnium causa tu es pessima. Sepultô cadavere, quod multâ pecuniâ, à flammis redemerant cognati, nocte unicâ tumuli terra itâ subsidit, ut nonnemo conjiceret, caco-dæmonem, qui animam rapuerat, etiam corpus abstulisse. Similia plura, imo funestiora perditorum filiorum exempla allegare possem, nî prolixitate dictionis auribus molestus accidere pertimerem. Illud Siracidæ monitum parentibus hîc in mentem revoco: *Nè jucunderis, ô pater, ô mater, in filiis impiis; nec obleteris super ipso, si non est timor Dei illis.* Syrus vertit: *Nè desideres multitudinem filiorum peccantium, & nè lateris in omnibus filiis mendacii: etiamsi multiplicati fuerint, nè lateris in eis, quia non sunt in timore Dei.* Qui enim tales generat (inquit nonnemo) eos non Deo sed diabolo; non virtuti, sed sceleri, non cœlo, sed inferno generat: facit enim eos folles & fomenta Gehennæ. Unde rectè Menander pronuntiavit: *Aut oportet vivere solum ac cœlibem, aut natis jam liberis, reprobis, mori parentem; adeò omnis deinceps vita acerba est.*

Eccli. 16.
Syrus.

Cornel. à
Lap.

Menand. in
epit.

§. III.

Quomodo perditii filii à Parentibus requirendi?

Luc. 15.

SEd jam de modo perditos filios requiringendi breviter differamus: Luc. 15. duplex parabola viri ac mulieris proponitur, quorum ille ex centum ovibus unam; hæc ex decem drachmis itidem unam perdiderant. Quanta non utriusque cura, sollicitudo, & labor perdita inveniendi & recuperandi! prior nonaginta novem ovibus in deserti pascuis derelictis (utpote de quibus, quò minus aberrarent, securus erat) desertum omne longè latèq; perambulat, per tesqua & lustra, per densa arborum anhelus se se penetrat, requiem non capiens, donec totus jam lassus & fatiscens in palabundam errantemque

oviculam incidat, eaque repertâ lætus in humeros tollit præ gaudio pondus & itineris asperitatem non sentiens, quàm simul ac domum suam & in ovile importavit, *Convocat amicos & vicinos dicens illis: congratulamini mihi, quia inveni ovem meam qua perierat.* Similiter & mulier amissâ drachmâ accendit lucernam, everrit domum, omnésque angulos diligentissimè perscrutatur, & cum invenerit, convocat amicos & vicinas, dicens: *Congratulamini mihi, quia inveni drachmam meam, quam perdideram.* Tantum studium est vel unum perditum numum inquirendi! Non pauci sacrarum scripturarum Interpretes filios ac liberos parentum possessiones appellant, probantes id ex primogenito Adami Caino, qui sic nominatus est ab Hebræa radice קַיִן Kana, quod possidere significat; *Concepit Eva, & peperit Cain, dicens: Possedi hominem per Deum.* Quia verò primitus possessiones optimæ & maximæ reputabantur oves & armenta, in quibus pascendis ipsi viri Principes Patriarchæ occupabantur (*Moses pascibat oves, &c.*) ideo parabolicè liberi ac filii ovibus comparabantur. Sic & Nathan Propheta Davidi in peccatum lapsò parabolam proponit divitis & pauperis, quorum ille *habebat oves & boves plurimos valde: pauper autem nihil habebat omnino, præter ovem unam parvulam, quam emerat & nutrierat, & qua creverat apud eum cum filiis ejus simul, de pane illius comedens, & de calice ejus bibens, & in sinu illius dormiens, eratque illi sicut filia; cum autem peregrinus quidam venisset ad divitem, parvens ille sumere de ovibus & de bobus suis, ut exhiberet convivium peregrino illi, qui venerat ad se, tulit ovem viri pauperis, &c.* Peregrinum illum morali significatione Cardinalis Hugo vocat diabolum, qui in libro Job dicitur circuire & perambulare terram *quærens quem devoret & quod rapiat.* Porro divites qui peregrino huic & vago hospitium præbent, peccatores & mali, ut vocamus, focii sunt, qui lautissimum huic suo teterrimo hospiti convivium apparant, quoties unam ali-

Gen. 4.

Exod. 3.

2.Reg. 12.

Hugo Card.

Job. 1.

1. Petr. 5.

quam innocentem oviculam, adolescentem aliquem pro-
bum ad suos pravos mores pertrahunt & seducunt. Quis-
quis ergo es Paterfamilias, cujus ovicula, cujus filius hunc
in modum seductus & quasi raptus per avia & invia, per vi-
cos & plateas, per prata & compita lasciviens & luxurians
palabundus errat jam jam tartareo illi peregrino in escam
atque epulas cessurus; ne moreris, sed confestim surge, cir-
cuito civitatem, exi in vias & sepes & errantem oviculam re-
quire. Sed quomodo requiras? non pedibus corporis, sed

Tom 2. p. 1.
Gregor,

pedibus mentis; pedes enim animæ (quod aliàs ex Grego-
rio diximus) affectus sunt, quibus illa ad desideria varia
transfertur, sicut corpus pedibus graditur, & Augustinus:
Anima, inquit, non pedibus sed affectibus movetur, movetur
autem ad Deum maximè per orationem, quæ est optima
quæsitio & modus inveniendi apud Deum, quidquid quæri-
tur; unde Christus cum ad orandum suos hortaretur, dixit:

Luc. II.

Quarite & invenietis; quod idem est (ut ipse explicat)
quasi dixisset: *Petite & dabitur vobis. Non obiter postulate,*
ait Chrysostomus, *sed cum sedulitate multa, & magna pa-*
tientia; hoc est enim quod ait: Quarit siquidem ille, qui qua-
rit aliquid, cuncta alia mente projiciens; unum intendit illud
quod solum requirit, ac presentium rerum nihil omnino consi-
derat, norunt illud, quotquot vel auro, vel servis (taceo filiis)
ut plerumque contingit, amissis experti sunt hanc quam dico
diligentiam requirendi. Tali diligentia filium suum S. An-

4. Februar.
in vit.

dream Corfinum requirebant parentes ejus, qui adolescens
piè & ingenuè educatus, cum sensim ad vitia declinaret, sæ-
pe à matre increpitus fuit; ubi autem cognovit se parentum
precibus à Deo impetratum, & Beatæ Virginii devotum, si-
mùlque de visu matris, quæ eum ex lupo in agnum conver-
sum vidit, edoctus, sic verè conversus Carmelitarum insti-
tutum amplexus est. Sic requirebat drachmam suam vel
potius gemmam pretiosissimam Augustinum SS. ejus mater

Mo-

Monica, quæ ejus dupliciter mater ab Ecclesia idcirco cognominatur, quod eum non mundo tantum, sed & coelo genuerit: in assiduis enim ad Deum orationibus pro filio, qui in Manichæorum sectam inciderat, (Ecclesiæque Christi subtili suo ingenio adeo obsistere cœperat, ut fideles vulgò Deum deprecarentur: *Ab ingenio Augustini libera nos Domine*) lacrymas effundebat, donec eum ad suscipiendum baptismum inflexisset; unde eadem Ecclesia in Collecta missæ ita hodie orat: *Deus mentium consolator, & in te sperantium salus, qui B. Monica piis lacrymas in conversione filii sui Augustini misericorditer suscepisti, &c.* Sic requirebat filium suum Carolum Birgitta, qui ut ei divinitus revelatum, in periculo æternæ damnationis erat, nisi preces matris intercessissent. S. Ignatius Societatis JESU Fundator superioribus domorum, nec non professoribus ac magistris hanc legem posuit, ut omni studio enitentur, primamque officii sollicitudinem in eo positam esse intelligant, *ut oratione & Sanctis desideriis illi domesticos, hi discipulos suos quasi humeris sustineant.* Eandem Legem sibi positam existiment parentes, ut nimirum frequentes ad Deum preces pro filiis suis effundant, votaq; & supplicationes offerant, exemplo piissimi Jobi, qui pro septem filiis suis tribusque filiabus, cum illi per dies singulos convivarentur, *per domos unusquisque in die suo; mittebat ad eos & sanctificabat,* id est Interprete Hugone, pro eis orabat & oblationes faciebat octavâ die, dicens: *Ne fortè peccaverint filii mei, & benedixerint* (i.e. per antiphrasim maledixerint) *Deo in cordibus suis; ferè enim semper* (pergit citatus Hugo) *epulas comitatur voluptas & loquacitas;* ut dicit Gregorius: *Corpus enim dum refectio- ne resolvitur, homo ad inane gaudium relaxatur.* Vigilabat ergo & excubias agebat vigilantissimus Pastor super oviculas suas, nè quàm ex illis fera pessima Orci, quæ toti ejus Domui insidiabatur, raperet & perderet. Et tametsi subinde, permissu DEI, corporaliter ac temporaliter

Reg. 1. Recl.
Reg. pro-
fess. 10.

Job. 1.

Hugo Card.

Gregor.

perdidit, ruinâ domûs omnes opprimendo; tamen temporalis hæc iactura & patri & liberis saluberrima extitit, ne tandem aliquando malitia mutaret intellectum eorum, & ut spiritus salvus fieret.

§. IV.

Quæ filiorum iactura bona & salutaris?

Hic jam coronidis loco ad eos parentes digredior, qui filios amisisse se putant, cum illi insciis aut invitis parentibus è domo & cognatione paterna, velut Abraham de Ur Chaldæorum egressi, in terram longinquam, sed promissionis, hoc est in claustra & loca sacra, secedunt, institutum religiosum amplectentes: non amittunt sanè, sed felicissimè inveniunt. Sicut enim, uti docet cœlestis Magister:

Gen. 12. *Qui perdidit animam suam propter me, inveniet eam;* ita qui perdidit filium aut filiam dimidium animæ suæ Dei causâ. Perdidistis ô parentes, hæc ratione filium vestrum, & ecce nobiliorem recipitis: perdidistis profanum, invenitis sacrum: perdidistis animale, invenitis spirituale: perdidistis terrenum, invenitis cœlestem: perdidistis hominem, invenitis Angelum. Quid enim est religiosus nisi Angelus *in carne sinè carne* vivens, nisi spiritus nihil de eis quæ animalia sunt percipiens, *cujus vita abscondita est cum Christo in Deo.* Quid itaque doletis? quid oploratis? quid lamentamini & quiritamini? heu heu fili! Quid fecisti nobis sic? ut quid spes nostras, quas in te summas habuimus, delusisti? quare nos orbos reliquisti, qui te tantis laboribus & solitudinibus in spem erigendæ familiæ nostræ enutrivimus? *ut quid recessisti longè, despexisti nos in opportunitate adjutorii & in senectute nostra? Omnia simul in te uno habentes te non debuimus dimittere à nobis.* At gaudere magis quam flere vos oportet exéplo Annæ Samuelis, quæ charissimû filiû Deo commendans, & ut ipsa agit, commodans, retinet, non amittit.

amittit. Hinc est, quòd in digressu à filio, quem in templo relinquebat, minimè lacrymata sit. Quid hoc portenti ò Anna? filium deseris seu potiùs in perpetuam servitutem vendis, & non lacrymaris? quem à Deo tam multis lacrymis emisti. Ità omnino, inquit, quia quem in templo defero, mecum defero: mihi non perit, qui Deo incipit vivere: non damificat, qui scœnori datur. Si enim *fœneratur Domino, qui miseretur pauperis*, eleemosynam Deo veluti commodando; quanto magis, qui non portionem aliquam, sed totam substantiam suam, filium videlicet aut filiam eidem extrahit, unde D. Bernardus parentes alloquens, ita eosdem solatur: *Si filium vestrum Deus facit suum, quid vos perditis? aut ipse quid perdit? fit de divite ditior; de nobili generosior; clarior de illustri; & quod his omnibus majus est, Sanctus de peccatore. Sed vos non perditis eum, quin potiùs multos per eum acquiritis vobis filios: quotquot sumus in Claravalle, ipsum in fratrem, vos in parentes recipimus.* Generosa illa matrona septem filiorum Machabæorum mater, cum siccis oculis supplicia Dei causâ à filiis obita spectaret, *singulos illorum hortabatur voce patria fortiter, repleta sapientiâ: & femineæ cogitationi masculinum inserens animum, dixit ad eos: nescio qualiter in utero meo apparuistis; neque enim ego spiritum & animam donavi vobis & vitam, &c.* quasi dixisset, uti eam paraphrastice loquentem inducit D. Gregorius Nazianzenus: *Mater omnium matrum sacratissima effecta sum: nihil mundo reliqui feci; omnia Deo tradidi, thesaurum meum, spes meas senectutis altrices. Quàm magnificè honorata sum? Quàm excellenter senectus mea curata atque tractata est! habeo educationis vestra præmia, o filii, quoniam omnes virtutis causâ decertantes vidi, omnes victores aspexi: mihi verò, charissimi filii, nequaquam mortui, atque extincti; sed Deo oblatis estis, nec lacerati, sed compacti, & coagmentati; non fera vos abripuit, non fluctus obruit, non latro jugulavit, non hostis oppressit,*

Prov. 19,

Bern. ep. 110.

2. Mach. 7.

Greg. Naz.
orat. 22. de
Machab.

presit, non vis belli sustulit, non denique ullus humanus casus.
 Matronam hanc invictissimam imitetur quælibet mater
 Christiana, cujus filius religiosam vitam, martirium volun-
 tarium, professus est, dicatque: Quam gloriosa hodie ma-
 ter effecta sum, cum facta sum regis mater, *servire* siquidem
Deo regnare est: filium Deo commodavi, non perdidit; fi-
 lium, id est thesaurum meum, spes meas senectutis altrices
 & baculum; habeo sanè educationis meæ condignum præ-
 mium, habeo solatium, non fera pessima devoravit filium
 meum, sed translatus est de deserto in paradisum & locum
 deliciarum; translatus est inter peccatores vivens, de peri-
 culis & occasionibus peccati in templum & domum virtu-
 tis, ubi homo *cadit rariùs, surgit velociùs, irroratur uberius,*
pascitur deliciosius: congratulamini mihi omnes vicini mei,
 & congaudete mecum omnes vicinæ meæ, quia dilatatum est
 cor meum, & *exaltatum est cornu meum.* Potentia mea in
 Deo meo. Tu verò charissime filii qui *fecisti mihi sic,* qui tanti
 gaudii & lætitiæ materia factus es, tene quod accepisti, tene
 propositum, institutum, datamque Deo Fidem: noli de-
 generare à præexcelsis cogitationibus filiorum Dei, sed di-
 gna semper tuo statu cogita & fac, & vale.

Bernard.

2. Reg. 2.

DOMINICA II. POST EPIPHANIAM

Bonæ & malæ conscientiæ cum bo-
 na & mala uxore comparatio.

Nuptiæ factæ sunt. Joan. 2.

Receptum apud universas gentes antiquitus est, solen-
 niores contractus venditionis, emptionis, locatio-
 nis, &c. festivis epulis, symposiis, & comotationi-
 bus celebrari; sed nullum magis, quàm contractum Mari-
 monii.

monii; hic omnium maximè festivus habetur, hunc nuptiale convivium mensæ frequentissimo convivâ longè latèque confertæ, omnis generis dapibus adornatæ comitantur, saltus, choreæ, ludi, symphonia musica, & quidquid ad hilaritatem & magnificentiam facit, instruuntur. Alexander Magnus, cum Susas ex India rediens Statyram Darii filiam in uxorem duceret, novem millia convivarum ad nuptiale epulum vocavit, quos singulos aureâ donavit phialâ. In Friderici III. Imperatoris nuptiis Neapoli celebratis mensæ patenti campo instruebantur, quibus supra triginta hominum millia accubuerant, fontesque è vario vini genere passim scaturiebant. Bonifacius Marchio & Dux Thuscæ ad ducendam sponfam suam Beatricem proficiscens, equos soleis argenteis calceatos habuit, durantibus verò nuptiis pistrina publica ad molenda libero omnium usui aromata exciravit, & vinum vulgò omnibus bibere cupientibus profusè impertivit. Et ista quidem Principes & Magnates; ceteri verò, quorum fors inferior, & ipsi pro se quisque nuptias suas quo possunt apparatu exornant: nullusque adeo vilis opifex, quid dico opifex? nullus Corydon, aut Codrus facile reperietur, ad cujus Hymenæum non sonent fides, lyri-rippia, tibiæ & fistulæ, non plaudatur pedibus choreæque in gyrum ducantur, non canthari & amphoræ crepent, non clamor & júbila audiantur; tantum ubique est de uxore ducta gaudium! at ô breve nimis gaudium, quod ferè cum ipsis finitur nuptiis & in longam definit miseriam! *Bini enim duntaxat (si Hipponacti credendum) cum uxore jucundissimi sunt dies; alter quo ducitur, alter quo mortua effertur, & ut Stobæus loquitur: Quando maritus uxorem domum ducit, non solum, ut videtur, uxorem accipit; sed unâ cum ipsa quoque introducit aut bonum sibi dæmonem, aut contrarium.* Proinde quanto delectu in uxoribus eligendis sit opus, aliàs docui; hodie tamen, his non obstantibus, uxorem omnibus

Salell. l. 6.
Enn. 4.

Sigon. l. 8.
Regn. Ital.
1037.

Hipponact.

Stob. serm.
69.

Allocut. do-
minic. 19.
Pent.

ducendam suadebo, quæ tantæ sit bonitatis, ut cum ea vivere sit continuas nuptias celebrare.

§. I.

Qua sit illa Uxor?

ARrigitis, ut video, aures, magnâque cum aviditate scire ejusmodi uxorem desideratis. Rebeccam vobis fortè aliquam imaginamini, quæ Isaac sponso in tantum fuit dilecta, *ut dolorem, qui ex morte matris ejus acciderat, temperaret.* Sed majoris illi doloris postmodum occasio fuit, tum quòd diu sterilis manserit, tum quòd filios multis à DEO precibus impetratos capitali invicem odio ità quodammodo commiserit, ut alter alterum fugere debuerit. Num Rachelem decoram facie, & venusto aspectu? sed & hæc caro Jacobo sterit. Num Ruth Moabitidem *mulierem*, ut loquitur Scriptura, *virtutis?* sed numosa non est. Num *fortem*, aliquam Judith? *sed procul & de ultimis finibus pretium ejus.* Num Abigailem prudentiâ præstantem? sed virum stultum habuit. Num Felicitatem fœcundissimam? sed fœcundiozem dabo. Num Helenam ditissimam? sed ditiozem suadebo. Num Pulcheriam laudatissimam? sed laudatiozem monstrabo, & quid si illa intra vos ipsos inveniri posset? circumspicite tantisper, & inspicite cordis vestri intima, & videte an ibi non lateat; si enim conjuges una sunt caro, imò unum cor; ubi melius uxorem quis quæret, quàm intra seipsum & intra cor suum? solent enim se conjuges mutuò appellare: *Meum cor.* necdum invenistis? *Obtenebratum est cor vestrum?* lucernas accendite & scrutamini illud *in lucernis*, & tum in oculos incurret puella juvencula habens in fronte scriptum Græcis literis ΟΙΚΕΙΑΣΥΝΕΣΙΣ pectus apertum habens, & in dextra tenens limam ferream; hæc Latino vocabulo vocatur CONSCIENTIA, estque duplex, alia mala, alia bona. Mala tota

tota est nigra vultu torva & fusca, neglectis capillis, tetram exhalans ore mephitim, ulceribus, scabie & fanie plena, taboque ac vermibus scatens; insuper est tota ex rixis & jurgiis composita, nam ut canit Satyricus:

Semper habet lites, alternaque jurgia lectus,

In quo hæc nupta jacet minimum dormitur in illo;

Juvenal.
Sat. 6.

Dentes & linguam plusquam caninam habet, & nunquam maritum suum cessat vellicare, rodere & mordere, convitiis proscindere, secretissima quæque scelera in faciem objicere, ita, ut ei sæpe infaniam inducat, eumque è domo propriæ mentis ejiciat ac exturbet juxta illud Salomonis: tecta perstillantia in die frigoris & litigiosa mulier, ubi septuaginta legunt: guttæ ejiciunt hominem in die hyemali de domo sua; sic & mulier convitiatrix de propria domo. Quemadmodum ejiciebat notoria illa Xantippe, Socratem suum, quem etiam non raro pugnis cædebat, barbam ejus & capillos capitis vellebat, & convitiis bene lotum, insuper malè olente lotio non tam perluebat, quàm sordidabat. Atque hujuscemodi Xantipparum passim prope infinitus est numerus, quiritantibus maritis se cum eis domi suæ infernum habere, & propterea, ut ait D. Augustinus: *Gaudent domo abesse: Attende* (verba sunt S. Doctoris) *quomodo volunt intrare in domos suas qui habent malas uxores; quomodo exeunt in forum & gaudent; cæpit hora esse, quâ intraturi sunt in domum suam, & contristantur; intraturi sunt enim ad tadia, ad murmura, ad amaritudines, ad everfiones, quia non est domus composita, ubi inter virum & uxorem pax nulla est, & melius est illi foris circumire.* Tum ad malam peccatorum conscientiam hæc applicans, subdit: *Si ergo miseri sunt cum redeunt parietes suos, timent nè aliquibus suorum perturbationibus evertantur; quanto sunt miseres, qui ad conscientiam, ceu malam uxorem, redire nolunt, nè ibi litibus peccatorum evertantur.* Bene inquit, *litibus*, quia ubi peccatum ibi lis;

Laër. l. 2.
c. 5.

August. in
Psal. 33.

Prov. 13.

ubi mala conscientia, ibi continua jurgia, juxta illud Sapientis: *Inter superbos (ajo ego inter peccatores eorumque conscientiam) semper jurgia sunt*, nunquam enim, nè ad momentum quidem temporis, cessat ejusmodi conscientia peccatorem canis instar allatrare, mordere ac remordere convitiando, & in faciem objiciendo; sceleste trifur, scis quid heri & nudius tertius hoc illòve loco criminis patrâris? latere tua consilia, machinationes, fraudes, dolos, versutias, rapinas, adulteria, incestus, spurcicias & id genus scelera existimas? ad furcam, ad rotam, ad rogam tecum: imo mille furcas, mille rotas; mille rogos commeruisti, indignus omnino cujus pondus terra sustineat. Ità occinebat hæc Xantippe suo Judæ Sacrilego Christi proditori, donec eum ad desperationem, ad

Matth. 27.

Actor. 1.

Theoph. in
Marth. c. 27

Gen. 4.

laqueum & patibulum adigeret: *Pœnitentiâ & conscientia facti ductus projectis argenteis in templo recessit, & abiens laqueo se suspendit, & suspensus crepuit medius; non ferens, ait Theophylactus, ignominias subsequituras, & remorsus conscientia se ipsum è vita subduxit.* Maluisset etiam se subducere fratricida Cain, quam continuam ob admissum fratricidium conscientia lanienam pati, ideo dixit ad Deum: *Omnis qui invenerit me, occidet me;* at Deus è contrà: *Nequaquam fiet?* quasi diceret: tu quidem millies meritis es mori; sed omnibus his mortibus gravior te sequetur pœna, continuus nimirum tremor, timor, & fuga, qua accusatricem tui conscientiam de loco ad locum, de angulo ad angulum fugies, nec tamen effugere unquam poteris. Unde citatus Augustinus cum dixisset, inter omnes tribulationes animæ nullam esse majorem tribulationem, quam sit *conscientia delictorum*, subjecit; alias tribulationes facilius evitari ac effugi posse, hanc minime. *Quid facturum est homo, pergite ille, quò confugiet, cum cœperit pati tribulationes conscientia fugiet ab agro ad civitatem, à publico ad domum, à domo ad cubiculum & sequetur tribulatio, à cubiculo jam quò fugiat non habet, nisi interius*

August. in
Psal. 45.

terius ad cubile suum. Porro si ibi tumultus est, si fumus iniquitatis, si flamma sceleris, non illuc potest confugere; pellitur enim inde, & cum inde pellitur à seipso pellitur; & ecce hostem invenit, quò confugerat, se ipsum; quò fugiturus est? quocumque fugerit, se talem trahit post se; & quocumque talem traxerit se, cruciat se. Ecce verum infernum, in quo nulla quies sed continuum tormentum & sempiternus horror inhabitat, quod ipsum suo testimonio comprobat D. Bernardus, cum ait: *Infernus quidam & carcer animæ rea conscientia.*

Bernard.
serm. 4, de
consc.

Procul ergo ejusmodi monstrum, ejusmodi tartarea Xanthippe è domo cordis vestri faceffat; nemòque ex vobis tam stultus sit Socrates, ut execrandam ejusmodi uxorem adamer, & si hætenus domi suæ habuit, quantocyus ejiciat, exturbet & scopis virgisque expellat, uti fecit post perpetratum adulterium poenitens David, qui de seipso ita cecinit: *Scopebam spiritum meum.* Scopebam, (interpretatur Hugo Card.) per confessionem spiritum meum ab immundiciis peccatorum. Ad alteram quin potius puellam animos & oculos adjicite, quæ rota est candida gemmis & monilibus decora, vultu roseo, placido & renidenti, semper læta & hilaris, semper serena, tranquilla, pacifica, modesta, sincera, non habens maculam neque rugam, verbo omnia quinque P. P. P. P. P. ad bonam conjugem requisita habens; nam est Pia, & est Prudens, Pulchra, Pudica, Potens. Exardescitis in amorem ipsius? bene est, quantumlibet exardescatis licet, hic tutò procos agere fas, imò sanctum erit, hic cuilibet licebit esse rivalem ac sponsum cujuscunque ille sit fortis & conditionis, sive sit pauper, sive dives, sive Clericus, sive Laicus, sive secularis, sive regularis; nec est quod de & in ea obtinenda multum laboretis: nam ultrò quodammodo connubium vestrum exambit, ultrò manum porrigit, & aliud non expectat, quàm vestrum consensum, quàm ut dicatis: *Accipio te in meam.* Stat accipere? ite ad Sacerdotem, coram eo peccata confitemini & cum corde vestro

Psal. 76.
Hugo in
Psal. 76.

contractum seu pactum, non peccandi de cetero, seu (ut phrasi Scripturæ loquar) non fornicandi à Deo, inite, & nuptam domum vestram induxistis, inter Rebeccas *Piissimam*, quia totam Deo ejusque cultui devotam; inter Racheles *Pulcherrimam*, nam, ut ait Siracides: *Species mulieris exhilarat faciem viri sui.* Ubi Rabanus per mulierem pulchram bonam conscientiam intelligit & Syrus legit: *Latitia cordis ipsa est vita hominis & conscientia pura.* Induxistis nuptam inter Abigailes *Prudentissimam*, nam quæ major prudentia, quàm declinare à malo & facere bonum? inter Ruthas *Pudicissimam*, quia castam turturem & solam soli; inter filias Regum *Potentissimam*, nam *si potens est* (quod ait August.) *qui mundo imperat, quàm beatus ac potens est, qui Deum in conscientia portat.* Et jam nuptiæ paratæ sunt: *Venite ad nuptias.*

Eccli. 36.

Raban.

§. II.

Prov. 15.

*Secura mens quasi jure convivium
nuptiale.*

August. in
confess.

Hic vobis sponsum illum ipsum Augustinum magnum Ecclesiæ lumen propono, qui hæresi Manichæorum male maritatus, diu satis reluctabatur nuptiæ huic manus dare, retentus, ut ipse confitetur, nescio quibus *nugis nugarum & vanitatibus vanitatum*: at posteaquam eam in domum suam duxit tantam ex ejus casto connubio percepit jucunditatem, ut exclamaret: *O quàm suave mihi subito factum est carere suavitatibus mundi & quas amittere metus fuerat, jam dimittere gaudium erat! ô felix conscientia puritas! ô felix Sancta conscientia jucunditas! quæ vermẽ interiorẽ excludis, quæ à carcere doloris liberat rationem, quæ ab omni immunditia purgas mentem! ô mens sancta! ô paradus deliciarum, thalamus Dei, palatium Christi, habitaculum Spiritus S. venerunt mihi omnia bona pariter cum illa. Hæc dictus sponsus. Afide*

fide nunc amantissime sponse, & cum hac nupta tua jueundè
 convivare, non *centum octuaginta diebus* duntaxat, uti Assve-
 rus Perfa, sed epulare *quotidie splendide*. Si enim, testimonio
 Sapientis, *secura mens quasi iuge convivium*; quis tibi dies finè
 convivio abeat, qui mentem usque adeo securam habes, ut
 nulla de te judicia cures, protestans: *Senti de Augustino quid
 quid voles, dummodo me sola apud Deum conscientia non accu-
 set*. Quantus in conviviis, præsertim nuptialibus, inter homi-
 nes sit luxus, quanta magnificentia, exordio dictionis audistis,
 & veterum, præsertim Romanorum, insuper docent exem-
 pla, qui subinde tantam ciborum mensis inferebant farragi-
 nem, quot alphabethi latini literis initialibus designari pos-
 sunt, primò missu (quod de Spartiano narrat Ælius Verus)
 apponebantur cibi incipientes à litera A, ut: artocreas ex di-
 versis generis eduliis, agnus, aper, anser, anas, attagen, alaudæ,
 anguilla, acipenser, &c. secundò missu cibi incipientes à B.
 bubula seu bubalina caro, botuli varii generis, brassica, broc-
 culi, boleti, balæna, barbo, &c. tertio missu incipientes à C.
 cervus, caprea, capo, columbarum pulli, cerebella delicata,
 variarum alitum & quadrupedum, castor, cochleæ, cancri, car-
 pio & sic de reliquis; at quid hæc sunt ad nuptiale conscientia
 bonæ quæ, (ut loquitur non nemo, semper in epulis est) con-
 vivium? in quo tam delicati prostant cibi, ut in eorum com-
 paratione Attica bellaria, sint zizania; Persicæ cupediæ, acri-
 moniæ; Phasiacæ deliciæ, spurcitæ & filiquæ; Antonii cænu-
 læ, pauperum sportulæ; Caligulæ patinæ, sentinæ; nam, ut
 ait divus Ambros: *Quis puritate & simplicitate pectoris dul-
 cior fructus? quis cibus suavior, quàm is, quem animus bene
 sibi conscius & mens innocentis epulatur?* Quis ille dulcis adeo
 fructus, tam suavis cibus? Lex & timor Dei, de quo David
 justus: *Timor Domini Sanctus, judicia Domini vera, desidera-
 bilia super aurum & lapidem pretiosum multum & dulciora su-
 per mel & favum,* & in alio Psalmo: *Quàm dulcia faucibus
 meis*

Esth. i.
Prov. 15.Cornel. à
Lap.Ambros.
in Psal. 45.

Psal. 118.

meis eloquia tua, id est lex tua, Deus, super meliori meo; hæc est illa Ambrosia, hic Deorum cibus, quo ipsemet Christus Dominus, dum inter homines ageret, cupidissimè vesceretur. Cùm enim aliquando fatigatus ex itinere sedebat super fontem Samariæ, discipuli ex civitate coëmptos panes attulère, rogantes: Rabbi manduca, quibus ait: Ego cibum habeo manducare quem vos nescitis; cumque illi inter se mussitarent; Numquid aliquis attulit ei manducare? tum demum clarè quis ille cibus esset exposuit; Meus, inquit, cibus est, ut faciam voluntatem ejus, qui misit me. Hæc est autem voluntas Dei, sanctificatio nostra, inquit Paulus; ut abstineamus nos à fornicatione, ut sciat unusquisq; nostrum vas & corpus suum possidere in sanctificatione & honore, ut quieti simus & ut honestè ambulemus, &c. ubi S. Dionysius: Sanctitas, ait, integra, quam Deus à nobis exigit, est ab omni iniquatione libera, incontaminatissima & perfectissima puritas quam qui observando legem Dei, & in virtutibus exercendo se se, adipiscitur, is certè multò jucundius ac filii hominum in epulis carnalibus, deliciatur. Rectè siquidem observavit Rabanus in illud Christi: Beati qui esuriunt justitiam, dicens: Voluntas electorum jucundatur in epulis virtutum tu possit gloriari, longè meliùs quàm Romani de cibus suis alphabetariis alphabeto diviniore: Meus cibus est Amor DEI, meus cibus est Benignitas, meus cibus & fructus divini Spiritus est Continentia & Castitas, meus cibus est Dilectio proximi, meus cibus est Eleemosyna, meus fructus est Fides, meus cibus est gaudium spirituale, meus cibus est Humilitas, meus cibus est Jejunium, meus fructus est Longanimitas, meus fructus est Mansuetudo, meus cibus est Notitia Dei ac mei, meus cibus est Obedientia, meus fructus est Pax & Patientia, meus cibus est Religio, meus cibus est Simplicitas, meus cibus est Temperantia, meus cibus est Veritas, meus cibus est Zelus Dei. O cibus dulcissimos, nec ulli fastidio obnoxios! hoc enim distare (verba do S. Gregorii)

Joan. 4.

1. Thess. 4.

Dionys.

Matth. 5.
Rab.

Galat. 5.

Gregor.
hom. 36.
in Evang.

Gregorii)

goriū) inter delicias corporis & cordis solet, quod corporales delicia, cum non habentur, grave in se desiderium accendunt: cum verò avidè eduntur, comedentem protinus in fastidium per sariatatem vertunt, at contrà spiritales delicia, cum non habentur, in fastidio sunt; cum verò habentur, in desiderio: tantòque à comedente amplius esuriuntur, quantò & ab esuriente amplius comeduntur.

§. III.

In nuptiis bona conscientia non est audire:

Vinum non habent.

AT numquid nuptiali huic convivio convivii animam vinum deficere dicemus? imò, vultis, aliud vinorum alphabetum, non secus ac ciborum, recitabo. Tantùm abest, ut hìc audiatur querela aliqua: *Vinum non habent*; ut potius è contrario dicatur: *Bibite amici & inebriamini charissimi*, bibite vina omnis generis, quæ in universo orbe celebrantur: bibite ex poculo & scypho Joseph (sic bonam conscientiam vocat Petrus Cellensis *conscientia bona*, inquit, *est scyphus Joseph, in quo augurari & inebriari solet, animus*) bibite inquam vina Austriaca, Boëmica, Cretica, Dalmatica, Engaddi, seu Palæstina, Falerna, Franconica, Græca, Gallica, Hispanica, Italica, Lutenburgica, Malvatica, Mosellana, Necarica, Oenipontana, seu Tyrolensia, Perfica, Rhenana, Sicula, Tocaica, Ungarica, Vallis Telinæ. Parum dixi, unum hìc vinum omnia reliqua superat, quod ex cellariis ipsius æterni Regis promitur, cujusmodi se gustasse gloriatur sacra sponsa, dum canit: *Introduxit me Rex in cellaria sua: & ibi dedit mihi poculum de vino condito* malorum granatorum musto sive succo, quali vino nullum dulcius, nullum generosius. Zacharias illud vocat *vinum germinans virgines*, hoc est, ut Septuag. legunt, bonum odorem exhalans, ut videatur esse aromaticum, & (quod

Petrus Cellensis. l. de Conf.

Cant. 1.
Cant. 8.

Zach. 9.

de optimo vino vulgò dicimus) cos vini propter saporem, colorem, & odorem. Vatablus vertit, vinum *exhilarans*; Syrus: *Jucundans, delectans*. Arabicus: *Ungens instar unguenti*. Pagninus: *Cantare faciens*, qui sunt generosi vini, effectus; nam, ut canit Poëta.

Ovid. lin
art.

Vina parant animos -----

Cura fugit, multo diluiturque mero.

Tunc veniunt risus, tunc pauper, cornua sumit,

Tunc dolor & cura rugaque frontis abit.

Senec. l. 3.
epist. 13. ad
Lucil.

Similes effectus bonæ conscientie enumerat Seneca Philosophus scribens ad Lucilium: *Disce gaudere: Cetera hilaritates leves sunt: mihi crede, res severa est verum gaudium.*

Quid sit istud interrogas, dicam. Ex bona conscientia, ex honestis consiliis, ex rectis actionibus. Christianè profectò, si fide divinâ magistrâ dictarentur. Id ipsum Christiani Ascetæ &

Barthol. de
Mart.

Spiritus Magistri docuere, è quibus unus aliquis (Bartholomæo de Martyribus nomen) sex sequentes effectus bonæ Conscientiæ & conversationis cum Deo, quasi totidem gradus, quibus ad cellaria Sponsi cœlestis descenditur, enumerat.

„ Primus vocatur *gustus*, & sapor quidam ineffabilis, quem ex virtutis exercitio, & Dei servitio percipiunt Dei servi longè majorem, quàm si vinum dulcissimum biberent. Secundus

„ sunt *desideria*, quia divina quò plus gustantur, plus appeti solent, contrà quàm terrena. Tertius *satietas*, quando anima eò pervenit, ut quæ mundana sunt, abominetur, & solo

„ divino amore satietur. Quartus *ebrietas*, quæ est quædam extasis & mentalis excessus, ex prædicta divini amoris satietate procedens, quæ nullarum imaginum ac phantasmatum

„ aquâ miscetur. Quintus *securitas* timorem excludens. Sextus *tranquillitas*, h. e. tanta pacis & jubilationis ubertas,

„ ut anima quasi in silentio & somno supra pectus Domini recumbere videatur. Bibebat largè de hoc vino Apostolus,

1. Cor. 5.

qui gloriabatur: *Nihil, mali, mihi conscius sum*, & ideo in læ-

titiis

titis totus incedens, fideles quoque suos hortabatur. *Gaudete in Domino semper; iterum dico gaudete.* Bibebant veteres illi Anachoretæ, S. Abbatis Apollo Socii, de quibus ita Palladius: *Licebat, inquit, eos videre exultantes in solitudine, adeo, ut nullam ejusmodi aliam exultationem in terra videre liceret; neque enim erat inter eos aliquis maestus aut tristis.* Sic de S. Romualdo Monachorum Camaldulensium Fundatore Romanum recitat Breviarium: assidue se jeuniis & orationibus exercebat; vultu tamen adeo læto semper erat, ut intuentes exhilararet. Bibebat item de hoc vino S. Dominicus Prædicatorum Patriarcha, qui protestabatur, in terra nihile esse, quod illi tristitiam afferre posset. Similiter protestabatur S. Ignatius Loyola, qui etiam hanc inter modestiæ regulas suis proposuit: *Tota facies hilaritatem præferat.* Bibebat B. Angela de Fulgino quæ tanto gaudio è Dei famulatu afficiebatur, ut diceret, se illud non permutaturam cum omnibus vel licitis vel illicitis voluptatibus omnium creaturarum. Epuletur quantumvis splendide quotidie dives ille epulo Evangelicus, nunquam certè ad ejusmodi perveniet gaudium, quod vel unica mortis & inferni mentio non perturber. Pulchrè meliustius Doctor: *Numquid qui vestiuntur purpura & bysso & epulantur quotidie splendide, gaudium & letitiam obtinebunt absit, ut in terra suaviter viventium gaudiorum inveniatur materia, cum tantis, alternationibus tota mundi facies immutetur, ut elevans allidatur & respiret altissus; sed est gaudium continua sibi jucunditate firmissimum, quod perfectus animus de securâ sibi conscientia pollicetur.* Et post pauca: *Talis animus minas aspernatur, ne sit timorens, Bern. l. de Conf. Premat corpus, trahat mundus, correat diabolus; conscientia bona erit securâ, bona conscientia securâ erit cum corpus morietur, securâ, cum anima coram Deo præsentabitur, securâ, cum utrumque in die iudicii ante tribunal terrificum iusti Iudicis statuetur.* S. Ambrosius Mediolanensium Præsul dictitare solebat: *Mori*

Philip. 4.

Pallad. in laud. c. 52.

7. Febr.

Bernard.
serm. de S.
Magdal.Bernard.
serm. de S.
Magdal.

non timeo, quia bonum Dominum habemus. Similiter justi dicere possunt: Mori non timemus, quia bonam conscientiam habemus; depingant licet Ethnicorum Philosophi & definiant mortem omnium terribilium terribilissimum, nobis certe mortis dies, dies nuptiarum erit, quomodo fuit S. Fratribus. M. M. Marco & Marcelliano, qui cum à Fabiano præfide ad stipitem alligati, pedibus clavis confixis, sic interpellarentur, respicite miseri, & vos ipsos ab his cruciatibus eripite, responderunt: *Nunquam tam juvunde epulati sumus.*

Sed jam tempus monet, ut ab epulis ad choreas, nuptiarum complementum, surgamus; sine his enim nuptiæ imperfectæ & quasi mancæ vulgò censentur, & numquid in castis bonæ conscientiæ nuptiis choreis locus? imò ipsi Paranymphi & cœlestes genii hic choragos agunt: fabulas & officias aliquas loqui me existimatis? aureum oratorem Chryso-stomum audite, qui verba illa Sauli ponderans: *Domine, quid me oportet facere?* exclamat: *Quid hac voce jucundius? ipsa fecit saltare Angelos.* Et ubi hujusmodi voces audiuntur magis, quam apud bonam conscientiam, quam Rabbi Levi ait esse bonam illam mulierem de qua Salomon: *Qui invenit mulierem bonam, invenit bonum.* Bonum summum & desideratissimum mulier bona, ait, est sensus obediens Rationi, quasi marito, quod summum est hominis bonum, cujus facultates animi ità in ordinem redactæ sunt, ut subjectæ principibus serviant, easque amore complectantur; cum nimium mentiomni conatu suam operam præstent, hic bonum adeptus est: ità enim perfectam viri absolutionem consequetur, & quæ cupiebat, obtinebit à Deo, singulari providentiâ hujusmodi viri rebus consulente. Hucusque Rabbi-nus, ô felix terque felix connubium, ubi Ratio dominatur & imperat: Voluntas verò servit & obedit, imo ultro rogat Rationem: *Domine mi quid me oportet facere? num hoc illud-ve opus bonum? num orare? num jejunare? num elemosy-*

nam

Chrysoff.
Hom. 8. in
e. 4. epist.
ad Ephes.

Prov. 18.
Rabbi. l.

nam pauperi erogare? num ab hoc illòve actu abstinere? en-
 faxo quidquid iusseris, & omitto quidquid omitrendum cen-
 fueris. Ut ergo cum tam bona conjugè connubium ineatis
 universi, universis & singulis magnopere author sum: venient
 vobis certè *omnia bona pariter cum illa*, & inenarrabilis jucun- Sapient. 7.
 ditas ac divitiarum per manus illius. Nihil siquidem, teste iterum
 Bernardo: *Nihil jucundius, nihil tutius, nihil ditius bonà Con-*
scientià; In usus sanitatem dum ego vobis casti amoris pocu-
 lum amatorium (quo in eam saluberrimè exardescatis) propi-
 nquo, omnes ac singuli unà mecum acclametis velim: vivat
 bona CONSCIENTIA!

DOMINICA III. POST EPIPHANIAM

Quomodo potestate utendum!

*Homo sum sub potestate constitutus, & dico
 servo meo fac hoc, & facit. Matth. 8.*

AQua licet omnibus hominibus nascendi & morien-
 di sit conditio; alios tamen aliis majores & superio-
 res sive ambitio imperandique libido fecit, sive jus
 gentium & voluntaria populorum unum aliquem Judicem,
 Ducem, Principem ac Regem sibi diligentium subjectio, nam, Æmil. l. 8.
 ut scribit P. Æmilius, causa creandorum Regum & Principum
 alia nulla fuit, nisi ut Societas humana unius alicujus capitis
 sapientia fidèque conjuncta conspiransque teneretur. Si
 leges per se audaciam, coercere possent, illis semel incis
 propositisque satis cautum prospectumque generi humano
 videri potuisset: cum verò nullus interdum juris pudor, nul-
 la sæpe legum mortalibus reverentia esset, Summi viri Reges
 instituti sunt, qui pro illarum imperio regiminèque arma
 ferrent. Datum solium, datum sceptrum, utraque Sacra
 uti.

„ utique res, ut cognoscerent, ut statuerent, ut jura redderent,
 „ ut judicia exercerent, ut numinis munere ea in re fungeren-
 „ tur. Ubi parum majestate, parum imperio hæ valerent,
 „ dara sunt illis signa, dati exercitus. hæc Æmilius; ex quibus
 patet, principatum & potestatem esse quid divinum, & Princi-
 pes ac Dominos temporales esse veluti Dei Supremi Domini
 quosdam vicarios delegatam ab eo potestatem habentes.
 Quod ipsum testatur & confirmat Apostolus Paulus scribens
 Roman, 13. ad Romanos: *Non est potestas nisi à Deo, & qui resistit pote-*
stati, Dei ordinationi resistit. Ità videlicet ordinantis & vo-
 lentis, homines non solum à se invisibiliter, sed ab ipsis quoque
 hominibus veluti terrestribus quibusdam Diis (ad quos est il-
 lud Psalmi 81. *Ego dixi Diis estis*) regi & gubernari. Condi-
 turus idem Deus primos homines: *Faciamus*, inquit, *homi-*
nem ad imaginem & similitudinem nostram; quærit hic Theo-
 doretus, in quo hæc imago & similitudo consistat! & respon-
 det cum aliis, quos citat; consistere in officio dominandi. Pro-
 bat ex verbis quæ sequuntur: *Et dominetur piscibus maris &*
volatilibus Cæli & bestiis terræ quasi homo Deo similis in eo vi-
deatur. Quod sicut Deus omnibus rebus, ità homo saltèra ali-
 quibus dominetur. Confirmat ex D. Paulo, qui potius homi-
 nem, quàm mulierem imaginem Dei appellavit: quia ad ho-
 minem potius quàm ad mulierem imperium pertinebat. Ita-
 que jurisdictio in alios est similitudo cum Deo, & qui servo im-
 perat, Deum repræsentat. Non omnes tamen ità imperare
 sciunt, ut servos ad unam imperantis vocem ità morigeros &
 obsequentes habeant, uti habuit hodiernus centurio, qui au-
 sus est coram Christo omnium Domino gloriari: *Et ego ho-*
mo sum sub potestate (hoc est in potestate) *constitutus, habens*
sub me milites: & dico huic, vade, & vadit; & alii; veni &
venit, & servo meo: fac hos, & facit. Rara sanè hujusmodi
 est servorum obedientia, qui aliàs ità suapte genio vecordes
 esse solent, ut eos veluti boves aut equos stimulis urgere ad
 opus

opus debeas, ut pedem moveant, magna nimirum ars est aliis imperare, quam præfenti dictione trademus.

§. I.

Servi sunt suis dominis pretiosi.

ET ecce pro norma boni domini hunc ipsum Evangelicum Centurionem placuit assumere, qui servum domi suæ ægrotantem & paralyti percussum habens, ad eum sollicitus de ejus curatione fuit, ut cum medicæ artes minimè proficerent, legatos Judæorum seniores ad Christum ablegarit, qui eum deprecarentur dicentes: *Quia dignus est, ut hoc illi præstes; diligit enim gentem nostram; & synagogam ipse edificavit nobis.*

Luc. 8.

Subinde longioris moræ impatiens & ipse ad Christum accessit, humillimè rogans, ut vel unicò verbò ægritudinem servi depelleret, se non esse dignum cujus tecta subiret: *Domine,*

Matth. 8.

non sum dignus, ut intres sub tectum meum; sed tantum dic verbò & sanabitur puer meus. Deinde addit: *Nam & ego homo sum sub potestate mei ducis constitutus habens item sub potestate mea milites, & dico huic, vade, & vadit, &c. q. d. verbo meo parent milites, qui sub mea potestate sunt; multò magis obediunt verbo tuo morbi, qui omnem superas potestatem.* Unde tanta cura ac deprecatio pro uno vili mediastino?

causam dat D. Lucas: *Quia illi erat, pretiosus.* Siccine servus pretiosus cujus conditione nulla vilior, nulla miserior; ut idcirco Romanus Comicus servos non ferè appellet, quàm *plagi*

Plaur.

patidas, id est plagarum patientes, *gymnasia flagri & flagritibus*, quorum dorla mortui incurserunt boves (i. e. nervi bubuli) *ferri tribaces*, (à terendo ferro & compedibus) *fustitudinarios*, *deartuatos*, crucifalos, (id est incrucem salientes) verbo asinis confimiles imò deteriores. Addit enim idem Comicus: *Ne*

Plaut. in

que ego homines magis asinos unquam vidi; ita plagis costæ callent. Quod etiam veteri apologo confirmatur, in quo asinus olitori serviens describitur, qui cum parcè comederet, laboraret

Pseud.

boraret

boraret autem liberaliter & vapularet liberalius: dicitur à Jove petiisse, ut alteri domino venderetur, exoratus Jupiter jussit eum figulo vendi: sed neque ab illo melius habitus, ad cænum vehendum, ad tegulas comportandas adhibitus: cujus oneris etiam impatiens, iterum dominum sefforémque mutare voluit. Mutavit porrò, & Coriario cessit; sed ab illo exceptus quàm pessimè, ad priores dominos redire & anhelare cœpit, veritus, nè coriarius etiam in pelle luderet. Docet fabula, subdit Mythologus, servo nusquam bene esse, cuicumque demum hero serviat. At ità quidem apud heros ethnicos & barbaros, apud quos servi & jumenta in pari censu habentur; non ità apud heros Christianos; *Non enim oportet Christianum* (ait D. August.) *sic possidere servum, quomodo equum; quamvis fieri possit, ut majori pretio valeat equus, quàm servus.* Novimus præstantem unum aliquem equum non rarò mille florenis, aut imperialibus, quin & aureis, comparatum & emptum; novimus ejusmodi equis stabula marmorea, palatio- rum instar, exstructa, fuèrèque (qualis Caligula Imperator) qui hordeum eis ex auro apponerent funderentque vinum in poculis aureis: verùm si naturam servi rationalem & humanam attendamus, hanc non uno duntaxat equo, sed omnibus irrationabilibus creaturis longè præstantiorem, utpote ad imaginem & similitudinem Dei factam, deprehendemus; quam similitudinem quia in servo suo attendebat centurio, idcirco erat illi pretiosus instar propriæ animæ, juxta illud Sira- cidæ: *Si est tibi servus fidelis, sit tibi quasi anima tua*; vel, ut Syrus legit: *Si tibi servus est, sit tibi tanquam tu.* Hinc Au- thor imperfecti in Matthæum: *Inter servum, inquit, & do- minum nullam differentiam existimabat centurio, sciens, quo- niam, etsi dignitas in hoc seculo diversa est inter illos, una est tamen natura illis, ideò magis Dei imaginem honorabat, in ho- mine, quàm opus captivitatis contemnebat in servo.* Hac item de causa Lucilium laudat Seneca in quadam epistola ad
 cum

August. l. 1.
de serm.
dom. in
monte c.
39.

Nicæ in
Calig.

Eccli. 33.

Aut. im-
perf in
Matth. 8.

eum ita scribens: *Ex iis, qui ad te veniunt, libenter cognovi, familiariter te cum servis tuis vivere, hoc prudentiam tuam, hoc eruditionem decet, servi sunt? imò homines, servi sunt? imò contubernales, servi sunt? imò humiles amici, servi sunt? imò conservi, si cogitaveris tantundem in utraque licere fortuna.* Senec. epist. 47.

Conservus omnino servorum suorum videri poterat Evangelicus ille heros, ad quem cum amicus mediâ nocte venisset ostium domûs pulsans & rogans: *Amice, commoda mihi tres panes, quoniam amicus meus venit de via ad me, &c.* ille deintus respondit: *Noli mihi molestus esse; jam ostium clausum est, & pueri mei, (id est servi) mecum sunt in cubili.* Cum autem perseveraret alter pulsando & clamando propter ejus improbitatem & importunitatem, ipsemet hospes è strato suo surrexit, & dedit illi, quotquot habebat panes necessarios. Factum lepidum! diceret non nemo. Si servos in eodem cubiculo secum dormientes habuit, cur ipse è strato surrexit? cur non aliquem ex illis à somno excitavit, ejusque opera pulsanti fores amico panes misit? itane pretiosi erant pueri illi? novebat utriusque diurno eos labore nimium defatigatos, & ideo tanquam bonus pater familias noluit vel minimâ necessarij somni & quietis nocturnæ particulâ defraudare. Observavit ingeniosè Tertullianus & cum eo Seneca Philosophus, heros apud veteres, patresfamilias potius quàm dominos appellatos, ut hoc pacto innuerent, amore magis & benevolentiam, quàm timore & rigore dominandum esse: *Majores nostri, inquit Seneca citatus, dominum patremfamilia appellaverant, servos familiares, &c.* Luc. 11. Tertull. in apol. c. 34. Senec. in epist. 47.

§. II.

Qui potestatem habent, benefici vocantur.

Luc. 22.

Incesserat semel iterumque nescio quæ ambitio & cupiditas dominandi Christi discipulos, ex eo quòd putarent Chri-

X

stum

Matth. 20.
Luc. 22.

stum post resurrectionem suam in Judæa regnaturum, ut etiam rixa & contentio inter eos oboriretur; *Quis eorum videretur esse major, ceterisque eminentior, cui primæ post Christum Regem sedes deberentur.* Quorum ambitionem Dominus suis verbis repressit: *Reges gentium dominantur eorum, & qui potestatem habent super eos, benefici vocantur.* Non ait tremendi, sævi, minaces, sed benefici vocantur, quasi nihil tam proprium sit potestati, quàm in subditos benignitas & beneficentia, nam ut bene dixit non nemo: *Bonus Princeps non tam potestate quàm benignitate dominator.* Et verò, si, uti diximus, in potestate constituti quidam Dei vicarii & officiales sunt, in quo magis Deum imitari debent, quàm in beneficentia, qui cælos suos in subjectam terram pluere, & *solem suum super eam facit oriri.* Sic potentates populos ac subditos suos beneficiis irrigare, & benevolentia suæ luce illustrare oportet, si feliciter & rectè volunt imperare. Prov. c. 20. docet Salomon: *Misericordia & veritas custodiunt regem, & roboratur clementiâ thronus ejus.* q. d. clementiam esse veluti basim & columnam marmoream, quæ Regna, Principatus, & omnis Potestas subsistit ac fulcitur. Patuit in Augusto Cæsare, qui quadraginta & amplius annis imperio summâ pace & felicitate potitus est nulla alia de causa, quàm quòd unâ clementiâ & benignitate ita animos civium conciliarit, ut etiam inimicos suæ vitæ insidiantes ad amorem amicitiamque compulerit.

Franc. Mendof. in l. I.
Reg. c. 12.

Matth. 5.

Prov. 20.

Senec. l. r.
de Clem.

Hæc clementia (ait de illo Seneca) eum ad salutem securitatemque perduxit; hæc gratum & favorabilem reddidit; hæc hodièque præstat illi famam, quæ Divis Principibus servit. Deum esse non tanquam jussi credimus bonum Principem Augustum; & bene illi convenisse parentis nomen fatemur, ob nullam aliam causam, quàm quòd contumelias quoque suas nullâ crudelitate exequabatur, quòd probrosus in se dictis arrisit. Patuit in Tito Vespasiano, delicio humani generis dicto, qui cum à domesticis moneretur, quòd plura polliceretur, quàm præstare posset

posset; respondit: non oportere quemquam à sermone Principi tristem discedere significans, optimum Principem ex se pronum esse ad benefaciendum omnibus debere, si possit, & si non possit, ad benevolentiam saltè signa omnibus exhibendum. Patuit in Alexandro Severo minimè Severo, de quo Lampridius. Moderationis, inquit, tantæ fuit, ut nemo unquam ab ejus latere summo veretur, ita omnibus se blandum affabilemque præbebat, ut amicos non solum primi & secundi loci, sed etiam inferiores ægrotantes inviseret. Patuit in Trojano, de quo Plinius Junior: Non tu, inquit, civium amplexus ad pedes tuos deprimis, nec osculum manu reddis: hæret lateri tuo quisquis accessit, finemque sermoni suus cuique pudor, non tua superbia, facit. Etnè duntaxat Ethnicorum exempla referamus, quis Magni Constantini imperii felicitatem & amplitudinem non miratur? *Quem, ut inquit Augustinus, tantis terrenis Deus implevit muneribus, quanta optare nullus auderet: diu enim imperavit, universum orbem Romanum unus tenuit & defendit, in administrandis bellis victoriosissimus fuit: grandævus senectute defunctus est, filios imperatores reliquit; at, quibus artibus ad tanti imperii fastigium ascendit? ego quidem, quamvis Dei presidio id non dubitem præcipuè adscribendum, alterum tamen hujus imperii fulcrum miram in omnes Reip. ordines clementiam & benevolentiam fuisse existimo. Constantino non impar Theodosius, cujus ad regnum ascensus eò felicior & gloriosior, quò nulla paterna hæreditatis possessio, nulla ambitio, nulla petitio viam ad illud paravit; at, quibus ille meritis civium animos aucupavit? magnis profectò clementiâ in primis & benevolentiam, quibus ad benefaciendum aliis naturâ suâ effusissimus noscebatur, patientiâ deinde & indulgentia erga illos, à quibus injuria erat impetrus? de qua ejus erga subditos benevolentia ita D. Ambrosius in Psalmum: *Dilexi, quoniam exaudiet Dominus vocem orationis meæ: Psalmus hic dum audi-**

Sueton.

Lamprid.

Plin. Jun.

August. l. 5.
de Civit.
c. 25.Ambros in
Psalm. 114.

auditur ipsum Theodosium loquentem audimus: *Dilexi agnosco, inquit, vocem illius piam. Et verè dilexit, qui officium diligentis implevit, qui servavit hostes, qui regni affectatores perire non est passus; unde in ejus obitu interrogabant Angeli: Quid egisti Theodosi in terris? & reddebat; Dilexi.* Rectè proinde Cato monebat potentes, parcè uterentur sua potestate, quò semper uti possent; scientes potentiam clementia & comitate fieri diuturnam; ferocià brevem. Et S. Gregorius Papa: *Potestas, inquit, quantò exterius eminet, tantò premi interius debet; premi per sui cognitionem, considerando, quòd Domini ipsi aequaliter cum ceteris conditi sint, non quòd temporaliter ceteris prelati; premi per mansuetudinem, nè mens in fastum, tumorem & subditorum contemptum nimium elata, jam se ipsam, non regat, taceo alios regere non possit.* Sicut enim modestus & mansuetus Dominus subditos ad omnia jussa quàm obsequentissimos sibi facile reddit, uti reddidit hodiernus Centurio, Alexander Macedo, Otto Magnus Imperator milites, qui ad unum *vade, veni, fac, quæcunque mandata quantumvis ardua, posthabito etiam propriæ vitæ periculò magna celeritate & alacritate exequabantur: ita vice versa dominorum fastus & nimia severitas subditorum animos vehementer alienat ac ostendit, ut quot quot habent servos, tot sibi faciant hostes, juxta illud proverbium, quod Macrobius & Seneca retulerunt: Totidem nobis hostes sunt, quot servi.* Et addunt: *Non habemus illos hostes, sed facinus, dum in illos superbissimi, contumeliosissimi, crudelissimi sumus.*

Greg. moral. c. 19.
Macrob. l. 1. Saturn. c. 11.
Senec. ep. 47.

S. III.

Severitas nimia in subditos dominis cavenda.

PAtuit in Rege Judææ fastuosissimo Roboam, qui in ipso regni sui vestibulo novis oneribus populum gravans durisque exagitans verbis, ita civium animos exulceravit, ut ad

defectionem decem omnino tribuum impulerit. Ità enim ad populum supplicantem ac rogantem: *Pater tuus aggravavit jugum nostrum, tu subleva*, respondit: *Minimus digitus meus grossior est lumbis patris mei. Pater meus imposuit vobis grave jugum, ego majus pondus apponam: Pater meus cecidit vos flagellis, ego verò cadam vos scorpionibus.* At quid inde secutum? hoc nempe ut regnum avi, mansuetudine partum, & parentis sapientiã conservatum amitteret: Mox enim auditò ejusmodi responsò decem tribus Israël ab illius obedientia sese exemere, inquentes: *Non est nobis pars in David, neque hereditas in filio Isai: revertere in tabernacula tua Israël.* In quem locum ità D. Hieronymus: *Qui scorpionibus cedit, & lumbis patris habere se putat digitos grossiores, citò regnum David mansueti dissipat.* Amisit cum imperio & vitam Caligula, eò quòd timeri, quàm amari à suis civibus maluerit, pro familiari tessera usurpans illud tyrannicum: *Oderint, dum metuant, oderant utique, & metuebant, & quia suis collis metuebant* (audiebant enim crudelem tyrannum identidem dicentem, optare se cunctis Romanis collum unum, quò omnes uno ictu decollare posset) quia, inquam, suis collis metuebant, eum in palatio interficientes à metu semet liberârunt. Similem exitum habuerunt Nero, Domitianus, Galba, Vitellius, Heliogabalus & plures ejusmodi barbari Principes, Principum nomine ac munere prorsus indigni, utpote imperare nescii, siquidem juxta tritum & commune proverbium: *Qui nescit dissimulare, (& in pœnas ac plagas facilis est) nescit regnare.* Et verò sicuti scire dissimulare regiam prorsus & ad imperium natam indolem denotat, quã arte Saul primus Hebræorum Rex regnum suum stabilivit, dum convitiis nonnullorum dicentium: *Num salvare nos poterit iste?* impetitus, dissimulabat se audire: ità nimium severum ac formidandum subditis videri velle, vilem planè animum indicat: vilium enim plerumque personarum hæc natura est, cum ce-

a. Paral. 10.

Hieron.

Sueton.

1. Reg. 10.

teris præficiuntur, sublimiorem fortunam nequaquam modestè ferre, sed protinus exinde insollescere, qualis in Evangelio describitur Dispensator, quem dominus peregrè proficiscens domus interim suæ familiæ quæ domesticæ præfectum constituit, ut daret illis *cibum in tempore suo* & horâ vescendi. Cum verò dominus diutiùs foris moraretur tardaretque domum redire, ille quasi jam absolutus esse dominus, *cepit percutere servos & ancillas, & edere & bibere & inebriari*. Pessimè nebuloso! eône insolentia ex tam brevi Præfectura devenisti, ut tuos conservos, quos dominus ipse digito non attingit, ausis percutere ac cædere? hæcne tibi commissa potestas, & non potiùs eos pascendi, cibos ministrandi in tempore, de vestitu aliisque necessitatibus providendi cura? certè, quod Socrates Philosophus cuidam tibi simili servum immoderatiùs verberanti dixit, hoc ego tibi jure potiori aggerere possum: *Nunquamne considerasti, uter vestrum pluribus egeat verberibus, tu ne, an famulus?* Et ancilla quos verberas? cave sis profectò, nè ubi dominus tuus domum redierit, & de administratione tua hac mala intellexerit, *vapules ipse multis*. Imò audin' quæ de te & in te sententia divino in judicio feratur? *Veniet dominus servi in die quâ non sperat, & hora quâ nescit, & dividet eum, partemque ejus cum infidelibus ponet;* supplicium antiquis: usitatum erat, malos & infideles servos ac præfectos bifariam hoc est in duas partes disseccare ac dividere, uti patet ex cap. 13. Danielis, ubi iniquo seni, qui super populû præfectus constitutus fuerat, à Daniele dicitur: *Angelus Domini habens gladium, acceptâ sententiâ ab eo, scindet te medium, scindens autem dividet*. Simili supplicio, licet in bona causa & propter Deum, sub Manasse tunc impio Rege, S. Isaias Martyr occubuit, in duas & ipse partes dissectus, ut antiqui Patres, & in his Zeno Episcopus his verbis testatur: *Isaias cum Christum prædiceret, vel cum futura damnationis eloquium Israëlítico populo nuntiasset, atroci feritate blasphemantium commota barbaries, secitum*

Matth. 24.

Luc. 12.

Erasm. A.
poph. l. 3.

Dan. 13.

Zeno Ve.
ron. serm.
de Isâ.

Etum à capite duabus eum violento supplicio quasi offulis diffi-
davit, jussitque à capite per aures usque ad scapulas secari cer-
vicem. Hoc ergo idem supplicium iniquo & in suos conser-
 vos crudeli dispensatori intentatur : *Dividet eum dominus,*
 i. e. dividendum & in duas partes secandum tortoribus tradet,
 & partem, i. e. sortem ejus ponet cum infidelibus servis, qui fi-
 delitatem suis dominis non servârunt. Audiant hæc patres
 familias, bellici Officiales, Regentes, Capitanei, & quocunque
 titulo ac nomine Præfecti, audiant, inquam, & caveant, nè
 curæ suæ commissos subditos ut jumenta & jumentis pejùs tra-
 ctent, nè plus æquo ac sæpius fustuariam in eis exerceant ac
 miseros delumbent, memores se constitutos super eos, ut eorù
 Patres ac Pastores agant, ut dent illis *cibum in tempore*, ò quan-
 tum judicium portabant illi, qui canibus delicatas offas cibósq;
 objiciunt, pauperculos interea subditos diebus totis & quandoq;
 noctibus in sudore, & labore continuo versantes nè quidè uno
 grossi panis frustulo refovent, nè unico telæ pannive frusto se-
 minudos & algentes amicare curant. In tales omnino est illa
 Davidis imprecatio Psal. 16. *Domine à paucis de terra divide* Psalm. 16.
eos in vita eorum. A paucis, scilicet fidelibus ministris, qui
 respectu infidelium verè pauci sunt, ut dicat Apostolus: *Hic* 1. Cor. 4.
jam queritur inter Dispensatores ut fidelis quis inveniat: de
terra divide eos, de terra viventium; *divide nos loco* (ut in-
 terpretatur Hugo Cardinalis) sed meritò, sive secundum me-
 rita vitæ; *vel, divide in morte,* quomodo apud Jobum dicitur
torrens dividere lapidem caliginis à populo peregrinante. Ubi Job. 28.
 per populum peregrinantem idem Cardinalis intelligit San-
 ctos & Justos, qui non habent hic manentem civitatem; per
 lapidem caliginis malos, propter cordis duritiam & mentis cæ-
 citatem; per torrentem, sententiam judicariam irati Judicis,
 quomodo in alio Psalmo de hujusmodi lapideis durisque mi-
 nistris dicitur: *Divisi sunt ab ira vultus ejus,* & cur divisi? Psalm. 54.
quia de absconditis tuis adimpletus est venter eorum; saturati
sunt

funt filii, de absconditis, i. e. de bonis & substantiis subdito-
 rum, quos devorabant, insidiantes *veluti leones* ut raperent
 unum aliquem *pauperem* ex ipsis; rapiunt *pauperem* dum at-
 trahunt eum unguibus rapacitatis & crudelitatis suæ; ut dilan-
 nient & devorent in abscondito; veri leonum catuli, illi nimi-
 rum, de quibus Propheta Michæas: Quasi leones in jumentis,
 sivarum, & quasi catuli leonum in gregibus pecorum.

§. IV.

*Severitate aliquando utendum, &
 quomodo?*

ET quia leonum incidit mentio, juvat materiam hanc ul-
 terius profequi & totam illam Prophetæ sententiam accu-
 ratius expendere. Dixerat ille prius: *Erunt reliquia Jacob*
in medio populorum multorum, quasi ros à domino & stella
super herbam, moxque subdit: & quasi leo in jumentis siva-
rum, & quasi catulus leonis in gregibus pecorum. In quem
 locum Rupertus: *Quid magis dissimile, inquit, quam suavi-*
tas roris à feritate leonis? quid magis diversum, quam leni-
tas stillarum stillantium super herbam, à savitia catuli leonis
rugientis in gregibus pecorum? attamen eisdem reliquiis Ja-
cobi, & suavitas roris, sive lenitas stillarum, & feritas leonis,
sive impetus catuli leonis adscribitur hic. Cur ita? Videlicet quia
magistri populorum, & lenes & severi erant: lenes in docendo
sive exhortando, severi in corripiendo & ulciscendo. Tales
 omninò Reges & Principes describit Salomon, lenes primùm,
 cum dicit: *Sicut ros super herbam, ita & hilaritas Regis;*
 tum Severos, dum inquit: *Sicut fremitus leonis, ita & Regis*
ira. Per rorem hilaritatem, vel, ut Vatablus vertit, clemen-
 tiam, rectè exprimi docent Interpretes: *Quia, ut rore herba*
virescit, ita populus clementiâ Regis crescit, & vires colligit:
 qui tamen terrore simul leonino ex regia majestate proveni-
 ente (est enim leo symbolum majestatis) opus habet, nè in
 licen-

licentiam nimiam degeneret. Sunt autem hæc duo, clementia & severitas, ita attemperanda, ut plus de illa, quam de hac admisceatur, v. g. clementiæ sint uncia sex, severitatis duæ: & propterea Salomon citatus prius misericordiam seu clementiam, posterius veritatem seu justitiam nominavit, cum pronunciavit: *Misericordia & veritas custodiunt Regem, &* Prov. 20.
roboratur clementiâ thronus ejus. Ubi illud animadvertendû, cur solam clementiam robur & fulcrum regni dixerit, cum ambas Regis custodes vocaverit. Ratio à priori est, inquit famo- Corael. à
 sus Interpres, quòd Rex per misericordiam sibi devinciat ani- Lap.
 mos subditorum; per justitiam profliget fraudes, insidias, & “
 technas inimicorum, quibus profligatis ceteros omnes per “
 misericordiam sibi amicat; dum ergo omnes habet amicos, “
 non est quem vereatur & timeat. *Matt. c. 18. Regnum cœ-* “
lorum dicitur esse simile homini Regi. Ut quid additur homini? Matth. 18.
numquid non satis fuerat dixisse Regi? homo humanitatem,
mansuetudinem, facilitatem significat; Rex potestatem, &
majestatem. Prius itaque hominis tum Regis appellatio prin-
cipi tribuitur, quò doceatur, eum rigidum & austerum tunc
esse debere. cum res non ferant aliud; clementem verò ac
miseriordem, usque dum non possit amplius, sic ut non cor-
ripiant flagrum, nisi dum multæ occasiones tantæque delicta
præcesserint, quæ id postulent. Quomodo enormia delicta
Sodomitarum postulabant, ut funditus igne de cœlo misso de-
lerentur: Clamor Sodomorum & Gomorrhæ multiplicatus Gen. 18.
est, &c. Com. Cels.
Comelii Celsi Medici quidam aphorismus ita habet: l. 8. c. 4.
Vulnera fomentis lenibus, dum id modò fieri possit, curanda,
neque asperas medicinas huc adhibendas: at si lenia nihil ob-
tineant, tum demum ad manum scalprumque veniendum. Ità
fecit bonus & misericors ille Samaritanus, qui cum in hominè
à latronibus in silva multis plagis confauciarum & semivivum
relictum incidisset, misericordiâ super eum motus alligavit
vulnera ejus infundens oleum & vinum. Prius lenitiva, tum Luc. 10.
 Y acria

acria adhibens medicamenta, contrà quàm multi hodie factitant, in recentes plagas acetum primùm affundunt, & post longam macerationem tandem oleum. Sic Pilatus Judææ præfes Christo dicebat: *Nescis quia potestatem habeo crucifigere te, & potestatem habeo dimittere te?* præclarum curatorem! priùs crucifigere cogitat, tum dimittere, postquam omnino perdidit & occidit: si dixisset potestatem habeo dimittere te, & potestatem habeo crucifigere te, rectiùs utique locutus fuisset. Pilato consimiles sunt, præfides ac domini, qui postquam famulum subditumve suum centenis plagis ac verberibus ità conciderunt & conquassârunt, tum seminecem dimittunt, quem con fractis ossibus ad operas omniâque munia deinceps prorsus inhabilem reddiderunt, si puniendus erat oportebat punire clementer & non usque ad fæces, imò cum fæcibus iram suam in pauperculo exhaurire & exinanire; exemplo Dei supremi omnium Domini, qui etiam cum irascitur & punit, misericordiam simul exercet, dicente Propheta: *Deus, cum iratus fueris, misericordiam recordaberis;* & Psalmista calicem vini furoris in manu ejus describens: *Calix, inquit, in manu Domini vini meri plenus mixto, & inclinabit ex hoc in hoc; veruntamen fax ejus non est exinanita;* q. d. iræ poculum in manibus suis habet Dominus, quòd tamen si è vase in vas transfundat nunquam tamen sic evacuatur, quin fæces maneant reliquæ: at verò, cum de oleo agitur, illud totum effusum dicitur: *Oleum effusum nomen tuum;* vel, ut Septuaginta vertunt, *oleum evacuatum seu exinanitum nomen tuum;* q. d. Deus misericordiam suam, quæ per oleum significatur, ità in homines effundit & evacuat, ut nè unica ejus gutta sit super; quod alioqui in oleo rarum propter ejus viscositatem & tenacitatem semper enim aliquid de eo remanet in vase. De hoc ità D. Ambrosius: *Calicem vini exinanire non novit, sed exinanitum est tamen oleum; quoniam vino ira & austeritas adumbratur, oleo suavitas & lenitas indicatur, &c.*

EPILOGUS.

Estote ergo & vos Domini temporales clementes ac misericordes, sicut Dominus & Pater vester celestis misericors est: clementes, usque dum non possitis amplius; rigidi, dum non possitis minùs. Vos verò servi, (verbis Apostoli vos alloquor) obedite dominis carnalibus, obedite cum timore & tremore, & cum reverentia, in simplicitate cordis vestri, i. e. simpliciter, ingenuè, candidè, sicut Christo, cujus personam & auctoritatem & dominium vobis repræsentant, non ad oculum servientes, quasi hominibus placentes, i. e. non placendi duntaxat studio & favoris conciliandi gratiâ, sed ut servi Christi, facientes voluntatem Dei ex animo, i. e. servite non coactè, non fictè, sed ex animo, quia hæc est voluntas Christi & Dei. At quid sibi volunt quæ sequuntur? Et vos Domini eadem facite illis. Siccine Domini ipsi reciprocum servis suis præstare tenentur famulitium, & ministrare illis, à quibus ipsis ministratur? Scio equidem multos id egisse Christi Domini exemplo dicentis, non venisse se ministrari, sed ministrare: scio S. Luc. 22. Martinum Turonensem Episc. famulo proprio famulatum præstitisse, de quo ita Severus Sulpitius: Sacramentis militari-[“] bus implicatus, uno tantum, servo comite fuit conten-[“] tus, cui tamen vice versa Dominus serviebat; adeo, ut plerumque ei & calceamenta ipse detraheret, & ipse detergeret, cibum unà caperent. Legerat fortasse apud Senecam[“] Philosophum: Rideo istos, qui turpe existimant cum servo suo canare. Sed hæc à Sanctis perfectionis studio, & humilitatis Christianæ amore factitata consilii sunt, non præcepti. Cum itaque Paulus dicit, ut domini eadem servis faciant, quæ servi illis, non aliud intendit dicere, quàm sicuti à servis volunt sibi ministrari cum facilitate, ingenuè & candidè; ita vicissim ipsi erga servos se se faciles & comes exhibeant; ideo ait: Vos domini eadem facite illis, remittentes minas; q. d. nè sitis in servos nimium imperiosi & minaces, dominantes magis passionibus

nibus vestris, & præsertim passioni iræ, quæ, ut ait D. Jacobus Apostolus, justitiam non operatur: *Ira viri justitiam Dei non operatur.* Non sine causa addidit, *viri*; quia licet, *non sit ira super iram mulieris*, ut loquitur Siracides; quia tamen mulieri dominatus non competit, sed ipsa sub potestate viri est, ejus ira non tanti facienda est: sed neque sine mysterio addidit justitiam DEI; eò quòd Deus tamen summè sit justus neminem tamen juxta condignum sed infra condignum punit. Quisquis ergo servum suum supra & ultra condignum castigat, is verè justitiam Dei non operatur; qui autem justitiam, positivè, non operatur, operatur injuriam; qui operatur injuriam, facit peccatum; *qui facit peccatum, servus est peccati*; qui servus est peccati, servus, imò sclavus & mancipium est diaboli.

DOMINICA IV. POST EPIPHANIAM.

Christus in terra loco securitatis per-
vigilat; in mari periculorum centro
dormit.

Ipsè verò dormiebat. Matth. 8.

Periculosæ plenum opus alexæ aggressus est quisquis primus navigare cogitans, & per feros fluctus iter facere incipiens exiguo ligno credidit animam seu vitam suam, ut idcirco eum non immeritò temeritatis arguat Poëta Trægædus, qui canit:

Senec. in
Mæd.

*Audax nimium, qui freta primus
Rate tam fragili perfida rupit,
Terrasque suas post terga videns
Animam levibus credidit auris.*

Ubi

Ubi enim plus periculorum quam in mari? quod non nisi tempestatum officina, procellarum domicilium, vorago humanorum corporum & mercium & horrida mortis imago est. ubi tot Scyllæ & Charybdes, tot Syrtes & Scopuli, ubi innumera monstra varias referentia formas, cete grandia, Sirenes, remoræ, torpedines, & reptilia in perniciem navigantium oberrantia, quæ cum primis experiuntur ii, qui se mari committere non dubitant, ad quos Siracides nos remittit, dicens: *Qui navigant mare, enarrent pericula ejus.* Enarret Jason, enarret Æneas, & enarret Columbus, enarret Americus Vesputius, enarrent hodierni mercatores, enarrent tot naufragi, qui extremos dum currunt ad Indos pauperiem fugitantes & questum facere volentes, rebus omnibus exuti præter unam nuditatem retulerunt omnino nihil. Hinc M. Cato antiquos inter Sapientes celebratus inter tria, quorum pœnitudine tangebatur, unum, esse affirmabat, quod mari se commisisset eoque navigasset, quod terrestri itinere poterat proficisci. Princeps Philosophorum Aristoteles viros nauticos & navigantes homines bis mortuos appellabat, quod nunquam de vita sint securi, usque dum ad portum pervenerint; & Seneca ait eos inter vitæ mortisque vias incedere; cui consentit Anacharsis, dicens eosdem quatuor tantum digitis, quibus navis mari eminet, à morte distare. Hac de causa Cratylus Platonis discipulus domus paternæ fenestras mare spectantes clausit. Rogatus, cur? æquora, ait, respicere nolo, nè cupiat illa animus conscendere. Insipientem enim magis decet navigare quam sapientem; nam terram Deus hominibus, aërem a vibus, aquam piscibus assignavit. At quid est, quod æterna sapientia Christus navem toties conscendat, in eaque insuper dormiat, qui in terra positus nunquam legitur dormisse, sed semper vigillasse? quoties enim non repetunt Evangelistæ: *Erat pernoctans in oratione Dei. Vespere facto ascendit in montem solus orare? Abiit in montem orare. Secessit in desertum & orabat.*

Eccli. 43.

Plutarch.

Laërt.
Plat. in
Crat.Luc. 6.
Matth. 14.
Marc. 6.
Luc. 5.

Prov. 23.

bat, &c. dormitionis verò nunquam mentionem faciunt præterquam in navi, & quidem inter medios fluctus & tempestates ubi maximè vigilandum erat. Certè sapiens rem ut periculossimam existimat in medio mari dormire, ità de ebrio loquens: *Eris quasi dormiens in medio mari, & quasi sopitus gubernator amisso clavo*, h. e. expones te periculis & casibus multis, sicut gubernator aut excubitor dormiens in summitate aut vertice mali, in quo stat ut pirates, rupes, ceteraque pericula eminus ex alto prospiciat, de iisque nautas commoneat; hic enim si dormiat, omnes in discrimen submersionis seu naufragii adducit, seque ipsum multò magis; uti patet in Palinuro, Æneæ navarcho, qui, dum à somno vincitur ab aquis hauritur, cujus lapsum hisce versibus describit Maro:

*Vix primos inopina quies laxaverat artus,
Et super incumbens cum puppis parte revulsa
Cumque gubernaculo liquidas projecit in undas
Præcipitem (sompnus) ac socios nec quidquam voce vocantem.*

Verùm nihil horum timendum erat quantumvis altum sopito maris Domino: occultum hinc mysterium fuit, quod ego præfenti dictione explanabo.

§. I.

*Christus ad pericula suorum dormit,
ut excitetur.*

Observârunt nonnulli illud Aggæi Prophetæ de Messia vaticinium exponentes, hæc dicit Dominus exercituum: *Adhuc unum modicum, & ego commovebo cælum, & terram & mare & aridam, & veniet desideratus cunctis gentibus, &c.* observârunt, inquam, nusquam plures in mari commotiones factas, quàm sub tempus & adventum Christi, sive per bella navalia, ac præfertim actiacum, quo Augustus profligata classe Antonii, factus est Monarcha, teste Sue-

Suetonio; siue per tempestates, cuiusmodi in Britannia ingens usque adeo exorta est, ut insulani dicerent aliquem ex Dæmonibus vel heroibus defecisse. Erratis & nimium erratis Britanni: non dæmon non heros unus aliquis defecit; sed universi maris mundique totius Dominus ac Domitor prope est, qui mari & ventis imperabit, & legem ponet aquis, nè transeant fines suos, nève deinceps sinè ipsius numine tantas ausint fluctuum tollere moles. At ecce quàm primum venit, maris Dominum ac Domitorem verè ostendit sese, cum procellosum ventum veluti servum increpuit & mari ut mancipio præcepit; illudque insuper pedibus suis pressit & calcavit, visus enim est discipulis iterato super illud ad eos in remigando laborantes ambulare Marc. 6. *Venit ad eos ambulans supra* Marc. 6.
mare. Joan. 6. *Vident Jesum ambulantem supra mare, & pro-* Joan. 6.
ximum navi fieri, quam visionem tametsi multi eandem cum
præcedenti putent; D. tamen Chrysofomus diversam arbi- Chrysof.
tratur; ut idcirco læti de ejus præsentia discipuli & de pericu- hom. 29.
lo securi quàm libenter, dum aderat, navigabant, tam inviti, in Matth.
dum aberat, navim conscendebant, teste Marco, qui ait com-
pelli in navim debuisse: Compulit Jesus discipulos ascendere Marc. 6.
in navim & præcedere eum trans fretum. Et en cum ipsum
 hodie secum habent in navi, quid est quòd motus magnus fiat
 in mari, tumescant undæ, ponto nox atra incubet, quatiatur
 navicula fluctibus, & venti velut agmine facto quà data porta
 ruant:

Incubère mari totùmque à sedibus, imis
Una Eurúsque Notúsque ruunt, crebèrque procellis
Africus; & vastos volvunt ad sidera fluctus;
Præsentémque viris intentant omnia mortem.

Virg. I.
Æncid.

Respondet hic Origenes, tempestatem hanc non fortuitò, nec secundum naturæ cursum, sed destinatò, ab ipsomet Christo eam imperante, excitatam. *Illam tempestatem, inquit, non ex se orta est, sed potestati paruit imperantis ejus, qui educit ventos*
 de

Orig. hom.
6, in divers.

Marc. 4.

de thesauris suis, qui terminum mari arenam constituit. Dixit enim ei: *Usque huc venies, & non supergredieris, sed in temetipso confringentur fluctus tui.* Hujus ergo jussione & precepto orta est tempestas in mari. Quodque magis admirationem ciet, tempestate grassante ipse se ad quietem & somnum componit, suaviterque in puppi super cervical dormit. O res mirabilis & stupenda! pergit Origines, is qui nunquam obdormivit, dormit: is qui cælum & terram gubernat dormit: is qui nunquam dormit, neq; dormitat, dormire dicitur: dormiebat quidem corpore, sed divino nutu conturbabat mare, erigebatque fluctus. Cur ita, amabo? ut discipulos in timorem mitteret & ut suum auxilium postularent. Insistamus pressius verbis Adamantii: *Ut discipulos in timorem mitteret.* Discipulos amantissimus Magister? in timorem filios benignissimus Pater? in timorem oves proprias vigilantissimus pastor? quò toti exangues facti & tantùm non exanimati sunt. Verùm non erat timor ille hosticus, sed planè paternus ac maternus, similis illi, quem suis parvulis matres incutere subinde consueverunt, dum larvatum unum quempiam ad eos territandos subornant, quò conspectò illi pleno cursu ad sinum matris convolent vociferantes larva! larva! opitulare mater! mater opitulare! Et hoc matres ideo factitant, ut parvuli ad ipsas recurrant. Ità omnino Christus tempestatem hodiernam in discipulos immisit, ut timorem in eos mitteret, & ut auxilium suum ardentius postularent, ipsùmque excitarent vociferantes & clamantes, *exurge, quare obdormis Domine? Salva nos, perimus.* Vel, ut habet Marcus: *Non ad te pertinet, quia perimus?* Siccine oblivisceris tribulationis nostræ & extremi periculi, in quo versamur? vulgò dicimus: Qui nescit orare, eat ad mare; significantes pericula, qualia in mari multa esse diximus, optimos esse magistros orandi, nósque erudire, ut ad Deum recurramus, qui alias in prosperis facillè ejus obliviscimur, quomodo Præpositus pincernarum Pharaonis, postquam

Marc. 4.

quam de carcere eductus, suoque officio est restitutus, *oblitus est, succedentibus prosperis*, interpretis & benefactoris sui Josephi; & Israëlitæ, dum à periculis immunes erant, *citò fecerunt*, (canit Psalmista) *obliti sunt Deum & benefactorum ejus*, ad quem, *cùm tribularentur*, clamabant, & *diluclò*, i. e. prope, festinanter, & sinè dilatione *veniebant ad eum*. Isaia c. 43. ait Deus: *Dicam Aquiloni: affer mihi filios de longinquo*. Quomodo Aquilo filios afferre possit, qui omnia susque deque perturbat, rapit & sternit, quo ventorum nullus procellosior, rigidior atque sævior? affert quin imò vel maxime sæviendo & rapiendo: per adversitates enim & pericula (quorum Aquilo symbolum est) etiam qui longinqui & à Deo elongati fuerant, citò ei proximi fiunt & ad eum quodammodo volant & feruntur Aquilonaribus licet sed felicibus pennis; nam, ut loquitur M. Gregorius: *Felix necessitas qua ad Deum ire compellit, & mala qua nos hìc premunt, ad Deum ire compellunt*. Conjiciamus nunc, si lubet, mentis oculos in novam Christi Ecclesiam, quam in Petri naviculâ, de qua Dominus docebat turbas Luc. 5. figuratam docent Sancti Patres. Provehebatur illa post Christi in cœlos ascensum, provehebatur in altum, ejusque remiges *vela dabant lati secundo* S. Spiritûs vento aspirante, cùm ecce Aquiloni præcipitur: *Surge Aquilo, affer mihi filios*. Nec mora surrexit ille, tempestatem excitavit; *Facta est enim persecutio magna in Ecclesia, qua erat Jerosolimis, & omnes fideles dispersi sunt per regiones Judææ & Samariæ præter Apostolos, eorumque socios, & quibus lapidatur Stephanus, gladio percutitur Jacobus: Saulus Aquilonis affleclat otus furens & spirans minarum ac cedis in discipulos Domini, ubique grassatur, eos captivans, & vinctos perducens in Jerusalem; ipse naviculæ gubernator Petrus ab Herode Agrippa apprehenditur, & vinctus catenis duabus à quatuor quaternionibus militum custoditur in carcere, paulò post ad extremum supplicium educendus*. Quid faciat Ecclesia in tanto turbine

Gen. 40.

Psalm. 77.
Psalm. 105.

Isa. c. 43.

Gregor. in
c. 15, Luc.

Luc. 5.

Act. 7.

Act. 9.

Act. 12.

Gubernatore suo destituta & clamat ad Christum & orat indefinenter pro ejus & sua salute: *Oratio*, inquit Lucas, *siebat sine intermissione ab Ecclesia ad Deum pro eo*; donec tandem tot clamoribus & orationibus, qui dormire videbarur, expergefactus & excitatus tanquam dormiens Dominus & tanquam potens crapulatus à vino scilicet amoris & charitatis, quâ in suos flagrabat, (ut explicat Hugo Cardinalis) excitatus orationibus Justorum eodem interprete. Et Saulum quidem vocibus hisce: *Saule! Saule! quid me persequeris?* ita increpuit, ut is quasi fulmine prostratus, & tremens ac stupens totum se voluntati ejus accommodârit, è persecutore filius & vas electionis effectus: Herodem verò Agrippam Jacobi occisorem & Petri captivatorum per Angelum percussit: *Statuto die* (inquit, sacra Actorum historia) *Herodes vestitus veste regia sedit pro tribunali, confestim autem percussit eum Angelus Domini & consumptus à vermibus exspiravit, & facta est tranquillitas.* Exinde rursus alii ex aliis Aquilones consurrexerunt, quales Romani Imperatores Claudius, Nero, Domitianus, Trajanus, Adrianus, Alexander severus, Decius & Valerianus, Diocletianus, & Maximianus Herculeus; qui Ecclesiam totis prope 300. annis horribilem in modum persecuti sunt. Jacebant sparsim per urbes & vicos, per compita & agros fædè laniata Sanctorum corpora & membra, quorum multa millia in singulos menses victimarum ad instar cædebantur, jurante Diocletiano à se ad unum omnes Christianos perditum iri. Extremum omnino periculum Ecclesiæ imminebat, dum tandem qui se cum ea semper mansuram promisit: *Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consumationem seculi*, è tam longo somno evigilans filium suscitavit Constantinum item Imperatorem, qui laceram Ecclesiæ naviculam ita refarsit, ita amplificavit, ut crederetur in Prætoriam classè que validam, quæ dominaretur à mari usque ad mare, & à flumine Tiberi usque ad terminos orbis terrarum. Est enim hic Dei genius (uti observavit D. Cyril-

Cyrillus Alexandrinus) non statim in principio, sed in extremo periculis suis succurrere: *non incipientibus, adversis*, inquit, *gratia Christi confestim nos salvat, sed posteaquam terror increverit, & certum videatur imminere periculum, tunc è mediis fluctibus eripit, timorem abjicit, & ab omni periculo liberans ineffabili virtute in summam tranquillitatem periculis fluctus transponit.* Sic Davidem Deo aliàs amicissimum in aquis tribulationum tam diu natare permissum legimus, usque dum illæ in os & interiora ejus intrarent, quemadmodum ipse testatur orans Deum: *Salvum me fac Deus, quoniam intraverunt aque usque ad animam meam.* hoc est, ad vitalia mea: *infixus sum in limo profundi & non est substantia.* H. e. demersus sum usque ad imum, nec valeo consistere: *veni in altitudinem maris, & tempestas demersit me: laboravi clamans,* i. e. usque adeo clamavi invocans divinum auxilium, ut raucæ factæ sint fauces meæ; in super clamori addidit lacrymas, ut oculos penitus exhausserit, *nam defecerunt oculi mei, dum spero in Deum meum.* Speravit, oravit, clamavit, flevit, donec tandem liberatus est, uti petebat, *de aquis multis*, h. e. de aquis persecutionum, quas à Saule triginta facilè annis perpeffus est, à sua videlicet in Regem unctio, quæ post biennium regni Saulis, à Deo jam tum reprobati, in Bethlehem contigit, usque ad obitum ipsius Saulis 38. annis post primùm defuncti. Porro persecutiones illas gravissimas fuisse scriptura memorat; totis enim viribus Saul in ejus internecionem, toto illo regni sui tempore, incumbabat; ut propterea afflictissimus David toties à facie ejus fugere, & latebras quærere sit coactus, in quibus tamen nusquam tutus fuit, adversario illum ubivis inquirente, à quo ita non semel conclusus & circumdatus est, ut non alià quàm divina vi è manibus illius evaserit. Dic nobis jam tu Paule Apostole, & enarra pericula tua, in quæ incurrebas, dum Apostolico fungereris officio: *Ter*, inquit ille, *nausfragium feci, nocte & die, in profundo maris fui, periculis fluminum, periculis*

Cyrrill. A.
lex. l. 3. in
Joan. c. 23.

Psal. 68.

Psal. 148.

2. Cor. 11

2. ad Tim. 3. *culis in mari, &c. & ex omnibus eripuit me Dominus.* Eripuit & gloriosum Pauli Æmulum Indiarum Apostolum S. Franciscum Xaverium, qui dum in Indias animarum sitiens navigat, naufragiô factô toto triduo uni tabulæ, quam ex lacera navi arripuerat, incumbens, cum fluctibus luctabatur, clamans ad Deum, non quidem ut salvaretur, sed *amplius, Domine amplius*, quasi diceret: omnes fluctus suos mare in me super inducat, hæc ipsa salus mea erit tua causa Deus vel extrema patiem quem ita ardeo, ut aquæ multæ non possint extinguere charitatem meam, nec flumina & maria illam obruere. *Nemo autem, pergit Paulus, moveatur in tribulationibus his nostris, neque eas miretur; in hoc enim positi sumus, & omnes, qui pie volunt vivere in Christo Jesu, persecutionem patientur.* Omnes ait, nemine excepto; hæc est quippe Christianorum piorum fors & conditio, teste D. Augustino, cujus hæc est ad unum quemque Christianum allocutio: *Si putas te non habere tribulationes, nondum cepisti esse Christianus.*

August. in
Psal. 55.

§. II.

Malorum malacia certum naufragium.

Reproborum ferè hæc infelix felicitas est inter continua Alcedonia navigare. Celebratur una quæpiam avis cui nomen alcyon, quæ dum in mari nidificat & ovis incubat, toto illo tempore mare mala cum & tranquillum manet; unde dīverbium: Alcedonia sunt in mari. Et ubi majora alcedonia, quam apud impios & infideles, qui, ut ait sacra Scriptura: *Ducunt in bonis dies suos*, qualis ille epulo Evangelicus, qui induebatur purpura & bysso & epulabatur quotidie splendide, Lazaro interim justo ad januam ejus famente; cui res ampla domi & possessiones multæ nimis, luctus & mæror nullus, tranquilla & læta omnia. Et ecce dum usque adeo secundo cursu fortunâ velificante navigat, *in puncto*, nulla prævia tempestate, nulla præcedente ægritudine (nusquam enim illum ægrotasse memi-

Job. 27.

meminit Evangelium) à mari hauritur & ad inferna descendit, ibidémque sepelitur: *Mortuus est dives & sepultus est in inferno.* Cur in inferno? Quia in bonis duxit dies suos; nam nullam aliam causam damnationis ejus allegat Abrahamus ab eodem pro gutta aquæ rogatus dicens: *Recordare quia receperisti bona in vita tua & Lazarus similiter mala: nunc autem hic consolatur, tu verò cruciaris.* Rectè proinde D. Augustinus felicitatem hujus mundi mare appellavit, sed quod *amatores & navigatorés suos vorare novit, non portare.* Quomodo voravit Pharaonem cum *curribus & equitibus suis*, qui dum electum Dei populum per mare rubrum quasi plano itinere insequuntur, *descenderant in profundum quasi lapis*, vel, ut ibidem Moyses canit, *submersi sunt quasi plumbum in aquis vehementibus*, adeo nimirum graves erant propter peccatorum suorum pondus, quæ plumbo comparari alibi ostendimus; ita graves, imò graviores, quia auró ornatae, erant naves illæ Tharsis quas execratur, eisque contritionem à Deo imprecatur David, dicens: *in spiritu vehementi conteres (i. e. contere) naves Tharsis.* Multò sed adhuc gravius Isaias: *Dies, inquit, Domini exercituum super omnem superbum & excelsum, & super omnem arrogantem, & humiliabitur; & super omnes cedros Libani sublimes & erectas, & super omnes quercus Basan, & super omnes montes excelsos, & super omnem turrim excelsam, & super omnem murum munitum.* Quasi diceret dies Domini, i. e. dies vindictæ & ultionis, veniat super omnes superbos & arrogantes, super cedros Libani i. e. super Reges Hierosolymæ flagitiosos, super proceres & principes, super quercus Basan, i. e. super fortes, super divites & opibus abundantes, luxui & libidini ignominiosè deditos, ultimò demum addit: *Et super omnes naves Tharsis;* Tharsis i. e. maris uti legunt septuaginta; Tharsenses enim mari latè dominabantur, aurumque & omnis generis lapides pretiosos Judææ aliisque provinciis suppeditabant. Hinc Isaiæ præ ceteris videntur execrabiliores, quòd unà cum

Luc. 16.

August.
serm. 13. de
verb. Do-
mini.
Exod. 15.P. 5. con-
sid. 11.Psal. 47
Isa. 2.

auro plurima vitia in Judæam intulerint: quod namque sunt
 Gregor. o-
 rat 14. in-
 cans.
 Hieron. in
 Psal. 47. *naves Tharsis*, ait Divus Gregorius, nisi *innatans vitiositas?*
 nec dissentit D. Hieronymus, inquit: *Navigio Tharsis com-*
parantur qui in hujus seculi fluctibus & mari circumferuntur
omni vento luxurie & vanitatis. Cum auro itaque multa in
 Judæam vitia invehantur, quia aurum & divitiæ, & ex his
 enascens prosperitas multorum sunt *irritamenta malorum*, ut
 Franc. Men-
 doz proam.
 in libros
 Reg. cecinit Poëta. Hinc illa Hebræorum ad gentilicos ritus
 „propensio; hinc illa à bonis operibus feratiō; hinc illa de-
 „testanda superbia; hinc illa furens ad idola amplectenda
 „promptitudo, quasi ex ipsa temporalium divitiarum prospe-
 „ritate & vanitate in ipsam falsorum Deorum vanitatem tan-
 „quam à præcipitio in præcipitium laberentur. Idem cita-
 tus Propheta alteri cuidam provinciæ triste væ intentat: *Væ,*
 Isa. 18. inquit, *terra cymbalo alarum.* Quæ nam sic illa terra, varii
 variè interpretantur. Optimè ad propositum Sanchez & Cor-
 nel. à lapide dicunt esse Æthiopiam, eò quòd hæc utpote navi-
 bus abundans in Nilo & mari *cymbalum alarum* vocari possit,
 quia cymbalum sua cavitate instar navis est, unde alii pro *cym-*
 Vatab. *balum* vertunt *cymba*, & Vatablus *Nassa*, in qua vela sunt quasi
 alæ; hinc naves veli volæ, sive volantes velorum quasi alarum
 remigio. Vocantur præterea Æthiopicæ naves cymbalum,
 seu naves cymbalatae, quia Æthiopes & post eos Ægyptii mol-
 les inter navigandum lituis ac fistris concrepare solebant; un-
 Plutar. de vita Antonii describit navem Cleopatrar, in-
 qua remi ad fistulæ tibiarque modulos movebantur & perfo-
 nabant. Cymbalata navi provehuntur, insensati voluptæ filii,
 Job. 21. qui, apud Jobum *tenent tympanum & citharam & gaudent*
ad sonitum organi. Jubilantes & occinentes, accinentibus illis
 nescio quibus sirenibus: Peccavimus, & quid nobis, *accidit tri-*
 Eccli. 5. *ste?* Salva & prospera sunt omnia. Sed væ, iterumque væ, hu-
 juscemodi stultis! ipsa enim prosperitas illorum est perditio,
 sapientissimè pronunciante Salomone: *Prosperitas stultorum*
 perdet

perdet illos. Sic perdidit Polycratem illum famium celebrem fortuna filium, cujus res, teste Herodoto, tam celeri cursu crevère, ut unius Polycratis felicitas totâ Græciâ & Joniâ celebri prædicatione extolleretur. Nihil ille ita arduum moliebatur aut tam difficilè, in quo non fortuna ejus votis responderet, aderant Polycrati centum biremes, & in his sagittarii mille, quibus opibus fretus utramque Ægæi maris oram cum interjectis insulis suæ in juria reddidit obnoxiam: eò fiducia proventus ut vulgò jactaret, se magis iis gratificari, quibus adempta restitueret, quàm quibus nihil ademisset. Omnes ejus conatus placido excipiebantur cursu: spes certum cupitæ rei fructum apprehendebat: vota nuncupabantur simul & solvebantur; velle ac posse in æquo positum erat: semel duntaxat vultum mutavit perquam brevi tristitiæ salebrâ succussum, tunc cum admodum gratum sibi annulum consilio Amasis Ægyptiorum regis, de industria in profundum (nè omnis incommodi expers esset) abjecit: quem tamen continuo recuperavit capto pisce, qui eum devoraverat. Sed hunc, cujus felicitas semper plenis & cymba latis velis prosperum cursum tenuit, Oreses Darii Regis præfectus, in excelssimo Mycalensis montis vertice cruci affixit: ex qua putres ejus artus & tabido cruore manantia membra atque illam lævam, cui Neptunus annulum piscatoris manu restituerat situ marcidam Samos amarâ servitute aliquamdiu pressa liberis ac lætis oculis aspexit. Sic perdidit prosperitas unum alium divitem, de quo D. Ambrosius. Hic cum ad domum ejus divertisset, qui sibi omnia ex voto toto vitæ tempore evenisse gloriabatur, è vestigio recessit, rogatus à comite, cur fugeret tam liberalem hospitem? *ne, inquit, unâ cum eo perpetua prosperitate usomale peream.* Neque id vanum omen. Vix enim domo recesserat, dum ea cum omnibus tam incolentibus terræ hiatu fuit absorpta & quodammodo instar navis mersa. Nec longè absimilem exitum sortitus est Hugolinus Gidarescus Pisanus, qui eò devenerat, rebus se-

Prov. 1.
Herod, l. 3.

Paulinus in
vita
Ambros.

Cornel. Kili-
an. Duf-
flaus.

cun-

cundis sublatus, ut nutu imperiòque quasi cuncta administra-
ret: divitiis, nobilitate, filiis, nepotibusque affluens, beatum se
& felicem prædicabat. Cùmque festo sui natalis die fortu-
nam apud amicos extolleret, cæloque æquaret, ausus ad extre-
mum familiarium quempiam interrogare; num quid sibi de-
esse existimaret: qui attenta rerum humanarum fallaci specie,
quàmque volucris orbe circumagantur, vel certè, mente à Deo
motâ; *Sola, inquit, ira numinis procul diùque abesse à tam se-
cundis rebus non potest.* Neque verò abfuit. Paulò enim post
turri à Gibelinis inclusus, misera fame cum liberis extinctus
est, de quo ita lufit Cornelius Kilianus:

Urbs Pisa, atque Arnus qui Pisas irrigat amnis

Testes exitii sunt, Hugoline, tui.

Cùm turri inclusos, charissima pignora, natos

Esurie extingui cernis: & ipse peris.

Fortuna miserum mortales discite casum,

Esurie ecce Comes dir à Hugolinus obit.

Nimirum sicuti mare placidum & tranquillum perniciosius
est, quàm agitatedum, uti expertus est Siculus non nemo apud
Brufonium, qui cùm ficus vehens procellâ correptus naufr-
gium fecisset, ac mox in littore sedens mare tranquillum vide-
ret, urbanè inquit ad mare: *novi quid velis, ficus nimirum:* ita
fortuna dum favet, & lenocinatur, tum longè perniciosior est,
quàm cùm adversatur; *tranquillitas ista tempestas est,* teste
D. Hieronymo. Præclare Publius Chrisippus: Noverca
virtutis prosperitas, bajulis ac vectoribus suis sic applaudit, ut
noceat, & infelici successu sic fortunatis obsequitur, ut in fine
perniciem operetur. Deo interim ad ejusmodi perniciem
altum dormiente.

§. III.

*Deus ad ruinas impiorum tam altum dormit ut
nullis eorum clamoribus excitari possit ad opi-
tulanandum.*

San-

Brufon. 25.
c. 4.

Hieron.
P. Chrisip.
I. de-curial.
nug.

SAnctus Hieronymus in illa Psalmi verba: *Qui sedes super Scherubim, moveatur terra:* Deum non tantum sedentem sed interdum & jacentem, interdum ambulantiem inducit, de Adamo primo parente ità differens: *Adam quando se abscondit à facie Dei, ambulavit ei Dominus post meridiem, dicat aliquis; si Adam offenderat Deum, & de paradiso fuerat ejectus, ergo imperfecta felicitate est, cuicumque ambulat Deus: & ego dico; si Adam penitus occisus fuisset, & non ei fuisset datus locus pœnitentiæ, jacuisset ei Deus; nunc verò quia datus ei locus pœnitentiæ, propterea ambulavit ei Deus.* Ex quibus S. Doctoris verbis non obscure intelligitur, Deum justis & pœnitentiæ agentibus ambulare; peccatoribus & in peccato perseverantibus jacere & altum dormire. Dormit quidem non nunquam & justis, ut ex §. I. & textu hodierni Evangelii liquet, sed dormit sedens & reclinatus super cervical, quo situ meridianes dormire solent, quò facilius, & ad unam in clamantis vocem ex pergeant; at verò impiis dormit jacentes & in utramque, ut dicimus, aurem dormit, ut ad eorum quantum vis validas vociferationes suscitari faciliè nequeat. Commune est in proximo mortis periculo, v. g. merfionis, lapsus è sublimi, &c. totis faucibus & viribus vociferari, & alienam opem in clamare, quomodo apud Jonam Prophetam oborta grandi tempestate, & navi periclitante conteri, nautæ clamaverunt unusquisque ad Deum suum. Clamant & impii ad Deum tunc quando eis improvisus supervenit interitus: *Domine, salva nos, perimus. Exurge, quare obdormis Domine, exurge, adjuva nos, & libera nos.* Sed clament licet ad ravim usque, clamoribus suis Deum non excitant, quomodo non excitavit scelestus Antiochus, qui cum videbatur sibi, fortuna favente etiam fluctibus maris imperare, morti proximus, tum primum capit ex gravi superbia deductus ad agnitionem sui venire, divinâ admonitus plagâ per momenta singula doloribus suis augmenta capientibus, & cum nec ipse jam factorem suum ferre posses,

Psalm, 98.

Hieron.

2. Mach, 9.

set, ita ait: *Iustum est subditum esse Deo, & mortalem non paria Deo sentire. Orabat autem hic scelestus Dominum, à quo non esset misericordiam consecutus. Quid ita? num quid non proprium est, teste Ecclesia, Deo misereri semper & parcere, nec ulla usque adeo grandia esse delicta, quæ misericordiam illius excedant? Sed erat Antiochus ex numero illorum, de quibus Job. Clamabunt, & non exaudiet, Deus, propter superbiam malorum hoc est, vel quia Deo non clamant, sed vel lamentantur; vel de sua fortuna queruntur; vel non Deum sed cognatos, vel amicos, vel potentes homines obnixè obsecrant; aut certè (quod fecit Antiochus) si Deum orant non ejus gratiam, & benevolentiam in primis quærunt, sed à malis liberari cupiunt, & sic intelligenda sunt verba Jobi, propter superbiam malorum, q. d. propter excessum malorum, quæ patiuntur & non propter amorem ad Deum clamant, ideo subdens concludit Job. Non ergo frustra audiet Deus. Juxta Hebræum: verumtamen vanitatem non audiet Deus, i. e. vanas preces quæ ad ipsum & pro ipso non funduntur. Porrò qua ratione, quòve sensu Deus dormire dicatur pulchre ante alios exponit Hugo Cardinalis, dum ait justis dormire per tribulationes quas eis immittit, ut supra docuimus: impiis verò dormire per subtractionem gratiæ, scilicet specialis, & efficacis, qua destituti à Deo dicuntur deseri sibi que ipsis relinqui, ut idcirco nec in articulo mortis conterantur, & in peccatis suis moriantur, quemadmodum Judæi quibus à Christo prædictum: *In peccato vestro moriemini. Non equidem est abbreviata manus Domini, inquit Isaias, ut salvare nequeat; neque aggravata est auris ejus, ut non exaudiat: sed iniquitates vestre, o Judæi diviserunt inter vos & Deum vestrum; & peccata vestra absconderunt faciem ejus à vobis, nè ex audiret. Q. d. Non propter defectum manus id est potentix suæ, non quia aures somno impeditas habet (ita enim dormit, ut simul quasi speculator vigil è malo diebus omnibus nos, actusque nostros prospiciat à luce**

prima

Job. 35.

Hug. Card.
Psalm. 43.Joann. 8.
Isa. 59.

prima in vesperum) sed peccata vestra sunt in causa nè exaudiamini: peccata vestra indignos vos reddiderunt ejus gratia, quæ per faciem intelligitur, interprete supra citato Hugone. *Facies dicitur gratia Dei vel respectus misericordiae ejus.* Et quomodo respiciat eum, quomodo aures, suas precibus ejus accommodet qui prior vultum & faciem suam avertit à Deo & clamantem audire noluit? *Vocavi, inquit ille, & renuistis:* Alii legunt: *Clamabam, & non exaudiebatis;* ego quoque *in ritu vestro dormiam, & aures aggravabo, immo obturabo, nè vos vicissim clamantes: Salva nos, perimus, audiam.* Sic obturavit aures suas (ut est in exemplis) in funere cujusdam divitis coloni, qui cum ad sepulturam deferretur, & juxta ritum Catholicum Ecclesiasticæ preces, antequam humaretur, pro eo fierent, imago crucifixi palam spectantibus cunctis, qui aderant, utraque manu clavis evulsâ aurem utramque conclusit, auditâque ex imagine vox: *Noluit audire, non audiam.* Erat quippe Colonus ille divini verbi usque adeo negligens, ut nunquam sacre concionis audiendæ gratiâ templum adiret, sed totus bonis temporalibus, quibus pollebat, immersus Dei & salutis suæ penitus obliviscebatur. *Tanta enim (verba sunt Salviani) rerum secundarum prosperitate corrumpimur, tanta morum insolentium pravitate vitiamur, ut & Dei penitus obliviscamur & nostri; ad hoc tantum data à Deo quiete utimur, ut in ebrietate, ut in luxuria, ut in flagitiis, ut in rapinis, ut in omni scelere atque improbitate vivamus; quasi vero beneficium datae pacis sit vacatio probrofitatis, & ad hoc inducias tranquillitatis, Deo donante, capiamus, ut licentius securiusque peccemus, indigni itaque caelestibus gratiis & donis sumus.*

Luc. Abbas

Salvian. l. 6.
de Gubern.

EPILOGUS.

Ut ergo digni efficiamur, eligamus hic potius cum justis inter tempestates navigare, quàm cum impiis inter cymbala, tibias & tympana remos ducere. Navigium est vita nostra &

Cornel. à
Lap.

navis, cujus, ut non nemo docet, nautæ sunt vires & potentia animæ, gubernator est voluntas, proreta, sive custos, & rector navis in prora est mens & ratio; navigantes sunt sensus & membra corporis. Non mergemur, nec ulli nobis nocebunt fluctus, quam diu proreta & rector navis ratio à rectitudine sua nõ deflexerit, quàm diu gubernator volútas clavú suú honestè videlicet operationis ac virtutis non dimiserit, quàm diu sensus navigantes sentinam non admiserint; quia, ut canit Ecclesia, *nulla vobis nocebit adversitas, si nulla dominetur iniquitas.* Dormiat nobis Deus speculator adstans de super, dormiat, in quâ, dummodo non jaceat, bene est. Facile excitabitur, surget & ambulabit nobis, succurrens auxilio oportuno: at verò si requiescens accubet *ut leo*, si jaceat, dormiens *quis suscitabit eum?* suscitabunt peccata nostra, quæ tam diu dissimulavit ad quæ tam diu tacuit, & dormivit mortuo similis (solemus enim de eo qui profundum dormit dicere: jacet velut mortuus) suscitabunt, inquam, peccata ut exurgat veluti leò fortis & potens non jam

Gen. 49.

Psal. 77.
Psal. 74.

tanquam *crapulatus à vino amoris*, sed à *calice furoris*, quem totis naribus efflabit & percutiet inimicos suos, percutiet plagâ magna, & dejiciet in mare, quibus funebris illa nœnia accinetur: *Abyssi operuerunt eos, descenderunt in profundum quasi lapis, & submersi sunt quasi plumbum in aquis vehementibus.*

Exod. 15.

DOMINICA V. POST EPIPHANIAM.

Quomodo eradicando malos periculum sit eradicandi & bonos.

Nè fortè colligentes zizania eradicetis cum eis simul & triticum. Matth. 13.

Quis non quàm optimè suafisse suo patri familias hodiernos servos diceret, quando infelix lolium seu zizania ex ejus agro eradicanda suadebant? Tanta enim est lolii

lolii corruptela, ut meritò inter frugum pestes primum numeretur à rei agrariæ five scriptoribus, five cultoribus. Naturæ curiosus scrutator Plinius de lolio ità scribit : *Lolium & tribulos non minùs quàm rubos inter frugum morbos numeraverim.* Plin. l. 19. c. 17.
Hinc comestum capiti, cerebro, oculisque nocet : Unde natum est proverbium : *Lolio victitare*, in eos qui visu sunt imbecillo; *nocet quippe oculis*, inquit idem Plinius, *propter vapores acres quos in cerebrum attollit.* Quod neque ignoravit Ovidius, dum cecinit : Ovid. l. Fast.

Et careant lolis oculos vitiantibus agri;

Quæ etiam haud dubiè causa fuit D. Hieronymo, cur lolium & zizania pro symbolo nequitiaè usurpàrit, ità scribens, ad Eustochium : *Nequitia, nè zizania crescant, elidatur in semine.* Hieron. l. de custod. Virg.
 Nihilominus tamen memoratus paterfamilias non modò in semine, sed nec in herba ea elidi eradicarique patitur; sed servis pro agri incolumitate ac integritate zelantibus, urgentibusque : *Vis, imus & colligimus ea*, categoricè respondet, *non.* Quid ità bone paterfamilias? Nonne id è re tua fore tantamne pestem in agro tuo patieris? Nonne omnes pertranscentes pigritiaè & malè administratæ œconomiaè te in simulabunt, & illud sapientis in te detorquebunt : *Per agrum hominis pigri transivi, & ecce totum repleverant urtica ac lolia?* Nonne succus pene totus adimetur tritico, & ità, qui sperabas ex messe fructum centesimum, recipies vix vicesimum? eamus & colligamus ea, exstirpemus, eradicemus, evellamus. Perstat tamen in sententia sua paterfamilias, & quidquid in contrarium opponatur, suum, non, non ingeminat, & unà hac ratione adversa argumenta confutat : *Nè fortè, inquit, eradicando zizania, eradiceris cum eis simul & triticum :* Sed nos operam dabimus, a junt, ut nè eradicemus; & ità attentè, lentè ac delicatè colligemus, ut triticum vicinum non lædamus. Num quid non & coloni agros suos sic purgant? Quid mihi molesti estis, stomachabundus tandem reponit herus, sufficiat vobis

me id nolle: *Sinite utraque crescere usque ad messem.* Quid hæc ad vos? quid Mysterii sub hac lateat parabola, ex ipso parabolizante accipite. *Qui seminat bonum semen, est filius hominis: Ager autem est mundus: Bonum verò semen hi sunt filii Regni, scilicet cælestis: Zizania autem filii sunt nequam; Quos cum bonis permistos cur non semper expediat evellere, in præsentiarum docebo.*

§. I.

*In agro huius mundi Zizaniorum quàm tritici
longe potior pars.*

JAm ergo oculos per vastum hunc & ad millena miliaria protensum agrum circumferamus, Deus bone! quantam non in eo zizaniorum copiam deprehendemus. Adeo ut vix centesima tritici pars videatur. Quadrifariam secatur mundus; in Asiam, Africam, Europam, Americam, partes sanè capacissimas & populosissimas; at omnes, proh dolor! Zizaniorum quàm tritici feraciores. In Africa capacissimæ urbes, Alcairum Regni Metropolis & Thremise una alia urbs sedecim millia familiarum numerat. Tunetum novem millia: Maroco centum millia, Fessa, ubi Africæ Regis potentissima Aula sexaginta millia ædificiorum complectitur: & tamen tota hæc grandis in primis multitudo merum est prope lolium, meri filinequam, & perditionis, utpote Saraceni, Mauri, Mahometani, & idololatæ. In Asia feracissima aliàs mundi plaga, quid aliud videas nisi infelix similiter lolium, nisi Turcas, Persas, Arabes, Armenos, Tartaros, & id genus barbaros & à fide Christi alienos populos? Unum Chinensium regnum quò nullum toto orbe capacius, potentius & populosius urbes plurimas complectitur ad septem octòve miliaria nostratia protensas; in quibus ædificiorum ad 70. aut centum millia numerantur, universa autem China creditur continere hominum milliones supra sexaginta, ex quo tanto numero vix sexaginta
millia

millia Christianorum reperies. Idem dicendum de Americæ populis non tam hominibus, quàm humanis bestiis & feris semetipsas devorantibus. Quid porrò de Europa nostra dicam? Num quid non illa, utpote ceteris religiosior & Christianior, à zizaniis immanis est? imò verò quanta in hac regna, quantæ provinciæ, quantæ & quàm amplæ urbes zizaniis plenæ sunt! Quis omnes hæreticos, Calvinistas, Zuinglianos, Sacramentarios, Arrianos, Trinitarios, Anabaptistas, Hugonottas, Quackeros, Wickleffistas, Lutheranos, Schismaticos, & omnino Atheos, & perfidam ac ubique terrarum dispersam gentem Judæos in censum revocet? De quibus mihi illud liceat Salomonicum usurpare: Eccl. 1. *Stultorum (alii legunt perverforum) infinitus est numerus, qui, teste eodem Salomone, difficile corriguntur.* Jam inter ipsosmet Catholicos & filios regni num quid omnes bonum sunt triticum? ô quot & hîc ex tritico degenerant in zizania! quot non hîc diaboli & perditionis filii? quantus inter eos numerus scelestissimorum, magorum, blasphemorum, perjuratorum, sacrilegorum, homicidarum, & parricidarum, adulterorum, incestuosorum, fornicariorum, mollitiæ & luxu diffluentium, invidorum, furum & raptorum, superborum, avarorum, ebriosorum & gulæ deditorum, detractorum, &c. ita ut, si inter bonos & malos Catholicos discernere velimus, vix decimam partem triticeam & in horrea domini inferendam deprehendemus. Et quare (liceat mihi te, ô Deus optimè, cum tuo Jobo sic alloqui) *quare tot impii, tot pessima zizania vivunt sublevati confortatique divitiis? Semen eorum permanet coram eis: propinquorum turba & nepotum in conspectu eorum. Domus eorum secura sunt & pacata, & non est virga Dei super illos; egrediuntur quasi greges parvuli eorum, & infantes eorum exultant lusibus.* Vis, Domine, vis imus, & colligimus hæc zizania? Vis, dicimus, ut descendat ignis de cælo & exurat ac devoret ea? Nullo modo, inquit nè forte eradicando Zizania eradicetis triticum, *fieri enim potest.*

Job, 21.

Luc.

Aug. serm.
46. de di-
vers.

potest, ut qua hodie sunt Zizania, cras fiant frumentum. Sinite utraque crescere usque ad messem.

§. II.

Messis Prædicatio Evangelica est, in qua è Zizaniis optimum triticum colligitur.

DUplex messis in Evangeliiis proponitur: alteram, consummationem seculi, de qua in hodierna parabola, Christus vocat: *Messis consummatio seculi est.* Alteram, Prædicationem Evangelii, de qua Joan. c. 4. ad Discipulos suos loquens: *Levate, inquit, oculos vestros & videte Regiones quia alba sunt jam ad Messem & Matth. 9. Messis quidem multa, operarii autem pauci, rogate ergo Dominum Messis, ut mittat operarios in Messem suam.* Prior illa messis est justitiæ, in qua Deus per Messores suos Angelos jubebit malos secundum eorum demerita colligi & alligari *in fasciculos ad comburendum*: Hæc posterior est Messis gratiæ, in qua per Evangelii Prædicatores in fideles populi & peccatores ad bonam frugem reducti, & quasi è Zizaniis triticum facti in Ecclesiæ Christi horreum in feruntur, aut restituntur, & per sacramenta seu Baptismi, seu Pœnitentiæ ab omni vitiositate expiantur, neque mirum divina operante virtute Zizania in triticum converti, quando in Hungaria & aliis Regionibus soli bonitate jacta in terram siligo in optimum crescit, & convertitur triticum. Vix in vastum hujus mundi agrum ad metendum dimissi Apostoli manus operi admoveere cæperant, cum ecce ad falcem Petri omnis *erroris Magistra, Orbis Domina Roma, Magistra facta est veritatis*; Ad falcem Andreæ Græcia; ad falcem Jacobi majoris Hispania; ad falcem Joannis Asia; ad falcem Philippi Scythia & Phrygia; ad falcem Bartholomæi Armenia; ad falcem Thomæ India; ad falcem Matthæi Æthiopia; ad falcem Simonis & Judæ Agyptus, Mesopotamia & Persia; ad falcem Jacobi minoris & Mathiæ Judæa naturam Lolii exuentes in optimum Christi fru-

S. Leo
serm. 1. in
nar. sap.

frumentum convertebantur. Succedentibus exinde aliis ex aliis operariis Apostolicis cætera quoque mundi regiones albæ jam ad messem similem conversionem fortiebantur, quam etiamnum hodièque Germania suo Bonifacio & Gallo, Britannia Magno Gregorio & missis ab eodem doctissimis viris Augustino aliisque; monachis, Hybernia Patricio, Gallia Dionysio, & Remigio, Suecia Anschario Saxonia Carolo Magno Ungaria Stephano, Bohemia & Moravia Cyrillo & Methudio, se debere profitentur. Repullulantibus interea, temporum injuriâ variarum hæresum ac errorum Zizaniis novos denuo operarios divinus submisit Paterfamilias, quando Arrianis, Nestorianis, & id genus Ecclesiæ primum novale pestifera lue sua viriantibus hæreticis Athanasios, Chrysostomos, Gregorios Nazianzenos, Basilios magnos, Hilarios & cætera. Manichæis, Pelagianis, Donatistis & cætera. Augustinos & Hieronimos; Tanchelino & sacramentariis Norbertos; Albigenisibus Dominicos; aliis denique & aliis sectariis Franciscos ac novissimè Ignatium & institutam ab eo societatem Luthero, Calvino & hujus ævi errorum Magistris opposuit. Quanta hinc animarum messis! nam, ut ceteras Religiosas familias, (quarum mihi Annales evolere non licuit) silentio premam, unius Societatis JESU ex agro Domini collectæ fruges tantæ sunt, ut longè plures in triticum conversos operâ suâ, quàm hæresiarchæ in Lolium perverfos numeret. Unus Franciscus Xaverius duos facillè Milliones in suum censum vocat, ante cujus in Japoniam accessum cum nè unus quidem censeretur Christianus, labentibus annis censa sunt centena millia. Similiter in China, Brasilia, Peruvia, Mexico, Paraquaria & aliis vastissimis Asiæ, Asticæ & Americæ regionibus. Et nè domestica præteream. Refert R. P. Nicolaus Avancinus in elogiis Cæsarum, à solis Ferdinandis secundo & tertio ducenties centena millia hominum (idque potissimum Societatis JESU Patrum operâ) orthodoxæ fidei restitura. In Bohemia unus

Nicol. Avanc. in e-
log. Cæs.

Vit P. A.
dam. Kraw.
M. S.
August. in
Pf. 54.

Josue 11,
& 12.

a) 9. April.
b) 8. Octob.
c.) VII. P. P.
d.) 12. Sep-
tem.
e.) 5. Aug.
f.) 5. Aug.

g.) 14. Maji.
26. Sep.

h.) 25. Aug.

i.) 25. Mart.

k.) 28. Aug.

l.) 16. Febr.

m.) 14. April.

n.) 8 Junii
30. Aug.

P. Adamus Krawarzsky triginta facillè millia convertisse scribitur. *Nè putetis (verbà sunt Magni Augustini) gratis esse malos in hoc mundo, & nihil boni de illis agere Deum. Omnis malus aut ideo vivit, ut corrigatur, aut ideo vivit, ut per illum bonus exerceatur.* Si omnes infideles populi & gentes ad Christi in terras adventum extirpandæ fuissent, qualiter ad adventum Judæorum Duce Josue in terram promissionis extirpati sunt Chananæi, Amorrhæi, Gomorrhæi, Hethæi, ac Pherezæi, Jebusæi, Hevæi & cætera cum triginta uno eorum legibus; Si, inquam, ad Christi adventum omnes infideles gentes extirpandæ fuissent, quantilla foret ejus hodie Ecclesia! & (ut cum aureo oratore loquar) *si Zizaniis Dei patientia non subveniret, nec Matthæum de Publicano & usurario Evangelistam, nec Paulum de persecutore Apostolum Ecclesia possideret.* Etsi eadem mox in herba eradicari deberent, ubi Sancta Maria Magdalena? ubi Sancta Maria Ægyptiaca? (a) ubi Sancta Pelagia Antiochena? (b.) ubi Sancta Thagis? (c.) ubi Sancta Theodora? (d.) ubi Sancta Sara Abrahæ Eremitæ spiritualis fructus? (e.) ubi Sancta Affra, (f.) & multæ aliæ mulieres quondam prostibula? ubi Manasses Rex Judæ flagitiorum omnium compendium? ubi David quondam adulter? ubi Sanctus Bonifacius & Cyprianus Martyres, Diaboli prius affectæ, incantatores, & Magicæ artis sectatores? (g.) ubi Genesius & Ardelio Pantomimi, & sacrarum cæremoniarum ludicri irri-fores? (h.) ubi bonus ille Christi in cruce socius sed ante hac pessimus Latro? (i.) ubi Moses & Landelinus ejus in latrocinio se-quaces? (k.) ubi Onesimus quondam Domini sui infidelis servus ac turpis fur, ex inde Pauli Apostoli carus Discipulus & sanctus Episcopus? (l.) ubi Valerianus Cæciliæ sponsus prius leone ferocior, post agno mansuetior? (m.) ubi Theobaldus, & Bononius è vanis Juvenibus Austerii Monachi? (n.) ubi Natalius pecuniâ inductus Hæreticorum Episcopus ut fieret, & ob id per integram noctem ab Angelis cæsus, illustre ex inde pœnitentiæ

tentiæ exemplum? (o.) ubi Theodulus ex Aulæ Regiæ Præfe- 0.) 1. Octo.
 cto superbo Edessenæ columnæ humilis stator & stylices? (p.) p.) 3. De-
 ubi Jacobus ex Nefario homicida, asperrimæ pœnitentiæ mi- cemb,
 raculum? (q.) ubi Theophilus Diaconus abnegato Deo ne- 7.) 28. Janu.
 fandum Dœmonis mancipium? (r.) ubi demum innumeri alii r.) 4. Febr.
 maximi peccatores, illustribus ad maximam sanctitatem con-
 versionibus Ecclesiam hodie sole clariùs illustrantes? arsisent
 illi profecto arsisent in flammis, nisi Zizaniis divina succurre-
 ret patientia. Verè iterum ac ter verè dixisti Augustine: *O-* Aug. serm.
mnis malus ideo vivit ut corrigatur. Nescimus quis quid fu- 59. de
turus sit; quoniam aut Judæus aut Hereticus, aut Paganus for- temp.
tè per misericordiam convertetur ad DEUM, & inter sanctos
primum locum habere merebitur. O Zizania! corrigite vos,
corrigite, dum messis adest gratiæ, & antequam messis justitiæ
adveniat. Nè dixeris præfervidè tonitruum fili Boanerges Car-
pe: Colligamus & evellamus ea, perdamus, comburamus; sed
sine crescere dum veniat & ad sit messor aliquis cum aurea fal-
ce cœlo lapsus, dum veniat unus aliquis S. Vincentius Ferre-
rius, S. Bernardinus Senensis, S. Antonius Paduanus, S. Tho-
mas Villanovanus, S. Franciscus Salesius, S. Franciscus Xave-
rius, Caspar Barzæus, Sylvester Landinus, Edmundus Auge-
rius S. I. perillustres Ecclesiastæ; ad quorum conciones & præ-
dicaciones gemant, & ex intimo corde peccata sua detesten-
tur, ad sacra tribunalia ex homologeseos causâ certatim afflu-
ant, Dei misericordiam inclament, pectora tundant, flagra in Ann. Soc.
dorsa sua expediant, religiosum habitum induant, & in sacra Jesu.
clastra cœnobiâque abdant se se, odia inveterata ponant & in
mutuos ac fraternos amplexus ruant, culpas de genibus depre-
centur, iniquè possessa legitimis dominis restituant, largas pau-
peribus Eleemosynas erogent, chartas lascivas & lusorias libros
veneficos & incantamenta in rogum injiciant, concubinas &
lenas, quibus malè cohabitabant, ædibus suis exturbent; sed &
ipsæ mulierculæ mundum suum, lasciviæ retia, fucos & pig-
menta,

menta, unguenta & calamistra à se abjiciant & cum faccis per-
 mutant, cujusmodi conversionum è divini verbi prædicatione
 conceptarum plenæ Sanctorum, plenæ religiosorum ordinum
 sunt historiæ & Annales. Daret utinam & mihi indigno Ec-
 clesiastæ Deus tantam eloquentiæ vim, tantum dicendi spiri-
 tum ac fervorem, ut, si quæ sunt in vobis zizania & ipsa in opti-
 mum converterem triticum ! sed quia hoc non in dicentis est
 potestate, sed in vestra audientium voluntate, nec non divinæ
 gratiæ efficacia, illud solummodo, cum Hipponensi Doctore
 Aug. supra, vos exhortor : *ô Zizania ! convertite vos, convertite, ante-*
quam messis adveniat ; messis ; inquam, justitiæ, ubi nequa-
quam ultra converti potestis ; corrige te ô adolescens lascive
& turpibus implicate amoribus, corrige te ô Advocatè, causa-
rum iniquarum defensor : Corrige te ô Judex pupillorum &
viduarum oppressor : Corrige te ô marite torialieni invalor :
Corrigitè, inquam, vos dum præsto est messis gratiæ, dum ve-
stram conversionem patienter exspectat divinus Agricola,
 quemadmodum ait D. Augustinus : *Dei patientiæ prædicatur*
non in hoc quòd malum aliquod patiatur, sed in hoc quòd exspe-
ctat malos, ut convertantur : Convertite vos vel nunc, dum
 prædicatur *annus acceptabilis*, annus jubilei & remissionis,
 dum Christi Vicarius *auream indulgentiæ portam* aperit, dum
 patent horrea salutis. Non stat converti ? lubet malos esse ?
 lubet in peccatis maturefcere ? lubet alligari *in fasciculos* ad
 comburendum ? lubet æternum perire ? descendat ô descendat
 jam nunc ignis de cælo, & devoret atque consumat pessimas
 istas frugum pestes, quò citius pereant, neque bonum triticum
 lue sua corrumpant inficiantque : Perversi enim quàm difficile
 ipsi corriguntur, tam facile bonos pervertunt. Sed absit ô !
 absit vel sic obstinatis interitùs eorum accelerationem impre-
 cari ! sinamus crescere, quàm diu divina vult providentia, us-
 que dum justitiæ messis adveniat ; non enim gratis & hi in
 mundo sunt, iisque eradicatis multa quoque tritici eradicetur
 seges

seges est necessè. Huc enim rursus facit D. Augustini dictum: *Omnis malus ideo vivit ut corrigatur, aut ideo vivit ut per eum bonus exerceatur.*

S. III.

Qualiter boni à malis exerceantur.

ET quale illud exercendi genus? quale nimirum agris, ut feraces reddantur, adhibendum monet sacer Paræmiastes: *Diligenter*, inquit, *exerce agrum tuum*. Quisquis es paterfamilias & agricola, exerce eum evertendo, ligone fodiendo, vomere profcindendo, sulcando, arando & occando; pro tali enim exercitio dabit copiosam messem, qui aliàs sibimet ipsi relictus & intactus locò frugum urticas ac tribulos germinaret, unde prisci apud Plinium censebant, *satiùs esse minùs serere & meliùs arare*. Et Virgilius canit: *Laudes ingentia rura, exiguum colito*: q. d. exiguus ager sedulo excoltus plus dabit frugum quàm magnus aliquis obiter subactus. Quid aliud faciunt impii cum bonos opprobriis & tribulationibus quasi vomere quodam & cultro agrario profcindunt ac divexant, cum actiones & famam eorum linguis detractoriis ac maledicis versant & reversant, cum in fortunas & corpora eorum ferro & igne deserviunt; quid, inquam, aliud faciunt, quàm illos ad patientiam exercendo sic excolunt, ut fructum plurimum adferant in patientià? Quantillus erat novellus Ecclesiæ ager (ast ubi cæperunt tyranni persecutionibus illum exercere, in qua latifundia se se non extendit) *plures effcimur* (dicebat Tertullianus ad gentes) *quò magis metimur à vobis*. Messuisti, crudelissime Nero, messuisti Paulo caput; & ecce terni fontes è de mello capite profiliere; unde ager Christianus copiosius irrigaretur & feracior redderetur. Messuisti Trajane Ignatium & bestiarum dentibus molendum dedisti; verùm hoc egisti, ut novum novo Christi frumento multiplicando semen jeceris. Messuisti Valeriane Laurentium, & flammis torreri præcepisti.

Prov. 14.

Plin. l. 18.

c. 3.
Virg. Ge-
org. 2.Tertull. a-
polog. c.
ult.

sti: at simul in panem mundum excoxisti. Messuisti Diocletiane Vitum, & millenos ac millenos Christi fideles; at pro uno mille plura alia fidelium millia succrescere fecisti. Messuisti Adriane miles non paucos Christianos eosdem, uti quondam Saulus, persequens; at ecce eorundem in perferendis cruciatus constantiâ conversus ipse in triticum es. Messuisti Timothee Lampaniæ Præses Januarium ejusque socios; & ecce millia hominum ferè quinque in Christum credere fecisti. Messuisti Antioche Venantium; & Camerinos ex ejus sanguine in agro Ecclesiæ surgere fecisti, comprobato Terrulliani dicto: *Sanguis Martyrum semen est Christianorum.* Messuisti Maximine Catharinam: & quinquaginta nobilissimas Græciæ spicas Philosophos unâ cum plurimis aliis manipulis, ipsaque Imperatrice conjuge tua gratam Christo oblationem procurasti. Bene pronuntiavit Mediolanensis Antistes: *Tolle persecutiones, & martyres desunt.* Martyres nobilissima ac præcipua Ecclesiæ portio: *Fundendo quippe sanguinem, inquit D. Hieronymus, & patiendo magis quam faciendo Christi fundata est Ecclesia, persecutionibus crevit, martyriis coronata est.*

3. Reg. 21. Naboth Jezahelites prope palatium Achab vineam habebat; quam ob vicinitatem Rex concupierat sibi que tradi postulârat: *Da mihi, inquit, vineam tuam, ut faciam mihi hortum olerum, quia vicina est & prope domum meam.* Recusante Nabotho ac reponente: *Propitius mihi sit dominus, ne dem hereditatem patrum meorum tibi;* Jussit eum Rex instinctu pessimæ conjugis Jezabelis interfici, & itâ vineam innocentis proprii Domini sanguine rigatam fisco regio addixit. Sic rigata vinea desiit post hac in dumeta & tribulos silvescere, immo nec in olera degenerare potuit, quantumcunque Achab operam ad eam oleribus conferendam impenderit, quasi bonus ille Naboth fuso sui corporis cruore perpetuum suæ vineæ virorem conservaret. Sic omnino Christi Ecclesia tot martyrum rigata sanguine à primo suo virore ac flore non tantum

Tertull.
suprà.

Ambros.
serm. 14. in
Psalm. 118.

Hieron. ep.
62. ad Theo
philum.
3. R. 21.

tum non degeneravit, sed in hunc usque diem magis ac magis efflorescit, quod rectè animadvertit D. Ambros. sic eandem alloquens: *Te, ô! Ecclesia, te non unius Nabutha sanguis, sed innumerabilium Prophetarum, & quod est amplius, pretiosus cruor Domini & tot martyrum consecravit.* Et statim discrimen inter utrumque sanguinem constituens, cur videlicet sanguis Naboth suam vineam ad tempus duntaxat virentem conservârit; sanguis verò martyrum Ecclesiam in perpetuum vernantem servaturus sit: *Ille, inquit, nempe Naboth, licet parata vitibus incendia proprio cruore restinxerit; temporalem tamen vineam defendebat: te verò, Ecclesia, in perpetuum multorum nobis martyrum plantavit interitus. Te crux Apostolorum amula dominicæ passionis usque in orbis totius terminos propagavit.* Idem S. Doctor contemplans Jobum à dæmone ulcere pessimo à planta pedis ad verticem usque capitis percussum & in sterquilinum tanquam fætidum cadaver ejectum; *Quid, ait, fuit illa tentatio, nisi exercitium fidei in signe patientia, eruditio gloriosa virtutis, confessio plena victoria?* Tentaris ô! Christiane variis malorum generibus? Facultatibus & opibus exueris? Liberis orbaris? Famâ graviter laboras? despiceris & vili penderis? Dejiceris & ab ipsis amicis tuis derelinqueris, destitueris, desolaris? maeste animis! tentatio hæc exercitium virtutis tuæ est, eruditio gloriosa & insigne patientiæ, in qua fructum multum afferas, & eò majorem ac majorem, quò plures ejusmodi exercitores tibi fuerint. Ut enim D. Loquitur Augustinus: *Magna materies est purgationis bonorum, abundantia malorum. Nec mihi volo dicas: saltem esset propter exercitationem nostram, ut essent pauci mali, & boni multi essent, non attendis, quia si pauci essent mali, multis non nocerent? utique considera, vir prudens, quia si multi boni essent, & pauci mali essent; pauci mali multis bonis nocere non audent. Si non audent, non exercerent, nunc verò, quia multi sunt mali, laboratur à paucis bonis inter multos malos: & cum labo-*

Ambros. l.
9. in Luc.

Ambros.
serm. 14. in
Psalm. 118.

August.
serm. 254.
de tempore

laboratur, sudatur, & cum sudatur, aurum (dixerim ad rem nostram, frumentum) purgatur. Luc. 22. cap. dicebat Christus Petro: *Simon, Simon, ecce satanas expetivit vos, ut cribraret sicut triticum.* Cribrare juxta Euthymium est turbare, movere, concitare, gyrare & regyrare. Sensus ergo Christi verborum est: postulavit vos satanas ut tentationibus concuteret ac perturbaret sicut triticum. Sed quemadmodum tritico cribratio illa & concussio non tantum non officit, quin potius vehementer prodest; sic enim cribratum, sic concussum, sic versatum & gyratum à paleis, pulveribus & sordibus perpurgatur, depuratur & majoris pretii ac valoris efficitur; ita boni quò magis à malis cribrantur & divexantur, eò mundiores & illustriores coram Deo redduntur. *Non erat tam illustris Jobus* (inquit Chrysofomus) *quando pauperibus domum aperuit; quàm cum ipsam cecidisse audiens non iniquè tulit. Non erat tam illustris quando ex ovium tonsura nudos circumdedit; quàm fuit clarus, cum audiens, quòd ignis cecidisset & greges consumpsisset, gratias egit. Tunc humanus fuerat, nunc erat Philosophus: tunc pauperum miserebatur, nunc Deo gratias agebat.* Sed nec Paulus Apostolus tam illustris erat, dum in tertium cœlum raptus est, quàm cum in vinculis à Nerone attineretur: nam idem Chrysofomus non dubitat vincula illa ipsis cœlis præferre: *Si quis mihi, inquit, daret totum cœlum, aut illam catenam, ego illam præferrem.* Si quis me apud superiores collocaret cum Angelis aut cum Paulo victo; eligerem carcerem, & vincula. Si quis me faceret unum ex potestatibus, quæ sunt circa cœlos, aut circa Thronos, aut talem victum; potius optarem talis esse victus, nihil est illa catenâ beatius.

Epilogus.

Beati itaque eritis (singulos verbis dominicis alloquos) *beati eritis cum vos oderint homines & cum separaverint vos, separaverint tanquam triticum à paleis & pulveribus inter cribrandum: dum enim hoc in vobis egerint, id agent, quod in simili*

Luc. c. 22.
Eutim.

Chrysoft.
hom. 5. ad
pop.

Idem h. 8.
in c. 4. E-
phef.

simili facturum se Deus pollicitus est Israëli, dicens: *Concutiam in omnibus gentibus domum Israëli, sicut concutitur triticum in cribro, quæ verba sic explicat D. Hieron. Deus pro magnitudine sua utraque manu tenens margines terre quasi cribrum huc illucque concutiet: Ut paleis ac sordibus peccatorum in terram cadentibus, purum frumentum remaneat quod condatur in horrea.* Sicut ergo Deus per tribulationes suos electos quodammodo cribrando à peccatis perpurgat & mundat; ita mali bonos persequendo præbent eis occasionem multarum virtutum, putà pœnitentiæ, patientiæ & fortitudinis, fiduciæ & spei in Deum, charitatis, &c. dum sic in persecutionibus positi dicunt cum Psalmista: *Persequatur inimicus animam meam & comprehendat & conculcet in terra vitam meam: Psalm. 3. non timebo millia populi circumdantis me. Psal. 26. si consistant aduersum me castra, non timebit cor meum: Dum appropiant super me nocentes, ut edant carnes meas, in Deo sperabo: Psalm. 34. cum mihi molesti essent, induebar cilicio: Psal. 37. cum aduersum me loquebantur, ego tanquam surdus non audiebam, & sicut mutus non aperiens os suum, &c.*

Atque ex his patet, tolerandos esse in hoc mundo malos, eò quòd sublatis his magna bonorum copia cœlo subtraheretur: ita tamen tolerandi, ut sollicitè à bonis caveantur, nè hi per minus necessariam conversationem in eorum naturam transeant; nam, ut ait D. Gregorius Nazianzenus: *Res ad imitandum proxa & expedita est, improbitas; nec quidquam tam facile est quàm malum fieri per malos: Tum ut iustitiæ civili ac politicæ suus in eos criminalis processus relinquatur, neque enim sequitur ex eo, quòd Evangelicus Paterfamilias Zizania extirpari vetuerit, maleficos à magistratu minimè plectendos, fures nequaquam suspendendos, pertinaces hæreticos regnis non proscribendos, veneficas & veneficos non exurendos, &c. tunc enim duntaxat toleranda sunt Zizania, dum spes eorum conversionis affulget; vel, uti docet Angelicus Doctor, cum pe-*

Amof. 9.

Hieron. hic.

Psalm. 7.

Gregor.

Naz in apolo-
goc. orat.

D. Thomas

22. quæst.

10. a. 9.

August. 1.3.
contra epist
Parmen.
c. 2.
Gal. 5.

riculum est, nè triticum simul evellatur: At verò, (pergit D. August.) quando ita cujusque crimen notum est omnibus, & omnibus execrabile apparet, ut vel nullos prorsus, vel tales habeat defensores, per quos possit schisma contingere: Non dormiat severitas disciplina. Paulus Apostolus pro suis Galatis zelans, dicebat: Utinam abscindantur, qui vos conturbant! Idem & mihi in præsentiarum liceat exclamare: Utinam abscindantur qui vos scandalizant, qui suis pravis exemplis & colloquiis bonorum adolescentum bonos mores corrumpunt, qui medullam tritici, hoc est primam gratiam ex innocentibus parvulis extrahunt, & jam in prima eorum pueritia docent illos ea facere, quæ purus animus vel cogitare, & pudica lingua horrescit eloqui, qui non contenti ipsimet in gehenna ardere, plures suos gehennæ socios efficiunt. Abscindantur, evellantur, ex agro communitatis ejiciantur, conculcentur, in rogam mittantur, comburantur!

DOMINICA VI. POST EPIPHANIAM.
Consuetudo peccandi citò crescit in
arborem, ad ipsam radicibus extrahendam
gigantæis viribus opus est.

Cum creverit, fit arbor, ita ut volucres cæli habitent in ramis ejus. Matth. 13.

OMne principium quàm grave est, ut vulgò dicimus; tam parvum in omnibus esse tum ipsa rerum procreatrix natura, tum solers naturæ imitatrix ars quotidiano luculente comprobant exemplo: Quid quid enim sive hæc sive illa partuerit, producit ac efficit, illud valde modicum efficit, dum sensim labente tempore in suam molem suæque magnitudinis

tudinis terminum dilaret & extendat se se. Sic Leo fortissimus, elephas vastissimus belluarum, quantilli sunt catuli, dum parturiuntur ! homo animalium rex ac Dominus, dum in vitales procedit auras, spithameus procedit, non prius, quam viginti quatuor annorum spatio staturam suam assecutus. Quercus arborum durissima & ramosissima totis centum annis crescere scribitur, qui turrim aliquam præaltam ædificare cogitat, fundamenta prius profunda fodit secundum quod ait D. Augustinus: *Cogitas magnam fabricam exstruere celsitudinis? de fundamento prius cogita.* Ità nihil repente fit summum, sed à parvis, imò minimis progressus fit ad magna eodem Doctore dicente: *Magnus esse vis? à minimo incipe.* Imò hoc magis res quælibet solidantur, quò diutius ac longius formantur, crescunt, elaborantur; sic unum elephas tarde, sed parit ille bonum. Hinc templum Jerosolymitanum adeò magnificentum & laudatum, quia *quadragesima sex annis*, in eo laboratum. Hinc Virgilio *Æneis* & Papinii Statii Thebais, ità ad posteros commendatæ, eò quòd ille in sua *Æneide*; hic duodecim annis in sua Thebaide defudavit, uti ipse testatur, canens:

O! mihi bis senos multum sudata per annos Thebais.

Sic in hodierno Evangelio minimum seminum sinapi (qui Ecclesia Christi comparatur) progressu temporis crescendo excrescit in arborem, *ità ut volucres cæli habitent in ramis ejus*, volucres, i. e. *anima credentium*, ut explicat Hieronymus, è quibus constat Ecclesia, primùm valde pusilla, hodie magis quam illa vitis Persica Cyri, aut arbor Babylonia Nabuchodonosoris per orbem dilatata. At è contrario inutiles plerumque ac silvestres plantæ eam crescendi salacitatem habent, ut cum creverint, i. e. crescere cæperint, ferè in arborem crescant quales sunt salices, solsequia, arundines, &c. genuina malitiæ hieroglyphica ac symbola, quæ uti citò crescit augetq; se se ità cum creverit, difficulter extirpatur, quod præsentem demonstrabo dictione.

August.
serm. 106
de verb.
Dom.

Joan. 2.

Hieron. h. l.

Vitium in herba extirpandum.

Gen. 9.

GEN. c. 9. occupatus in mundi quodam veluti fatu summus
 Trerum omnium ductor & Paterfamilias Deus cum ad
 creationem plantarum tertia die accessisset, dixit: *Germinet
 terra herbam virentem & facientem semen, & lignum pomi-
 ferum faciens fructum juxta genus suum, cujus semen in semet-
 ipso sit super terram.* Semen, i. e. vim quandam propagati-
 vam sibi simile gignendi. Plures enim plantæ non habent se-
 men propriè dictum, ut patet in salice, gramine, arundine, ul-
 mis, populis, &c. sed habent aliquid loco seminis, scilicet in
 ipsis radicibus, vel foliis, vel ramis aut in ipso fructu, quò se ipsas
 propagent, suamque speciem perpetuam conservent, uti do-
 cet hic D. Ambrosius. Habet & homo qui sæpius in scriptu-
 ris arbori comparatur & plantæ: *Erit sicut lignum secus decur-
 sus aquarum, florebit ut palma* Psalm. 91. *video homines sicut
 arbores ambulantes* Marc. 8. *omnis plantatio, quam non plan-
 tavit pater meus eradicabitur.* Math. 15. &c. habet, inquam,
 & homo in semetipso semen virtutis & vitii, virtutis quidem
 in potentia intellectiva & volitiva, vitii in appetitu sensitivo:
 sicut enim nullum hominis majus bonum ad eoque nihil app-
 etibilius & naturæ conformius est, quàm virtus, teste Chry-
 sostomo; *Ita sensus & cogitatio cordis humani ad malum proni
 sunt ab adolescentia sua.* Ex quo enim primus homo peccavit,
 natura hominis usque adeo vitiata est, ut pars inferior sive sen-
 sualis parti superiori sive rationi contrarietur, ut non hoc, quod
 illa vult bonum: Sed hoc, quod illa vult malum faciat. *Video,*
 inquit *Paulus, in membris meis aliam legem repugnantem legi
 mentis mee & captivantem me in lege peccati, quæ est in mem-
 bris meis,* quam legem Apostolus alius vocat concupiscentiam
 quæ cum conceperit parit peccatum, malum semen malam
 herbam. At Ehodum ades quisquis es navus olitor! mala
 herba

Ambros.
 exam.
 Psalm. 1.
 Psalm. 91.
 Marc. 8.
 Matth. 15.

Chrysof.
 orat. de
 provid.
 Gen. 8.

Ad Rom. 7.
 Jacob. 1.

herba in horto tuo enata est; age, accelera, & evelle sinè mora, nec patere, ut crescat & profundas radices agat, quò tibi non jam duo digiti sed nec utraque manus ad extrahendum sufficiat, & cogaris farculo eandem effodere cum magna vicinorum olerum jactura & areæ detrimento. Principiis nempe obfistendum, & quodcunque in nobis oboriri & subnasci animadverterimus vitium, è vestigio, ubi prodierit revellendum; quod ipsum sub hac similitudine faciendum monet aureus Orator: *Furentem, inquirens, equum, nisi quis citò represserit, citò peribit. Medici venenum serpens & emanans maxima celeritate, nè ulterius progrediatur sistunt, ejus vitium incidentes hoc autem nos quoque faciamus, & quod in nobis est vitium, maximà celeritate reprimamus.* Causam addit alibi; quia etiam quæ parva videnter peccata, citò magna fiunt negligentia nostra. Citò enim generant habitum & consuetudinem peccandi. Est habitus & definitur à Philosophis qualitas ex actibus præteritis relicta facilitans & inclinans ad similes actus producendos difficulter mobilis, cujusmodi qualitas longè citius generatur & intensior redditur, quò ipsamet potentia per se propensior est ad tales actus. Sic qui furatus est hodie assem cras furabitur duos, perendie tres, ac tandem aureum, imò aureos per plures, uti patuit in adolescente illo Lucretii cujusdam filio, de quo Poëtius, qui à parvis furtis ad majora, à calamis ad cultros, à cultris ad gladios, à gladiis ad equos gradatim ascendebar donec tandem etiam in patibulum conscendisset. Sic Judas (verba sunt citati Chrysofomi) *si pecunia amorem coërcuisset, non venisset ad sacrilegium; si illud comprehensisset, non ad colophonem malorum prosilisset.* Et mox addit. *Ideo Christus non solum fornicationem & adulterium, sed impudicum etiam obtutum reprimat, radicem ab imo evellens ut facillius possit superari vitium.* Qui viderit, inquit, mulierem ad concupiscendum eam jam machatus est eam in corde suo. A visu enim & aspectu mulieris sensim gradatio fit ad summum luxuriæ, quò

Chrysof. in
Psalm. 6.

Hom. 88.
in Man.

Poët.

Ibid.

antequam quis perveniat, ex visu exardescit in concupiscentiam, post cogitationibus fœdis immoratur, tum blandius aridet, ex in familiares sermones miscet, munuscula missitat, mox in tactus & amplexus in verecundos ruit, ultimò demum id agit, quod dicere pudet, quam gradationem scitè non nemo his versibus expressit:

Post visum risum, post risum venit ad usum,

Post usum tactum, post tactum penitet actum.

28. Jan.

Ità poenituit asperrimæ poenitentia miraclum S. Jacobum eremitam, qui quadraginta jam annis in eremo, & abstinentiâ & miraculis admirandus post multas victorias tandem victus & in horrendum carnis & homicidii scelus prolapsus est, dum filiam Dynastæ cujusdam (quam à tartareo spiritu liberârat) rogatu parentum secum in eremum (quò tutius ibidem custodiretur) abducit; ex cujus conversatione & consuetudine sensim malè incensus eam turpiter corrumpit, & nè facti fama diceretur, etiam jugulavit, tumuloque obruit scelus unâ se se arbitrans obruere. Tandem poenitens toto decennio inter ossa in mortuali crypta se quoque vivus sepelivit. Obone seniculle! talem tecum sororem mulierem non circumduxisses, non ejus consuetudine usus fuisses, in tantum criminum profundum nequaquam cecidisses: Sed tu quidem condignam criminibus poenitentiam egisti, & è profundo hoc tuo sanctè eluctatus es; at quotus quisque tibi par peccator tecum pariter sic eluctatur? Quin imò, ut querulatur sapiens, *cùm in profundum venerit, contemnit*, q. d. quotidie crescens in impietate, unâque alteri; ac majorem minori assiduè accumulans, tandem in profundum impietatis dilabitur, & in ea radicatur adeo, ut contemnat omnia monita & monitores, omnia scelera & probra, omnem ingenuitatem & pudorem: Seu, ut explicat S. Athanasius. *Pudorem exiit, omnia damnâ & pericula, omnia jurâ divinâ & humana, omnia sacra & profana, adeoque omnes caelites & Angelos, ipsùmque DEUM, cujus tandem providentiam,*

Prov. 18.

Athanas.
serm. 4.
cont. Arri.

tiam, imò essentiam & existentiam negat, juxta illud Psalmi: *Psalm. 13.*
Dixit insipiens in corde suo; non est Deus. Cavenda ergo sunt
 (quod iterum verbis Ambrosii omnes hortor) cavenda sunt
 prima vitia, nè in plura de inde graviora proserpant, etenim si-
 cut ii qui se in luto versant quò magis voluntantur, eò amplius in-
 quinantur; ità qui semel se luto improbitatis asperferit, nisi ab
 eo velociter exiliat, gravius sibi de decoris sui canum per singu-
 los dies lutulentæ conversationis obducit.

§. II.

*Consuetudo peccandi moralem quandam necessi-
 tatem inducit.*

IMmo necessitatem quandam moralem peccandi inducit,
 quam ut evellas, gigantem te & unum aliquem Monychum,
 qui evulsas radicitus arbores pro telis jaculabatur juxta illud Sa-
 tyrici: *Ingentes jaculetur Monychus ornos, gigantem, inquam,* Juvenal.
 esse oportet. Illustravit hanc veritatem pulchro expedimen-
 to quidam in vitis patrum Ascetes, qui tyronem suum quem in
 spiritu exercendum susceperat, pro primo obedientiæ argu-
 mento in horto jussit arbusculam tenellam evellere. Parec
 tyro, & negotio nullo imperata facessit, rursus jubetur aliam
 crassiorem extrahere facit & hoc, conatu licèt operosiore. Sub-
 inde ad tertiam extirpandam reliquis proveciore impelli-
 tur, hinc illi multum desudandum, hic vires omnes intenden-
 dæ, usque dum imperio perfungatur, tandem ad unam ali-
 quam annosam adducitur, jubeturque uti in priores, ità in hanc
 se ostendere crudelem ac robustum. Quod cum semel iterum
 tertioque tentasset, arbor nihil ominis fixa stabat: *Censtes du-
 ra silex aut ster Marpesia cautes.* Quare cum diu operam lu-
 deret, animum ultimò despondit & Archimandritæ imperium
 supra vires suas esse contestatus est, tum senecio (ut phrasi E-
 vangelica utar) *suscipiens* mysterium & mentem suam toto
 illi ordine explicuit, docens se eo fine talia imperasse, ut is dis-
 ceret

Juvenal.
 sat. 1.

invit. pat.

Virg. 6.
 Æn.

ceret ita se rem habere cum vitiis, uti se habuit circa stirpes, nam vitia inquebat, quò magis ac magis inoleverint, & radices in animo egerint, tandem transeunt in consuetudinem instar annosæ illius arboris omnino insuperabilem. Est enim consuetudo, juxta D. Augustinum, *secunda quædam & fabricata natura, quam vincere duræ est pugna* & moralis quædam impossibilitas. Sic Josue fortissimus alioqui heros, qui solem ipsum gigantem illum invictissimum, (de quo canit Psaltes: *Exultavit ut gigas adcurrentem viam*) superavit ac stitit; radicem tamen omnium malorum cupiditatem in populo Israelitico superare & extirpare minimè potuit: *Jesus Nave*, inquit Ambrosius, *qui potuit solem sistere, nè procederet; avaritiam hominum non potuit sistere, nè serperet, ad vocem ejus sol stetit; avaritia non stetit*. Sic fur non nemo apud Judicem se excusabat: Domine, à puero furtis assuevi, ac eò tandem deventum est, ut manus cohibere nunquam nec, si velim, possim. Simile quid refert S. Dorotheus de monacho sic furari assuetò. Audite, inquit, rem multis lacrymis prosequendam, cum essem in cænobio, Abbas de seniorum suorum consilio spiritualium rerum provinciam mihi injunxit. Quadam igitur die venit ad me quidam è fratribus & dicit mihi: Da mihi veniam obsecro Domine, & ora pro me, quoniam & furtim surripio & comedo. Ajo ad eum, cur istud agis? esurisne? respondit, certè e- quidem: neque enim mihi satis est, quod in communi fratrum mensa exhibetur; nec audeo aliud quidquam postulare. Ajo ad eum: cur Abbatem non adis & necessitatem tuam illi insinuas? ait ille; pudore teneor & erubesco, vis, inquam, ego illum conveniam, ut tuam ipsius necessitatem insinuem? Age, inquit, ut liber pater. Conveni itaque Abbatem & rem illi totam, ut erat, expono. Abbas verò, fac inquit ut bonum tibi videtur & curam illius habe, tunc assumpto illo fratre, ad œconomum me confero, & ajo ad eum: quacunque hora frater iste ad te venerit, da illi, ut edat quantum vult, nihilque prorsus

August.

Psal. 118.

Ambros. l.
2. offic. c.
26.Dorotheus,
serm. 11.

sus illi denegare velis. Faciebat hoc ille ut iusseram, non multos verò post dies venit ad me iterum frater ille : & ignosce mihi, inquit, Pater, iterum cœpi & furari & furtim comedere. Conversus ad eum ; cur hoc, inquam, agis frater ? Num œconomus denegat tibi quod petis ? Ait ille ; nequaquam ; imò quidquid peto libenter exhibet ; sed ego potius erubescō. Tunc ego ; erubesceres, inquam, de me ? Respondit, non. Veni, ergo, inquam, ad me & sume quidquid velis, & noli post hac amplius furari. Fortè tunc mihi cura erat infirmorum & ægroantium, accedebat igitur ad me, & quidquid illi opus erat, sumebat. Post aliquot dies cœpit denuò furari, & venit ad me tristitia & mœrore confectus : En, inquit, pater, denuò furor, cur inquam mi frater ? Num denego tibi aliquid ex his quæ petis ? Ait : nihil certè. Cur igitur, inquam, furaris ? Respondit ; ignosce mihi pater, nescio equidem cur id faciam, dic mihi, inquam, revela, quid agis ex his quæ furaris ? Respondit, asino ea appono, atque ita inventum est ; furabatur enim fabas, palmulas, ficus, cœpas, & alia id genus, quæ poterat invenire : quæ quidem omnia partim sub lectulo suo, partim quocunque alio loco poterat occultabat. Demum, cum quid ex eis ageret, non inveniret, ut putrida & corrupta effecta erant, asino ac jumentis ea apponebat. Subjungit dein hujusmodi epiphonema Dorotheus : En fratres, quàm miserum sit passiones habere tam inolitas, & in habitum prolapsas. Fuit, qui auditus sit dicere ; ita se ad libidinem impelli, ut si vel tartarum coram se apertum & hiantem videret, abstinere non valeret, ô perditæ, & maledictæ homo ! unde tibi hæc impotentia ? Unde tanta desperatio ? non aliunde sanè, quàm ex consuetudine peccandi, quam ex tot iteratis libidinibus, propter quas à Deo desertus es ; *Hoc enim firmiter ac fideliter credendum, teste Augustino, quia nunquam prius Deus deserit hominem, nisi prius ab homine deseratur : Cum enim semel, & secundo & tertio unusquisque gravia peccata commiserit, exspectat tamen illum Deus : Cum verò*

August.
serm. 88. de
temp.

in peccatis suis caperit permanere; de multitudine peccatorum nascitur desperatio, ex desperatione obduratio & obstinatio generatur, quâ animus, vehementer jam ad malum inclinatus, in peccatis radicatur ac induratur; qualiter crescendo indurescit flecti deinceps nescia Quercus.

§. III.

Cuiusmodi volucres in tali Quercu habitent.

ARbores avium receptacula & veluti domos esse, præterquam quòd experimentaliter novimus, sacræ insuper do-
 Pfalm. 103. cent paginæ: Pfalm. 103. canit Propheta: *Saturabuntur ligna campi & cedri libani: Illic passeret nidificabunt, herodii domus* (avis est rapacissima) *dux est eorum: In ulmis turtures residere ac gemere canit item Poëta:*

Nec gemere aërea cessabit turtur ab ulmo.

Virg.

At ecce nescio quis cuculus ex memorata quercu in conditè cuculet, & solenne suum cu, cu! cu, cu! occlamerit; nescio qui ferales corvi suum streperum cras, cras, occrocitent. Hæ nimirum sunt funestæ illæ & malè ominosæ indurati peccatoris volucres, nam de cuculo inane sibi vulgus persuadet, eum annos vitæ hominibus cuculando prænuntiare, ità, ut quoties primò vere suum cu, cu! primùm audienti ingeminarit, tot is annos deinceps victurus sit. Sed quàm falsus & fallax hic augur sit, expertus est unus aliquis adolescens apud Cæsarium, qui cum audisset cuculum vigesies bis cuculantem, malus Logicus in pessima forma conclusit, rotis omnino viginti ac duobus annis adhuc se victurum, constituit itaque secum vicanos voluptati ac genio dare, duos reliquos pœnitentiæ. Sed heu! nimirum sua illum fefellerunt auguria; nam duobus nec dum bene elapsis annis triste funus fuit, & impœnitens ante diem, diem obivit. Cuculus hic, si non ipse Diabolus, Diaboli certè figura ac schema fuit, qui nihil satagit magis quàm his, quos in peccatis habitatos & radicatos tener longam vitam pollicendo omnem

Cæsar. l. 9.
 mirac. c. 17.

omnem pœnitentiæ (cui summè aduersatur) cogitationem animo eximere, ut nè quidem in extremo vitæ articulo de ea cogitare, imò nec audire velint: Qualiter exemit cuidam Præ-
 „ lato, quem scio inquit Author, qui hæc scribit, majorem ar-
 „ gentæ supellectilis, quàm conscientiæ curam habuisse, is a-
 „ nimam exhalavit, contrectans manibus sua salina, pelves,
 „ lancésque, quas in supremo agone coram adferri iusserat:
 „ qualiter exemit nobili cuidam fabaudo: qui omnem suum
 „ amorem Mulieri cuidam impenderat: Obiit dicendo iteran-
 „ dôque millies: *Corculum meum! delicia mea! itane avellor à*
 „ *te?* Qualiter exemit nobili item adolescenti Gallo: quem
 „ mors interea, dum ocreas inducit amicum aditurus, sic ador-
 „ ta est, ut intra semi horam confecerit. Nullum illi aliud o-
 „ tium fuit, quàm ut conscientiæ exprobrationes exciperet:
 „ non ad fuit tempori Confessarius, hæc solùm voces testes mor-
 „ tis & criminum commissorum auditæ: *Misella anima quo*
 „ *ibis?* Ivit (quod opinatu facilè) ivit cum prioribus duobus, aut
 „ potius deportata est *in locum horroris & vastæ solitudinis*, ubi
 „ à suis illis mendacibus cuculis & voracibus ac procrastinatori-
 „ bus corvis, velut alter Tityus æternùm depascetur secundùm
 „ quod de impœnitentibus Judæis cecinit Moyse: *Consumentur*
 „ *fame & devorabunt eos aves morsu amarissimo.* Per aves non-
 „ nulli Interpretes intelligunt Dæmones, qui obvelocitatem &
 „ discursum sic nuncupentur. Et Hugo Cardinalis: *Morsus,*
 „ inquit, *Diaboli amarus est, in peccati perpetratiõne; amarior*
 „ *in separatione anima; amarissimus erit in corporis resumptione:*
 „ *amarus in presenti per culpam, in futuro per pœnam:* Magnus
 „ item Gregorius cum Diabolo varias formas jumentum, draco-
 „ nis, &c. attribuisse, ultimò etiam avem vocat: *Diabolus,* in-
 „ quit, *dicitur jumentum, draco & avis: Humanum genus tri-*
 „ *bus vitiis valde tentat: luxuriâ, malitiâ, & superbiâ. In eis*
 „ *igitur, quos excitat ad luxuriam jumentum est: Ad nocendi*
 „ *malitiam draco est: ad superbiam avis est.* At cujusnam spe-

Barry. solit.
hag die 4.
differt. 2.

Deut. 32.

Ibid.

Hug. Card.
h. l.

Gregor. l.
3. mur.

ciei avis? Observatum est à Patribus & scripturistis nunquam
 Dæmonem visum in schemate unius ejusmodi avis quæ in
 Gen. 15. scripturis sacris mundæ dicuntur & in sacrificium Deo depu-
 tantur, uti sunt columbæ, turtures, lasciniæ, &c. sic Genesis 15.
 ait Deus ad Abraham: *Sume mihi vaccam triennem, & arie-*
tem annorum trium, turturem quoque & columbam, &c. ob-
 servatum, inquam, est nunquam Dæmonem in tali schemate
 ac forma visum; sed in specie plerumque corvi, cuculi, corni-
 cis, bubonis, vespertilionis, picæ, &c. quæ sunt volucres im-
 Lev. 11. & mundæ earumque esus à Deo prohibetur Levit. 11. & Deuter
 Deut. 14. 14. *Hæc sunt quæ de avibus comedere non debetis, & vitanda*
sunt vobis: milvum ac vulturem, & omne corvini generis, stru-
thionem & noctuam, & larum & accipitrem, herodionem &
charadriem, upupam quoque & vespertilionem, &c. Quæ ferè
 omnes sunt volucres carnivoræ, & mortibus pascuntur alienis.
 Quo alio pastu, quàm mortibus alienis pascitur Dæmon cujus
 cibus gratissimus & electus sunt hominum peccata, quæ ipsius
 Radulph. cadavera appellat Divus Hieronymus: *Peccatum, inquit, est*
cadaver Diaboli. Nonnulli Scripturistæ, inter quas Radul-
 phus, per viginti illas edi vetitas aves totidem peccata notant
 singula singulis avibus respondentia. Primo aquila notat su-
 perbiæ potentium. Unde Ezech. 17. 7. Nabuchodonosor
 comparatur aquilæ grandi magnarum alarum. Secundo
 gryphes significant potentium crudelitatem. Tertio haliz-
 tus, qui non est tantis viribus, sed tamen prædo, significat vio-
 lentos in pauperes. Quarto milvus significat potentium in-
 fidias. Quinto vultur castra & cadavera affectans, significat
 eos qui quasi vultures principum & aularum sunt affectæ, ad
 hoc ut eorum ope alios exspolient, quos Alphonsus Rex Ara-
 gon. Solebat vocare Harpyias aulæ suæ. Sic & Seneca Epist.
 96. Qui, inquit, amico ægro assidet hæreditatis causa, vultur
 Epiphan. est, cadaver exspectat. Rursum vultures sunt voraces & gu-
 Physiol. losi, nam ut scribit Epiphan. *Vultur cunctis avibus voracior*
est,

est, quadraginta enim diebus cibo abstinet, quem cum invenit, totidem se se ex illo libere ingurgitat; itaque quadragenariam abstinentiam quadragenaria in gluvie compensat. 6. corvi sunt & qui pœnitentiam procrastinant & in cadaveribus, i. e. sceleribus omnigenis deliciantur ac illis infidentes & circumvolitantes identidem crocitant cras, cras; quasi dicerent, ut interpretatur M. Basilius: *Nobis hodie cras Deo; hodie nobis indulgeamus, & fruamur bonis dum sunt, vino pretioso nos impleamus, ubique relinquamus signa latitiae; Cras pœnitentiam agamus.* Postquam verò (pergit Basilius) *crastinum venerit, rursus malus divisor Diabolus sibi hodiernum, crastinum verò Deo dari petit, & sic continuè diem de die trahens, voluptate presenti & spe frugis nostram subducit latenter vitam.* Ità subduxit vitam cujusdam mulierculæ, de qua fideli relatione hæc accepi. Michla pagus est non procul à castro Pragensi Wyfferat (sedes erat primorum Bohemiæ ducum) jacebat ibidem ægra præfata muliercula, quàm tacita Parca præforibus opponebatur. Forte in ægotantem incidit illac transiens è Societate Jesu sacerdos: monet, ultimum vitæ discrimen adesse, conscientiam Sacramentis extremis, ac pœnitentia præsertim, expiaret; nihil illa tam sana monita pensifacere, nec sibi etiamnum tempus esse peccata confiteri. Adest iteratè die sequenti pater, & potentiori, quàm pridie, oratione instat, animæ rem agi, negociumque maximè serium æternitatis, consuleret porro rebus suis, nec ultrà confessionem peccatorum protelaret; quæ ceu obstinatus Pharao audicns à Moysè: *Constitue mihi,* Ex. 8. *quando deprecer pro te & pro servis tuis & pro populo tuo, ut abigantur rana à te; respondit, cras:* Sic illa patri, in crastinum ut veniret, dixit, cras monitis obtemperaturam se se, & peccata confessuram, pactum accipit Sacerdos, & altero die accepto secum in theca salutari Viativo valde manè ad pagum prope rat, & ecce (ò mira Dei judicia!) dum limen casæ contingit, è vestigio mulier infelicem animam expirat, & diem ante

Basil. hom.

33. ex. horr.
ad bapt.

Sap. 8.

diem, quem sibi malè præfixerat, obit, indigna crastinum super vivere, quæ hodie vivere noluit.

Sera nimis vita est crastina, vive hodie.

Marc. l. 5.

Canit Poëta Genialis : quod nobis ad nostrum sensum licebit detorquere ac dicere : sera nimis pœnitentia est crastina, quam alteram vitam, per quam post peccatum spiritualiter revivificimus, patres appellant ; sera, inquam, est pœnitentia crastina, quæ non fit in tempore, cras enim nihil temporis à parte rei est, sed mera futuritio ejusdem cum priori incerta ac dubia ; siquidem, ut rectè alius cecinit Poëta :

*Nemo tam divos habuit faventes,
Crastinum ut posset sibi polliceri.*

Senec. in
Threst.

Sera est pœnitentia crastina, quia minimè seria &, quod ait D. Augustinus, raro vera. Differebat quidem seria in crastinum Archias Thebanorum Tyrannus, cui cœnanti dum Epistola traderetur, quæ conjurationem civium adversus eum detegebat, & domum, ad quam se conjurati recepissent ; is vino jam merfus, & mulieris amatae expectatione gestiens, Epistolam quidem accepit, sed non legit, & cum diceret tabellarius, de re seria scriptam esse ; respondit : Ergo seria in crastinum. Ità literas pulvino subjecit, & dum sic in re serialudit, mors crastinum non expectans, seriò rem suam egit, nam eadem nocte procrastinator ille à conjuratis confossus est.

Plutarchus
in Socratem

Epilogus.

Vive itaque hodie o peccator, & si hodie audieris vocem DEI te ad pœnitentiam excitantis noli cum Pharaone obdurare cor tuum, qui tot tantisque plagis ad obediendum DEI excitatus, & commonitus audire noluit, sed magis ac magis induruit. Unde illi tanta durities ? Non aliunde sanè, quam ex habitu & longa consuetudine peccandi, quæ in alteram, ut supra diximus, in eo transjerat naturam, non quod libertatem ei ademisset (perditio enim tua ex te peccator) sed quod eum tam vehementer ad malum usque & usque impulisset, ut moraliter, hoc est juxta hominum æstimationem, à peccando abstinere

stinere nequiverit, DEO justè permittente, ut in pœnam unius peccati in alterum, & ex hoc in aliud & aliud laberetur, usque dum impleret mensuram peccatorum, quâ impletâ totaliter à DEO desertus reprobaretur, & in peccatis suis moreretur, quomodo mortui sunt obstinati Judæi, quibus à Christo præ-nuntiatur: In peccatis vestris moriemini. Sic mortua est puella quædam, Seruana Catharina nomine, quam pro coronide ex historia Soc. Jesu hic subjicio. Hæc à teneris libidinibus assueta, visu ac vultu procax, effusa jocis, arguta dicteris, cachinnis petulans, incessu præceps, gestu invereconda, cum in supremum morbum incidisset, adduci nulla ratione potuit, ut suas spurcicias sacerdoti in confessione aperiret, levibus duntaxat & venialibus quibusdam noxis cursim recensitis, inter quæ (verba refero scriptoris) vel Deo sacri legium ulciscente, vel Diabolo sibi addictam, ut solet, cruciante, vel denique æstu animi redundante, in languorem corporis ægra furis velut quibusdam agitari cæpit. Duravit aliquantulum horrenda visu contorsio à qua tandem ad usum sensuum & quietem aliquam puella rediens Domine sua dedecora narravit, à quibus sacerdoti prodendis deterreri se aiebat, à quodam sibi ad lævam adstante torvæ frontis spectro (cuculus infernalis personatus erat) incitari contra ad ea Confessario fatenda à muliere splendida, quæ à dextris adesset, planè simili tabulæ in templo expositæ S. Magdalenam referenti. Hic puellæ hera vehementius in hortationes incumbere, interimque servo Patrem curriculum ut accesseret mandare. Adfuit brevi vocatus sacerdos, cui matrona in ægræ cubiculum ingredienti; Catharina, inquit, Pater valde opera tua indiget, numquam es enim integrè confessâ. Mox ut ei pudorem noxium demeret, quæ ex ægrota compererat, patri coram ipsa, quasi ejus nomine, exposuit. Hæc & hæc, inquiens, hæctenus Catharina in confessione reticuit, sed nunc ea nobis facta, etiam tibi, quando ita necesse est, nota vult, ad quæ infelix, obstinatione se involvens sua, manifestè

Joan. 8.

Hist. Soc.
Jesu pars. I.
10. n. 277.

festè renuit & pervanâ linguâ, quam Patri ignotam sciebat; atqui, ait, dominam intuens, ista tibi cò animò non credidi, ut huic communicares quem de his maximè coelatum volo, omnia hic deinceps conari omnes, minis blanditias adungere, intentare cruciatus inferorum, ignis æternitatem, ostentare paradisi delicias, &c. sed tundebant incudem. Interim mortis propinquè inditia exstabant; sacrum cereum raptim mulieres accendunt, ægram, ut illum sumat & Jesum invocet, hortantur; illa torvum intuens; tollite istum Jesum, nihil mihi cum illo est. Simulque toto corpore se avertens in remotissimum lectuli angulum, ibi sessim assurgens confabulari cum quodam videbatur. Sed alia ancilla eodem in conclavi languens terribiles se formas circa Catharinam videre clamabat. In his posito capite fontem animam meretricula pervicax efflavit. Fædissimum visu cadaver odorem repente tam retrum inhalavit, ut non expectatâ luce (nam nox erat) ejiendum in subdiale atrium fuerit. Quæ post mortem ejus secuta sint, quosve tumultus in domo conciverit, quàm horribili formâ sæpius domesticis apparuerit brevitatis causâ omitto.

Nè, pueri, nè tanta animis assuescite bella,

Virg. l. 6.
Æn.

Monebat Pompeii & Julii Cæsaris manes apud inferos Anchises. At ego omnes ac singulos adolescentes & adolescentulas hortor ac moneo: nè, ô! adolescentes, ô! pueri & puellæ, filii ac filiæ, nè, quæso, tanta à teneris assuescite vitia; nè assuescite Dæmonem prius quàm Deum invocare; nè assuescite turpia & blasphema prius loqui, quàm orationem Dominicam recitare; nè assuescite libidini, comotationibus, odiis, rixis, pugnis, & similibus vitiis; sed ea etiamnum in herba, in viridi ætate evellite, eradicatè, extirpate, nec finite crescere in arborem, quam dum extrahere ultra non possitis, & mors inopina securi sua ad radicem posita excindat, & in ignem mittat & ardet, heul ardet æternum.

DOMI-

DOMINICA SEPTUAGESIMÆ.

Contractus DEI cum hominibus.

Conventione facta cum operariis ex denario diurno, misit eos in vineam. Matth. 20.

HOminem animal sociabile qui definivit, tametsi ille in regulas bonæ definitionis peccavit apud Dialecticos; bene tamen à brutis animalibus eundem hominem discrevit: Nam licet illa societatis aliquam speciem præferant invicem pascendo, volando, ludendo, cohabitando, &c. præcipuo tamen veræ & perfectæ societatis usu carent, qui in contractibus mutuis, stipulationibus, pactis & fæderibus, locationibus, &c. principaliter consistit. Tolle commercia, tolle negotiationes, tolle contractus, tolle pacta, tolle fædera, tolle stipulationes, quid aliud una quæque res publica nisi confusum quoddam chaos, & ferarum bestiarum fiet receptaculum, ubi nulla fides, nulla communicatio, amicitia nulla, ubi non nisi ex raptu vivatur, & non hospes ab hospite sit tutus? Per contractus & pacta homines in unum coivère, civitates & communitates, provincias constituere, matrimonia suscipere, unde humanum genus propagatur: est autem contractus: secundum Ulpianum: *Utrò citroque obligatio*; Non quasi ipse contractus obligatio sit formaliter, sed quod sit obligationis causa. Alius apud Jure consultos dicitur *nominatus*, qui scilicet habet proprium nomen & speciem, ut emptio, venditio, &c. alius *innominatus* seu anonymus, quales sunt: *Do ut des; do ut facias; facio ut des; facio ut facias*. V. g. si Paulo des panem, ut tibi laboret, est contractus ejusmodi innominatus; si des pecuniam, est conductio. Conduxit & Deus (qui summè ad societatem cum hominibus propendet, ut dicat *delicias suas esse cum filiis hominum*) conduxit, inquam, & Deus in hodierna E-

Ulp. l. 9. de
verb. signa.

L. de præ-
script. verb.

Prov. 8.

vangelii parabola operarios ad laborandum in vinea sua, cum eisque contractum fecit, & alios quidem pecuniâ promissâ: *Conventione facta cum operariis ex denario, &c.* alios in determinata mercede: *Quod justum erit, inquit, dabo vobis.* At numquid non ceu supremus Dominus in omnes actiones hominis plenum jus habet? Quomodo ergo cum eo de pretio pacisci, eidemque se se ex justitia obligare potest? Difficultatem hanc præsentis dictione enodabo.

§. I.

An homo sit capax cum DEo contrahere.

AD valorem contractus in jure civili requiritur rei, de qua contrahitur, perfectum dominium ejusdemque administratio; nec non perfecta plenâque libertas. Hinc à contrahendo excluduntur minores, & impuberes, pupilli & qui sub tutoribus & curatoribus sunt. *L. 6. is cui bonis, ff. de verb. oblig.* Item servi & mancipia, quibus nullius rei dominium competit, sed eorum omnia Domini sunt (intellige, quæ tamquam servi sibi comparârunt) qui etiam in eorum actiones & labores exigendos jus habet, ut scilicet eidem gratis & sine omni mercede laborent, quantum ipsi Domino libuerit. At quis magis servus, & ut ita dicam, mancipium, quàm homo DEO creatori & factori suo? Qui titulo creationis & absolutissimi Domini potest cum homine, utpote factura & creatura sua, disponere, ab eoque opera exigere, leges & præcepta eidem ponere, quæcunque ipsi libuerit. Sic dum per Moysen populo suo electo in monte sina leges ferret: *Non facietis furtum; non mentiemini: Nec decipiet unusquisque proximum suum: Non perjurabis in nomine meo; nec pollues nomen DEI tui, protinus subjecit: Ego Dominus, iterum: Non facies calumniam proximo tuo: Nec vi opprimes eum: non morabitur opus mercenarii tui apud te usque mane: non maledices furdo: nec coram caco pones offendiculum: Sed timebis Dominum DEUM tuum*

Lev. 19.

tuum: quia ego sum Dominus. q. d. ideo vobis ista præcipio, quia sum Dominus vester & vos mei servi, qui postquam omnia feceritis, dicere debetis: *Servi inutiles sumus; quod debuimus facere, fecimus*, nullam omnino gratiam ex obsequio vestro mihi fecisse reputantes. Quod ipsum confirmat Christus in Evangelica parabola Domini & servi, ubi ait: *Quis vestrum habens servum arantem aut pascentem, qui regresso de agro dicat illi: statim transi, recumbe: & non dicat ei: para quod canem, & præcinge te & ministra mihi, donec manducem & bibam. Numquid gratiam habet servo illi quia fecit quæ ei imperaverat? Non puto.* Verùm hæc intelligenda sunt de homine in purâ naturâ suâ considerato, in qua nihil omnino de condigno apud Deum mereri potest: Sic autem meretur ut habens gratiam habitualem, quæ est radix meriti & semen (ut Theologi vocant) gloriæ quam Deus promittit se daturum justis in tuitu bonorum operum, testante ac dicente Apostolo: *Bonum certamen certavi, fidem servavi, in reliquo reposita est mihi corona justitiæ, &c.* & Jacobi cap. 1. *Beatus vir qui suffert tentationem, quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vitæ, quam repromisit Deus diligentibus se.* Juxta quam promissionem idem Deus debitorem se fecit homini ex justitia quasi commutativa, ut ait Augustinus: *Debitorem se fecit nobis, ut illi dicere possimus; redde quod promissisti, quia fecimus quod justisti.* In eundem sensum loquitur & Chrysostomus, Fulgentius & alii Patres, ita scriptura sacra sæpius meminit pactorum Dei cum hominibus, uti Exod. 19. ubi egresso ex Ægypto Israël, postquam jam in formam Reip. redigi capit, dixit Deus: *Si audieritis vocem meam, & custodieritis pactum meum, (præcepta scilicet, quæ per Moysen in monte sina tradiderat) eritis mihi in peculium de cunctis populis.* Rursum Exod. 31. vult observationem Sabbathi esse signum inter eum & populum in cunctis generationibus eorum, addens: *Pactum est sempiternum inter me & filios Israël.* Denique idem pactum re-

Luc. 17.

Luc. 17.

2. ad Tim. 4.

Jacob, 5.

August.

serm. 16. de

verb. Apost.

Chrysost.

hom. 3. in

Matth. Fulg.

præfuit ad

Mon.

Exod. 19.

Exod. 37.

novat Exod. 34. & Josue c. 1. Genesis item c. 15. *Pepigit Deus fœdus cum Abraham.* Levit. 26. cum Jacob. Psalm. 131. cum David multisque aliis. Agnosce igitur ô homo dignitatem tuam, qui mancipium cum sis Dei, cum eo tamen pacisci & pro operibus tuis mercedem exigere tibi datum sit, quin abis quantotius in vineam ejus, ibi laboras, ibi fodis, palos terræ incutis, vites putas & alligas recepturus ipso diei vespere denarium tui laboris non tantum condignum sed super effluens pretium?

§. II.

Pecuniâ omnis labor, quamvis arduus, venalis.

AT ecce dum vastum mundi hujus forum circumspicio, video ibi passim ad omne genus ministeriorum ac operum, operarios conduci, invicemque pacisci & contrahere. Illic perstreptentibus tympanis, sonantibus tibiis, clangentibus buccinis, militaris unus aliquis centurio aut Tribunus argenteos manu crepans adstantes allectat, ita ferè ad eos perorans: *Eja generosa pectora! cur vividas floridæ ætatis vires inertis desidiâ flaccescere finitis? Ad signa Martia convolate; hic stipendia lauta, larga congiaria merete, hic divites prædæ, hic opima de hoste spolia, hic ampla gloriæ & honorum decora vos manent, arma, arma, arma viri!* Parte alia fori procedit opulenti cujusdam Domini Oeconomus, crumenam & ipse nummis turgidam manu præferens, & in turmam otiosæ plebis forte incidens; heus, inquit, vos, ut quid otio istic torpetis? si pecuniam emereri animus est, Domino meo operam vestram locate, qui eâ in re œconomica multifariam opus habet, sive ad custodiam pecoris, sive ad excolendos agros, sive ad metendas & colligendas fruges, sive ad ligna cædenda, sive ad frangenda saxa, sive ad convehenda cæmenta & lapides erigendis fabricis & alia hujusmodi opera. Rursus hinc inde varios artifices & mechanicos video, merces suas fictiles, ligneas, ferreas, cupreas,

stan-

stanneas, item pannos, pelles, telas, calceamenta, &c. manuum suarum labores ac sudores venum exponentes, quibus conficiendis diebus noctibusque infudârunt pecuniæ solummodo obtinendæ spe, hanc præ omni labore, incommodis, &, quod manibus super induxerunt, callo appetiantes. Ea nimirum pecuniæ est cupiditas, ea vis, ut nullus tam gravis, tam arduus labor sit, quem non vel cum valetudinis detrimento vitæque etiam periculo quovis Oratore potentius & efficacius persuadeat assumendum. O! quot, dum præaltas turres conscendunt & super eas quasi volitant, dum super tecta sublimiâque theatra cursitant, ex alto præcipites cervices fregere! Quot metalli fossores, dum in profundo & in ipsis terræ visceribus auri argentive glebas quærunt ac eruunt, ab ipsis illis glebis obruti & sepulti sunt! Quot urinatores, dum in maris imo margaritaras & corallia legunt, aquis suffocati & hausti! Quot messorum, dum ardente coelo fruges metunt, nimio æstu ac siti contabuerunt! Viennæ austriæ non nemo repertus fuit, qui ceu alter Dædalus fabricatis sibi alis per nescio quæ libramenta è turri S. Stephani demisit se se, exitu sibi cum primis funesto; nam instar facci, uti dicimus in humum prolapsus quasi in frustra dissiliit. Quid huic volatum istum tam periculosum persuasit & eloquentissima pecunia.

Pater quidam nostræ Societatis Pragæ referebat, hominem in eadem secum navi, dum mare navigaret, fuisse, qui unius floreni mercede proposita iteratò in mare demerserit se se, undetandem non emerfit, creditum erat, à pisce aliquo devoratum, eò quòd illic loci, ubi insilierat, aqua sanguinea apparuerit. Quid subterraneis specubus & cryptis horridius? Quid periculosius? & tamen & illuc ut ingrederentur nonnullis persuasit facunda pecunia. Scribit Rhenanus, pauperem in summa annonæ difficultate Augustæ Rauracorum cryptam subisse spe inveniendæ pecuniæ; verùm ultrò citròque frustra vagatum incidisse tandem in mortuorum ossa, & vehementer

attonitum ac stupefactum veluti exanimem concidisse; relectis tamen utouque viribus vix cryptâ egressum tertio post die expirâsse. Horribilius memorat Cardanus, quod Norimbergæ 1530. accidit: Dæmon illic cuidam thesauros certò loco latentes in crystallo ostenderat, Hos ergo cum ille quæreret, adhibito amico spectatore, ad specum devenit; ubi dives arca prostabat, quam ater canis custodiebat. Cerberus haud dubiè tartareus fuit trina vasto capita concutiens sono, cui fordium tabo caput lambebant colubræ; *viperis horrent, juba, longusque tortâ, sibilat caudâ draco.* Hoc tamen terrifico aspectu nihil territus in interiora antri penetrat se se, quò vix ingressus à ruente specus cacumine opponitur in ibique concluditur. *O quò non mortalia pectora cogis?* Quid non persuades auri argenteive sacra (i. e. per antiphrasim execranda) *fames!* in tantum enim (Alani verbis utor) incanduisti, ut dialecticæ muta sit subtilitas, Rhetoricæ languescat civilitas, ubi numerorum pererat pluralitas. Nec abs re pronuntiâsse dixerim Timotheum Philosophum, qui pecuniam, animam sanguinemque mortalibus esse dicebat, utpote cujus amore ac studio vitas suas venum exponant.

§. III.

Mundus infra, Deus ultra condignum suis operariis solvit.

Matth. 16.

Ecclæ. 1.

Matth. 20.

Psal. 8.

AT quam accipit *commutationem* homo pro anima sive vita sua sic exposita? Quid habet amplius de universo labore suo, quòd laborat sub sole, & portat pondus diei & æstus? Mercedem sanè perexiguam & exilem. Si rerum pretia ex natura objecti & causarum, à quibus procedunt, excellentia æstimari debent, quantò non pretiosior auro erit labor hominis, qui creaturarum omnium, secundum Angelos, excellentissimus, earumque Princeps à Deo constitutus est. *Omnia subiecisti sub pedibus ejus* Psal. 8. Et tamen quantum accipit? Vix centesimam,

resimam, pro eo quod meruit, partem: *Usura enim mundi centurum ad unum*, ait D. Chrysológus; q. vellet dicere hunc esse mundi genium, ut non tantum non solvat, quod condignum est, sed simpliciter duntaxat centuplum sibi met retinens. Rogemus, si ita libet, operarios sero vespere ex labore diurno domum reduces, sudoreque ita madefactos, veluti si balneo se se proluisent, rogemus inquam, quid operæ suæ pretii, quid mercedis pro labore tanto referant; respondebit alius ex alio: Quindecim, duodecim, decem, septem, quinque, vel etiam pauciores nummos cruciatos seu cruciferos. Per nummos cruciatos moraliter hic intelligo mundi bona, quæ in pecuniis & opibus, in voluptatibus & deliciis corporeis plerumque sita sunt, hæc idcirco sic appellaverim, quia sicut nummi cruciati ferè postremi valoris in re nummaria censentur, & vix modicum panis pro uno illorum emitur; ita carnalium voluptatum pretium usque adeo exile est, ut (quod Salomon ait) *vix unus sit panis*; vel, ut Hipponensis Doctor legit, *vix dimidium panis*; vel, ut Hebræus; *vix frustum panis*, quod uni operario faciendo per diem nequaquam sufficit: Imò nè hoc quidem refractarius ille adolescens Evangelicus habere potuit, ubi se servitiis mundi, relicto Patre, addixit; *Cupiebat enim saturari vel siliquis, quas porci (quorum custos erat) manducabant, & nemo illi dabat*. Divitias cruce signatas, & non tam cruciatas quam cruciantes aperte docuit D. Chrysofostomus, cum dixit: *Divitia sunt tortore acerbiores: tortor enim corpus vincit, divitia animum vinciunt*. Et alibi: *Quod furenti gladius est, hoc cupidus divitiarum; immò verò longè acerbius quiddam, nam is, qui furit, accepto & adactò sibi gladio, furore se se liberat, & alteram plagam non accipit, cupidus verò dena millena vulnera graviora quotidie accipit; non liberans se se furore, sed intensiorem eum efficiens*. Quocirca sigismundus Imperator, dum ei ex Ungaria quadraginta millia ducatorum allata fuissent, quæ ubi nocte adventante, in quos converteret usus sollicitè cogitaret

Chrysol.

Prov. 5.

Luc. 15.

Chrysof. in
Psal. 48.
L. de avarit.
Tom. 5.Æneas.
Sylv. 9. l. 4.
comment.
10. Alphon.

taret

raret, per cubicularios ocyus consiliarios omnes ac militum
 Duces ad se vocavit, & apertâ arcâ; ecce, ait (vim illam auri ostendens) crudelissimi hostes ac carnifices somnum mihi eripuerunt: Accipite, & inter vos dividite, ut mihi tranquillè dormire liceat. Distributâ itaque pecuniâ inter eos, postquam abiissent, suis dixit: Jam recessit à me carnifex ille, qui me cruciavit; nunc securiùs quiescam. Atque hoc est, quod sacer cecinit Ecclesiastes: *Saturitas divitis non sinit eum dormire, saturitas, i. e. ut explicat Hugo Cardinalis, plenitudo marisupierum & horreorum*, hoc est quod cecinit Propertius:

Ecclez. 5.

Hugo, Card

Propert, l. 3,

Ergo sollicita tu causa pecunia vitæ es,

Per te immaturum mortis adimus iter.

Tu vitis hominum crudelia pabula præbes,

Semina curarum de capite orta tuo.

Et hæc sunt mundi pretia, hæc stipendia, hæc merces, pro quâ tantopere à multis laboratur, sudatur, certatur, pugnatur, curritur. Quid è contrario Deus? ô quàm larga, quàm copiosa apud eum retributio! Qui non pro diurno tantum, sed vel unius horulæ labore denarium rependit: *Cum venissent*, ait Evangelista Matthæus, *qui circa undecimam horam venerant* (ad laborandum in vinea) acceperunt singulos denarios. Denarius apud Judæos idem valebat quod drachma, eratque nummus censualis, qualem Christus sibi exhiberi petiit Matthæi 22. *Ostendite mihi numisma censûs, at illi obtulerunt ei denarium*: Idem denarius Matth. 17. vocatur drachma, ubi Publicani à Christo transeunte censum exigentes dicebant discipulis: Magister vester non soluit didrachma, i. e. duas drachmas sive duos denarios, qui Romanis ex capite, ut vocamus, annuè tributi locò pendebantur. Æquivalet drachma, Budæo teste, tribus solidis Turonensibus, h. e. imperialibus Germanicis duobus. Apud Romanos decem asses, seu quatuor sestertia continebat, valet autem sestertium sequi tertium assen, ita ut quatuor sestertia efficiant asses decem, sive totidem libras

Matth. 22.

Matth. 17.

Bud. de re num.

æris,

æris, decies sestertium (quem numerum literis S. signabant) vetere computo valebat viginti quinque millia coronatorum. Hodie apud nos circumferuntur denarii aurei decem ducatos appendentes, quos Portugallenses vocamus. Duplones huiusmodi cudi fecit Carolus Quintus, pretio videlicet aureorum viginti, quos in nuptiis, quas cum Isabella sponsa celebravit, ad ostendendam magnificentiam suam distribuit, alterâ facie suam, suæque sponsæ effigiem exprimentes; alterâ Cæsarea insignia. Verùm omnes hi nummi oboli sunt respectu monetæ & denariorum, quos in sua monetaria cudit quibusque soluit Magnus Deus, hi enim non decies sestertium, non viginti aut centum millia coronatorum aut ducatorum, sed totos miliones continent, imò regna tota pretio suo longè excedunt, teste Cardinali Bellarmino, cuius hæc sub jicio verba, Regnum Bellarm. de cælorum vocatur denarius, a deo pretiosus, ut regnum merito cælo, appellari possit.

§. IV.

Pauci cum DEO, plures cum mundo contrahunt.

HOc tantum tamque immensum regnum parvo venale. *Hidem Deus proponit apud Divum Augustinum ita disse-* Aug. in
rens: *Venale est quod habeo; tibi eme. Illud quid habet vena-* Psal. 92.
le? Requiem, Regnum. Quantum valet? æterna requies æter-
no labore emenda erat. Sed qualis misericordia DEI? Non
dicit, decies centena millia annorum labora; non dicit, vel mille
annos labora: Sed cum vivis, labora; paucis annis, inde jam re-
quies erit, & finem non habebit. Et tamen (queritur divus Chrysolog.
Chryfologus) tam parvo licet tantas merces suas DEUS æsti-
met ac liceat, homines nolunt cum Deo habere contractum. Et
Thomas Kempensis: Pro modica præbenda longa via curritur; Kempens.
pro æterna vita vix pes à multis levatur. Quantum cunque de immitat.
per suas inspirationes, quasi per quosdam internuntios, corda Christ.
Ff multo-

- multorum circumeat DEUS, quantumcunque cum eis paciscatur, & clamet; ite *in vineam meam*: Ecce ego, si mihi laboraveritis, *dispono vobis Regnum*; parum aut nihil proficit; respondent illi: jam alius nos conduxit, qui paratâ pecuniâ soluit, & non differt in nescio quâm longam ætatem. Quid nobis cum futuris? *De presenti gaudet Ecclesia*. Sed Ecclesia malignantium, de qua Psalmista: *Odivi*, inquit, *Ecclesiam malignantium*; eorum scilicet, qui cum mundo usurario iniquissimo, & quem in maligno totum positum describit ocellus Domini, quâm cum DEO Domino liberalissimo, & qui *unum accipit à centum*, teste iterum Chrysologo, malunt habere commercium: Dæmone ipso odibiliores, qui non dubitavit ex ore energumeni aliquando profiteri, si ei spes in cælum, unde excidit, regrediendi daretur, fore, ut illuc per columnam novaculis & cultris undique prætentam reperet, tametsi millies in assumpto corpore lacerari deberet. At non talia à nobis exiguntur, faciliore labore cælum lucrari possumus: *Jugum enim meum suave, & onus meum leve est*, ait Christus. Quod illud jugum, quod onus, quis labor? *Declina à malo, & fac bonum*. Et: *Si vis ad vitam ingredi, serva mandata, quæ gratia non sunt*. Imò verò, dicetis, hoc ipsum gravissimum jugum, hic labor, hoc opus est viribus humanis majus, & supra naturam: Super naturale enim opus sit oportet, ut fiat de condigno meritorium regni cælestis vitæque æternæ. An non, ipsâ scripturâ teste, *sensus & cogitatio cordis humani ad malum prona est ab adolescentia sua*? Passiones multæ dominantur in nobis; in alio prævalet passio iræ, amoris in alio; hic odio, ille cupiditate gulæ incensus est; ille timore, alius libidine laborat, quibus obsistere, & contra naturam oblucri finè speciali Dei auxilio quis valeat? Sed bone vir, quisquis ejusmodi es, liceat mihi unum ex te quærere: Num si tibi aliquis centum aureos proponeret, eâ conditione, ut te vel à lascivia, vel cholera, vel ab ebrietate, vel à blasphemia, vel à vindicta, vel ab alio quoli-

quolibet vitio contineres; num, inquam, tu in simili occasione impossibile id tibi duceres? & non potius amore pecuniæ temptationibus ac motibus quibuscunque ad malum te incitantibus omnimodis resisteres? Imò nec centum aureis opus esset: ex uno credo, floreno conventionem talem acceptares. Exemplum in simili describit celebris Ecclesiastes ex nostra Societate de milite in obsidione Ostendana. Hic perjuriis ac blasphemis ità consueverat, ut ad singula verba, ut ille ait, unum Diabolum infarciret. Sæpe monitus respondit, adeò jam consuetudinem inveteratam, ut si videret Tartarum præ oculis apertum desisterenequiret, ad extremam penuriam & famem redactus petiit eleemosynam ab uno è Patribus nostris castrensibus, qui solitus erat stipem pro militibus erogare. Sed dum Pater illi eleemosynam denegaret, dicens, hominem adeò perjurum ac blasphemum à DEO & hominibus destituendum, respondit miles, se omninò dolere de pravo illo habitu jam ità inveterato, ut eum exuere nullo pacto possit, quod ut manifesto falsum esse, & à sola ejus voluntate respicientiam pendere Sacerdos comprobaret, ingentem numum aureum illi exhibuit, ad promittens se eum donò daturum, modò per horam sesequatur castra ac militum stationes lustrando citra ullum juramentum, acceptat conditionem, & ecce per transennam à sociis variè impetitur, irritatur, laceffitur. Pater pergit, aureum ad hos insultus ostentans; laceffitus filet, linguam dentibus præmit, obmutescit; acceptoque in victoriæ pretium aureum, consuetudinem illam pravam deinceps non resumpsit. Si ego vel alius quispiam simili ad emendandos perversos hominum mores medio hodie uterer, quam multos ad tribunal sacrum accedentes & arridentes haberemus! quàm angusti templi parietes hominibus capiendis forent! si cuilibet illuc ingredienti unus promitteretur aureus; non ille frigus, non humi flectere, non ceteras, si quæ tamen esse possunt, molestias pensi faceret, modò aureo potiri ei liceret. Ecce, auditores, lutum terrestre &

Henr. Engl.
Grav.

glebâ ruffa opera non solùm naturalia, sed & supernaturalia a deo reddit facilia; quid igitur causæ est, quod idem in multis non operetur cælestis & æterna proposita merces? Unico actu etiam remisissimo cujuscunque virtutis supernaturalis, unâ auditione sacri, unâ eleemosynâ, unâ recitatione dominicæ orationis, *Pater noster*, uno poculo aquæ frigidæ ægrotanti porrecto, lucrari longè plus possumus, quàm valeat totum regnum Hispaniarum: *Quicumque potum dederit uni ex minimis istis calicem aquæ frigidæ, amen dico vobis non perdet mercedem suam*, protestatur divina veritas; mercedem non qualemcunque, non temporalem, non unius aurei, sed æternam, *in corruptibilem & immarcescibilem*, & bene ait, *non perdet*, utpote *conservatam in cælis* apud fidelissimum depositarium ipsum Deum, de quo Paulus: *Scio*, inquit, *cui credidi, & certus sum quia potens est depositum meum servare in illum diem*, quo scilicet unicuique reddetur quod suum est. Unde rametsi in præsentī vita nihil accipis ô! homo, *securus tamen esto*, hortatur D. Augustinus, *irritus est*, inter te & Deum, *bonæ fidei contractus*. Causam ego non aliam, cur minus tanta merces à multis æstimetur, dixerim, quàm quòd ab alio prius conducti sint ac à Deo quis ille qui conduxit? Hic unusquisque secum dispiciat, cui serviat, cui laboret. Illum conduxit superbia, alium avaritia, hunc luxuria, istum gula, alium iracundia, alium aliud ex alio peccatum; nam *qui facit peccatum* (ait iterum divina veritas) *servus est peccati, & operarius Diaboli; nemo autem potest duobus dominis servire*. Sed quisquis ita servis, considera, amabo, de quali mercede & stipendio conveneris. *Stipendia peccati mors*, docet Apostolus. Proh qualia stipendia! Tale stipendium accepit adolescens ille Amalecites, qui cum propter occisum Regem Israël Saulem nescio quor argenteos à Davide se reportaturum speraret, retulit mortem. Dixit enim ei David: *Quare non timuisti mittere manum tuam, ut occideres Christum Domini?* Et continuo *vocans unum de pueris*

ris sui ait; *accedens irruet in eum, qui percussit eum, & mortuus est.* Idem accidit duobus aliis Rechab & Baana, qui occiderunt filium Jonathæ è stirpe Saulis quos pro mercede David Isbosethum iussit interimiri. Tale stipendium luxuriæ suæ retulerunt proci ac lenones sanguinariæ Reginae Angliæ Elisabeth, quos illa singulos neci dabat. Tale stipendium suæ ebrietatis retulit Holofernes à Judith decollatus: & nonnullos ipse novi, qui temulenti, fallente vestigio, ex alto ruentes, aut in foveam lapsi cervices fregère. Tale stipendium recepit civis non nemo Constantinopolitan. Qui Machometi Turcarum Soldano Anno 1453. urbem Constantinopolim prodidit, cui loco tonnæ auri, quod ei promissum fuerat, pellis vivo detracta. Tale superbæ suæ stipendium meruit Aman, patibulum videlicet Cuspit. in Constant. Esth. 7. quinquaginta cubitos altum, quod innocenti Mardocheo paraverat. In fabulis est, quemdam Principem aureos numos: *verbera* appellavit: talena vero aurea *furcarum* nomine vocabat. Unde cum remunerare quempiam de se bene meritum vellet, dicere solebat: Huic tribuite mille verbera, alteri quatuor furcas. Ejusmodi non jam furcis verberibusque duntaxat signatos numos sed ipsas revera furcas, rotas verbera, gladios, mundus habet, quibus de se bene meritis consuevit solvere; cujusmodi solutionem percipiunt communiter fures, homicidæ & latrones, proditores, malefici & venefici, qui licitè queri & expostulare cum mundo quasi in ipsos injurio nequaquam possunt; statim enim reponet unicuique illorum: *Amice, non facio tibi injuriam:* Nonne ex tali stipendio convenisti mecum? Nonne audisti tibi prælegi: *Si male egeris, recipies verbera furcam, rotam, gladium?* Gen. 4. *Et statim in foribus peccatum tuum vindex aderit. Tolle ergo quod tuum est, & vade:* Supplicium est non tam pœna, quàm merces peccati, & utinam temporale duntaxat, quod multis tanquam proficuum optabile est: æternum ipse DEUS comminatur, Matth. 25. cum dicit: *Ibunt, qui mala egerint, in supplicium æternum, justi è contrario, qui bona egerint, in vitam æternam?*

DOMINICA SEXAGESIMÆ.

Quinam aures audiendi & quinam aures videndi DEI verbi habeant.

Qui habet aures, audiendi, audiat. Luc. 8.

Sapientissimus hominis conditor cum ejus animæ tres nobilissimas potentias, memoriam, intellectum, voluntatem indidisset; memoriam quâ res præteritas & absentes rememoraret; intellectum, quo de rebus judicaret earumque naturas dignosceret, ac discerneret inter bonum & malum; voluntatem, quâ illud appeteret, hoc detestaretur: quinque insuper alias sensuales potentias in ejusdem corpore ita distinguit, ut unaquæque proprium suum, in quod feratur, habeat objectum, sic potentiâ visûs in solos colores ac in lucem fertur, potentia auditiva solùm percipit sonum, olifactiva odores, gustativa saporis ut dulcorem, amarorem, acorem; tactus denique duritiem & mollitiem, ac primas qualitates frigus, calorem, humiditatem, siccitatem. Hinc visu audire, & contra auditu videre, olfactu sapere, gustu vel tactu odorare impossibile omnino est. Quid igitur est, quod in hodierno Evangelio idem ille sapientissimus Conditor extraordinario sibi que inusitato clamore ad circumstantes sibi que auscultantes turbas inclamet: *Qui habet aures audiendi, audiat?* Numquid non aures omnibus erant? Et si erant ad quid aliud nisi ad audiendum? Verùm, inquit Theophylactus, *multi aures habent, sed non ad audiendum*; propterea ait Christus: *Qui habet aures audiendi, audiat.* Quin imò, teste Augustino, *surdos multos* (tamen si aures habentes) *Dominus ante oculos suos intuebatur*, cum diceret: *Qui habet aures audiendi, audiat*: Paradoxum hoc præsentis dictione explanabo, ubi docuero quales nam aures ad audiendum Dei verbum requirantur, & quinam sint qui illud

Theoph. in
Matth.

Aug. serm.
18. de verb.
Dom.

Illud auribus suis non tam audiant, quàm videant & specul-
lentur.

§. I.

Quanam sint illa aures audiendi verbum Dei.

Duplices homini aures esse, alias exteriores potentia audi-
tivæ capiti utrinque annexas veluti geminas ansas, aut ve-
luti duos canales, quibus hauritur sonus, unde nonnulli au-
rium etymon sumunt; alias interiores cordis perspicuum est,
aut si cuiquam dubium, cor aperiat & anatomizet deprehen-
ditque in eo geminas cavitates auriculorum speciem ac figu-
ram referentes. Indiderit has, credo, natura cordi, ut indica-
ret, quæ exterioribus hauriuntur auribus verba, per canales il-
los in cor quodammodo demitti, atque defluere. Et sanè nisi
hoc auritum foret, quomodo alter ad cor alterius loqui posse-
mus? Quid enim usitatus hæc Phrasi: loquar tibi ad cor? Qua
etiam **DEUS** ipse in Scripturis non raro utitur, ut cum dicit:
*Ducam eam (Synagogam) in solitudinem, & loquar ad cor e-
jus.* Ruth. quoque Moabitidis ad Booz ait: *Inveni gratiam apud
oculos tuos, quia consolatus es me, & locutus es ad cor ancilla tua.*
Porro ad cor loqui aliud nihil significat, quam ad affectum & ea-
cum efficacia loqui, ut cor affectuum sedes moveatur & infle-
ctatur ad amplectendum illud bonum, ad quod loquentis ora-
tione excitatur, & ad detestandum averfandumque illud ma-
lum, de quo reprehenditur. Et tales aures Christum à suis au-
ditoribus requisivisse docet S. Gregorius, dum ait: *Omnes, qui
illic aderant, aures corporis habebant; sed qui cunctis aures ha-
bentibus dicit: Qui habet aures audiendi, audiat; aures procul
dubio cordis requirit.* Cujusmodi erant Sanctissimæ ejus Ma-
tri, de qua dicunt Evangelistæ, quòd omnia verba, quæ à Filio
audivit, conservaverit in corde suo Luc. 2. *Et Mater ejus con-
servabat omnia verba hæc in corde suo;* alibi autem idem Evan-
gelista addit, *Tò conferens; conservabat omnia verba hæc*
confe-

Osee. 2.
Ruth. 2.

Greg. hom;
15. in E-
vang.

conferens in corde suo, id est rememorans ac recogitans, quem fructum ex illis capere, & quomodo proficeret. Tunc enim fructuosè verbum Dei auditur, cùm in corde seu mente retinetur & recogitatur, ut ait iterum Gregorius, monens: *Verba quæ aure percipitis, mente retinete: Cibus enim mentis est sermo Dei, & quasi acceptus cibus stomacho languente rejicitur, quando auditus sermo in ventre mentis non tenetur.* Quare ut retineatur, acceptò DE I verbò velum cordi oppandendum est, quemadmodum oppandimus rebus pretiosis & caris, nè quorumlibet oculis ac direptioni pateant; sagaciter enim circumvolat infernalis Harpyia Diabolus, ut illud de cordibus nostris tollat & rapiat, uti ipse Christus in apodofi hodiernæ parabolæ contestatur, dicens: Semen est verbum Dei. Quod autem fecus viam: hi sunt, qui audiunt, deinde venit Diabolus, & tollit verbum de corde eorum, ne credentes salvi fiant. Sic concionante aliquando S. Antonio de Padua præfens nobilis domina avidè verbum DE I audiebat. Quod cùm non ferret nequissimus impostor, ut fructum concionis de corde ejus tolleret, tabellarii speciem præferens ad eam cum literis venit, nunciatque filium ab hostibus captum & interfectum, eas maligni hostis versutias spiritu cognoscens Vir Dei (nam corporeis oculis de ejus filio perceperat) coram omnibus dixit: Nihil timeas Domina, filius tuus & vivit, & rectè valet, quibus dictis Dæmon disparuit, & mulier quæ cœperat aviditate & attentione verbum Dei audire perrexit, aures suas revelans Deo, occludens & obducens Dæmoni. In scripturis divinis persæpe DEUS dicitur nonnullis revelasse & aperuisse aures, quoties ad eorum cor loqui volebat, uti Isaiaæ Prophetæ qui c. 50. de se testatur: *Dominus aperuit mihi aurem, & ego non contradixi,* id est statim dicto audiens fui, dicens: *Ecce ego mitte me.* Job. 39. ait Eliud: *Revelabit aurem eorum (Regum) ut corripiat.* 1. Reg. 9. Dominus revelaverat auriculam Samuelis, ubi Gregorius subtiliter investigat, cur non auris, sed diminutive auricula

Greg. sup.

In vita S.
Ant. c. 29.

II. 50.

Job. 39.

ricula vocetur, & more suo moralizans per eam intelligit humilem intelligentiam, & cor attentum ad excipiendum Dei verbum: *Auricula Samuelis, quia diminutive dicitur, quid designat, nisi humilem intelligentiam Doctoris spiritualis? Auricula ergo revelatur à Domino, quando humili intelligentia Prædicatoris à spiritu sancto instruitur, ut quæ facturus est audiat, & audita disponat.* Auriculam Samuelis habebat magnus ille Eremitarum Pater Antonius, qui adolescens Ecclesiam ingressus cum ex Evangelio legi audisset: *Si vis perfectus esse, vende* Matth. 19. *& vende omnia, quæ habes, & da pauperibus, tanquam ea sibi dicta essent, sic verbo Dei ait obtemperandum existimavit, ut venditâ re familiari pecuniam omnem pauperibus distribuerit.* Auriculam Samuelis habebat S. Nicolaus Tolentinas, qui cum forte concionatorem ordinis Eremitarum S. Augustini de mundi contemptu dicentem audivisset, eo sermone inflammatus, statim eundem ordinem est ingressus. Auriculam Samuelis habebat S. Franciscus Assisinas, qui cum auribus percepisset illud Evangelicum: *Nolite possidere aurum, neque* Matth. 10. *argentum, neque pecuniam in zonis vestris, ex templo sibi eam regulam sequendam proposuit: à quo non abluit virtutibus clarissima soror ejus Diva Clara, quæ noverat (ut de illa testatur Surius) de cujuslibet prædicantis concione elicere quod animæ prodesset.* Auriculam item Samuelis habebat Babilas quidam Tharsi Ciliciæ, mimus professione, & magus, vir flagitiosissimus, duas concubinas domi suæ retinens, & multa pro Dæmonis arbitrio, quo utebatur familiariter, sive cum eo, sive cum aliis nefariè transfigens. Ingressus quodam die Ecclesiam, auditoque Evangelio, quod ad pœnitentiam hortatur; Pœnitentiam agite, appropinquavit enim regnum cœlorum, ita conpunctus est, ut redierit domum, & suis concubinis; Quò, inquit, amore, quam æquabili utramque complexus sum, sat superque animadvertistis; jam mutatus aliud de rebus meis cogor statuere: *Quæcumque labore consecutus sum, per me li-*

Sophron. in
Pract. spir.
cap. 32.

Aug. 112.
de temp.

cer (jam monachus fio) accipite. Illæ oratione hujus per-
motæ responderunt cum lacrymis: Et nos in flagitiis tibi sociæ
fuimus, erimus & pœnitentiæ. Omnibus ergo in pauperes
erogatis, incorruptè deinceps, castè sanctèque vixerunt. Hunc
Babylam antiquus auctor *Joannes Moschus* dicit se vidisse, ve-
nerabilem, modestum, & clementissimum virum; imò (addo
ego ex Augustino) beatissimum: *Ille* siquidem, inquit is, bea-
tissimus est, *qui divinas scripturas vertit in opera, & audita Dei*
verba in facta recta commutat.

§. II.

Quæ sint aures incircumcisæ.

Calius.
Rhod. l. 3.
c. 29. Ant.
lect. Act. 7.

AT sunt vice versa complures, qui non humilem auriculam
ad excipiendum Dei verbum, sed aures prægrandes & pla-
nè monstrosas habent, quales Antiquarius Scriptor describit
in populis & gentibus nonnullis (Fanestios sive Sarmolos Pom-
ponius Mela vocat) quæ in tantum excreverant, ut totum cor-
pus vestium in modum iis contegant. Quis non aures ejus-
modi incircumcisas dixerit, cujusmodi Judæis in faciem ex-
probravit S. Stephanus: *Dura cervice & incircumcisus cordi-
bus & auribus?* Et quæ illæ aures incircumcisæ? Obstinatæ vi-
delicet & pelle infidelitatis ac nequitæ obductæ, quasi dixisset
Zelosus Prædicator: Vos, Judæi, estis rebelles & obstinati, qui
cor & aures pellicula infidelitatis obductas habetis, ut credere
non possitis, & audientes non audire, quia pelliculam illam cir-
cumcidere & auferre non vultis. His consimiles existimo
Christianos illos, qui planè incircumcisus auribus & cordibus
sacras conciones adeunt, dum eas sine ulla attentione & animi
præparatione audiunt, imò audientes non audiunt, quin mag-
gis prædicanti obstrepunt, & circumstantibus non levi scanda-
lo sunt inconditè confabulando, Epistolas lectirando oculos
per hos & illas jaciendo, colludendo, corridendo, &c. & sic pre-
ciosum Dei verbum (quod apud illos verè secus viam & secus
aures

aures cadit) conculcando, non minus in eo sacrilegi, quam si ipsum dominicum corpus conculcarent, non meus ille sensus, sed magni Augustini est; qui non dubitavit dicere: *Non minus reus erit, qui verbum Dei negligenter audierit, quam ille, qui Corpus Christi in terram cadere suam negligentiam permiserit.* Aug. hom. 26. in Exod.

Sunt præterea auditores alii, qui cum sint incircumcisis ipsimet auribus, prædicatores ejusmodi quærent, qui incircumcisis labiis ad eos loquantur: Qualibus ad Pharaonem detrectavit loqui Moyses; cum enim ad prædicandum ei divinitus mitteretur, hisce se excusabat verbis: *Ecce filii Israël non audiunt me, & quomodo audiet Pharaon, præsertim cum incircumcisis sim labiis?* Pro quibus ultimis verbis Divus Augustinus Septuaginta Interpretes secutus ita legit: *Ecce ego gracili voce sum, & quomodo exaudiet me Pharaon?* Sed quæ tua hæc excusatio Moyses sancte? Ut quid gracilitatem vocis obtendis, quam non obtendebas, dum ad universum populum Israël mittebaris? An existimas unum Regem inconditis clamoribus adeundum? Quæ tua hæc erit urbanitas, qui in regia à puero enutritus, ignorare non potes, cum Rege potius humili & gracili voce, quam elata & clamosa loquendum? Itaque quidem (responderet Moyses) gracilitate vocis Pharaoni placerem; verum, ubi *obsurdescunt filii carminis*, eloquenti rhetorica & voce tonitruum utendum est. Filias carminis appellat Sacer Ecclesiastes aures peccatorum & in malo obduratorum, eò quòd audiendis carminibus & fabulis addictæ sint; at verò monitiones fastidiant, consilia non attendant, ad objurgationes & reprehensiones obsurdescant, secundum illud Pauli: *Erunt, qui sanam doctrinam non sustinebunt; sed ad sua desideria concervabunt sibi magistros prurientes auribus, & incircumcisos labiis: Et à veritate quidem auditum avertent, ad fabulas autem convertentur;* Quemadmodum illi in quos acriter invenitur Isaias: *Qui dicunt, inquit, videntibus, id est Prophetis: Nolite videre, & aspicientibus: nolite aspicere nobis ea, quæ re-*

- Fran. Mendos. *Et a sunt : loquimini nobis placentia, videte nobis errores. Quæ potest par impietas excogitari, exclamat hic non nemo ! non solum veras monitiones fastidiunt, sed etiam falsas adulationes extorquere volunt. Loquimini nobis placentia, & (quod Pius II. Pontifex de aulicis ad Ferrariæ ducem scripsit) inter Laudum & Placentiam, non autem Veronam versus in concionando ambulate : loquimini nobis fabulas & carmina, laudes & blandimenta, non sic veritatem, quæ odium parit; imò volunt ipsam Propheticum lumen, si fieri posset, obscurare. Nolite aspicere quæ recta sunt, nè ipsi è suis voluptatum tenebris exire compellantur. Volunt insuper veritatem Propheticam, quod fieri non potest, à vero aberrare; videte nobis errores, nè ipsi è suis scelerum erroribus per Propheticas monitiones extrahantur. De ejusmodi Psaltes regius differens ita imprecatur : Furor illis secundum similitudinem serpentis, sicut aspidis surda, & obturantis aures suas, quæ non exaudiet vocem incantantium, & venefici incantantis sapienter. Incantant sapienter sanè imò sapientissimè, prædicatores divini verbi, corda peccatorum, dum, juxta monitum Apostoli datum Timotheo, instant opportunè, importunè, de peccatis arguunt, increpant, obsecrant, ut pœnitentiam agant, clamant & quasi tuba exaltant vocem suam, annuntiantes iram & flagella iræ DEI impœnitentibus, inferorum supplicia & rogos inextinguibiles comminantes, quemadmodum annuntiabat, & comminabatur Divus Cæfarius Arelatensis, qui cum advertisset auditores suos, lectò Evangelio, Ecclesiâ egredi, quòd Sancti & Zelosi viri conciones audire detrectarent, ad eos conversus sic appellat : Quid facitis filii ? quid ita foras absceditis mala persuasionis subversi ? State pro animabus vestris ad accipienda verba adhortationis nostræ, eaque auscultate solliciti, non licebit id vobis in illo tremendi judicii die, moneo, clamo atque contestor ; nè sitis obsecro, vel surdi vel profugi, auditis oris mei buccinam, perinde ac si animas vestras suo mucrone Satan jugu-*
- Petrus de Gregor in præm. Io. de concess. frud.
- Psal. 57.
2. Tim. 4.
- Isa. 58.
- Sur. in vit. c. 12.

jugulârit, non ego taciturnitatis arguar. At quàm multi sunt, qui ad ejusmodi sapientes incantationes more serpentum (quâ appellatione peccatores compellat Christi præco Joannes : Luc. 3. *Serpentes genimina viperarum, &c.*) more, inquam, serpentum aurium alteram terræ applicant, alteram caudâ obtegunt! hoc est, ut explicat Hugo Cardinalis terrenorum & voluptatum amore, à quibus abstrahi nolunt, utpote quarum, veluti Sirenum, carminibus (quibus aures suas filias carminis, avidè præbere solebant) toti jam ante excantati; quæ sunt Sirenes illæ de quibus Isaias : *Respondebunt ibi Sirenes in delubris voluptatis*; vel, ut Vatablus vertit, *in palatiis voluptatis*. Ferè enim, qui in ejusmodi palatiis versantur, veritati aures obseptas habent, uti ille idololatricus Imperator Cajus, qui in humili adhuc loco & statu constitutus benevolas suis monitoribus aures dabat; ubi ad arcem Imperatoriam evasit, superbas & iracundas, unde Macronem, quo apud Tiberium laudatore usus fuerat, cum adhuc privatus viveret, ferre non potuit monitorem, cum ad Imperii tabernaculum accessit, uti refert Philo Hebræus : *Phil. de legat. ad Ca. Castigatorem, inquit, impudenter rejiciebat: Interdum etiam procul venientem conspicatus, sic alloquebatur proximos: Adest Præceptor jam supervacuus; pedagogus, non amplius pueri, prudentioris se ipso monitor, qui subito Imperatorem obedire postulat.* Et statim de sua sibi prudentia, judicio, cæterisque ad imperandum dotibus blanditur : *Et audebit, inquit, aliquis indoctus me, qui in materno utero, & naturæ officina Imperator formatus fui, nondum in lucem editus, docere artes imperatorias, quas dudum probe calleo?* Audire est & hodie nonnullorum (qui sibi nimium sapientes & docti videntur) audire est, inquam, voces: Quid mihi concionator opus? quid monitor importunus? quid inconditus buccinator? qui nimium quantum vitia mea exaggerat, conscientiam aggravat, Scrupulos ingratos movet ac ciet, unde non nisi atram bilem & melancholicum sanguinem generari est necesse. Habeo domi meæ co-

dices, habeo libros politicos, historicos, habeo & asceticos, unde citra periculum confusionis meæ (quam in templo incurere possem) doctrinas morales & statui meo competentes, copiose haurire & capessere possum. Dederim istud equidem, posse quempiam ex lectione librorum piorum magnum spiritualemente fructum capere, & hanc ratione Societatis nostræ Parens S. Ignatius vir aulicus & equestris à seculari vita ad summam perfectionem conversus est: Non tamen idcirco publicas conciones negligendas monet imprimis Sacrosanctum Concilium Tridentinum, dum fideles omnes ad eas audiendas in suis Ecclesiis saltem diebus Dominicis ac festis exhortatur; S.

Scs 24. c. 4.

*Synodus mandat, ut in Ecclesia sua. (Ordinarii locorum) sive ipsi per se, aut, si legitimè impediti fuerint, per eos, quos ad prædicationis munus assumunt; in aliis autem Ecclesiis per Parochos, sive, iis impeditis, per alios ab Episcopo impensis eorum, qui eas præstare vel tenentur, vel solent, deputandos in Civitate, aut quacunque parte Diocesis, censent expedire, saltem omnibus dominicis, & solennibus diebus festis; tempore autem jejuniorum quadragesimæ, & Adventus Domini, quotidie vel saltem tribus in hebdomada diebus, si ita oportere duxerint, Sacras Scripturas, divinamque legem annuntient, & aliàs quotiescunque id opportunè fieri posse judicaverint. Ecce quàm operosè Sacrum Concilium prædicationem divini verbi inculcat ordinariis & consequenter ipsis Christi fidelibus & Parochianis ejus auditione (quibus tamen licitum est secluso proprii Parochi contemptu etiam in Ecclesiis Regularium concionibus interesse) utpote cum hæc sit una ex notis, quibus electi ad gloriam à reprobis distinguuntur; nam *omnis qui ex DEO est, verba DEI audit: Propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis*, dicebat CHRISTUS incircumcisas aures habentibus Judæis! ubi Divus Augustinus: *Quoniam, inquit, præscierat Dominus, qui fuerant credituri, ipsos dixit ex DEO, quoniam regenerationis adoptione renascerentur ex DEO, ad hoc**

Declarat.

Joan. 8.

perti-

pertinet: qui ex Deo est, verba Dei audit. Quod verò sequitur: propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis: eis dictum est, qui præcogniti erant, quod non fuerant credituri. Sed jam de incircumcisis auribus dictum fatis, venio ad eos, qui tametsi avidè verbum DEI excipiunt, illud tamen non tam audiunt, quàm aspiciunt & speculantur.

Aug. tra-
ctat. 42.

§. III.

Quinam verbum Dei auribus speculantur.

VENITE, inquit, *videamus hoc verbum*, quod iste aut ille Ecclesiastes, in urbe nostra laudatus, & per compita celebratus, ad frequentem auditorem disseminat. Verùm quæ in regione verba tam colorata sunt, ut videri & conspici queant? Nisi fortè in aliqua Utopia, ubi verba ore prolata, antequam ad aures distantis proveniant, præ vehementiâ & rigore frigoris congelari, & in glaciem densari perhibentur seu potius finguntur. Nôstis, quot quot estis Philosophi, potentiam auditivam, tametsi fortè, secundùm nonnullos, per potentiam suam obedientialem divinitus elevari possit ad producendam visionem; nequaquam tamen propter subjecti incapacitatem participare posse effectum formalem visionis, & dici *videns*. Nihilominus paradoxum hoc, & nodum difficultatis adæquate resolvit Divus Jacobus Apostolus, dum in sua canonica Epistola fideles ita adhortatur: *Estote factores verbi, & non auditores tantum, fallentes vosmet ipsos: Quia si quis auditor est verbi, & non factor; hic comparabitur viro consideranti vultum natiuitatis suæ in speculo: consideravit enim se, & abiit, & statim oblitus est qualis fuerit.* En ut Apostolus nudos verbi auditores compareret speculatoribus; est enim illud verè speculum quia in eo nos inspicimus & speciem animæ contemplamur, ut videamus quantum à virtutis perfectione distemus, videamus seditatem animæ nostræ & turpitudinem peccatorum quibus obnoxii sumus. Sed quid juvat speculari, si quod specu-

Biderm. in
Acroam.

Jacob. 13.

speculati, quod intuiti sumus, quod faciendum, quod vitandum in concione cognovimus, effectui non demus, & datâ, ut itâ dicam, operâ obliviscamur; & nolumus intelligere, ut bene agamus. Talis speculator fuit Herodes ille Tetrarcha Gallileæ, qui frequens magni Prædicatoris Joannis Baptistæ auditor erat, & (quod scribit Marcus Evangelista) *libenter eum audiebat*, insuper etiam *auditô eò multa faciebat*, sed quod caput rei & punctum difficultatis, intelligere noluit, ut nimirum ablegaret ab se, & dimitteret uxorem fratris sui; imò ex speculatore spiculator demum factus est, cum *decollavit Joannem in carcere*, & cum capite vocem ei sustulit, nè ab eodem ultrâ commoneretur. Talem speculatricem memorat noster P. Joannes David alicubi locorum ancillam, ex qua cum materfamilias quæsisset, quonam excurrisset, unde veniret, respondit illa, ex templo se venire, concionem istic factam esse, institit hera, an concio facta esset: Illâ affirmante & jurante se ei interfuisse, & audivisse, subsumpsit hera, & itâ, inquit, dicta est, vel potius à te visa, non facta, nec in opus redacta; superest, ut manus operi admoveas. Pulchre ad propositum nostrum Seneca Philosophus: *Quidam veniunt, inquit, ut audiant, non ut discant: Sicut in theatrum voluptatis causâ ad delectandas aures, oratione, vel voce, vel fabulis ducimur. Magnam hanc partem auditorum videbis, cui Philosophi (dicam ego, concionatoris) Schola diversorium otii sit; non id agunt, ut aliqua illis vitia deponant, ut aliquam legem vite accipiant, ad quam mores suos exigant; sed ut oblectamento aurium perfruantur. Aliqui tamen & cum pugillaribus veniunt, non ut res accipiant, sed ut verba, quæ tam sine profectu alieno discunt, quam sine suo audiunt.* Hactenus sapiens Ethnicus, Christianos illos ad vivum describens, qui ad conciones non tam audiendi, quam spectandi gratiâ adeunt, & tanquam ad theatrum veniunt: Nam sicut in theatro plerumque oculos magis quàm aures pascimus, laudando nunc formam theatri, nunc ejus ornatum, nunc personarum

Marc. 6.

P. David.
virid. Chri-
stian. c. 97.

Senec. E-
pist. 108.

narum vestitum splendorem ac varietatem, nunc agendi dexteritatem, &c. peractâ verò Scenâ nullus ferè alius reportatur fructus, quàm duo illa verba : *Bella comœdia ! bellè egerunt !* ità in concionatore laudatur modò eruditio, modò eloquentia & dicendi modus, modò memoria, modò gestus, modò canora vox, applauditur, acclamatur : Bene & ad miraculum dixit ! *Nunquam sic locutus est homo.* Sed, ô bone, aut quod laudas, facito ; aut si non facis, laudare desinito : *Prolixa enim laudatio est, qua non queritur verbis, sed tenetur factis,* ait Divus Ambrosius. Jam si aliqui de præsentibus spectatores mei huc venistis,

Joan. 7.

Ambros. l. I. de virg.

Spectatum admisi risum teneatis amici ;

Spectaculum vobis propono ridiculum illud quidem, sed simul quàm maximè serium. Dixeram suprâ, esse nonnullos qui concionatores incircumcisis labiis ambiunt. Si ego hujusmodi sum, & graciliter ad vos loquor, locò mei asinum circumcisa labia habentem hîc statuo ; non illum, quem circumcisis labiis (quò semper ridenti similis patentibus appareret dentibus) carduos comedentem cum vidisset Dionysius Tyrannus in risum effusus dixit : *Similes habent labra lactur as ;* Non illum, inquam, sed qui in specu seu stabulo Bethleemitico ad præsepe Christi nati stetit, & inde ceu ex cathedra non jam iocabundus, sed concionabundus, non gracili sed sonora voce illud Isaïæ de se vaticinium omnibus proclamat : *Cognovit asinus præsepe Domini sui, Israël autem verbum DEI quod factum est, non cognovit.*

Horat.

Isa. I. Linc. 2.

Anacephaleosis dictorum & conclusio.

Sed invertè paululùm parabolam tuam ô Afelle ; & dic modò : Cognoscunt rudes & indocti (quorum ego typus) cognoscunt plebei, cognoscunt humiles, pauperes, ignobiles verbum Dei illudque recipiunt : Sapientes contrâ, divites, potentes secundùm carnem nobiles non cognoscunt & recipere nolunt. *Ju- stè in hos querela Dei est : Quis cæcus nisi servus meus, aut quis surdus,*

Ju- Isa 4.

Hh

surdus,

surdus, nisi ad quem nuncios meos & oratores misi. In sola hac Triurbe Pragensi plusquam quadrageni oratores quot dominicis & festis diebus è diversis pulpitis perorant; & quis fructus tot concionum? Non referunt fructum, qui verbum DE Iextimâ duntaxat auriculâ & sine omni attentione audiunt, si tamen audiunt: Non referunt fructum, qui cor induratum & veluti lapidum cumulo obvallatum gerunt, qui cum sint ipsimet duri, omnis sermo de virtute, de peccati fuga, de pœnitentia, de perfectione durus illis videtur dicentes cum lapideis illis Christi discipulis: *Durus est hîc sermo, & quis potest eum audire?* Non referunt fructum, qui spinis aures obsepiunt, spinis dico, quod dicit ipse Christus, divitiarum & voluptatum hujus vitæ, quæ suffocant sementem cœlestis Patris familias. Quid de his dicemus? Hoc dicemus. Qui verba Dei non audit, non est ex Deo; & qui non est ex Deo, non est è prædestinatorum numero: Non est ex numero ovium Christi, de quibus ipse ait: *Oves meæ vocem meam audiunt*: Non sunt terra, non sunt ager, cui benedixit Dominus: Non sunt ex beatis illis, quibus dicitur: *Beate aures, quæ audiunt, quæ vos auditis.* Quod si non sunt ex DEO, necesse est, sint ex Diabolo: Si non sunt ex prædestinatorum, sunt ex reprobatorum numero: Si non sunt ex ovibus, sunt ex hoedis: Si non sunt terra benedicta, sunt maledicta, de qua dicitur: *Spinæ & tribulos germinabit*: Si non sunt in censu Beatorum, erunt in censu æternum miserorum. Qui habet aures audiendi, audiat!

Joan. 6.
Hieron.
Joan. 10.
Gen. 27.
Luc. 10.
Gen. 3.

DOMINICA QUINQUAGESIMÆ.

Mundus Hospitale cæcorum.

Cæcus quidam sedebat secus viam. Luc. 18.

Res mira! Auditores, Christus appropinquat Jericho, & incidit in cæcum. *Cæcus sedebat secus viam; nec ille ignobi.*

nobilis unus aliquis, sed, ut Marcus notat, filius Bartimæi, hoc est *filius floridi*, filius alicujus divitis & nominati viri (neque enim plebeiorum hominum nomina palàm celebrari solent) nec solus, sed cum comitatu alterius item cæci; ait enim Matthæus duos fuisse: *Duo*, inquit, *cæci sedentes secus viam audierunt quia JESUS transiret, & clamaverunt dicentes: Domine miserere nostri*; Res, inquam, mira! si enim Jericho locus deliciarum est (ibi enim Salomonem Engaddi vineas suæ que hortos Paradisi æmulos habuisse docent scriptores) si Jericho, inquam, locus deliciarum est; unde habet cæcos, quos mortaliū miserimos nemo non dixerit? Euthymius ait; *grande malum est aliquem esse cæcum, grandis miseria*. Hinc bonus Tobias oculis captus, dicebat iis, qui eum ad lætitiā stimulabant: *Quale gaudium mihi erit, quid in tenebris sedeo, & lumen cæli non video?* Si cæcus filius Bartimæi, sive floridi, ac divitis ut quid mendicat? Si duce eget, ut q. d. similem sibi cæcum in ducem adsciscit? Cæcus enim cæco quomodo ducatum præstabit? Nonne ambo in foveam cadent, teste ipsomet Domino? Mysteria hæc sanè mira sunt; sed quæ temporipræsenti apprimè conveniunt. Jericho enim quod nisi mundum significat? Ità docet origines: *Per Jericho*, inquit, *intelligitur mundus*. Hic diebus his antecineralibus totus est in deliciis & floribus, totus in conviviis, epulis, symposiis, symphoniis, jocos, ludis, saltibus, choreis, tripudiis, spectaculis & omnis generis hilaritatibus, verum inter has ipsas delicias plurimi fiunt cæci, & exoculantur, & ii ipsi, quod de Pharisæis dixit Christus, cæcorum duces ac mendici, quorum cæcitatē præsentifermone declaratum ibimus.

Matth. 20.

Euthym.

Tob. 5.

§. I.

Peccator exoculatus.

INter cætera pietatis, quæ post se S. Ludovicus Galliarum Rex reliquit, monumenta, est etiamnum hodieque Parisiis

hospitale pro trecentis cæcis fundatum, vulgò hospitale quindecim viginti; quod fundavit in memoriam trecentorum nobilium qui in expeditione Damiatæ, sive capti, sive obsides in Ægypto relictæ, à barbaris sunt exoculati. Barbarorum enim usitata ea crudelitas est, hostibus suis oculos eruere, uti fecerunt Philisthæi Samsoni, (a) Babylonii Sedeciæ Regi Juda (b) Carthaginenses Atilio Regulo (c) Berengarius Ludovico Bosonis filio (d) Justinianus Belisario (e) &c. jam verò quæ non confusio in una hospitali domo sit necesse est, quam trecenti exoculati incolunt, dum videlicet nemo illorum se se movere potest, quin in alterum impingat, aut parieti caput, pedemve saxo allidat; videre est hunc in terra volutari, alium è scalis prolabi, audire lamentationes, & ejulatus, ah! ohe! audire scipionum crepitus, quibus andabatarum instar invicem velitantur. Videtur mihi mundus his diebus magna sui parte in ejusmodi hospitale cæcorum transire, & hoc ex eo vel maximè capite, quia incolis suis persuadet, licere hoc tempore licentius vivere, nec tantam Dei mandatorum, ut aliàs, rationem habere, liberalius genio indulgere; quæ nonne magna cæcitas? Si enim mandata Dei *lucerna* sunt & oculus *pedibus* nostris, teste Davide, hanc lucernam extinctum ire, quod est nisi cæcitatem & tenebras sibi velle inducere, ut nescias, quò gressum tuto figas; *cæcus* enim est ut ait Divus Gregorius, *qui superna contemplationis lumen ignorat, qui presentis vitæ tenebris pressus, dum veram lucem nequaquam, diligendo, conspicit, quò gressus operis porrigat, nescit.* 1. Reg. c. 11. Naas Ammonites fædus cum Israelitis Jabez Galaad factururus, hanc eis conditionem proposuit: *In hoc feriam vobiscum fædus, ut eruam omnium vestrum oculos dextros.* Crudele sanè fædus, & summè probrosum tanto populo; sic enim deturpare illos & vili facere coram omnibus vicinis gentibus volebat Tyrannus, addens: *Ponam vos opprobrium in universo Israël, quippe cæci aut monoculi aptiores sunt, quibus ab omnibus illudatur: Quo modo etiam illudat.*

(a) Judic. 16

(b) Jerem. 39

(c) Liv.

(d) Cranz.

l. 2. c. 23.

(e) Procop.

l. 9. c. 6.

Psal. 118.

Gregor. 1.
p. Past. c. 11.

illufit Bafilius fecundus Imperator Græcus Bulgaris, dum par-
 tâ contra Samuelem eorum Regem victoriâ, quindecim mil-
 lia ad fe adducta omnino excæcavit, uno è fingulis centuriis
 monoculo relicto, qui reliquos duceret. At crudelior longè
 Tyrannus peccatum, quod unum oculum homini eruere, non
 contentum, utrumque funditus & radicitus ità eruit, ut ne
 fcintillam minimam alicujus luculæ ei relinquat. Expertus
 est hoc magno fuo malo post fuum peccatum David, dum
 queritur & lamentatur: *Comprehenderunt me iniquitates* Pfal. 39.
meæ & non potui ut viderem. Comprehenderunt & captiva-
runt, tanquam hostes & tyranni, funibus & catenis astringe-
runt (funes peccatorum circumplexi sunt me) compedes inje- Pfal. 118
cerunt, oculos eruerunt, & non potui ut viderem DEUM sum-
mmum bonum meum, peccata mea diviferunt inter me & il- Hugo. Card.
lum & absconderunt faciem ejus à me, excæcavit me malitia
mea: Nec mirum, si non potui videre, quia multiplicata sunt
iniquitates mea super capillos capitis mei; cor meum conturba-
tum est in me, dereliquit me virtus mea, & lumen oculorum
meorum & ipsum non est mecum: Factus sum opprobrium ex in-
de vicinis meis valde: adversum me susurrabant omnes inimici
mei illudentes mihi ac dicentes ubi est DEUS tuus? Nôsse vis,
ô bone David ubi sit DEUS tuus? Juxta te est, ponè te est, spe-
culator adstat desuper, tuosque actus, imò cogitata, prospicit.
Prospicit, dum Bersabeen ad te evocas, prospicit, quod circa
Uriam ejus virum machineris, quid moliaris, quid cogites, pro-
spicit, quod Joabo circa illum scribas; & hunc non vides, qui
ante hac Psallebas: Providebam Dominum in conspectu meo Pfal. 15.
semper, quoniam à dextris est mihi nè commovear? Ah! inquit, Pfal. 139.
comprehenderunt me iniquitates meæ, exoculaverunt me,
juxta iter scandalum posuerunt mihi, & non pos-
sum videre; hinc motus est pes meus
effusi sunt gressus mei. Pfal. 73.

Peccator non videt presentem sibi DEUM.

ATque hîc est primus cæcitatæ in peccatore effectus oblivio
 Animirum Dei & ignorantia quædam affectata, dum ita liberè,
 dicam an cæcè, peccat, quasi DEUS non esset, cujus
 Pfal. 13. mandatis obtemperare debeat, juxta illud Psalms: Dixit insi-
 Pfal. 9. piens in corde suo: *Non est Deus*, &: *dixit impius in corde suo: Non requiret*, non requiret, quod ego egerim, quod dixerim, quod cogitaverim, peccavi enim semel, iterum ac tertio, &
 Eccli. 5. *quod mihi accidit triste?*

O miseræ hominum mentes & pectora cæca!
 Qualibus in tenebris vitæ quantisque periculis
 Degitur hoc ævi quodcunque est.

Lucræ. Luculentius in hoc exemplum in se ipso præbet Davide pœ-
 nitente exoculatio impœnitens Judas Iscariotes, quem cæco-
 rum ducem vel ex eo dixerò, ut *quis fuit dux eorum*, qui *compre-*
 Act. 1. *benderunt JESUM*. Veneratis cum nefaria cohorte sua in
 villam Getsemani, ubi sciebat Jesum esse, dederatque eis sig-
 Marc. 14. num dicens: *Quemcunque osculatus fuero, ipse est, tenete eum,*
 & *ducite cautè*. Et ecce obviam sibi factum ultròque occur-
 rentem, seseque manifestantem: *quem queritis ego sum*, vel ad
 I. Pet. 2. laternas & faces non agnoscit, sed veluti si in lapidem offendis-
 set (uti revera tunc ei fuerat *lapis effensionis & petra scandali*)
 velut si in lapidem, inquam, offendisset, cum omnibus quos
 ducebat, in terram graviter prolapsus est; & subinde à lapsu
 Joan. 18. confurgens stabat dubius etiamnum & anceps, quemnam ac-
 cedens oscularetur (*stabat autem & Judas, qui tradebat eum,*
 cum ipsis, scilicet Judæis (donec acceptâ potestate, & auditò:
 Luc. 22. *Hæc est hora vestra & potestas filii tenebrarum*, accedens oscu-
 latus est eum, dicens: *Ave Rabbi*. O infelix Juda; quomodo
 non cognoscis Magistrum tuum, cum quo tribus & ultra annis
 familiariter conversatus es, cum quo paulò antè cœnâsti, &
 buccel-

buccellam intinctam, specialis notam honoris, de manu ejus accepisti? Numquid ille sui vultus lineamenta immutavit? Numquid aliam formam assumpsit? nihil horum equidem. Sed tu immutatus es, tu ex discipulo proditor, ex homine diabolus, ex vidente cæcus factus es, ait enim Evangelista, quòd *post buccellam acceptam introiit in eum Satanas, & continuo* Joan. 13. *eum exoculavit, noctemque eidem induxit, unde dicitur è cœnaculo nocte exivisse (erat autem nox) nox erat non tam in* Joan. 17. *aere, cum plenilunium tunc fuerit, quam in Judæ animo, ut scilicet finè ulteriori consideratione ac deliberatione concep- prum scelus executioni daret. Judas, inquit Augustinus, nocte exiit; quia erat filius tenebrarum & noctis.* Aug. in Joan.

Simile quod accidit Apostolorum Principi Petro, qui eò quod se se perditæ ministrorum turbæ in atria Caiphæ miscuisset, & ad ignem unâ confedisset, in suspicionem adductus quasi unus è discipulis Christi foret (*numquid & tu ex discipulis es illius?*) Comprehendi timens tertio turpiter & cum perjurio negavit, *quia non novi hominem illum, quem dicitis.* O Petre! non longè antè DEUM illum palàm confitebaris, dicens: *Tu es Christus filius Dei vivi;* & jam nec Deum nec hominem nôsti! non nôsti eum, qui te de navi vocavit & è piscatore piscium piscatorem hominum fecit, qui tibi Regni cœlorum claves dedit, & super Ecclesiam suam Principem constituit? Non nôsti eum, quite in fluctibus ambulans, nè mergereris dexterâ suâ erexit? Non nôsti eum, qui pro te, non secus ac pro se, didrachma soluit? non nôsti eum, quite in montem excelsum Thabor assumpsit, & ibi coram transfiguratus gloriam suam manifestavit, quâ illectus dicebas: *Domine, bonum est nos hic esse?* Non nôsti eum, qui tibi ab hinc bihorio vel trihorio summa cum teneritudine & dulcedine amoris lutulentos pedes tuos lavit? Non nôsti eum, cui modò dicebas: *Tecum paratus sum & in carcerem & in mortem ire?* Ah Petre! ad ignem excæcatus es! nimius tuæ vitæ amor te excæcavit: com-

comprehendi & in carcerem mitti pertinuisti, & ecce comprehenderunt te iniquitates tuæ, ut non possis videre quantumvis tibi vicinum Deum tuum, creatorem tuum, Redemptorem tuum, Magistrum tuum, benefactorem tuum, amantorem tuum; & nisi ille te prior respexisset (*conuersus Dominus respexit Petrum*) nisi tibi lucem mentis reddidisset, parem cum Juda damnationis aleam fortitus eras. Et inde, credo, factum, ut etiamnum post resurrectionem Christi aliquid tenebrarum in ejus oculis resederit. Cùm enim eo in mari Tiberiadis unâ cum socio Joanne piscante JESUS ad litus confisteret, Joannes suis Aquilinis oculis continuò Magistrum agnovit, dicens: *Dominus est*. Non sic agnovit Petrus, sed vel ignotum aliquem hominem aut omnino phantasma existimavit. Quid causæ, cur hîc non agnoverit, agnoverit ille? Fortè quia ille juvenis, hîc senex & oculis debilioribus. Sed adeò decrepitus tunc nec dum erat, neque perspicillii opus habens: Probabiliorem causam allegat Chrysologus, quòd nimirum Petrus pravo Judæorum Sodalitio antea se miscuerit, & ad ignem cum ministris se calefecerit, & ideo amiserit lucem suam: *Tardius, inquit, Petrus suum Dominum videbat, quia facile vocem ancillæ susurrantis audiebat*. Et hæc de primo cæcitatibus, quæ est in peccatorè, effectu.

§. III.

Peccator non videt se ipsum.

ALter non minus detestandus effectus est, non videre se ipsum, & fœditatem suam, quæ ex peccato in peccantem redundat, & tanta est, ut Diaboli ipsius fœditatem exæquet: *Magnus Dæmon est peccatum*, ait Divus Basilus, Dæmon autem, uti revelavit S. Catharinæ Senensi DEUS Pater, in tantum est horribilis, quòd homines experti eligerent potius habere omnes pœnas vitæ presentis, quàm dæmonem in sua figura videre. Vidit unus aliquis Exorcista, sed luctuoso eventu, Crem-
firium

firium civitas est Moravia, sedes Episcoporum Olomucensium meum natale solum, illic (uti à majoribus meis accepi) in templo cathedrali S. Mauritii Episcopus Cardinalis Dæmonem sacris exorcismis ex energumeno exigebat, ad quos, cum nequam spiritus cedere detrectaret, ab alio præterquam à Decano minimè pellendus, ipse Decanus sanctâ summissione, indignitatem suam profitens, ei se muneri imparem judicabat; demum post complures tricas, ut odioso adversario ægri quidpiam faceret dæmon, Decano dixit: Respiceret saltem, se se mox exiturum, atque tam fœdâ ei formâ visus est, ut respiciens horrore perculsus à sensibus emoveretur, ex eâque consternatione, post agitationem enormem denique moreretur. Tanti constitit vel momento dæmonem vidisse! quid quòd S. Chry-

Chrysoft.

ostomus ausit dicere, peccatum Dæmone pejus esse? Proindeque, si etiam corporeis oculis cerni posset, ejus fæditas, nemo non eligeret cum præfata S. Catharina non tantum omnes pœnas hujus vitæ sed etiam in ipsum infernum demergi, quàm in illud consentire. Fingunt Poëtæ, imò versibus quodammodo depingunt varia visû terribilia & horrida monstra, fingunt Medusam anguicomam, ad cujus unicum aspectum homines in saxa dirigerant; fingunt Hydram septicipitem, fingunt Cerberum trifaucem, triformem Chimæram, tricorporem Geryonem, centimanum Briareum, Eumenides seu furias infernales flammantibus oculis, & alia ejusmodi monstra, quæ P. Maro ita describit:

Virg. l. 6.
Æn.

Vestibulum ante ipsum, primisque in faucibus Orci
 Terribiles visu formæ, lethumque laborque.
 Ferreisque Eumenidum thalami & discordia demens
 Vipereum crinem vittis innexa cruentis,
 Multaque præterea variarum monstra ferarum,
 Centauri in foribus stabulant, Scyllæque bifformes,
 Et centumgeminus Briareûs, & bellua Lernæ,

Horrendum stridens, flammisque armata Chimera
Gorgones Harpyiæque & forma tricorporis umbræ.

Verùm omnia hæc & sexcenta alia cogitabilia monstra si in unum conflarentur, aut si unum fierent corpus quod haberet comas vipereas Medusæ, oculos flammivomos Eumenidum, nasum seu potius rostrum vulturis Tityum exedentis, fauces & ritum Cerberi, aures Midæ, collum Hydræ, centum manus Briarei, pectus igneum Chimææ, ventrem draconis Pythii, pedes Erymanthidas Ursæ: Illud tale horrendum, ingens, immane monstrum in comparatione vel unius peccati lethiferi, adhuc formosius videri posset Narcissus. Et sanè Narcissi sibi ipsis videntur turpissimi peccatores, quando (ut loquitur Sacer Paræmiastes) *letantur cum male fecerint, & exultant in rebus pessimis.* Letantur, quasi rem præclaram egissent, exultant, cantant tripudiant & gloriantur in immunditiis, in impudiciis, in commestationibus, in ebrietatibus, quasi per talia suis contribulibus summè gratiosi, turpitudini suæ larvam honestatis prætendentes & jactantes: Non esse Diabolum adeò nigrum, uti pingitur à pictoribus, non esse peccata tam gravia, uti aggravantur à Theologis non esse infernum tam calidum, uti comminiscuntur Sacerdotes & religiosi, imò pœnas inferni usque adeò exaggeratas aliud non esse, quàm mera ipsorum figmenta; hominem liberum ac ingenuum esse, nec debere sui ipsius carnificem agere, sed magis bonis hujus vitæ perfrui, dum sunt & offeruntur. O cæcitatem detestandam! O tenebras plusquam Cimmerias, profectas à patre tenebrarum, qui eas primus Protoparentibus induxit, dum eis persuasit, ut non attendentes mandatum Dei, appetitui suo, comedendo fructum arboris vetitum, satisfacerent. Præceperat eis Deus, & quidem sub interminatione gravissima mortis & temporalis & æternæ: *Ex omni ligno paradisi comede (Adame) de ligno autem scientia boni & mali ne comedas; in quocunque enim die comederis ex eo morte morieris,* Conjicit Eva oculos in arborem, videt

Prov. 2.

Gen. 2.

videt quod bonum esset lignum ad vescendum, & pulchrum oculis aspectuque delectabile, orexi exinde perceptâ, tacita animo cogitabat; ô si daretur tam formosum fructum vel primis labris degustare! adest improvisò, & non tam adserpit, quàm advolat Tartareus coluber sui que corporis sinuoso flexu totam arborem circumgyrat, & inter terrificâ Sibila has articulatas humanas voces in aëre eformat: Cur præcepit vobis DEUS, ut non comederetis de omni ligno paradisi? Audit Eva, & nescia cum quo loquatur muliebri dicacitate reponit: *Nefortè moriamur.* Ne fortè moriamini? itane de veritate præcepti dubitas? Nunquid non Deus absolute pronuntiavit: *In quacunque die comederitis, morte moriemini?* Premit Cerastes callidus, & animadvertens fluctuantem mulieris mentem instat: *Nequaquam moriemini, sed eritis sicut dii formosi toti ac intelligentes.* Persuadet id quod intendebat, carpit Eva pomum, porrigit viro, gustat ille; & ecce continuo uterque latebras quarunt, & suæ turpitudinis amiculâ confarcinant; quique se se diis pares futuros & lucidos existimabant, ipsi Cacodæmoni terribissimo ac nigerrimo facti sunt similes nec ausi in conspectum Dei ambulantis in paradiso *ad auram post meridiem* è latebris prodire, nimirum quæ communicatio tenebrarum cum luce, vespere cum meridie? Ambulabat Deus ad auram post meridiem pleno & perfecto die: apud illos interim vesper, imò nox erat; id quod ex versione Septuaginta interpretum non obscure colligitur, qui sic legunt: *Deambulabat Deus ad vesperam.* Nunquid scriptura sibi met ipsi contradicit; cum altera dicat Deum ambulasse post meridiem, altera ad vesperam? Quid sibi tam oppositum ac meridies & vesper? S. Ambrosius utramque hanc scripturam scite ita conciliat, dicens utrumque verum esse, fuisse scilicet Adamo peccante simul & meridiem & vesperam diverso respectu: *In paradiso (verba sunt ejus) ubi semper matutinus est dies vesper efficitur; quia omnia peccata tenebrosa sunt.*

Ambros.
hoc loco.

Peccator non videt mala sibi imminetia.

Tertius præterea pessimus cæcitatibus est peccato provenientis effectus est, ad nulla imminetia pericula advertere, & vel in ipso extremo vitæ discrimine peccatorem sui securum reddere. Cæcum ad ostium putei profundeque cujuspiam voraginis colloces, intentes huic gladium, vibres contra eum hastam, extendas arcum, & neam dirigas fistulam, ad pectus pugionem applices, clavam in caput contorqueas, nil terretur, nil trepidat, non se loco movet, aut si se modicum moverit, in puteum cadit, cur non trepidat? cur non expavescit? quia cæcus est, quia nihil horum quæ sibi intentantur ac impendent mala, videt. Quæ non intentat mala Deus usque & usque peccantibus! *gladium suum, ut canit Psaltes vibravit, arcum suum tendit & paravit illum, & in eo paravit vasa mortis, sagittas suas ardentibus similes effecit: acuit iram suam in lanceam, armavit creaturam universam & omnia elementa in ultionem inimicorum suorum: Armavit astra & aërem, ut pestilenti influxu ac lue corpora inficiant, armavit aquas ut exuberanti eluvione sata lata bovumque labores eluant ac evertant, armavit terram, ut loco bonarum frugum steriles herbas & noxias bestias ac insecta putrida producat; armavit gentem contra gentem & regnum adversus regnum, ut se ferro & armis invicem atterant, devorent, depascantur.* Quid ad hæc cæcus peccator? Sedet secus viam, secus & extra viam justitiæ, sedet ad os putei & abyssi infernalis, nihil horum recogitans, quæ circa se fiant sibi que præparentur mala, sedet nec surgit ut fugiat à facie venturæ iræ Dei. Sic cæci erant universi propè homines tempore Noë, quando *omnis caro corruerat viam suam, & multa malitia prævaluerat super terram.* Dixerat Dominus ad Noë: *Fac tibi arcam de lignis levigatis, mansiunculas in arca facies, & bitumine lines intrinsecus & extrinsecus; & sic facies*

Psal. 7.

Sap. 9.

Gen. 5.

Gen. 6.

facies eam: trecentorum cubitorum erit longitudo arca, quinquaginta cubitorum latitudo, & triginta cubitorum altitudo illius, ecce ego adducam aquas diluvii super terram, ut interficiam omnem carnem, in qua spiritus vitæ est super cælum. Paret Noë, sinè mora cæduntur silvæ, exasciantur ligna, scinduntur, dolantur, conglutinantur, compinguntur invicem tabulæ, in altum consurgit moles montibus exæquanda: Totis centum annis in ea laboratur ac sudatur. Accurrunt & affluunt undique spectatores, mirantur & contemplantur molem hæctenus invisam, quærent curiosi ex Noëmo quid sibi velit hoc tantum, tam difficile, tam arduum, tam laboriosum, tam exquisitum opus: Urbem tu, ajunt nonnulli, navalem aliquam moliris, ubi separatus à reliquis in mari & in medio aquarum velut aliquis Neptunus cum tua familia degas? quid sibi volunt rot in arca cameræ, tot mansuiculæ, tot cæ nacula, tot tristega seu contignationes, tot jumentorum & ferarum stabula & præsepia? Respondit Noë & ceu bonus præco Dei inclamat: pœnitentiam agite, pœnitentiam agite, & quiescite agere perverse: adhuc sexaginta (& sensim decrescentibus annis) adhuc quinquaginta, 40. 30. 20. 10. adhuc quinque, adhuc tres, adhuc duo anni sunt, & delebitur aquis diluvii omne genus humanum, & omne quod movetur in terra: super montes stabunt aquæ, & non erit usquam locus aridus & siccus, ubi vel hirundo aut passer possit ponere pedem suum; omnes volucres & omnes bestię, (præter binas è quavis specie) aquis suffocabuntur. Ad hæc illi: insanis Noë, somnia & anicularum deliramenta ac fabellas loqueris; quin potius desine temetipsum frustraneo labore consumere, & in senectute tua jucundos nobiscum dies age, comede, bibe, epulare. Appropinquabat interea decretorium universalis cataclysmi tempus, obtenebrari cælum, atra & picca nubila à quatuor ventis congregari, mugire tonitrua, fragore nubes aquis foetæ concrepare ac disrumpi, & instar cataragtarum totis continuis quadraginta diebus

super terram imbres effundere, exundare Maria, flumina ac torrentes super effluentibus alveis in sata & agros in urbes & vicus irruere, jamque adeo volucres singularum specierum certatim in arcam involare, jam beluæ, jumenta & pecudes eodem incurrere, jam reptilia non testudineo sed celerrimo cursu ad se salvanda prorepere: Ubique horror & tristissima mortis imago. Soli peccatores ad hæc non attendere, sed veluti si nihil periculi subesset, veluti si omnia tuta forent, cum possent unico pœnitentiæ actu, unâ tunctione pectoris effugere irâ Dei, omnèque periculum declinare, ipsi epulari, helluari, nuptias celebrare, choreas agere, donec improvisos malum eis tam diu præparatum oppressit, involuit, perdidit, id quod Christus Luc. 17. perfidis Judæis asseruit, dicens: *In diebus Noë edebant homines & bibebant: uxores ducebant, & dabantur ad nuptias usque in diem, quâ intravit Noë in arcam: & non cognoverunt, donec venit diluvium & tulit ac perdidit omnes.* Similiter non cognoverunt (quos hîc Cainitis jungit Dominus) Sodomitæ pessimi, sed edebant, & bibebant, emebant & vendebant plantabant & edificabant: *Qua die autem exiit Loth à Sodomis, pluit Dominus ignem & sulphur de cælo & omnes perdidit.* Advenerant Sodomam duo Angeli iræ divinæ ac supplicii Scelestis decreti executores ac ministri, quos ut norârunt Sodomitæ, in libidine sua continuo exarserunt postridiè comburendi, magisque excæcati cum in domum Loth, qui Angelos hospitio exceperat, irruere & fores effringere vellent, nè ostium quidem invenire poterant, monebat eosdem justus Loth: *Surgite, egredimini de loco isto; quia delebit Dominus Civitatem hanc.* Cùmque esset manè plerisque adhuc in stratis suis lascipientibus nova nox Pentapoli toti imminet, eripiunt subito nubes ex oculis cœlumque diemque, turbo prævious horrifono strepitu ac impetu & culmina domorum concutit dejicitque, ex omni parte coruscant fulgura (cœlum totum flammeum diceret) fulmina alia ex aliis præcipitantur, quæ subsequitur igneus

Luc. 19.
Marth. 24.

Luc. 17.
Gen. 19.

igneus imber, cui materiam & pabulum liquata pix, & graveolens sulphur ministrat, nec ruere desinit, usque dum totam illam sceleratam regionem in cineres ac favillas redigat, futurum perpetuum pœnæ divinæ monumentum. *Non cognoverunt Cœnita, non cognoverunt Sodomita, sicut in exitu super summum*, id est: non cognoverunt exitum & exitium suum, quod illis super summum, seu de summo imminebat, quia cæci erant.

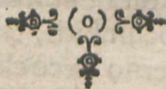
PERORATIO.

O Christiani! ô filii Dei! ô filii regni! itane & vos cæci? Itane, inquam, cæci, ut impendentia cervicibus vestris mala iræque divinæ romphæam & gladium utraque parte accutum non videatis? Prædixerat aliquando ipsa Veritas Christus:

Erunt signa in sole & luna & stellis, & in terris pressura gentium. Surget gens contra gentem, & regnum adversus regnum, & erunt pestilentia & fames, & terra motus per loca, &c. Luc, 21.

Et nonne dictorum veritatem vel hac tempestate ævôque nostro satis, comprobari animadvertitis? Quantis bellis non ardet nunc universus prope orbis! quantis non motibus in se mutuo insurgunt regna & provinciæ! quantum non humani funditur sanguinis! quantæ non ubique pressuræ! quàm horrida lues & mortis imago! quam dira & malesvada fames! quàm miseranda egestas. Et tamen adhuc lubet sedere ad epulas & pocula, ad tabulas usurarias, ad tesseras & chartas, ad amores illicitos, ad mensas usurarias ac turpissimos quæstus? Quin otyus confurgitis, in templum tutissimum asylum confugitis, coram DEO Eucharistico procumbitis, & pro animabus vestris deprecamini & cum hodierno cæco clamatis: **JESU** Fili David miserere nostri, miserere nostri Fili David! avertatur obsecro furor tuus, & ne des hereditatem tuam in opprobrium, ut dominantur nobis inimici nostri. At quantuli sunt, qui in sacro hoc loco comparent. 4. Reg. c. 6. cum Samaria à Syris validissimè obsideretur, videns Giezi Elisei Prophetæ minister
circa

circa urbem grandem exercitum, & equos & currus, nuntiasset viro Dei, dicens: heu, heu, heu! Domine mi, quid faciemus? Quò fugiemus à tanta tantorum hostium manu & potentia? Respondit Propheta: Noli timere, fili; plures enim nobiscum sunt, quàm cum illis. Cumque orasset Eliseus, ait: Domine, aperi oculos hujus, ut videat. Et aperuit Dominus oculos pueri, & vidit: & ecce mons plenus equorum & curruum igneorum, in circuitu Elisei. Precemur & nos saltem quotquot illic adsumus, & cum Eliseo pro cæcis peccatoribus divinam misericordiam deprecemur: obsecramus Domine, aperi oculos cæcorum istorum, ut videant & cognoscant te Deum solum & quem misisti JESUM Christum coràm subspeciebus Eucharisticis præsentem; ut videant, quem lanceis peccatorum suorum vulnerârunt, & in quem transfixerunt; videant, in quos fluctus malorum devenerint; videant quod peccando amiserint; videant, quàm turpes ac deformes effecti sint; videant præparatum sibi tartarum qui jamjam aperuit os suum ut devoret ac deglutiat eos, qui pro lautis dapibus virulentos bufones, pro nectareis poculis vasa liquatæ picis ac sulphuris, pro mollibus lectis sartagine ignitas, pro muliebri mundo & luxu uncos ferreas ac pectines eis molitur; hæc, inquam, videant, eorumque consideratione descendant in infernum viventes, nè mortui illuc trahantur, & unde totâ æternitate regredi & retrahi non possint.

IN PRECIBUS 40. HORARUM.
Quæ hoc triduo Bacchanalium in Ecclesiis P. P.
Societatis JESU, solenniter habentur.

Primâ die.

Aspectus DEI de cœlo horribilis; de
SS. Eucharistia benignus & amabilis.

*Dominus de cœlo prospexit super filios hominum,
ut videat, si est intelligens aut requirens
Deum. Psal. 13.*

Vigilantissima Dei Providentia tametsi omni momento ac puncto temporis cuncta hominum studia intimosque cordis recessus acutè ad eò perscrutetur, ut nihil occultum, nihil absconditum sit ab oculis ejus; ità tamen ad eorundem peccata atque scelera sæpe connivet, ità dissimulat, ut & ipsa ex oculatis illis videatur exoculata: *Dixerunt* (postquam videlicet *viduam & advenam interfecerunt, & pupillos occiderunt*) *dixerunt* ait Psaltes regius: *Non videbit Dominus, nec intelliget Deus Jacob; Non videbit, non curabit vindicare.* Sic *Job. 22. Dicunt impii: nubes latibulum ejus, nec nostra considerat, & circa cardines cœli ambulat.* Quasi diceret (interpretè Hugone Card.) *superioribus intentus minus videt infima, & ambiens cardines cœli inferiora non respicit.* Respicit enim verò & longè acutius, quàm aquila de longè aspicit, an *qui plantavit aurem, ipse non audiet, aut qui finxit oculum, non considerat?* Et ecce hi ipsi cœli cardines sonorè perstreperunt: Panditur domus omnipotentis Olympi: attolluntur & elevantur portæ æternales: video cœlos apertos, quid hoc rei? Num novus aliquis hospes & gloriæ æternæ heres illuc ingressurus est? Non ea de causa, sed ut idem Deus Majestatis tanto
Kk spectat.

Gen. 18. spectabiliorem se se hominibus præbeat, quorum clamor vociferationes & tumultus eum hoc triduo de sede ac de throno suo excitat, ut de cælo in terram prospiciat, imò descendat, ut videat si est intelligens aut requirens eum, quomodo olim exciverunt Sodomitæ, ut diceret: *Clamor Sodomorum multiplicatus est, & peccatum eorum aggravatum est nimis, descendam & videbo, utrum clamorem, qui venit ad me opere compleverint.*

§. I.

*Prospectus Dei, de cælo & descensus in terram
plerumque iram ejus denotat.*

Gen. 3. Sæpius in scripturis Deus de cælo in terram prospexisse ac descendisse legitur; sed hoc ferè non egit, nisi quando enormibus hominum flagitiis ad vindicandum quodammodo evocabatur, sic Gen. 3. posteaquam primi parentes peccassent peccatum grande, transgrediendo præceptum de non comedendo ex arbore scientiæ boni & mali, statim descendit Deus in paradisum, & honorem suum ultus, utrumque inde ejecit. Gen. 4. occiderat iniquissimè invidus Cain fratrem suum Abel: è vestigio occisi sanguine seu clamore valido excitus vindex Deus de fratricida pœnam sumpsit, ejiciens illum à facie terræ (id est à patria ejus jucundissima & fertilissima) ut esset vagus & profugus in terra & nusquam tuto loco consisteret. Gen. 11. Edificabant magi, Cain mali filii, civitatem & turrim Babel, tantæque erat ædificantium arrogantia, ut dicerent ad invicem, celebremus nomen nostrum, & ædificemus nobis turrim, cujus culmen pertingat usque ad cælos. Prospexit de cælo Deus, & vidit civitatem & turrim quam edificabant filii Adam, & dixit ad Angelos Ministros suos: *Venite, descendamus & confundamus ibi linguam eorum, ut non audiat unusquisque vocem proximi sui.* Descendit confudit, & ab opere cæpto destitit compulit. Exod. 14. insequabantur Ægyptii filios Israël,

rael ut eos in servitutem pristinâ duriolem à fuga retraherent; jamque adeò eis propinquabant, ut modico intervallo distarent ausi ipsum hiatum divisimaris, per quem Israelitæ transibant, cum curribus & equis ingredi; cum vociferante ad proximum imminens periculum Dei populo, ecce respiciens Dominus super castra Ægyptiorum per columnam ignis, interfecit exercitum eorum, & subvertit rotas curruum. Num. c. 14. in Num. 14. surrexerant rebelles nonnulli ex eodem populo Israelitico adversus Moysen & Josue jamque adeò lapidibus eos obruere parabant tumultuantes & vociferantes; *Constituamus nobis ducem & revertamur in Ægyptum*; quibus ità tumultuantibus subito apparuit gloria Domini super tectum fœderis coram filiis Israel, apparuit videlicet in nube lucida & gloriosa significans præsentiam & Majestatem Dei, qui percussit eos, & mortui sunt in deserto in conspectu Domini. Exod. 32. commorante Moyse & cum Deo in Monte Sina diutius agente, populus longioris moræ pertæsus in abominandum idololatriæ peccatum incidit: ex templo DEUS super abominationem tantam respiciens Moysen ad eos locò sui mittit, dicens ad eum: *Vade, descende: peccavit populus tuus, quem eduxisti de terra Ægypti.* Cùmque descenderet de monte, comitante Josue, audiens hic tumultum populi voriferantis dixit ad Moysen: *Ululatus pugne auditur in castris.* Qui respondit: non est clamor adhortantium ad pugnam, neque vociferatio compellentium ad fugam; sed vocem cantantium ego audio. Auditur & hodie (isto præsertim triduo) ejusmodi clamor in urbibus Christianorum, in plateis & per domos auditur, inquam, clamor cantantium & incondite psallentium in bibendo vinum, in comessando, in Saltando chorosque ducendo; (*Sedit enim populus manducare & bibere, & surrexerunt ludere*) itaque resonat, ut ad ipsum Cœlum perveniat, quo excitus DEUS, fenestram Cœli aperit, & in terram prospicit, ut videat, quorumnam sit clamor iste? quidve sibi velit. Et videt ac deprehendit

Exod. 32.

Ibid.

dit esse clamorem ac vociferationes merorum stultorum ac insipientium nescio cui obeso ac ventri potenti deastro (*quorum Deus Venter est*) litantium & Orgia celebrantium, nec non instar Mænadum huc illuc discurrentium, & veluti si è Circæo poculo bibissent, in varias animalium formas transmutatorum: alius ululare cum lupis, alius latrare cum canibus, alius gannire cum vulpibus, alius grunnire cum porcis, alius mutire cum hircis, alius hinnire cum equis, alius rudere cum asinis, alius rancare & fremere cum tigribus, &c. cujusmodi vocibus varia peccatorum genera significari patheticè descripsit Divus Chrysofomus, in ejusmodi stultos ità inventus: *Unde quaso potero te fidelem agnoscere, dictis omnibus contraria protestantibus? Quid verò fidelem dico? nec enim es homo, si manifestè possum videre, cum tanquam asinus recalcitres, lascivias ut taurus, tanquam equus post mulieres hinnias, ventri tanquam ursus indulgeas, & ut mulus carnem impingues, &c.* Jam quibus putatis, oculis abominationes hujusmodi & brutos homines de Cœlo aspicit DEUS? terribilibus profecto & scintillantibus, imò fulgurantibus, magis quam fuerint Assvero, qui Esthere Reginâ non vocatâ ad conclavum ejus introeunte, ardentibus eam oculis aspexit, furorem sui peccatoris indicans, ut idcirco illa protinus corruerit, & in pallorem colore mutato lassum super ancillulam reclinarit caput: magis quam fuerint Augusto Cæsari, quem Justinus fulgurantibus oculis fuisse describit, ut idcirco miles unus quispiam in ipsum intendens, vultum illico demiserit. Rogatus à Cæsare, cur id faceret, respondit: *quia fulmen oculorum tuorum ferre non possum*: magis quam fuerint Philippo II. Regi Catholico, qui cum duos è suis Aulicis in templo immoderatus colloquentes torvis respexisset, alter illorum sic aspectu illo consternatus est, ut in maniam inciderit, & haud multò post sit extinctus. Sanctus item Job c. 16. queritur: *Suscitatur falso loquus adversus faciem meam collegit furorem suum in me, & comminans mihi infre-*

Phil. 3.

Chrysof.

Esther. 15.

Justin.

Job. 16.

infrēmit, contra me; Hostis meus terribilibus oculis me intuitus est. O quā vereor, ne DEUS ex amico hostis factus ex his terribilibus oculis suis, quibus modò peccatores intuetur, fulmina ac tela ignea in mundum jaculetur! quā vereor, ne furor iræ illius omnes malè feriatos comprehendat, & igne involvat, quemadmodum involvit Anno Christi 1570. in arce Wartenbergensi apud Eberhardum Comitem Hohenloensem quò bacchanalium causâ Germani aliquot Comites convenerant, Faunorum personas, multâ stupâ, lineis vestibus, pice, resinâque agglutinatis imitati. Ludo intentis omnibus, tesseram in terram fortuito casu delapsam puer personatus dum repetit, funalis incautiùs adhibiti flammâ conceptâ, opem adstantium implorare cœpit. Eberhardus puero opitulaturus, eodem malo corripitur, corripiuntur & cæteri; itâ ut ignis tandem difficulter, copiosâ veste injecta, sopitus sit; & personæ licèt illæ repertæ sint, nisi quantum de stupâ piccata flamma absumpserat; at carnes subjectæ tam miseris ustulatæ modis, ut nullis medicamentis vel ardor conceptus extingui, vel dolor mitigari potuerit. Adeoque paucis post horis Gregorius Tubingensis, Albertus & Eberhardus Hohenloenses Comites in ipso ætatis flore perierunt. Recentius dabo, quod, cùm hæc scribo, An. 1675. fideli relatione accepi. Viennæ Austriæ feriis item Bacchanalibus inter bacchantes personatus nonnemo fistulam ore gerens, dum eam vehementiore spiritu intrahit, hærentem exinde faucibus retrahere nullo modo potuit: per gestulationes & inconditas motus corporis risum movit, cùm joculari crederetur à sociis; sed serio rem agi patuit, cùm miser inter aliorum cachinos est suffocatus. Brunæ item Moraviæ studiosus adolescens cum à choreis bene delassatus domum. Reversus haustum à Matre postulasset, eo potu repentè in terram absque ullo pœnitentiæ dato signo exanimis concidit. Percussit nimirum hunc & illum non jam dico manus sed oculus DEI iratus, quomodo percussit, dissolvit & contrivit

- Hab. 3. gentes Chananæorum apud Prophetam Habacuc : *aspexit enim & dissolvit gentes, & contriti sunt montes sæculi*, Reges videlicet & Principes, qui Gigantio robore, magnitudine & multitudine militum, quasi montes quidam firmi, æterni & inexpugnabiles esse videbantur, ac per multa sæcula regiones illas invicti possederant; at ecce solo aspectu potentis numinis pulveris ad instar contriti sunt. Hoc metuens David, posteaquam gravibus sese sceleribus, pœnæ divinæ obnoxium reddidisset, clamat & orat: *Averte, ô Domine! averte faciem tuam à peccatis meis*. Quid ita rogas bene David, qui sæpius alioquin rogabas: Psal. 26. *Nè avertas faciem tuam à me, nè declines in ira à servo tuo?* Psal. 43. *Quare faciem tuam avertis?* Psal. 118. *Aspice in me, &c.* Recte hic observat Hugo Cardinalis duplicem esse DEO faciem, duplicem vultum: alium justitiæ, & alium misericordiæ. Illum à se & à peccatis suis averti postulat Prophetæ, quia (ut alibi psallit) *vultus Domini super facientes mala ut perdat, perdat de terra & penitus aboleat memoriam eorum*: hunc ad se converti petit, quia *oculi Domini super justos, & pœnitentes, & aures ejus in preces eorum ut exaudiat, & misereatur*, propterea dicit; *aspice in me & miserere mei*, quasi diceret: non aspice me vultu & oculo justitiæ tuæ, non attende peccata mea, quibus iram merui, non enim *justificabitur in hoc tuo conspectu omnis vivens*; sed aspice in me & respice vultu misericordiæ, secundum quod ais; *Nollo mortem peccatoris, sed ut magis convertatur & vivat*. Vultum hunc tuum & faciem avertisti à me dum peccavi, & *malum coram te feci*; eandem faciem tuam Domine requiram per pœnitentiam. Sed ubi requires? si oculos tuos vel modice in Cœlum leves, ecce imminet tibi à facie iræ DEI gladius utraque parte acutus, imminet pestilentiæ signum & mortis imago calvaria: imminet diræ famis præfagæ virgæ: si descendas in infernum, ecce & illis *timor & tremor* venient super te & terrores DEI conturbabunt te. Scio, quid
- Psal. 50.
- Psal. 33.
- Psal. 142.
- Ezech. 33.
- Psal. 50.
- Psal. 26.
- Psal. 54.

quid faciam, inquit. *Introibo ad altare in templum Dei, prosternam me coram Arca foederis, & in spiritu humilitatis & in animo contrito dicam: Peccavi, & sic inveniam, quam requiro, misericordiae faciem; quæsit, invenit. Audiam psallentem: Dominus exaudivit de templo sancto suo vocem meam: audivit & misertus est mei.* Templum hîc vocat Propitiatorium, ubi asservabatur interea Arca foederis, donec in verum & magnificum templum à Salomone ejus filio postmodum constructum est, de quo DEUS: *audivi orationem tuam, & elegi mihi locum istum in domum; si populus meus hîc exquisierit faciem meam, ego exaudiam & propitius ero; oculi quoque mei erunt aperti, & aures meae erectae ad orationem ejus, qui in loco isto oraverit.* Erunt oculi aperti non ad incutiendum terrorem sed ad consolationem; erunt oculi aperti non jam ad justitiam, sed ad indulgentiam; non ad vindictam, sed ad gratiam; non ad perdendum, sed ad salvandum.

S. II.

*DEUS ex SS. Eucharistia prospicit ut
miseretur.*

HAbemus nos Christiani non unum duntaxat, quemadmodum Judæi, sed quàm plurima & frequentissima templa, in quibus non jam Arca cedrina & figurans, verum viva & figurata asservatur, ipse videlicet DEI Filius incarnatus & corporatus, indeque quasi per fenestras & per cancellos prospicit super filios hominum non jam ut iratus Judex, sed ut misericors Pater; non ut DEUS majestatis, sed ut DEUS humanitatis; non ut *Rex gloria*, sed ut *Rex mansuetus*; non ut *fortis debellator*, sed ut *Propugnator ad Salvandum*; non ut *Assverus formidabilis*, sed ut *Assverus frater amabilis* (*Quid habes Esther? ego sum frater tuus noli metuere*) prospicit non tonans sed plandiens (*super genua blandientur vobis*) non *subvertens montes* in ruinam, sed *convertens corda ad pœnitentiam*; non repellens

Psal. 6. & dicens: *Discedite à me omnes operarii iniquitatis, sed alliciens*
 Marth. 11. & invitans: *venite ad me omnes, qui laboratis, & peccatis onerati estis, & ego reficiam & relevabo vos; prospicit denique ut videat, si est intelligens aut requirens Deum, si non jam stetit sed fleat coram eo, ut deprecetur pro peccatis populi & loquatur pro eis bonum, & dicat cum Abraham & Moysè: Esto, Domine, esto placabilis super nequitia populi tui. Numquid perdes justos cum impiis? absit à te ut hanc rem facias.* Sic ferè orabat & deprecabatur B. Angela de Fulgino coram SS. Eucharistia, & ecce vidit in ea geminos oculos fulgentissimos & pulcherrimos, è quibus radii promicantes in faciem ejus vibrabantur, uti ipsamet testatur: *Vidi, inquit, in Hostia duos oculos splendidissimos.* Erant nimirum hi oculi oculi illi, quos in Christo jam olim commendabat Patriarcha Jacob vaticinans de eo: *Lavabit in vino stolam suam, & in sanguine uvæ pallium suum: pulchriores sunt oculi ejus vino, vino, quod per vitrum venustè flavescit, punicat, & iridis colorem imitatur; q. d. flaventiores, rubicundiores & ardentiores sunt oculi tui, magisque radiantes & fulgentes, ô Christe, quàm vinum, quia loti per passionem, perque splendidissimam Resurrectionis tuæ gloriam, quæ maximè in facie & oculis refulget, emicant & radiant, mirèque omnium Sanctorum & justorum intuentium in se oculos lætificant.* Sed cur vino pulchriores? dixerim, vel ideo; quod in vino cum pulchritudine coloris simul insit aliqua acrimonia & austeritas; in oculis verò Eucharistici DEI nihil austum, nihil acre, nihil durum inest, sed toti suaves, toti mites ac benigni sunt, ut idcirco divus Chrysostomus Eucharistiam non dubitaverit appellare benignitatis DEI thesaurum: *dicendo, inquit, Eucharistiam, omnem benignitatis Dei thesaurum aperio.* Adumbravit hunc thesaurum DEUS in lucidissimo mundi oculo Sole, quem *oriri facit super bonos & malos, qui desuper ex æthere quasi de speculo universam terram aspicit & contemplatur, cuncta illuminans, homi-*

nes & jumenta, grandes bestias & minutissimos vermiculos, campos, agros, silvas, hortos, ipsasque lacunas, omniaque calore suo refovet, eisque vitam ac vigorem indit; unde etiam apud Veteres pro Symbolo beneficentiae & amicitiae habebatur. Hinc Tullius: *Solem è mundo tollere videntur, qui amicitiam è vita tollunt.* Pythagoras apud Laërtium oculos *portas Solis* appellavit, eò quòd in his dum sereni sunt benignitas & amor præcipuè resideat, teste Aristotele, & Solis instar beneficia in alios effundunt. Intueamur nunc Sacram, quæ in altari prostat, Hierothecam, intueamur in ea cum B. Angela Lucidissimos illos JESU Evcharistici oculos, an non illi verè Portæ sunt Solis, Solis beneficentissimi uberrimè in omnes coelestes gratias diffundentes? periisset jam pridem totus cum hominibus mundus, merebaturque millies aut novis Cataclysmi aquis dilui, aut Sodomæis incendiis absumi, aut sagittis venenatis configi, nisi Evcharistica Misericordiae facies faciei Justitiae sese opponeret, ut non nullis sanctis animabus cœlitus est revelatum. Figurabat geminas hæc facies Cherub ille apud Ezechielem c. 41. de quo ita ibi: *Duas facies habebat Cherub: faciem hominis juxta palmam ex hac parte, & faciem Leonis juxta palmam ex altera parte.* In quem locum Hugo Cardinalis differens ait Cherubinum illum biforem Christum esse, qui in primo sui orbem adventu faciem habuerit humanam scilicet Misericordiae, & usque nunc habet in SS. Evcharistia; in secundo verò adventu, quando ad judicandum veniet, habebit faciem Leonis scilicet Justitiae. O quam sæpe hæc Justitiae facies ad vindictam peccatis mortalium concitatur, quorum *vita*, ut ait Innocentius Pontifex, *plena est peccatis mortalibus*, tum vel maximè his diebus, ut supra meminimus: quàm sæpe, inquam, Justitiae facies ad vindictam concitatur, quàm sæpè protestatur: *delebo hominem à facie terra*, & jam jam deleret, nisi facies Evcharistica pro eo interpellaret, ac diceret: respice, à Justitia! *respice in faciem Christi*

Cic de amicit.
Laert. l. 8.

Arist.

Ezech. 41.

Hugo Cardinal.
Psal. 50

Innoc III.

Gen. 6.

Psal. 83.

tui, respice in faciem illam tot alapis & pugnis percussam, tot sputis Judæorum fœdissimis deturpatam, sordido velo obvelatam & obtenebratam, tot livoribus ac tumoribus quasi absconditam (*quasi absconditus vultus ejus Isai. 63.*) respice & converte gladium tuum, quem vibrasti; in locum suum; absconde sagittas tuas, quas exacuisti, in pharetram; remitte arcum tuum, quem tetendisti, & *parce iræ animæ tuæ*; quod si recusas, ecce ego non recuso denuo pro peccatoribus percuti, cruentari, velari, alapis cædi, conspui, & illudi. Et ô! lugubre spectaculum! videre mihi videor cum Sebastiano à Graterio è Sacro Capuccinorum afoeterio religionis præcellentis viro, ipsummet Christum in eadem forma & vultu, quo à Pilato quondam populo ostensus est. Referunt enim Annales dicti Ordinis, & ex his Balinghem dicto viro Missæ de Passione Domini celebratæ intento, ad Agnus Dei apparuisse in Hostia consecrata JESUM vultu ad omnem miserationem à quovis corde extorquendam composito & aptissimo in toto illo, quali tunc erat, doloris apparatu, cum à Pilato productus palam est, cum dicto: *Ecce homo!* Respiciete & vos peccatores in hanc eandem faciẽ Christi vestri, Creatoris vestri, Salvatoris vestri, Patris vestri, Amici vestri, qui cum dilexisset vos, *in finẽ dilexit* vos, respiciete in faciẽ quam sic deformastis, quam ita conspuitis, quam ita percussistis, quã sic lacerastis, quam sic obscurastis, respiciete, & videte in quem conspuitis, quem percussistis, in quem confixistis, & vel sic miserandum miseramini quiescendo agere perversẽ. Fluant ab oculis lachrymæ, virga pœnitentiæ cordis rigorem conterat, cordis tam inhumani, tam barbari, tam efferi, tam crudelis, tam immitis, tam ferrei, tam adamantini. Quod si vos mea verba non emolliunt, emolliant ipsius Christi ex ore Divi Augustini vos ita alloquentis: *Ego te ô homo de limo manibus meis feci, ego terrenis artibus infudi spiritum, ego tibi meam imaginem conferre dignatus sum. Tu vitalia mandata contemnens deceptorem sequi quàm Deum*

Ma. 63.

Baling. 21.
Hug.

Joan. 13.

Aug. Serm.
267. de
ump.

Deum voluisti. Cum expulsus de paradiso mortis vinculis propter pactum tenereris, carnem assumpsi, in praesepe expositus & pannis involutus jacui, infantia contumelias humanasque dolores pertuli, irradientium palmas & sputa suscepi, flagellis casus, vepribus coronatus, cruci affixus exspiravi. En perfossum vulneribus latus; cur, quod prote pertuli, perdidisti? cur, ingrata redemptio: nis tua munera renuisti? cur habitaculum, quod mihi in te sacra veram, luxurie sordibus polluisti? cur me graviore criminum tuorum cruce, quam illa, in qua quondam pependeram, afflixisti? gravior enim apud me peccatorum tuorum crux est, in qua invitus pendeo, quam illa, in qua tui misertus mortem tuam occisurus ascendi. Et licet post omnia mala tua, post tot injurias mihi illatas, ab auditu malo non merebaris liberari, non merebaris veniam consequi tamen vel uno bono oculo, vel uno pio intuitu aspice in me, & miseretur tui, & omnium injuriarum tuarum obliviscar. O charitatem infinitam! o bonitatem ineffabilem! o misericordiam inexhaustam! quae ut in nos quoque de vultu tuo prodeat, Tu nos, Evcharistice Jesu, hic congregatos, & omnes pro quibuste deprecamur, tu nos labantes respice, Et nos videndo corrige, quemadmodum videndo correxisti labantem & peccantem Petrum: Si respicis, labes cadunt, Fletuque culpa solvitur, Et non peribimus.

FERIA II. POST DOMINICAM

Quinquagesimæ.

Gaudium peccatorum punctuale

& fallax.

Gaudium Hypocrite ad instar puncti, Job. 20.

Hilaria celebrante mundo universo, rideam, an magis fleam, nescio. Si flevero ceteris per ordinem concinentibus,

nentibus, metuo, nè velut exoticus aliquis Heraclitus & im-
 portunus universalis lætitiæ obturbator, Sibilis & Sannis imò &
 verberibus, è communi hominum cætu exigar audiàmque:
 Eccl. 32. appage, infane morio & non impediās musicam. Si risero cum
 Luc. 6. ridentibus, vè illud divini oraculi pertimesco: vè vobis, qui ri-
 Eccl. 3. detis nunc. Novi equidem dictum à Salomone: *Tempus ri-*
 Rom. 12. *dendi tempus flendi.* Scio dictum ab Apostolo: *gaudere cum*
gaudentibus, flere cum flentibus. Sed nunc tempus præsens
 gaudendi an flendi tempus sit, valde ancipitem dubiùmque
 me reddit gnome illa Jobi, quam prothemate dictionis paulò
 Job. 20. antè allegavi: *gaudium hypocritæ ad instar puncti.* Hypocri-
 tæ, id est, mundi; quid enim in eo non simulatum, quid non
 fucatum, non fictum & deceptorium? ad instar puncti, hoc
 est momentaneum brevissimum trium scilicet dierum, quibus
 bacchanalium gaudio concluduntur tempus puncto ipso mi-
 nus, juxta illud Senecæ effatum: *Punctum est quod vivimus,*
 Senec. l. 6. *& adhuc puncto minus.* Dixerim ego: punctum est, quo gau-
 ep. 49. detis, ô clientes Bacchi, & adhuc puncto minus. Si enim, te-
 ste Regio Propheta, *mille anni ante oculos DEI,* tanquam dies
 Psal. 89. *unica, tanquam dies hesternæ, quæ præterit;* quid erit annus
 unus, quid mensis, quid hebdomas, quid terni isti dies? vix
 medium momentum efficient Secundum proportionem ar-
 Ep. 60. rithmeticam, ut calculanti liquebit. Adeò gaudia vestra *non*
sunt gaudia (ejusdem Senecæ verbis utor) *ut potius initia fu-*
tura tristitia sint, id quod præsentis discursu enucleabo, ubi
 probavero gaudia & lætitiàm hujusmundi non tam esse veram
 lætitiàm, quàm terminum doloris seu punctum ejusdem in-
 choativum.

S. I.

*Extremum gaudii mundani, luctus &
tristitia.*

INter controversias Philosophorum quæ etiamnum hodièq;
 vigent, gravissima pene & acerrima est de punctis. Zeno
 enim

enim cum suis affectis quodlibet continuum meris punctis indivisibilibus constare docet : Aristotelici contra nulla in continuo dari puncta ut Sacrasanctum tenent : alii mediam viam tenentes continuum ex partibus & punctis componunt, ut scilicet una pars cum altero puncto continuetur ; ita ut idem punctum, quod priorem partem terminat, inciet sequentem. Mathematici autem puncta docent esse quid imaginarium definiuntq; punctum cujus pars nulla. Si gaudia mundana ex Parte objecti & ut in se sunt expendere velimus revera deprehendemus, non esse aliud, quam puncta imaginaria. Et quidem primò puncta sunt, quorum pars nulla. Quæ enim pars esse possit nihili, seu potius (ut in abstracto loquar) ipsius nihilitatis ? Sic enim ea vocat Jobus, prospera quæque antequam in finem deiceretur expertus, dicens : *nihil sunt dies mei.* Itane Jobe, nihil sunt dies tui? quos cum omni felicitate & gaudio exegisti; quando lavabas pedes tuos butyro, & petra fundebat tibi rivus olei; quando cum liberis tuis jucundè epulabaris, & bibebas vinum cum lætitia; quando procedebas ad portam civitatis & in platea parabant cathedram tibi; quando Senes tibi assurgebant, & ante te stabant, Principes cessabant loqui, & digitum superponebant ori suo, vocem suam cohibebant duces, & lingua eorum guturi suo adhærebat, &c. nihil sunt, inquam, tam læti & tam gloriosi dies tui? nihil inquit : *Siquidem velociores fuerunt cursore, fugerunt & non viderunt bonum, fugerunt velut umbra, quæ cum Sole cursore velocissimo (uno enim ictu oculi millena miliaria decurrit) æqualiter fugit & transit; ut in stylo horologii solaris animadvertere est. Pulchrè Magnus Gregorius : sicut stylus in puncto dum ponitur, levatur; ita homo presentis vitæ gaudia, dum tangit, amittit; ita ut ea vel delibasse, sit quodammodo perdidisse. Citò enim (ait Sapiens Cordubensis) citò nos voluptas relinquit, quæ fluit & transit, ut panè antequam veniat, auferatur.* Quod ipsum confirmat Stephanus Cantuariensis in

Job. 7.

Job. 29.

Job. 9.

Greg. in

Job.

Senec. de
Consolat.
ad Polyb.
c. 29.

illud Joël I. *Ululate omnes, qui bibitis vinum in dulcedine: quoniam perit ab ore vestro: Signatius dixit perit, quam dixisset, perit, vel peribit: quia adeo est instantanea delectatio: ut potius dicenda sit praterita, quam futura, licet sit in presenti.* Delectatio planè imaginaria est phantastica cujus nulla fruitio teste Gregorio Nissenò; utpotè, *qua in momento temporis fit, & pro qua asservanda nullum in hominum natura est penu; quam quidem homines omni ope comparare conantur; sed instar fallacium phantasmatum, cum teneri à voluptatum amatoribus creditur, derepente evanescit, & in nihilum recedit.* Sic Regius Pfaltes canit: *qua pro nihilo habentur, eorum anni sunt.* Ubi ex Hebræo congruenter nonnulli vertunt: *eorum anni sunt nihilitas.* Et verò cum mundi hujus gaudia ex creaturis duntaxat capiantur, non possunt quid reale & positivum, sed merum nihil & nihilitas censerì, quando ipsarummet creaturarum centrum est ipsum nihil, dicente Cyrillo Alexandrino: *quasi quidam creaturarum locus configitur ipsum nihil.* Quid quod eadem mundi gaudia cum peccato plerumque conjuncta sint, quod & ipsum grande nihil appellare non dubitavit subtilis Augustinus, illud Joannis I. *Sine ipso (DEO) factum est nihil,* sic explicans: *sine ipso factum est peccatum: quid, inquam, quod mundi gaudia cum peccato plerumque conjuncta sint, & ex rebus illicitis capiantur, Sapientissimo Salomone de impiis ita pronunciante: latantur cum male fecerint, & exultant in rebus pessimis;* imò, uti ex Hebræo textu verti potest: *cantant, tripudiant, saltant.* Tripudiant & cantant cum sese imoderato seu mero, seu Zytho ingurgitârint; cum alios in composito superârint, exultant cum cœdissimis amoribus & libidinibus, bestiarum instar, abunde indulserint; cum choreis delassati fuerint; exultant, cum se de adversario vindicârint; saltant, cum alios insigniter defraudârint. O gaudia nulla gaudia! fallimini, & frustra vosmet ipsos decipitis vestri ipsorummet impostores, qui dicitis: *ubiq; relin-*

Nissen.
tract. I.

Psal. 89.

Prov. 2.

Sap. 2.

relinquamus signa lætitiæ: nullum sit pratium, quod non pertranseat luxuria nostra: vino pretioso nos impleamus, quoniam hæc est pars nostra; fallimini, inquam; lætitiæ vestræ nulla pars; punctum est in gravissimum luctum ac mœrorem desinens; Salomone iterum pronuntiante: *extrema gaudii luctus* Prov. 14. occupat. Videas mihi hunc aut illum, hodie ad cantharos & pateras vino optimo spumantes confidentem, jubilantem, & io! evax! vociferantem; cras eundem videbis obligato capite, facie pallidâ, luridâ, mortualique larvæ simillimâ incedentem, vel potius vacillantem, ac ejulantem: ah ah! heu! *caput meum* 4. Reg. 4. *doleo! caput meum doleo!* torquentur illa, lacerantur viscera, fastiditur cibus, nausea palatum occupat, ah! heu! videas alium, qui pridie in circo & choreis instar capræ pedes jactando saltitabat; hodie nodosa podagra & chiragra lecto implicitum, movere se penitus non valentem & quiritantem: O quantum cruciat tanto empta dolore voluptas! quæ ita describit Hippo-
nensis Doct̃or: *est in illis oculorum caligo, vertigo, fatigatio, Aug. 1. serm. 231. de temp. & dolor capitis, suffusio vultûs, membrorum omnium tremor, animæ ac mentis stupor, in talibus impletur, quod scriptum est: cui va cui tumultus, cui ira, cui rixæ, cui sine causâ vulnera, cui suffusio oculorum? nōne his, qui morantur in vino, & eis, qui investigant ubi potus sunt, & student calicibus epotandis. Quot non audivimus, & ipsimet spectavimus obortis inter comptandum rixis miserandum confossos & ad plures missos! ad quos, amabò, plures? ad eos nempe, de quibus ait Jobus: Terunt tympanum & citharam, & gaudent ad sonitum Job. 21. organi, ad melos & cantum barbiti fidiũque, & in puncto ad inferna descendunt.*

§. II.

*Mundi gaudia & inferorum dolores in puncto
se contingunt.*

DOcent Mathematici, corpus perfectè Sphæricum si corpori plano imponatur, illud non contingere nisi in puncto.

Prov. 42.

Stanibust.
hif. Pafsion
Sen. 1. §. 2.

cto. Plano sibi & recto spacio incedere videntur mundicolæ; quibus, ut ait sapiens: via eorum *videtur justa* & recta; interim circumquaque volvitur magna sphaera æternitatis nunquam terminabilis, quæ ubi eos contigerit, continuo secum in ruinam & baratrum abripit; contingit autem in puncto. Unde recentior nonnemo vaniculum juvenem alloquens, quærit: Scis quantum te inter, & tartarum sit spacium loci? quo nec est, nec esse potest angustius unum punctum. Si ergo tibi in hoc statu, in quo vivis, si hoc loco, quo consistis; si hoc ipso momento, quo spiras, spirare desinas, in puncto ad inferna descendes; ita ut illud ipsum momentum, quo extremum exhalas spiritum, sit tibi futurum in faustæ æternitatis exordium. Quæstio famosa est inter Doctores ubinam, & quo loco sit infernus damnatorum carcer: & communiter docent esse in medio ac in ipso centro terræ. Positâ ergo terræ (ut nonnulli Mathematici ponunt) diametro mille septingentorum octodecim milliarium, æquinocialium, erunt in nobis usque ad infernum milliaria octoginta quinquaginta novem; longa imprimis, diceret nonnemo, distantia, & quæ pluribus annis, ut conficiatur, opus haberet. Quomodo si quis ad Indias hinc abire vellet, biennio vix ad terminum perveniret; & legati Japonici (de quibus historia Societatis JESU) Anno 1583. Romam ad summum Pontificem profecti, Anno demum 1585. Urbem tenuerunt. Longa omnino videretur abhinc ad tartarum distantia. Sed tam grave est vel unius lethalis peccati pondus, ut intra unum momentum scelestam animam eò degravet & ex filio gaudii, filium æterni cruciatûs ac tristitiæ efficiat. Si juvenis quispiam hoc momento inopinatè peremptus & in peccatis animam impœnitentem exspirans, sequenti statim momento nobis conspicuus & aspectabilis appareret, ô quàm horrendam, quàm miserabilem momento uno factam in eo spectarem metamorphosim! Immediatè vidimus illum totum floridum ac vernantem, cin-

natum,

natum, fronte eburneâ, purpurantibus genis, vividis ac renitentibus oculis, coccineis labiis, splendido vestitu auratis fibriis, & volantibus ligulis ceu totidem flosculis interstincto, toto denique corpore meras gratias referente: & rursus immediate videremus illum teterrimâ specie, vultu carbone nigrantiori, vipereis crinibus, & per caput horridum sibilantibus, oculis & naribus scintillas effiantibus, rictu oris ad aures usque deducto, dentibus quâvis runcinâ acutius mutuo collisu stridentibus, linguâ ad cubitum exerta, flammis velut amictu totum involutâ, vociferantem & exulantem: *momentaneum quod delectat, æternum quod cruciat!* O momentum maximi sanè momenti, à quo pendet æternitas. Et tamen tam parvi à mortalibus penditur, ut in ipso æternitatis confinio, & ad ipsa tartari ostia ridere ac joculari, saltare ac tripudiare lubeat. Memorant Regem vixisse, qui aut nunquam aut nisi rarò subrisit, quantumvis ei & Sol pulcherrimè affulgeret, & æquabilis fortuna constantissimè arrideret. Proceres ut causam pertinacis tristitiæ intelligerent, fratrem Regis subornârunt; quam ipse quoque ingeniosè doctus est. Continuo enim Rex imperavit fossam fieri, eam dein vivis carbonibus impleri. Mox supra fatalem illam foveam sedem ipsâ vetustate suâ fragilem collocari. Supernè pendeat gladius è filo, terror, exitiûmque fellam occupaturo. Quin etiam mensa stabat, referta quidem exquisitissimis gulæ irritamentis, sed vicinissima fossæ sedique fatali; in quam, ut Rex fratrem suum posuit, simul cingi jussit ex quatuor partibus à quaternis armatis, quorum singuli stricto ferro impetebant convivam. Interim & tubæ perstreperunt & tympana, Regiæ majestatis argumenta. Exceperunt hos Martis clangores mollioris musices deliciæ; jamque & voces, & fides, & (quod caput est) Rex ipse fratrem suum invitare cæperunt, ad dapnâli cænæ pretiosa fercula poculâque. Sed nempe omnem homini gustum corruptit, omnem abstulit orexin, candefacta prunis fossa, sella ruinæ & casui vicina;

Mm

gladii

gladii denique cervici undique imminentes. Rex uti advertit, nihil magnopere de mensa sua sapere fratri, manifestis periculis omni ex parte circum septo; hem! ait, deinceps mirari desine, quando me aspexeris sub tristiolem. Nempe cum suspicio ad Cœlum, judicem meum cerno DEUM, & vindicem ejus strictum enses. Cùm despicio; inferi se aperiunt, pœnāsque æternandas minantur lethiferis culpis. Cùm circumspicio; & noxæ meæ se ante oculos objiciunt, & conscientia testis & mors insidiatrix, & dæmones non solum inhiantes, sed etiam velut ferrum stringentes, facturi animæ meæ vulnus, nullo ævo sanabile, si contigerit eis me in spoliū venire. O utinam exemplo boni hujus Regis bacchanalistæ nostri saperent & intelligerent, ac novissima providerent! cogitarent, dum ad mensas, epulis & poculis refertas assident, dum ad tibias chorosque mûsicos pedibus plaudunt, sedere se & saltare supra abyssum & foveam tartari modico contactam cespites; non, credo, tuburcinari, non ridere, non cachinnari, non plaudere, non tripudiare illis luberet: qui enim novit dolose cespiti, cui insidet aut instat, baratrum ac voraginem subesse; quam ille immotus sedet, quam cautè & suspenso pede gressum figit; nè fors illi contingat, quod militi cuidam contigisse oculatus tradit scriptor. Præteritis scribit ille, annis cùm exercitus noster per inferiorem Saxoniam iter faceret, adversus Regem Danum conflicturus; contigit ut eques Polonus comitem sibi canem haberet. Hic ut è frureto confurgentem vidit lepuseulum, spe prædæ pellectus, insequi cepit; sed & herus; spectabant interim milites cum risu ternarium in perniciosissimo cursu, leporem, canem, equitem. Sed neque diu spectârunt, rissusque omnis in gemitum condolentiæ migravit, nam ecce tibi, non lepus, sed venator captus fuit; seu potius in medio campo, eoque palludoso evanuit: dum in foveam molli cespite tectam ita profundè ex templo subsidit, ut nihil amplius de equo, nihil de viro compareret, præter pileum ipso

P. Paul. Zehentner
promont.
lib. 1. §. 9.

Ipso lapsu è capite excussum. Idem non rarò accidit Bacchi & Veneris nepotulis, qui dum fortius saltitando terrámque pedibus pulsando, non jam lepores, sed nescio quos insanos lepores & fugaces voluptatulas infectantur in puncto ad inferna (ut iterum Jobi verbis utar) descendunt delassati in via iniquitatis, pileo è capitibus eorum deciduo, in signum æternæ Servitutis, quâ se æternum Dæmoni mancipârunt, æternis vinculis adstringendi. Inter malas, quas homines interdum sibimet mutuo imprecantur diras & imprecationes, pessima omnium censei potest illa, quâ alter alteri optat, ut à terra dehiscente vivus deglutatur, & à tartaro sorbeat; quomodo & sanctissimus David peccatoribus, & iis maximè, qui scienter peccant (ut interpretatur Hugo Cardinalis) imprecabatur: *Psal. 54.*
descendant in infernum viventes: qualiter descenderunt Core, Dathan & Abiron in DEUM ac Moysen rebelles ac seditiosi, de quibus Num. 16. Dirupta est terra sub pedibus eorum, & *Num. 16.*
aperiens os suum, devoravit illos cum tabernaculis suis & universa substantia eorum, descenderuntque vivi in infernum. Qualiter descendit Drahomira Boëmiæ Princeps Sanctissimi Filii Wenceslai pessima mater, quæ ecclesiolam S. Matthæo Apostolo sacram Pragæ in territorio Raczan dicto prætervercta, equorum rectore auriga ad sonitum campanulæ equo deficiente, & divinam hostiam, quæ tum forte elevabatur, flexis poplitibus adorante, dum horrendas blasphemias in DEUM Christique fideles evomit, è vestigio unâ cum curru & equis in profundum terræ hiatus abripitur. Prostat etiamnum hodièque eodem loci columna tanti exitii perpetuum monumentum.

Imprecor & ego omnibus hujustridui nepotulis, græculis phagonibus, ludionibus, saltatoribus & bacchantibus; imprecor, inquam, quod heri imprecabar, ut descendat in infernum viventes. Sed descendant non corpore sed mente; mente dico, hoc est, cogitatione & contemplatione, contemplan-

do & juxta modum meditantis S. IGNATII de Loyola per applicationem sensuum poenas tartareas sibi repræsentando.

Exercit. V.
S Ignar.
hebd. I.

I. *Spektare per imaginationem vasta inferorum incendia, & animas igneis quibusdam corporibus, velut ergastulis aut fornacibus inclusas.* II. *Audire imaginariè plañtus; ejulatus, vociferationes, atque blasphemias in Christum & Sanctos ejus illinc erumpentes.* III. *Imaginatio etiam olfactu fumum, sulphur, picem, & sentina cujusdam seu facis atque putredinis graveolentiam persentire.* IV. *Gustare similiter res amarissimas, ut lacrimas, rancorem, conscientia vermem, vipersas, bufones & omnis generis virus ac venenum.* V. *Tangere quodam modo ignes illos, quorum tactu ipsa anima amburuntur.* Hæc & talia, qui mente identidem recogitaverit, non tam facile credo, occasionibus peccati & proximis æternæ damnationis periculis sese temerariè exponet; juxta illud Siracidæ consilium: *In omnibus operibus tuis memorare novissima tua, & in æternum non peccabis.* In omnibus ait, inter comedendum & bibendum, etiam in his, quæ ad relaxationem animi faciunt, in

Eccl. 7.

August. in
spec. peccat.
c. 1.

omnibus studiis, negotiis, laboribus, &c. *Consideratio enim, inquit S. Augustinus, hujus sententia, destructio est superbia, extinctio invidia, medela malitia, effugatio luxuria, evacuatio vanitatis & jactantia, constructio disciplina, perfectio sanctimonia, preparatio salutis æternæ.* Et Divus Bernardus: *Fili, ait*

Bernard.
ferm. 2. in
festo SS. Petri
& Pauli.

sapiens, memorare novissima tua & non peccabis: nimirum, quod hæc cogitatio maximè faciat timoratum; timor expellat peccatum, negligentiam non admittat. Novissima autem nostra sunt, mors, judicium, gehenna. Quid horribilius morte? quid judicio terribilius? nam gehennâ nihil potest intolerabilius cogitari. Quid metuet, si quis ad ista non trepidat, non expavescit, non timore concutitur? & si quis non concutitur (ait Lovatiensis interpres) peccus est vel lapis, non homo, chalybs est, filex est.

FERIA III. POST DOMINICAM
 Quinquagesimæ.
 Bacchanalium valedictio.

Si secundum carnem vixeritis, moriemini,

Roman, 8.

Comedamus & bibamus; cras enim moriemur, dicunt im- Iſa. 23.
 pii Bachi & ventris nepotes apud Iſaiam. O præclaram
 & bellam causalem & consequentiam! cras moriemur;
 cras ad supplicium educemur, ergo hodie comedamus & biba-
 mus, ergo epulis & vino nos largè impleamus ac ingurgite-
 mus, ergo *ubique relinquamus signa lætitiæ nostræ*. Nonne Sap. 5.
 magis dicere debuissent: cras nobis moriendum; ergo planga-
 mus & ploremus, ergo abſtineamus & jejunemus, ergo instru-
 menta muſica & organa noſtra in ſalicibus ſuspendamus, ergo
 pullâ veſte induamur, ergo lugeamus. Sed non miror pecui-
 nas ejuſmodi voces ex ore Atheorum & impiorum epicureo-
 rum proferri; qui putant animam cum corpore interire, &
 præſentes tantum voluptates captant beſtiarum inſtar, quæ
 antequam jugulentur, optimè ſaginantur: at quòd inter Chri-
 ſtianos eòſque Catholicos ſimilia hodie audiantur, id enim ve-
 rò non tantum inprimis mirandum, verùm & ſummè deplora-
 randum mihi merito videtur. Dicunt & illi: comedamus &
 bibamus, atque infarciamus nos ultrâ quàm natura exigat;
 cras enim moriemur; moriemur carnibus, moriemur deliciis
 & lætitiis menſarum, moriemur convivii ac epulis, ſaltibus
 & choreis; cinere conſpergentur capita noſtra, & occinetur
 nobiſt iſtiſ nœnia: *memento homo quia pulvis es, & in pulve-
 rem reverteris*. Comedamus & bibamus, & ſic bacchanali-
 bus valedicamus; quid enim hæc aliud ſunt, niſi vale carniùm?
 ut idcirco linguâ ſuâ Itali ea non aliter appellent, niſi *Carne-
 val*, caro vale; & Boëmi noſtri *Maſopuff* / carnem dimitte;
 Germani

1. Pet. 4.
Col. 3.

Germania autem *Sasfnacht* / Quadragesimæ instantis pervigilium, quo scilicet homines in epulis & symposiis, totis noctibus solent pervigilare. Sed absint à Christianis ejusmodi vigiliæ, quibus dicitur, ac præcipitur: *vigilate & sobrii estote: vigilate in orationibus in Psalmis, hymnis & canticis spiritualibus: & attendite, nè forte graventur corda vestra in crapula & ebrietate, & superveniat in vos repentina dies illa Domini, quæ veniet ut fur, & tanquam laqueus.* Salubrius vobis in præsentiarum consilium suggeram, quo tutò atque vel in ipsa Quadragesima Bacchanalia agere ac celebrare possitis.

§. I.

Carnipropria valedicere, est sancta Bacchanalia agere.

Gen. 24.

Luc. 5.

Luc. 22.

Exod. 5.

USu receptum est inter parentes & liberos, inter cognatos & amicos, cum eos longè abire, & ab invicem separari necesse est, lautum convivium, cœnamque dapilem, quam valedictoriam appellant, instruere, convocatis ad eam cunctis familiaribus. Sic Gen. 24. Bathuel filiam suam Rebeccam Isaaco Abrahami filio in matrimonium elocaturus, & à se proculablegaturus, convivium apparavit: *inito convivio* (ait sacer textus) *vescentes pariter & bibentes manserunt ibi servus videlicet Abrahamæ, cum amicis puellæ.* Sic Matthæus ad sequendum Christum ex telonio evocatus, ut suis contribulibus, publicanis valediceret, *fecit eis & Christo convivium magnum in domo sua.* Quin & ipse Christus ad Passionem iturus, & à suis discipulis abscessurus prius cum illis ultimùm cœnare voluit, dicens: *a modò non manducabo, neque bibam vobiscum, donec regnum DEI veniat.* Instat nobis, quotquot genuini orthodoxæ & catholicæ Matris Ecclesiæ filii sumus, instat nobis; inquam, longum iter in solitudinem, non jam trium dierum duntaxat, uti sibi instare dicebant Israëlita, dicentes ad Pharaonem: *DEUS Hebræorum vocavit nos, ut eamus*

mus trium dierum viam in solitudinem; sed iter quadraginta omnino dierum, & si Dominicas interferere libet, quadraginta sex. Hoc tam longum & arduum iter solo spiritu à carne sejuncto conficiendum est, juxta illud Paulinum monitum: *spiritu ambulate & desideria carnis perficietis.* Qualiter iter illud confecit ipse Salvator quando *ductus est in desertum à spiritu;* vel, ut alius Evangelista habet, *expulit eum spiritus in desertum,* hoc est impulsu vehementi egit ut non tam ambulare, quàm currere & volare videretur. Amodò itaque dicat spiritus carni: vale caro: valete carnis pignora: jam nil mihi vobiscum, abeundum est ad solitudinem: divelli nos oportet, si vivere volo, inclamante rursum Apostolo: *si secundum carnem vixeritis, moriemini.* Vale caro, & moriari tu & tua pignora, ut vivat spiritus. Hic ego inconditos ejulatus & lamenta audire mihi videor, carnea circumstrepente & vociferante turba; vociferatur luxuria, immunditia impudicitia: Cosmophile, *deseris nos?* siccine omni voluptati renuntiabis? *Ira, rixæ, dissensiones, seetæ, invidia, homicidia, &c.* clamant: ergone omne martium pectus & virilitatem exues, exgeneroso leone simplex ovis effectus, & inimicis tuis eorumque injuriis te scopum expones? *Ebrietales, comessationes, ludichartæ, &c.* ejulant: ergone deseris nos? & anachoreticâ austeritate vividum tuæ juventutis florem omnino proteres propriæ carnis tuæ factus carnifex & crucifixor? Ità est, caro crucifigenda es cum tuis pignoribus, nè te ultra vel movere possis & insurgere atque concupiscere adversus spiritum eumque captivare *in legem peccati repugnantem legi mentis meæ,* protestante iterum Doctore gentium Paulo: *Qui Christi sunt, carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis,* & continuo producit prægrandem crucem boni ac pœnitentis latronis de monte Golgothæo, arreptoque malleo & clavis, ipsam primùm carnem, tum ejus filios ac filias Sanctius cruci prolatae affigit & configit, quàm in fabulis Cupidines Amorem, de quibus ità versibus Iulii Poëta Aufonius:

Galat. 5.

Matth. 4.

Marc. 1.

Rom. 8.

Galat. 5.

Rom. 7.

Galat. 5.

Erigitur mœsto myrtus notissima luco,
 Invidiosa Deum pœnis. Cruciaverat illis
 Spretæ olim memorem Veneris Proserpina Adonia
 Hujus in excelso suspensum stipite amorem
 Devinctum post terga manus substrictaque plantis
 Vincula mœrentem nullo moderamine pœnæ
 Affigunt.

Sic suam ipse carnem affigebat, hic sæpius memoratus Paulus, de se profitens: *Christo confixus sum cruci: vivo ego non jam ego: non jam Ecclesiæ Christi persecutor, sed Apostolus; Jam non Phariseus & amulator paternarum mearum traditionum* ac superstitionum, sed prædicator veritatis & doctor gentium; jam non lupo rapax, sed pastor bonus. Vivo in carne *sinè carne, & castigo corpus meum & in servitudinem redigo.* Infansne Paule, numquid ipse dixisti; *Nemo carnem suam odio habuit, sed nutrit ac fovet eam?* infansio equidem diceret, sed infantiæ ejusmodi & stultitiæ ipse Christus prior stultificavit ac ita stultificare me docuit; hæc sunt sancta & jucundissima nostra bacchanalia, qui *stulti sumus propter Christum & cum Christo.* Sic stultificarunt quàm plurimi Sancti, quos inter Jacoponus cui aliquando amore Christi sese in cloaca voluerant Christus Dominus conspicuus, utrum stultificaret, exhiberet, opportunè respondit: tu potius ô Domine, tu magis stultificasti, quando amore mei tam miseri hominis patibulum inter duos latrones ascendisti. Ità stultificare nos vult cum aliis rum hoc potissimum Quadragesimæ instante tempore Diva Mater Ecclesia quando præcipit nos ab escis & desideriis carnalibus abstinere uti parcius verbis, cibus, & potibus, somno, jocis, & arctius perstare in custodia: *qui furabatur jam non furetur: qui epulabatur quotidie splendide, & ventrem suum operis implebat dapibus, post hac unà vilioris cibi refectioe in die contentus frugalius vivat: qui superfluo potu ad ebrietatem se ingurgitabat, post hac moderatâ mensâ utens sobrietatis*

Galat. 2.

Galat. 2.

Galat. 1.

2. Cor. 10.

1. Cor. 9.

Ephes. 5.

1. Cor. 4.

Ephes. 4.

tis limites non excedat: qui mollibus cuticulam suam fovebat, exinde eam aspero cilicio confricet, & incussis verberibus lividam efficiat. Et hæc est sapientissima stultitia, hæc nobilissima & divina Bacchanalia. Solemne est inter magnates & viros nobiles feriis Bacchanalibus quoddam ludi seu potius honestissimæ stultitiæ genus, quam economiam vocant, depositâ & quodam modo exutâ nobili personâ vilem aliquam v. g. rustici opilionis, hortulani, trituratoris, villici, fabri, lanionis, coci, &c. personam induere atque sic personatos in publicum prodire. Similem lusum ludit DEI filius, ex quo in mundum venit, & inter homines conversatus est: nam primùm in sua incarnatione, depositâ quodammodo, vel potius dissimulatâ Domini personâ, personam accepit servi, (*exinanivit semetipsum, formam servi accipiens*) in Bethleem nascens personam induit mendici ac pauperis (*pannis eum involvit*, Mater) fugiens in Ægyptum persona megiti peregrini. (*Expectatio Israël, quare futurus es velut vir vagus?*) reversus in Nazareth & in domo parentum per complures annos versatus personam egit fabri (*nonne hic est faber?*) baptizatus à Joanne in Jordane schema peccatoris assumpsit, (*ecce qui tollit peccatum mundi*) quadraginta dies in deserto jejunans, Moysis & Eliæ figuram in se adimplevit (*quem dicunt homines esse filium hominis? alii Eliam &c.*) prædicans Evangelium doctorem egit (*erat docens quasi potestatem habens*) disseminans verbum DEI, personam egit agricolæ (*exiit qui seminat*) pascendo turbas personam egit pastoris seu opilionis (*ego sum pastor bonus*) pertransiens benefaciendo & sanando omnes, personam egit medici (*non est opus valentibus medicus sed male habentibus*) in Passione demum sua personam egit latronis (*tanquam ad latronem existis &c.* Et: *cum iniquis deputatus est*) donec totam redemptoris humanæ economiam consummaret. Erimus & nos in hac ejus economia socii, si depositâ superbiâ induerimus humilitatem si-

Wirtz
schaff.Philip. 2.
Luc. 2.

Jerm. 14.

Marc. 6.

Joan. 1.

Matth. 16.

Marc. 1.

Matth. 13.

Joan. 10.

Matth. 9.

Matth. 27.

Marc. 15.

Luc. 22.

depositâ avaritia & divitiarum cupiditate, fiamus spiritu pauperes, ex gulosis & ebriosis temperantes ac sobrii ex libidinosi casti ac pudici, ex iracundis mansueti, ex invidis benevoli, ex acidiosis spiritu fervidi, ut possit unus quisque dicere: vivo ego non jam ego, vivit vero in me Christus, & hic humilis corde, & hic pauper & egenus, & hic misericors & benignus, & hic mansuetus, & hic *carne mortificatus*, & hic crucifixus. Jam verò quàm jucunda sit hæc vita omnibusque Saturnalibus & Bacchi lætitiis jucundior expertus dicat magnus Augustinus, qui postquam carni ejusque operibus valedixisset, proclamare non dubitavit: *Quam suæve mihi subito fuit carere nugis nugarum & vanitatibus vanitatum?* dicat expertus Romualdus Camaldulensium Monachorum fundator, qui cum se jeuniis, & omnis generis austeritatibus assidue exerceret, *vultu tamen adeò lato semper erat, ut intuentes exhilararet*: dicat S. Franciscus Borgia olim Gandiæ Dux, qui postquam mundo & carni sanguinique valedixisset carnis mortificationem meras delicias reputabat, ut dicitur, diem illum minimè jucundum sibi fore, quo in se flagris non animadvertisset. Itaque Franciscæ flagra tibi & verbera epulæ sunt? Ità, diceret cum Sanctis Marco & Marcelliano: flagra mihi epulæ videntur. Et hoc est quod ipsemet Salvator intellectum volebat, quando dicebat: *cum jejunatis, nolite fieri tristes, sed unгите capita vestra*; quasi diceret: cum Quadragesimale jejunium inchoatis, nolite ob id contristari, sed cogitate vos meliora bacchanalia celebraturos, & melius epulaturos, loquens ex more Judæorum, quibus lætis in rebus præsertim convivii unctionis usus erat, ut patet ex libro Ruth. c. 3. ubi socrus Ruth Boos Matrimonio jungendæ dicit: *lavare & ungere & induere calcioribus vestimentis &c.* Et Luc. 7. Christus exprobrat Simoni, quod oleo caput ejus ad convivium invitati non unxisset.

1. Petr. 3.

Aug. in
Conf.Brev. Rom.
Februarii.

In vita.

18. Junii.

Matth. 6.

§. II.

Qui secundum carnem vivunt, tristem Parasceven agunt.

AT ecce quam novam tristissimæ Parasceves denuo viderem mihi videor faciem. Videram nudius tertius benignissimum JESUM in ea forma, quâ à Pilato ostensus fuerat populo flagellatus & spinis redimitus, cum dicto: *Ecce homo!* hodie insuper video eundem in ea forma, quâ crucem ad montem Golgottæ bajulavit, & qualiter visus est quondam in porta Urbis Romæ divo Petro Apostolorum Principi declinandæ persecutionis Neronianæ causâ ex Urbe discedere paranti, grandi videlicet onustum cruce; cumque ex illo sciscitor quidnam sibi hæc species velit, respondet, ut respondit Petro: *Vado iterum Romam* (vel in Urbem N. & N.) *crucifigi*. Itanè crucifigi mi JESU? rursumne à Judæis & gentibus? non ab his tantum, inquit; sed magis à fidelibus meis & dilectis filiis Christianis, qui carnem sectando & opera carnis exercendo, rursus sibi met ipsis crucifigunt filium hominis, ut meus loquitur Apostolus: *rursum crucifigentes sibi met ipsis filium* Hebr. 6. hominis: ubi pensulatè notanda verba *rursum* & *sibi met ipsis*. Rursum hoc est peccatis suis occasionem præbendo novæ crucifixionis; faciunt enim, propter quod Christus crucifixus est, & si fieri posset, denuo crucifigeretur. *Sibi met ipsis* & non aliis, hoc est suo damno, in suam perniciem & exitium alligando videlicet suis peccatis Christum & impotem quodammodo efficiendo, quò minus eisdem benefacere & clementiæ suæ brachia, è quibus omnia bona & dona promanant, ad eos extendere valeat; os tamen illius nequaquam alligando, è quo *procedit gladius utraque parte acutus* & rhomphæa Apoc. I. illa terribilis in ultionem & vindictam malorum. Modum Petr. Dam. serm. I. de exalt. S. Cruc. autem istum pessimum crucifixionis ita explicat S. Petrus Damiani, alloquens peccatorem: *vide nè rursus tibi met ip-*

*si crucifigas filium DEI, & hostem tui habeas, rursus fabricans crucem, in qua crucifigatur ille, qui resurgens ex mortuis jam non moritur. Intuere, nè mortiferam crucem efficias, in qua facias filium DEI amaris doloribus interire. Superbia superius, inferius luxuria, à dextris prosperatio iniquitatis à sinistris adversitatis desperatio spinas, clavos, & lanceam, filio Virginis representant. Cum enim elevas te & ambulas collo extento, caput altissimi spinarum multiplicitate contorques. Cum ponis oculos tuos ut non respicias Cælum, & voluptuosis carnis tuæ motibus moveris, & traheris, durioribus clavis pedes Omnipotentis transverberans, ab inferiori inferis supplicium, dum momentaneâ voluptate, voluntatem Dominantis excludis. Cum prosperaris in iniquitate, fetidiori cursu rerum peccata peccatis accumulans, clavum ponis in illius dextra, quem de suis bonis prosequi non desistis. Cum verò abundantiori tristitiâ absorberis, & tuam impietatem pietati DEI præponderas, sinistram ejus transfigis, & conceptum furorem furore tuæ desperationis amplificas. Denique cum præsumis defendere quod fecisti, lancea rem ictum lateri Salvatoris in torques: nihilque gravius ingeris crucifixo, quàm tueri quod odit. O luctuosam Parasceven & priore illâ Hierosolimitana multò luctuosiores! in illa enim Christus mortuus est pro peccatis nostris, ut nos offerret DEO & vivificaret spiritu; in hac autem moritur nobis & exspirat, nosque cadaver sine spiritu relinquit: ipse enim est spiritus noster, quo DEO vivimus, exspirat autem & intercipitur peccatis nostris; juxta illud Threnorum quarto: *Spiritus oris nostri Christus captus est in peccatis nostris.* O infelix peccator! mortuus est in te Christus, quem amaris doloribus fecisti interire in te! quibus non lacrymis deplorandus es? lugent ac mœrent super te omnia Cœli luminaria, obscuratur Sol atque Luna, scinduntur petrae, contremiscit terra horrore scelerum tuorum & Christicidii à te perpetrati; aperiuntur sepulchra, ut te excipiant & contumulent, tonat super te Cœlum & fulmi-*

Thren, 4.

fulmina undique circum contorquentur. Quid facies miser? ubi & quo fugies à facie peccatorum tuorum? fuge ad domum poenitentiae & Quadragesimae, imitando exemplum adolescentis cujusdam studiosi, quem elegiacis versibus describit D. Hermannus Hugo S. J. prosa verò D. Paulus Zehent. piis desider. Zehent. promont. malae spei.

henter ejusdem societatis in hunc modum. Moribus hic vanus & mundi carnisque legibus vivens ad perditionem sui properabat. Objecta illi fuit, *Nubila, lurida, squalida, terribilia, terribilis nox*; secum vehens ingentem inter fulgura & tonitruorum boatus tempestatem. Juvenis ergo, medio in campo deprehensus ab irato coelo, ut duram minantium superne fulminum evaderet necessitatem visus est proximam domum petere cursu accelerato. Sed hospita adolescenti obvia; Ego inquit *Justitiâ* hic habito; nullis fores meae patent, nisi justis; è quorum numero quia non es facessere te hinc jubeo & aliam quercum excutere. Abit ergo exclusivissimus Juvenis; & quoniam habitationem aliam conspexit in vicina, eò se festinus contulit, vi tempestatis urgente, & metu lapsuri fulminis. Sed neque istarum aedium domina recepit hospitem, causata se *Veritatem* esse, cui minimè conveniret cum amatore fallacis, atque evanidae voluptatis. Jam igitur iterum properat ad domicilium tertium, exiturus furias inter se pugnantium nubium, flammisque exspuentium, signa conceptae indignationis; inde progressa in occursum Matrona serenitate vultus sui, eam se esse ostendit, quam verbis professâ est, *Pacem*: quamquam etiam ipsa occlusit januam fugitivo adolescenti, quòd diceret admitti non posse in domum suam impios, quibus teste Spiritu sancto, pax non esset. Tamen nè undique exclusum consilio destitueret! svasit ut ad proximum sororis suae palatium sese conferrer, semper paratæ miseris succurrere. Quod ubi ille fecit subministrante timore alas pedibus: hem tibi! *Misericordia* excipit anhelum: atque ut verè declinare valeat, irati olim

DEI tempestatem, casurumque in scelestos homines æternæ damnationis fulmen, tutum monstrat refugium, sancti Dominici familiam. Cujus albo eò libentius nomen suum postea Juvenis dedit, quòd speraret sic certius, nigrum se Judicis theta evasurum. Evadetes & vos, quotquot hoc feralli Parasceves triduo Christum vobismet ipsis crucifixistis, & (ut iterum cum Damiano loquar) *amaris doloribus fecistis interire*; evadetes, inquam, si ad domum Pœnitentiæ, & gravis ac piæ matronæ Quadragesimæ confugeritis illius habitum, (hoc est sacrum & cicilium &c.) susceperitis, ex illius præscripto ac legibus vixeritis, opera denique pœnalia & satisfactoria exercueritis: qualiter docuit Judæos iram DEI fugere ac evadere Divus Joannes Baptista, dicens: *Progenies viperarum, quis demonstravit vobis fugere à ventura ira? facite ergo fructus dignos Pœnitentiæ.* Quinam verò sint hi digni Pœnitentiæ fructus, explicat Seraphicus Doctor, *facite*, inquam, *fructus dignos Pœnitentiæ, ut sit satisfactio condigna*, quia Deut. 25. dicitur: *pro mensura peccati erit & plagarum modus.* Et Doctor Angelicus: *triplex est fructus dignus, Pœnitentiæ, primus est, ut puniat in se, quod commisit, & hoc judicio sacerdotis. Secundus est, ut fugiat peccata & occasiones peccati: Tertius est, ut tantum studeat ad bene agendum, quantum studuit ad peccandum.* Juxta illud Pauli: *Sicut exhibuistis membra vestra servire immunditiæ & iniquitati ad iniquitatem: ita nunc exhibete membra vestra servire justitiæ in sanctificationem.* Ita exhibebat sancta illa vidua Romana Paula, quæ à Divo Hieronymo subinde admonita paulum aliquid de severitate, qua suum corpus macerabat, remitteret, respondebat: *Turpanda est facies, quam contra DEI præceptum, purpurisso & cerussa, & stibio sæpe depinxit. Affligendum corpus, quod multis vacavit deliciis. Longus risus perpeti compensandus est fletu. Mollia linte-*

Matth. 3.

Bonav. in
c. 3. Luc.D. Tom. in
c. 3. Matt.

Rom. 6.

Hieron in
Epitap.
Paulæ,

linteramina, & serica pretiosissima, asperitate cilicii commu-
tanda. Quae in re mihi videtur imitata foeminam peccatri-
cem, quae instrumenta lasciviae, nempe, oculos, capillos, odo-
res, in instrumenta poenitentiae convertit: lacrymis caepit ri-
gare pedes ejus & capillis capitis sui tergebat & osculabatur
pedes ejus, & unguento ungebat. Quod expendens Divus
Gregorius: Quod, inquit, sibi turpiter exhibuerat, hoc jam
DEO laudabiliter offerebat. Oculis terrena concupierat:
sed hos jam per poenitentiam conterens flebat. Capillos ad
compositionem vultus exhibuerat: sed jam capillis lacrymas
tergebat. Ore superba dixerat: sed pedes Domini osculans,
hos in Redemptoris sui vestigia figebat. Quot ergo in se ha-
buit oblectamenta, tot de se invenit holocausta. Convertit
ad virtutum numerum, numerum criminum; ut totum ser-
viret DEO in poenitentia, quidquid ex se DEUM contempserat
in culpa. Similiter unusquisque hanc Quadragesimam secum
concludat, quod etiam suadet Divus Ambrosius cuidem Vir-
gini lapsae: Sicut exhibui membra & carnem meam servire
iniquitati ad iniquitatem; ita eandem exhibebo deinceps ser-
vire poenitentiae ad justificationem. Accipienda est mihi lu-
gubris vestis, & mens ac membra singula digna castigatione pu-
niendo. Desfluant oculi lacrymis, qui foeminam simpliciter
non aspexerunt, sed libidinosè: pallefcant facies, quae ante haec
viruit impudicè: denique totum corpus inedia maceretur, ci-
nere aspersum & operum cilicio perhorrescat, quia male sibi de
voluptate placuit: cor verò sit liquefcens, sicut cera, jejuniis;
quia in membra corporis, cum haberet dominationem, malo ces-
sit imperio. Grande scelus grandem exigit satisfactionem. Hanc
qui praestiterit per poenitentiam, gloriari & exclamare pote-
rit cum S. Petro de Alcantara post mortem: O felix poenitentia,
quae me cum bono latrone faucibus tartari ereptum ad para-
disum perduxit, & tantam mihi promeruit gloriam! ô felix
poeni-

Luc. 7.
Greg. hom.
13. in Eyan.

Ambros. ad
Virg. Japh.
c. 8.

August.

pœnitentia, quæ me è peccatore justum, è filio gehennæ fili-
 um Regni fecit! ô felix pœnitentia! tuum est Regnum, tuæ est
 Potentia, vincis invincibilem, ligas omnipotentem. Non lice-
 at mihi ultra gloriari, nisi in pœnitentia, in qua est *salus vita*
& resurrectio nostra, Pascha nostrum, quod gloriosum & eò
 gloriosius celebrabimus cum Christo, quò magis spiritu facta
 carnis mortificaverimus: tunc enim eadem caro nostra, quæ
 fuit hîc animalis, surget spiritalis; quæ fuit hic corruptibilis,
 surget incorruptibilis; quæ fuit crassa, surget subtilis; quæ
 fuit lenta & tarda surget agilis; quæ fuit hic mortalis, sur-
 get immortalis; quæ fuit hîc *in ignobilitate*,
 surget *in gloria*.

I. Cor. 15.

A. M. D. G.

INDEX RERUM.

A.

A dmirabilia in mundo nulla.	64
A dolescentia periculis exposita.	110
Adolescentulis privata vita utilis.	105
	seq.
Alcedonia.	180
Altaria in templis sunt Bethleem.	12
Amicitia imago.	56
Amor multiformis.	3. 28
vulnerat, & medetur.	41
bonus, & malus.	47
maternus.	82
fugitivus.	104
crucifixus.	280
amor Christi in hominem.	266
amoris jacula.	40
natales.	52. 53
amoris nomina.	88
Angeli sanctissimo nomine JESU draconem de caelo deturbant.	94
angelorum nomina.	89
Animæ justorum stellis similes.	125
anima vestiri odit.	58
Apostolici viri diversarum regionum.	193
sunt felices messorum.	192
Aquæ vis.	15
Architecti boni testimonium.	203
Asinus Bethleemiticus.	241
Audacia.	172

Aures in corde.	231
incircumcisæ.	234
auriculam habere, est Spiritui S. obtemperare.	233

B.

B acchanalia nobilium.	281
eorum valedictio.	277. 279
eorundem malus exitus.	261
Bacchantium in Deum clamor.	259.
	260
Botrus.	74. 75
Benignitas Dominorum.	163

C.

C alefaciendi praxis spiritualis.	62
Caseus peccato comparatur.	76
Castitatis exemplum.	114
Charitatis exemplum.	164
Chinarum regnum populosum.	190
Christus lapis dictus.	93
Nazarenus.	100
Christi variæ formæ.	287
ejus adventum præcesserunt ingentes maris procellæ.	174
crucifixus aures obturat.	187
Plura vide litterâ JESUS.	
Christianum decet tribulationibus exerceri.	180
Choreæ.	156
Cibi spirituales.	152
OO	Cœ-

INDEX RERUM.

Lolium oculis, item agris nocet.	189	est agro similis.	190
Loqui ad cor.	231	malis hominibus plenus.	190. 226
Luxuriæ horrendum exemplum.	136		

M.

M Ali cur à Deo tolerentur.	194
Magnificentia Jobi.	269
Maria mater admirabilis.	70
ejus annunciatio.	108
Mariæ descriptio.	173
Martyria frugifera.	197. 198
Martyribus Ecclesia florescit.	198.
	199
Mater infantes ipsamet lactet.	73
matris probæ exemplum.	143
maternus amor.	82
Matrimonia varia.	146
Metamorphosis momentanea.	272.
	273
S. Michael.	102. 94
Miles fortis.	49. 50
Monstra horrida!	249
Mors infelix.	103. 229. 215. 213. 275.
	222
subitanea.	321. 222. 274
læta.	156
morientium vox Jesus.	101
Mortificatio.	279. 280. 282
Mulieres seducunt viros.	4
Mundus est parvus.	223
mirabilis.	1. 2. 66. 65
est contemnendus.	7
nequit verè lætari.	155
ejus malum stipendium.	229
stultitia.	8
vanitas.	268. seq.

N.

N ativitas Principum solennis.	31
Natalis Domini quomodo in luctum transeat.	37
Naves cymbalo comparantur.	182
Nautæ dicuntur bis mortui.	173
Nazaræus, & Nazareth.	106. 113
Negligentiæ damna.	205. 207
Nobilitas vera in virtute consistit.	50.
	51. 127
Nobiles cur Deus faciat religiosos?	127
Nobilitas sancta.	122
Nominis ambitio.	87. 97. 98
Nomina lepida infantum.	88
Novissimorum memoria salutaris.	276
Nuptiæ solennes.	145

O.

O ccultari utile adolescentulis.	105.
	seq.
Oculi horrorem incutiunt.	260
Oculi DEI duplices.	262
Oculi vino comparantur.	264
sunt portæ Solis.	265
Oleum misericordiam designat.	170
Orationes Deus exigit.	177. seq.
Osculari Christum est ipsum profiteri.	85

P.

P arentum obligatio.	140. 141
in proles amor.	135
cura de prolibus.	112. 113
Parvulus quis?	7
Parvulorum preces efficaces.	14
	Pasto.

Errata sic corrige.

Paginâ. 4. lineâ 8. Samsonis, lege Samsones. pag. 7. lin. 7. prætiosa quæque, lege pretiosa quæque. p. 23. l. 3. expetabatis, lege expetebatis. p. 25. l. 20. lacrymarum, lege lacrymam. p. 30. l. 30. concinna, lege inconcinna. p. 46. l. 1. fire, lege fierent. p. 54. l. 12. squalidus, lege squalidus, & l. 14. amorum, lege amorem. p. 74. l. 12. genuerit, lege genuerint. p. 61. l. 27. a; lege ad. ib. 29. conatus, lege concentus. p. 64. l. 1. dicebatur, lege dicebantur. p. 76. l. 27. comparens, lege comparans. p. 79. l. 23. tēgris, lege tigris. p. 86. l. 4. quætere, lege quæterem, & l. 23. averfud, lege averfus, & l. 25. expugnat, lege expungat. p. 97. l. 3. ducenda, lege ducenta, & 26. nomiminis, lege nominis. p. 102. l. 29. jugulando, lege jugulanda. p. 112. l. 27. ille, lege illi. p. 115. l. 17. apientum, lege sapientum. p. 116. l. 13. acvina, lege agmina. p. 118. l. 3. aridi, lege aridis. p. 116. l. 8. ad, lege at. & lin. 12. omnia, lege omnia. ib. l. 14. antecessores, lege antecessor, ib. 16. Jumæa, lege Idumæa. ib. l. 22. Es, lege Es Es. ib. quia paruit, lege qui apparuit. p. 121. l. 25. altum, lege altam. p. 131. l. 27. quæstus, lege questus. p. 134. l. 25. licebat, lege libebat. p. 136. l. 15. jehenna, lege gehenna. post pag. 138. posita est pag. 239. lege 139. p. 144. fili i, lege fili. p. 151. l. 22. bonæ quæ, (ut, lege bonæ (quæ ut. p. 152. l. 21. tu, lege ut, p. 159. l. 3. sunt, lege sint. l. 7. curationa, lege curatione. p. 161. l. 19. uti que, lege utique. p. 166. l. 7. esse, lege esset. ib. l. 15. aggerere, lege oggerere. p. 167. l. 14. portabant, l. portabunt. p. 168. l. 12. stella, lege stilla. p. 182. l. 8. gentilicos, lege gentilitios. p. 185. l. 23. conteri, lege conteriti. p. 191. l. 5. linmanis, lege immunis. p. 192. lin. pen. Agyptus, lege Ægyptus. p. 193. l. 29. Asticæ, lege Asticæ. p. 194. l. 9. cum triginta uno eorum legibus, lege cum triginta uno eorum regibus. l. 15. etfi, lege & si. l. 17. thagis, lege Thais, & lin. antepen. austerii, lege austeri. p. 196. l. 12. potentis, lege poteritis. p. 112. l. 29. alloquos, lege alloquor. p. 202. l. 27. partuerit, lege parturit. p. 212. l. 19. quas, lege quos, ib. 26. quarto, lege quarto, ib. 28. affectæ, lege assecla. p. 213. l. 17. oppenebatur, lege opperiebatur, ib. lin. antep. viativo, lege viatico. p. 222. l. 24. quod, lege quo, & p. 223. irritus, lege non irritus. p. 229. sui, lege suis. p. 243. l. 14. quid, lege qui, l. 16. qd. lege quid, ib. 20. quod, lege quid, ib. l. 21. origenes, lege Origenes. p. 257. l. 18. ambulat, lege perambulat. p. 262. l. pen illis, lege illic. p. 267. l. 16. miseretur, lege miserebor. p. 268. l. 15. gaudio, lege gaudia. p. 281. l. antepen. Redmpotinis, lege Redemptionis. p. 283. l. I. Barasceven, lege Parasc even.

NB. Hos aliosq; errores typi, Amice Lector, Auctori ne imputa; librum suum alienis commisit oculis.

et
que

dir. 1

De actis et

